

EESTI STATISTIKA

KUUKIRI

RECUEIL MENSUEL

DU

BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

1926

MÄRTS

SISUKS MUU SEAS:

VÄLISKAUBANDUS JAANUARIS

LISA:

EESTI TÖÖLISEBÜDŽET 1925 a. (TALLINNA JA NARVA TÖÖLISLEIB-
KONDADE MAJANDUSLIK OLUKORD).

Nr. 48 (3)

TALLINN

Nr. 48 (3)

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO
BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

SISUKORD

TABLE DES MATIÈRES

	Lhk.		Page
1. Sissevedu jaanuaris 1926 a.	2	1. Importation en janvier 1926	2
2. Väljavedu jaanuaris 1926 a.	4	2. Exportation en janvier 1926	4
3. Sisse- ja väljavedu jaanuaris (üksikained)	6	3. Importation et exportation en janvier (par articles)	6
4. Väliskaubandus jaanuaris (tolliametite järele)	14	4. Commerce extérieur en janvier (par bureaux de douane)	14
5. Lääroopalise raudtee tegevus detsembris 1925 a.	15	5. Chemins de fer à voie large en décembre 1925	15
6. Tallinna sadama tegevus veebruaris 1926 a.	16	6. Mouvement du port de Tallinna en février 1926	16
7. Vahutahinnad veebruaris 1926 a.	18	7. Cours du change à Tallinna en février 1926	18
8. Tolliasutuste tulud jaanuaris 1926 a.	18	8. Recettes des bureaux de douane en janvier 1926	18
9. Elumaksumuse (elukalliduse) indeksid 1914—1926	19	9. Nombres-indices du coût de la vie 1914—1926	19
10. Suurmäügihinnad Tallinnas veebruaris 1926 a.	20	10. Prix de gros à Tallinna en février 1926	20
11. Turuhinnad veebruaris 1926 a.	22	11. Prix de détail en février 1926	22
12. Tööbõrside tegevus jaanuaris 1926 a.	26	12. Activité des bourses du travail en janvier 1926	26
13. Seesama tööstusharude järele	28	13. Le même par branches de l'industrie	28
14. Töölise päevatööstus (harilik töötaja ja ületunnitöö eest) suurtööstuses detsembris 1925 a. (mediaanid)	29	14. Gains pour le travail ordinaire et supplémentaire par ouvrier en grandes entreprises en décembre 1925 (médianes)	29
15. Suurtööstuse ettevõtete isiklik koosseis jaanuaris 1926 a.	30	15. Mouvement des ouvriers, des employés et du service des entreprises ayant plus de 20 ouvriers en janvier	30
16. Tööpäevade ja töötundide arv suurtööstuse ettevõtteis jaanuaris 1926 a.	32	16. Nombre de jours et d'heures du travail en janvier 1926	32
17. Teenitud palk rahas jaanuaris 1926 a.	34	17. Salaires en janvier 1926	34
18. Elanikkude arvu liikumine aadressilaudade andmeil jaanuaris 1926 a.	36	18. Mouvement de la population dans les villes et les bourgs en janvier 1926	36
19. Sisse- ja väljasõitnud elanikkude vanus ja rahvus aadressilaudade andmeil jaanuaris 1926 a.	37	19. Mouvement mécanique de la population dans les villes et les bourgs par âge et nationalité en janvier 1926	37
20. Vabariigi piiridest ülesõitnute arv veebruaris 1926.	38	20. Nombre de personnes ayant passé les confins de la République en février 1926	38

LISA — Appendice

Töölise majanduslik seisukord Tallinnas ja Narvas. (Büdjetalise uurimuse andmeil). (Sisukord v. lisa lhk. 4).

État économique des ouvriers à Tallinna et à Narva. (D'après les données de l'étude budgétaire). (Table des matières voir dans l'appendice à la page 4).

	Belgia <i>Belgique</i>	Danzig <i>Dantzig</i>	Hollandi <i>Pays-Bas</i>	Inglise <i>Angleterre</i>	Läti <i>Lettonie</i>	Norra <i>Norvège</i>	Poola <i>Pologne</i>
	1	2	3	4	5	6	7
A. KILOGRAMMIDES —							
1. Tera- ja jahvatatud vili, kartul, loomatoit	—	700 898,2	9 956,8	374 681,7	75 251,0	—	2 273 131,0
2. Toiduained — karjasaadused	—	—	—	—	404,6	4,2	—
3. Kala ja kalakaup	—	—	—	240 113,2	11 138,9	191 222,9	—
4. Muud toidu- ja maitseained, pliritus ja joogid	140,0	1 361,4	14 870,4	13 891,8	10 564,9	—	351 705,3
5. Etusloomad ja linud	—	—	—	—	—	—	—
(arv) (nombre)	—	—	—	—	8	—	—
6. Nahk, nahkkaup ja muud loomasaadused	25 247,5	—	18 342,0	177,2	32 061,7	0,3	9 938,7
7. Seemned ja elustaimed	—	—	17,4	7,9	19 300,0	—	—
8. Puu- ja puutõstussaadused	327,0	5 128,0	4 502,1	117,7	5 399,2	—	—
9. Paber, paberkaup ja trükitõõ	15,6	—	5,6	279,5	172,1	—	3,9
10. Puuvill, lina ja muud kiudained	3 150,5	—	859,0	95 178,7	341,0	—	2 408,0
11. Teksülitõstussaadused	8 591,3	—	24,4	14 893,6	9 069,1	4,1	304,1
12. Metallid	738 737,9	—	—	118 003,2	44,0	—	—
13. Metallkaup	2 012,7	—	4,1	1 534,2	22 597,1	—	—
14. Põllutõõmasinad ja -riistad	—	—	—	—	700,0	—	—
15. Muud tõõ- ja jõumasinad, transportabinõud	7 010,4	86,0	222,5	30 537,2	3 651,2	—	—
(arv) (nombre)	—	—	—	—	—	—	—
(reg. ton.) (tonnage)	—	—	—	—	—	—	—
16. Instrumendid, aparaadid, laskeriistad	310,1	—	1,2	49,5	41,1	—	—
17. Kivid, mullad ja nende saadused	9 924,1	—	67,0	2 255,8	15 716,5	—	968,4
18. Kivisüsi, koks, põlevkivi	—	—	3 869 687,0	7 941 675,5	—	—	—
19. Õlid, rasvad, valgud ja nende saadused	—	—	20 436,5	22 966,5	31 396,9	1 443,0	370 000,0
20. Väetisained	—	—	—	—	—	—	—
21. Keemiaained, värvid, apteegikaup	31 368,0	—	50,7	102 059,8	4 698,1	—	—
22. Kunstikaup, muusikariistad ja muu eespool nimetatmata kaup	—	—	36,9	181,6	66,0	—	—
Kokku { kg	826 835,1	707 473,8	3 939 083,8	8 958 604,4	242 613,4	192 674,5	3 008 459,4
%o	2,5	2,2	11,9	27,2	0,7	0,6	9,1
Detsembris— <i>Décembre</i> 1925	406 428,2	681 643,7	5 217 913,7	4 421 822,1	219 613,8	102 830,3	2 961 921,8
B. MARKADES —							
1. <i>Blés, pommes de terre, fourrage</i>	—	10 891 540	338 530	12 739 180	1 112 770	—	34 081 950
2. <i>Denrées alimentaires d'origine animale</i>	—	—	—	—	58 280	390	—
3. <i>Poissons et leurs produits</i>	—	—	—	8 403 960	389 860	6 602 800	—
4. <i>Autres produits alimentaires (aussi riz et maïs), esprit-de-vin et autres boissons</i>	28 000	64 680	2 104 970	2 322 550	1 168 170	—	9 496 040
5. <i>Animaux vivants et oiseaux</i>	—	—	—	—	100 000	—	—
6. <i>Peaux, cuirs, poils, cheveux et autr. mat. anim.</i>	3 744 070	—	2 731 490	91 790	9 257 460	180	1 472 360
7. <i>Semences et plantes</i>	—	—	1 220	1 660	3 434 800	—	—
8. <i>Bois et ouvrages en bois</i>	13 080	358 960	175 980	10 990	235 910	—	—
9. <i>Papiers et imprimés</i>	3 280	—	1 050	67 440	27 230	—	820
10. <i>Coton, lin et autres matières filamenteuses</i>	390 660	—	322 130	9 033 800	127 880	—	298 590
11. <i>Produits de l'industrie textile</i>	1 107 400	—	22 940	10 304 650	5 299 160	3 120	152 150
12. <i>Métaux bruts et travaillés en partie</i>	10 588 780	—	—	2 896 570	1 100	—	—
13. <i>Autres ouvrages en métaux</i>	96 650	—	400	154 760	1 951 630	—	—
14. <i>Machines et outillage agricole</i>	—	—	—	—	63 000	—	—
15. <i>Autres machin., moteurs et moyens de transp.</i>	826 820	24 940	176 310	6 452 160	546 980	—	—
16. <i>Instruments, appareils, armes à feu</i>	800 880	—	150	77 200	117 450	—	—
17. <i>Pierres, terres, poteries, verres etc.</i>	753 580	—	8 020	110 430	806 320	—	77 840
18. <i>Combustifs minéraux (charbons, schiste comb.)</i>	—	—	9 480 730	19 576 850	—	—	—
19. <i>Huiles, graisses, résines et leurs produits</i>	—	—	1 269 510	1 602 810	1 830 480	86 580	4 260 000
20. <i>Engrais</i>	—	—	—	—	—	—	—
21. <i>Produits chimiques, mat. tinctor., drogues</i>	451 680	—	13 870	2 233 040	489 000	—	—
22. <i>Ouvrag. d'art, instr. de musique et autr. artiel.</i>	—	—	54 430	226 340	14 590	—	—
Total { mk	18 804 880	11 840 120	16 701 730	76 306 630	27 082 020	6 788 070	49 839 750
%o	2,7	1,6	2,4	10,9	3,9	1,0	7,1
Detsembris— <i>Décembre</i> 1925	11 696 390	10 365 310	19 528 330	92 329 290	18 615 380	3 702 150	59 299 300

1) Sellast. — Dont: 1) Bulgaaria. (*Bulgarie*) 17.467,7 kg — 3.493.540 mk.; 2) Helveetsia (*Suisse*) 449,4 kg — 1.467.920 mk.; 3) Tseillon (*Ceylan*) 101.665,9 kg — 6.037.490 mk.; 4) Türgi (*Turquie*) 15.016,8 kg — 3.003.360 mk.

Prantsuse France	Rootsi Suède	Saksa Allemagne	Soome Finlande	Taani Danemark	Tšehho- Slovakkia Tchéco- Slov.	N. S. V. L. *) U. R. S. S.	Ühisriigid États-Unis	Muud riigid Autres pays	Kokku Total	%
8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
—	—	1 769 051,8	48,0	10 649,8	—	2 165 437,0	1 503 063,3	—	8 882 168,6	26,9
7,7	—	3 166,5	471,8	—	—	—	—	—	4 054,8	—
204,8	93 164,9	30 478,0	—	—	—	2,0	—	—	566 324,7	1,7
4 453,2	4 918,9	1 982 688,2	15 225,2	2 526,4	206 939,3	48 453,2	172 625,2	236 703,9	3 067 067,3	9,3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
237,6	11 882,0	227 230,5	491,4	48,0	20,8	3,4	40 444,0	7 576,4	373 701,5	1,1
—	—	2 814,3	—	13 177,9	—	—	997,0	11,0	36 326,0	0,1
2 476,7	212,4	6 422,3	—	2 439,1	23,7	5 661,0	4 258,9	8 320,7	45 987,6	0,1
632,1	1 865,5	19 499,8	166 923,3	13,8	1 571,1	7,7	108,1	46,1	191 144,2	0,6
—	808,5	8 444,4	—	151,0	—	8 084,0	507 081,4	—	626 506,5	1,9
3 181,9	3 287,0	48 068,7	5 508,2	2 565,7	1 014,8	44,2	59,1	923,5	97 539,7	0,3
—	12 204,8	79 706,8	—	—	—	—	—	—	948 696,7	2,9
263,4	8 858,5	396 446,8	12 025,7	695,4	5 076,6	5,0	350,0	884,8	450 754,3	1,4
—	9 960,0	6 410,0	—	66,0	—	—	341,0	—	17 477,0	0,1
3 071,8	19 975,7	103 200,4	6 648,6	3 536,1	—	—	5 596,3	767,8	184 304,0	0,6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
598,6	244,0	8 279,8	49,2	—	1,8	—	—	106,7	9 772,0	—
99,3	136,6	171 675,2	13 734,3	1 417,5	47,2	—	—	1 055,8	217 147,3	0,7
—	—	1 467 146,6	—	—	—	—	—	—	13 278 509,1	40,8
1 539,1	4 840,0	438 493,8	16 268,9	23 243,3	—	1 105 498,2	572 882,6	6 348,0	2 615 356,8	7,9
—	—	604 360,0	—	—	—	—	—	—	604 360,0	1,8
254,6	137 096,8	271 169,9	758,7	200 741,0	—	—	0,2	39,1	748 236,9	2,3
521,7	36,7	5 774,3	3,3	25,9	503,4	—	15,7	41,6	7 207,1	—
17 542,5	309 492,3	7 650 528,6	238 905,4	261 296,9	215 198,7	3 333 195,7	2 807 822,8	262 915,2 ¹⁾	32 972 642,1	—
0,1	0,9	23,2	0,7	0,8	0,7	10,1	8,5	0,8	—	100
30 731,2	551 148,2	11 060 837,5	628 194,5	179 669,7	309 767,8	2 912 612,8	4 513 623,8	284 847,3	34 483 606,4	—

EN MARKS ESTONIENS

—	—	34 757 070	1 630	362 090	—	32 425 300	34 360 370	—	161 070 430	22,9
710	—	458 330	44 640	—	—	—	—	—	562 350	0,1
15 360	3 260 770	1 066 730	—	—	—	480	—	—	19 829 960	2,8
656 230	11 000	23 515 110	1 548 510	505 280	5 605 010	126 520	7 376 630	16 801 490	71 330 190	10,2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	100 000	—
124 630	2 595 120	40 125 290	195 970	20 160	9 470	37 600	5 988 970	1 169 810	67 564 370	9,6
—	—	432 740	—	2 767 360	—	—	239 280	2 290	6 879 350	1,0
171 600	20 020	578 550	61 440	66 050	4 920	226 440	148 690	249 820	2 322 450	0,3
160 430	103 060	1 882 340	5 104 760	990	43 540	1 400	20 550	13 000	7 429 890	1,1
—	105 110	2 090 360	—	19 630	—	1 002 420	106 650 730	—	120 041 310	17,1
3 690 540	1 576 870	17 587 000	1 642 010	667 670	648 360	65 260	63 990	840 780	43 671 900	6,2
—	438 920	2 086 730	—	—	—	—	—	—	16 012 100	2,3
70 340	1 065 430	21 946 340	1 191 590	62 900	247 670	1 450	42 230	152 990	26 984 380	3,8
—	660 000	510 910	—	5 940	—	—	21 830	—	1 261 680	0,2
1 004 830	2 372 670	17 552 700	1 382 320	654 750	—	—	1 309 410	240 310	32 544 150	4,6
247 000	122 500	5 361 940	65 740	—	1 380	—	—	1 104 560	7 898 800	1,1
16 030	2 150	5 114 650	407 780	44 400	12 160	—	—	100 670	7 454 030	1,1
—	—	3 594 510	—	—	—	—	—	—	32 652 090	4,7
363 070	1 152 170	13 979 010	1 396 470	1 185 380	—	12 151 310	6 285 140	483 100	46 045 030	6,6
—	—	4 072 510	—	—	—	—	—	—	4 072 510	0,6
172 740	2 148 120	13 712 100	87 080	2 593 550	—	—	120	32 790	21 934 090	3,1
485 350	51 380	2 939 940	6 000	36 260	325 000	—	19 330	33 720	4 192 840	0,6
7 178 860	15 635 290	21 336 4860	18 135 940	8 992 410	6 897 510	46 088 180	162 527 270	21 225 330 ¹⁾	701 853 900	—
1,0	2,2	30,4	1,9	1,3	1,0	6,5	23,1	3,0	—	100
11 581 580	28 338 230	24 121 3580	21 791 710	6 346 390	8 241 460	53 333 320	169 575 040	23 495 220	779 452 680	—

*) India (Inde) 57.012,0 kg — 1.502.590 mk.; *) Itaalia (Italie) 26.829,7 kg — 1.133.420 mk.; *) Leedu (Lituanie) 17.150,3 kg — 1.235.850 mk.;

*) Nõukogude sotsialistise vabariikide liit — Union des républiques socialistes soviétiques.

	Belgia <i>Belgique</i>	Hollandi <i>Pays-Bas</i>	Inglise <i>Angleterre</i>	Italia <i>Italie</i>	Leedu <i>Lithuanie</i>	Läti <i>Lettonie</i>
	1	2	3	4	5	6
A. KILOGRAMMIDES —						
1. Tera- ja jahvatatud viil, kartul, loomatoit	—	—	—	—	—	—
2. Toidnained — karjasaadused	—	—	105 852,4	—	—	—
3. Kala ja kalakaup	1 448,4	287,0	—	—	—	—
4. Muud toidu- ja maitsained, piiritus ja joogid	—	—	—	—	—	11 115,4
5. Elusloomad ja linnud (arv) (<i>nombre</i>)	—	—	—	—	—	64
6. Nahk, nahkkaup ja muud loomasaadused	470,1	—	339,3	—	—	15 659,2
7. Seemned ja elustaimed	—	—	—	—	—	—
8. Puu- ja puutööstussaadused	30 837,5	243 904,8	6 079 775,3	14 152,8	—	167,0
9. Paber, paberkaup ja trükitöö	—	—	112 604,0	—	—	114,0
10. Puuvill, lina ja muud kiudained	628 931,9	—	121 829,3	—	—	7 072,0
11. Tekstiiltööstussaadused	—	—	61,0	948,4	1 214,4	26 686,2
12. Metallid	—	—	—	—	—	—
13. Metallkaup	—	49 551,0	12,1	—	—	1 747,4
14. Põllutööstusmasinad ja -riistad	—	—	—	—	—	111,0
15. Muud töö- ja jõumasinad, transportabinõud	—	—	246,0	—	—	913,5
16. Instrumendid, aparaadid, laskeriistad	—	5,5	—	—	—	—
17. Kivid, müllad ja nende saadused	—	—	—	—	—	125 569,0
18. Kivistisi, koks, põlevkivi	—	—	—	—	—	—
19. Õlid, rasvad, vaigud ja nende saadused	341,0	—	—	—	—	17 270,0
20. Väetised	—	—	—	—	—	27 486,0
21. Keemiaained, värvid, apteegikaup	—	—	47 592,3	—	—	271,5
22. Kunstikaup, muusikariistad ja muu eespool nimetatata kaup	—	—	—	—	—	—
Kokku $\left\{ \begin{array}{l} \text{kg} \\ \text{\%} \end{array} \right.$	662 028,9 5,4	298 748,3 2,4	6 468 811,7 52,5	15 101,2 0,1	1214,4 —	234 182,2 1,9
Detsembris— <i>Décembre</i> 1925	806 271,0	2 127 210,6	22 873 526,0	—	231 596,2	208 667,8
B. MARKADES —						
1. <i>Blés, pommes de terre, fourrage</i>	—	—	—	—	—	—
2. <i>Denrées alimentaires d'origine animale</i>	—	—	28 176 280	—	—	—
3. <i>Poissons et leurs produits</i>	181 050	35 880	—	—	—	—
4. <i>Autres produits alimentaires (aussi riz et maïs), esprit-de-vin et autres boissons</i>	—	—	—	—	—	577 980
5. <i>Animaux vivants et oiseaux</i>	—	—	—	—	—	1 311 000
6. <i>Peaux, cuirs, poils, cheveux et autr. mat. anim.</i>	1 222 000	—	981 390	—	—	21 454 270
7. <i>Semences et plantes</i>	—	—	—	—	—	—
8. <i>Bois et ouvrages en bois.</i>	1 447 200	2 040 100	59 874 250	400 000	—	12 500
9. <i>Papiers et imprimés</i>	—	—	3 584 750	—	—	16 000
10. <i>Coton, lin et autres matières filamenteuses.</i>	76 663 200	—	14 669 900	—	—	544 180
11. <i>Produits de l'industrie textile</i>	—	—	24 000	189 680	545 000	15 771 980
12. <i>Métaux bruts et travaillés en partie</i>	—	—	—	—	—	—
13. <i>Autres ouvrages en métaux</i>	—	1 500 000	1 000	—	—	152 000
14. <i>Machines et outillage agricoles</i>	—	—	—	—	—	1 500
15. <i>Autres machin., moteurs et moyens de transp.</i>	—	—	50 000	—	—	265 000
16. <i>Instruments, appareils, armes à feu</i>	—	10 000	—	—	—	—
17. <i>Pierres, terres, poteries, verres etc.</i>	—	—	—	—	—	753 410
18. <i>Combust. minéraux (charbons, schiste comb.)</i>	—	—	—	—	—	—
19. <i>Huiles, graisses, résines et leurs produits.</i>	22 160	—	—	—	—	86 000
20. <i>Engrais</i>	—	—	—	—	—	220 000
21. <i>Produits chimiques, mat. tinctor., drogues</i>	—	—	3 093 480	—	—	220 000
22. <i>Ouvrag. d'art, instrum. de musique et autr. art.</i>	—	—	—	—	—	—
Total $\left\{ \begin{array}{l} \text{mk} \\ \text{\%} \end{array} \right.$	79 535 610 11,8	3 585 980 0,5	110 455 050 16,2	589 680 0,1	545 000 0,1	41 885 820 6,1
Detsembris— <i>Décembre</i> 1925	77 616 500	12 842 230	240 729 400	—	3 174 250	43 946 580

Prantsuse France	Rootsi Suède	Saksa Allemagne	Soome Finlande	Taani Danemark	N. S. V. L. 2) U. R. S. S.	Ühisriigid États-Unis	Kokku Total	%
7	8	9	10	11	12	13	14	15
EN KILOGRAMMES								
—	35 000,0	—	—	—	—	—	35 000,0	0,3
—	124 653,5	307 065,7	26 927,7	1 887,0	—	—	566 386,9	4,6
—	4 963,6	8 087,9	7 506,7	—	—	—	22 293,6	0,2
180,2	126,9	—	7 948,1	—	—	—	19 370,6	0,2
—	—	—	—	—	—	—	64	—
75,7	1 875,0	32,0	—	—	32 767,0	—	51 218,3	0,4
—	—	—	615,0	—	—	—	615,0	—
23 555,0	—	39 919,1	692,0	73 75,0	—	—	6 440 378,5	52,2
1 290 080,2	40 996,0	313 617,1	49,1	84,5	1 697 328,0	692,0	2 165 484,7	17,6
—	10 244,8	4 204,4	132 020,9	—	—	—	2 194 383,5	17,8
—	1 772,9	55 268,2	2 292,1	114 503,5	20 892,8	200,0	232 830,5	1,9
—	—	2 540,5	148 250,0	—	—	—	150 790,5	1,2
—	18,0	4 740,7	—	—	—	—	56 085,2	0,4
—	—	—	27,0	—	—	16,0	138,0	—
44,0	—	6 502,6	1 164,3	1 423,6	3 030,4	—	13 324,4	0,1
—	—	34,0	—	—	—	—	39,5	—
—	12,3	—	49 358,8	—	—	—	174 940,1	1,4
—	—	44 945,4	32,8	—	—	—	44 978,2	0,4
—	3 416,0	12,0	—	1 289,6	—	—	22 328,6	0,2
—	—	402,0	—	—	—	—	27 888,0	0,2
—	1 392,3	—	81,0	13 759,8	—	42 000,0	105 096,9	0,9
—	—	428,0	—	—	—	—	428,0	—
1 313 935,1	224 471,3	787 799,6	376 965,5	140 323,0	1 763 034,2	42 892,0	12 324 007,4	100
10,7	1,8	6,4	3,1	1,1	14,3	0,3	—	—
1 481 261,0	532 462,4	940 301,7	905 502,4	165 496,0	4 878 723,8	4 332 193,7	39 483 260,6	—

EN MARKS ESTONIENS

—	300 000	—	—	—	—	—	300 000	—
—	13 890 510	89 893 760	2 759 680	378 620	—	—	135 098 850	19,8
—	468 550	656 850	620 850	—	—	—	1 963 180	0,3
100 000	49 490	—	462 140	—	—	—	1 189 610	0,2
22 710	200 000	320 000	—	—	16 055 830	—	1 311 000	0,2
—	—	—	220 000	—	—	—	40 256 200	5,9
1 200 000	—	1 027 640	40 500	400 000	—	—	220 000	—
—	1 065 900	8 925 990	175 000	15 000	51 655 200	20 000	66 442 190	9,7
157 672 420	1 280 600	508 470	14 351 070	—	—	—	65 457 840	9,9
—	872 200	21 302 300	1 301 700	35 469 940	14 155 950	25 000	265 689 840	33,9
—	—	120 000	593 000	—	—	—	89 657 750	13,1
—	25 000	350 000	—	—	—	—	713 000	0,1
—	—	—	7 000	—	3 000	—	2 031 000	0,3
2 000	—	2 666 000	248 000	685 000	165 000	—	8 500	—
—	—	2 000	—	—	—	—	4 081 000	0,6
—	2 000	—	156 500	—	—	—	12 000	—
—	—	26 960	20	—	—	—	911 910	0,2
—	321 100	150	—	15 470	—	—	26 980	—
—	—	2 010	—	—	—	—	444 830	0,1
—	90 480	—	5 260	894 350	—	2 730 000	222 010	—
—	—	150 000	—	—	—	—	7 033 570	1,0
153 997 130	18 565 830	125 952 130	20 940 720	37 858 380	82 034 930	2 775 000	683 221 310	100
23,3	2,7	18,4	3,1	5,5	12,0	0,4	—	—
146 367 860	46 087 400	152 550 300	18 909 800	54 618 420	172 319 250	34 499 980	1 003 678 970	—

1) Selles üldarvus on peale nimetatud riikide ka mõned teised.

2) Nõukogude sotsialistlike vabariikide liit — Union des républiques socialistes soviétiques.

Aine nr. nr.	Sissev. toli SS	ern. = eraldi nimetatamata	Kaal 1000 kg		Väärtus 1000 mk		Aine nr. nr.	Sissev. toli SS	ern. = eraldi nimetatamata	Kaal 1000 kg		Väärt. 1000 mk	
			Sissev.	Väljav.	Sissev.	Väljav.				Sissev.	Väljav.		
1	2		3	4	5	6	7	8		9	10	11	12
988	125 ² -a	Värvimuld ern.	0,010	—	0,150	—	1029	124 ¹	Loomulikud parkained	—	—	—	—
989	168	Pronkspulber	0,384	—	165,0	—			peenendamata	—	—	—	—
990	125 ³ -a	Rauaokstüdvärvid	—	—	—	—	1030	124 ²	-do- pulbris	0,026	—	0,440	—
001	125 ² -b	Kriit sadestatud	2,3	—	11,7	—	1031	124 ³	Parkimisekstraktid	184,4	—	2 986,1	—
992		Talk peenike	3,5	—	41,5	—	1032	108 ⁸	Tanin	0,075	—	30,9	—
993	130 ¹	Berliini- ja Partisi-sinine	—	—	—	—	1033	43 ¹	Kalaliim igasugune	—	—	—	—
994		Ultramarin ja pesusine	2,6	—	446,9	—	1034		Shelatiin	0,450	—	63,8	—
995	131	Seafinvalge	0,010	—	0,800	—	1036	43 ²	Liim ern.	2,0	—	129,1	—
998		Tainkvalge	0,360	—	25,2	—	1037	4 ⁵	Agar-agar	0,259	—	23,3	—
997	132	Seafinapunane	—	—	—	—	1039	71 ¹	Kleepimis- ja kittimisain.	0,062	—	7,4	—
999	133	Vaskvärv	0,080	—	8,7	—	1040	137	Saapamühre	1,2	—	183,9	—
		d) Värvid taime- ja loomariig., kunstl. ja preparaadid	7,1	—	2 396,3	—	1042	177 ¹ -b	Kärbspapier liimiga	—	—	—	—
							1044	68	Gagaat ja galaliit	0,103	—	50,7	—
							1045	117 ¹	Alisariinõli	—	—	—	—
							1046		Puskarõli	—	—	—	—
							1047		Amüülalkohol	—	—	—	—
							1047-a	68	Tselluloid plaatides	—	—	—	—
							1047-b	112 ¹ -f	Tetraaliin	—	—	—	—
									XXII. Kunstikaup, muusikariistad ja muu eelpool nimetatamata kaup				
									a) Muusikariistad	3,1	0,428	1 313,6	150,0
									Tiivklaverid ja orelid	—	0,428	—	150,0
									Pianinod	0,696	—	150,0	—
									Harmoonium-, kandl. j. m.	—	—	—	—
									Muusikariistad ern.	1,1	—	764,0	—
									Muusikariistade osad.	1,3	—	354,0	—
									Muusikariistade keeled	0,045	—	54,7	—
									b) Kirjutusmat., kunstik., kollekte.	1,2	—	859,5	—
									Kirjutusmaterjal ern.	1,2	—	845,0	—
									Teaduslikud kollekte.	0,064	—	14,5	—
									Topitud loomad	—	—	—	—
									c) Pudukauup	3,2	—	2 015,0	—
									Nõõb. kraas ja manšeti	0,303	—	515,8	—
									Nõõbid linas, puuv. riided ja odav metall.	0,702	—	280,8	—
									Nõõbid puust, luust ja klaasist	0,883	—	264,9	—
									Ehteained ja valmistatud neist	0,201	—	2,0	—
									Jaanalinnu- ja teiste soojamaa lindude sulded tõttlemata	—	—	—	—
									Kunstilised kallist aineist -do- odavast aineist	0,4	—	0,680	—
									Pärlid odavast aineist	0,129	—	38,7	—
									Päriteosed	0,027	—	5,1	—
									Pärlid	0,23	—	3,8	—
									Imimjuuksed	0,074	—	0,260	—
									Imimjuusteosed	0,761	—	5,0	—
									Pudukaup ern. kall. mat.	0,018	—	20,9	—
									-do- odavast materjalist	0,578	—	308,8	—
									-do- metallist (peale kallismetallide)	0,198	—	59,3	—
									d) Segakaup	0,902	—	4,6	—
									Muu ern. kaup.	0,002	—	4,6	—

Tab. 4. Väliskaubandus jaanuaris 1926 a. (tolliametite järel).
Commerce extérieur en janvier 1926 (par bureaux de douane).

	Tallinnâ	Valga	Pärnu	Narva	Loksa	Haap- salu	Kures- saare	Kunda	Paldiski	Kokku Total
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Absolutearvudes — Nombres absolus									
Kg —	Sissev.—Import.	81 790 296,9	760 625,7	56 865,0	384 836,6	—	—	18,0	—	32 972 642,1
En kg	Väljav.—Export.	10 938 081,8	473 672,9	5 557,0	846 725,7	—	—	—	60 120,0	12 324 007,4
Üldlühikõik	Total de l'imp. et de l'exportation	43 728 328,7	1 234 198,6	62 422,0	1 211 562,3	—	—	18,0	60 120,0	45 296 649,5
Mk —	Sissev.—Import.	660 191 580	26 454 080	3 457 240	11 712 050	—	—	39 000	—	701 853 900
En marks	Väljav.—Export.	626 158 420	25 889 570	2 880 500	27 982 100	—	—	—	360 720	688 221 310
Üldlühikõik	Total de l'imp. et de l'exportation	1 286 350 000	52 343 650	6 337 740	39 644 150	—	—	39 000	360 720	1 388 075 210
Kg —	Sissev.—Import.	96,6	2,3	—	1,1	—	—	—	—	72,9
En kg	Väljav.—Export.	38,9	3,8	—	6,8	—	—	—	0,5	27,1
	Üldlühikõik 2)	94,5	2,7	0,1	2,6	—	—	—	0,1	100
Mk —	Sissev.—Import.	94,1	3,8	0,4	1,7	—	—	—	—	50,7
En marks	Väljav.—Export.	91,7	3,9	0,4	4,0	—	—	—	—	49,3
	Üldlühikõik 2)	92,9	3,8	0,4	2,9	—	—	—	—	100

1) Kaal kilogrammides.

2) % au total de l'importation et de l'exportation.

Chemins de fer à voie large en décembre.

1. Tähtsamad andmed piirkondade järele — Données principales par districts du réseau.

Rongide arv Nombre de trains	Äraka- sutatud läbi- laske võimaluse % % de l'exploit. de la capacité	Reisi- jate arv Nombre de voya- geurs	Reisija — km üldarv Voyageurs — km	Sellest III kl. Dont III classe	Iste- kohtade arvu kasu- tamine % Exploitation des places en %	Tühjade kauba- vagunite % kaubavagunite üldarvust % de des wagons à marchandises non chargés au nombre total des wagons à marchandises	Laaditud kaubavag. keskmise telje- koorem Charge moyen d'essieux pour un wagon à marchand. chargé	Kauba- rongi keskmise kaal Poids moyen d'un train de march- andises	Kauba- rongi keskmise teigede arv Nombre moyen d'essieux pour un train de marchand.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Paldiski—Kella	66	15,2	—	83 754	82 229	18,7	3,7	1,07	—
Haapsalu—Kella	131	21,1	—	944 457	918 010	23,4	18,7	2,95	32,92
Kella—Tallinna	1 995	—	—	2 925 753	2 908 956	54,6	18,4	3,02	51,35
Sellest: Kella—Nõmme	1 347	80,5	—	678 074	684 974	43,9	—	—	—
Nõmme—Tallinna	1 995	90,1	—	2 247 079	2 241 982	49,0	—	—	—
Neist: elektrirong. (Pääsk-Tall.)	1 744	—	—	1 929 870	1 929 870	53,7	—	—	—
Tallinna—Tapa	574	66,1	—	3 950 068	3 717 012	53,5	28,0	5,20	80,10
Tapa—Tartu	252	46,2	—	3 829 903	3 660 844	59,1	15,6	3,44	72,55
Tartu—Valga	278	—	—	2 114 496	2 035 092	42,5	10,8	2,07	71,25
Sellest: Tartu—Elva	276	49,5	—	955 572	929 944	53,3	—	—	—
Elva—Valga	210	37,6	—	1 158 924	1 105 148	38,3	—	—	—
Valga—Irboska	95	13,9	—	1 125 961	1 098 897	47,0	6,2	2,72	—
Tapa—Narva	281	30,2	—	2 814 804	2 684 080	44,0	33,1	4,26	65,74
Üldse—Total	3 168	—	340 130	17 789 856	17 100 920	48,7	24,8	4,08	73,88
Novembris—Novembre 1925	2 999	—	334 214	14 075 050	14 348 225	44,4	25,2	3,75	71,71
Detsembris—Décembre 1924	2 700	—	348 228	15 861 828	15 280 291	43,9	25,0	3,66	74,44
1/I—31/XII 1925	37 119	—	4 696 862	210 969 728	201 992 448	48,6	24,5	4,19	74,08

2. Kauba- ja pagasivedu — Transport des marchandises et des bagages.

Saadetiste arv Nombre d'envois	Saadetiste kaal Poids des envois	Tonn—km Tonnes—km	Vaeldud tonni- arv ühe km peale Nombre de tonnes trans- portées par km exploité	Keskmine veokaugus Parcours moyen	Keskmine saadetiste kaal Poids moyen des envois
1	2	3	4	5	6
Kaubavedu detsembris — Transport des marchandises en décembre	36 454	88 097	9 867 045	14 661	112,0
Sellest erakaubad — Dont marchandises privées	35 895	83 758	9 248 403	13 742	110,4
Neist väikekiirusega — À petite vitesse	21 492	81 795	9 027 421	13 414	110,4
Novembris — Novembre 1925	36 339	98 185	9 577 385	14 281	97,5
Detsembris — Décembre 1924	34 495	72 663	8 349 666	12 406	114,9
1/I—31/XII 1925	449 208	1 239 661	134 333 932	189 679	103,4
Sellest erakaubad — Dont marchandises privées	441 591	1 177 633	124 613 514	185 161	105,8
Neist väikekiirusega — À petite vitesse	305 438	1 149 694	121 631 733	180 704	105,7
Sellest transiitkaubad — Dont marchandises transitaires	2 395	29 356	6 492 615	693	220,1
Pagasivedu detsembris — Transport des bagages en décembre	25 442	787	75 440	112	95,9
Novembris — Novembre 1925	25 189	785	71 525	106	91,1
Detsembris — Décembre 1924	19 676	680	62 509	93	90,7
1/I—31/XII 1925	301 494	11 524	959 939	1 426	88,3

3. Reisijate vedu — Transport des voyageurs.

	Detsember } 1925		Detsember } 1924		1/I—31/XII 1925
	1	2	3	4	
Reisijate üldarv — Nombre total des voyageurs	340 130	—	348 233	—	4 696 862
Sellest välisühend. — Communication avec l'étranger	1 576	—	1 701	—	22 083
Dont kohalik liikumine — Mouvement local	338 554	—	346 532	—	4 673 829
Sellest: I kl.	33	—	29	—	331
" II kl.	5 653	—	5 176	—	72 506
" III kl.	384 444	—	348 929	—	4 622 726
Reisija-km üldarv — Voyageurs-km	17 789 856	—	15 861 828	—	210 969 728
Sellest elektrirongid — Dont trains électriques	1 929 870	—	1 594 218	—	22 821 398
Reisijaid tee — km peale — Voyageurs par km exploité	26 434	—	23 568	—	313 477
Keskmine sõidukaugus — Parcours moyen de voyage	52,3	—	45,4	—	44,0
Magamiskaartide üldarv — Nombre total des cartes à wagon-llt	4 665	—	4 462	—	53 679
Jaamaeisse-piletite üldarv — Nombre total des tickets d'entrée	11 901	—	7 984	—	115 625

4. Veerevkoosseisu kasutamine — Exploitation du matériel roulant

	1925	1924	1925
Rongide üldarv — Nombre total des trains	3 168	2 758	37 981
Rõng-km üldarv — Trains-km	189 862	157 501	2 097 474
Sellest reisirongides — Dont trains de voyageurs	124 619	127 463	1 492 385
Vedur-km üldarv — Locomotives-km	159 691	144 801	1 984 377
Telg-km üldarv — Essieux-km	6 848 836	6 120 664	59 491 828
Sellest reisivaguneis — Voitures à voyageurs	5 200 613	3 178 785	33 622 681
Dont kaubavaguneis — Wagons à marchandises	3 648 223	2 941 879	50 968 647
Keskmine teigede arv röntis — Moyenne des essieux par train	40,37	42,47	42,87
Sellest: Reisirongides — Trains de voyageurs	32,62	31,31	32,79
Segarongides — Trains mixtes	39,62	37,38	42,69
Kaubarongides — Trains de marchandises	78,85	74,44	74,08
Keskm. kaubar. kaal — Poids moyen d'un train de marchandises	478	467	475

	Eesti <i>Estonie</i>				Taani <i>Danemark</i>				Inglise <i>Angleterre</i>				Norra <i>Norvège</i>				Prantsuse <i>France</i>			
	Arv Nombre	Maht Ton. net	Neist laaditult ¹⁾		Arv	Maht Ton. net	Neist laaditult		Arv	Maht Ton. net	Neist laaditult		Arv	Maht Ton. net	Neist laaditult		Arv	Maht Ton. net	Neist laaditult	
			Arv	Maht Ton. n.			Arv	Maht Ton. n.			Arv	Maht Ton. n.			Arv	Maht Ton. n.			Arv	Maht Ton. n.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
Tulekusadam																				
<i>Port de provenance</i>																				
BELGIA																				
Antwerpen																				
DANZIG																				
HOLLANDI																				
Rotterdam																				
INGLISE	2	1 100	2	1 100	1	566	1	566	4	4 402	3	2 890	1	1 108	1	1 108				
Belfast									1	1 512										
Blyth	1	426	1	426																
Hull	1	674	1	674	1	566	1	566												
Liverpool																				
London									3	2 890	3	2 890								
Newcastle													1	1 108	1	1 108				
Seaham-Harbour																				
Sunderland																				
PRANTSUSE																	1	813	1	813
Bordeaux																	1	813	1	813
ROOTSI																				
Stockholm																				
SAKSA																				
Hamburg																				
Lübeck																				
Stettin																				
ÜHSRIIGID																				
New-York																				
N. S. V. L.													1	992						
Leningrad												1	992							
Merelt tagasi tulnud																				
Kokku — Total	2	1 100	2	1 100	1	566	1	566	4	409	3	2 890	2	2 100	1	1 108	1	813	1	813
1/I—28/II 1926	9	4 781	8	4 680	4	2 917	4	2 917	7	6 899	5	3 983	4	4 610	2	3 008	1	813	1	813
Jaanuar — Janvier 1926	7	3 681	6	3 580	3	2 351	3	2 351	3	1 997	2	1 093	2	2 510	1	1 898				
Veebruar — Fév. 1926	14	5 875	8	3 728	3	2 180	2	1 690	4	2 581	3	1 898	1	743	1	743	1	1 201	1	1 201
Minekusadam																				
<i>Port de destination</i>																				
BELGIA					1	728	1	728						1	612					
Antwerpen																				
Gent					1	728	1	728						1	612					
DANZIG																				
HOLLANDI																				
Amsterdam																				
INGLISE									3	3 614	3	3 614	1	992						
Belfast									1	1 512	1	1 512								
Boness																				
Dundee																				
Hull									1	1 797	1	1 797								
London									1	305	1	305	1	992						
LÄTI																				
Riia																				
Vindavi																				
PRANTSUSE					1	823	1	823									1	813	1	813
Bordeaux					1	823	1	823									1	813	1	813
SAKSA																				
Bremen																				
Hamburg																				
Königsberg																				
Lübeck																				
Stettin																				
SOOME																				
Hanko																				
Turku																				
ÜHSRIIGID																				
New-York																				
Kokku — Total					2	1 531	2	1 531	3	3 614	3	3 614	2	1 604			1	813	1	813
1/I—28/II 1926	6	3 784	5	3 773	4	3 140	4	3 140	7	6 515	6	6 210	2	1 604			1	813	1	813
Jaanuar — Janvier 1926	6	3 734	5	3 773	2	1 589	2	1 589	4	2 901	3	2 598								
Veebruar — Fév. 1926	12	1 815	9	1 143	5	3 174	4	2 448	3	2 276	3	2 276	1	743	1	743	1	1 201	1	1 201

I. SISSE TULNUD — KAUGESÖIT —

II. VÄLJA LÄINUD — KAUGESÖIT —

1) Danzig l. n. de Danzig. 2) Soome l. n. de Finlande.

18 — Nr. 48 (3) Tab. 7. Valuuta ja väärtpaperite hinnad Tallinna börsil veebruaris 1926 a.
Cours du change à Tallinna (Reval) en février 1926.

Börsi koos- olekute päevad	1 \$ (dollar) 1)		1 £ (Ingl. nl. 2)		1 Saksa riigimark 1 mark d'Allemagne		1 Soome m. 1) 1 mark de Finlande		1 Prantsuse fr. 1) 1 franc de France		1 Belgia fr. 1) 1 franc de Belgique		1 Helveetsia frank 1) 1 franc de Suisse		1 Itaalia lira 1) 1 lire d'Italie		1 Rootsi kroon 1) 1 cour. de Suède		1 Taani kr. 1) 1 cour. de Danemark	
	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1.	372	375	1810	1825	88,50	89,75	9,37	9,47	13,85	14,35	16,95	17,35	71,75	72,75	15,10	15,50	99,75	100,75	91,75	93,75
3.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
5.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
8.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
10.	"	"	"	"	"	"	"	"	13,60	14,10	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
12.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
15.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
17.	"	"	"	"	"	"	"	"	13,50	14,00	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
19.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
22.	"	"	"	"	"	"	"	"	13,25	13,75	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
26.	"	"	1800	1824	"	"	"	"	13,50	14,00	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
Keskmine																				
Veeb. 1926 .	372	375	1810	1825	88,50	89,75	9,37	9,47	13,63	14,13	16,95	17,35	71,75	72,75	15,10	15,50	99,75	100,75	93,87	95,87
Jaan. 1926 .	372	375	1808	1823	88,50	89,75	9,37	9,47	13,93	14,43	16,95	17,35	71,75	72,75	15,10	15,50	99,75	100,75	91,93	93,93
1/1-28/II 1926	372	375	1809	1824	88,50	89,75	9,37	9,47	13,78	14,28	16,95	17,35	71,75	72,75	15,10	15,50	99,75	100,75	92,90	94,90
Veeb. 1925 .	372	375	1777	1791	88,58	89,58	9,37	9,46	19,69	20,11	18,81	19,81	71,61	72,61	15,23	15,73	100,00	101,25	66,15	67,15

Jour de place	1 Norra kr. 1) 1 cour. de Norvège		1 Č. Slo- vakkia kr. 1) 1 cour. de Tch.-Slov.		1 Hollandi gulden 1) 1 florin de Pays-Bas		1 Läti latt 1) 1 latt de Lettonie		1 Červone- nets 1) 1 tehernov.		1 Austria šilling 1) 1 schilling d'Autriche		1000 Ungari krooni 1) 1000 cour. d'Hongrie		1 Poola sloti 1) 1 zloty de Pologne		1 Eesti kr. 2) 1 cour. d'or d'Estonie	E. V. võid- ulaen 1) Emprunt de l'Etat	
	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	O.	M.	T.	O.	M.
	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39
1.	75,00	77,00	11,05	11,30	149,75	152,00	71,50	72,50	1905	1935	52,50	54,00	5,05	5,30	46,50	51,50	100	97	110
3.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
5.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
8.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
10.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
12.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
15.	76,50	78,50	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
17.	77,25	79,25	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
19.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
22.	78,75	80,75	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
26.	80,50	82,50	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	44,50	49,50	"	"	"	"
Moyenne																			
Febr. 1926 .	76,39	78,39	11,05	11,30	149,75	152,00	71,50	72,50	1905	1935	52,50	54,00	5,05	5,30	46,32	51,32	100	97	110
Jan. 1926 .	75,00	77,00	11,05	11,30	149,75	152,00	71,50	72,50	1905	1935	52,50	54,00	5,05	5,30	44,91	49,91	100	97	110
1/1-28/II 1926	75,89	77,89	11,05	11,30	149,75	152,00	71,50	72,50	1905	1935	52,50	54,00	5,05	5,30	46,61	50,61	100	97	110
Febr. 1925 .	58,59	57,59	10,85	11,25	149,00	151,96	71,50	72,50	1825	1940	—	—	5,05	5,30	—	—	100	97	110

Tab. 8. Tolliasutiste tulud jaanuaris 1926 a.
Recettes des bureaux de douane en janvier 1926.

	Jaanuaris — En janvier		
	1926	1925	1924
	1	2	3
Sisseveotoll — Droit d'importation	112 959 128	04 148 867	79 197 608
Väljaveotoll — Droit d'exportation	7 901 891	7 099 653	13 188 389
Lisatoll — Accidents	325 976	443 789	913 934
Kantsleimaks — Taxes de bureau	155 540	97 471	506 093
Trahvid — Amendes	205 270	125 793	47 179
Mitmeaug. tollisissetulekud — Autres recettes	608 770	607 486	986 892
Kokku — Total	123 156 575	102 523 644	94 849 590
Ladumaks — Droit de magasinage	1 008 274	1 027 030	1 361 484
Sadamamaksud — Droits de port	6 824 476	7 860 489	7 304 264
Kokku — Total	7 922 750	8 887 469	8 665 748

1) Tehtud ei olnud. 2) Ostjald ja müüjald ei olnud.

Tab. 9. Elumaksumus- (elukallidus-) indeksid 1914—1926 a.1) — *Mouv. des nombres-indices du coût de la vie 1914—1926.*

	Indeks II. Ind. Emlk järele 1922=100 N.-ind. d'après l'Emk 1922=100 (II)										Indeks I c. Ind. kullavärtuse järele 1922=100 2) N.-ind. d'après la valeur d'or 1922=100 (Ic)										Indeks I a. Ind. kullavärtuse järele 1914=100 N.-ind. d'après la valeur d'or 1914=100 (Ia)									
	Juuli			1 9 2 5			1926			Juuli			1 9 2 5			1926			Juuli			1 9 2 5			1926					
	1921	1923	1924	1925	okt	nov.	deis.	jaan.	v-br.	1921	1923	1924	1925	okt	nov.	deis.	jaan.	v-br.	1921	1922	1923	1924	1925	okt	nov.	deis.	jaan.	v-br.		
TOITLUSKULUD-ALIMENTAAR.	125,7	119,4	185,5	148,7	138,9	135,9	141,3	144,3	143,1	106,2	115,0	109,8	136,7	126,5	124,1	128,9	131,6	130,4	97,0	91,3	104,9	99,8	122,0	112,8	110,7	115,0	117,4	116,3		
Leib ja jahvatuid — Bou- langerie et farines	147,2	91,4	110,0	123,8	117,0	107,1	112,4	111,3	106,8	121,0	86,3	86,3	111,3	102,2	93,1	99,7	96,5	92,5	108,7	139,4	119,6	120,4	156,4	143,6	130,8	135,9	185,6	130,0		
Kreoduvih — Légumes	174,3	199,8	210,4	224,3	145,2	149,6	145,5	157,5	169,9	162,5	212,5	187,5	214,7	143,1	147,2	141,1	151,3	109,8	113,0	70,9	147,4	130,0	152,2	100,0	104,0	100,6	107,4	116,1		
Film ja munad — Lait et œufs	85,0	90,2	92,8	105,6	134,3	150,8	150,8	153,9	160,0	83,9	111,1	100,0	120,8	153,3	164,3	164,8	173,3	130,2	69,8	76,5	83,2	72,3	91,7	116,7	125,0	125,0	131,7	136,7		
Või ja rasv — Beurre et grasses	87,3	100,0	105,2	125,8	160,6	150,5	150,9	144,0	148,3	96,8	113,8	112,5	134,5	153,5	158,3	158,5	154,5	151,9	71,1	80,4	92,7	89,7	104,8	123,8	123,8	123,8	129,5	124,3		
Liha — Viandes	125,0	149,3	164,4	157,3	130,5	131,2	132,9	136,4	142,3	28,3	125,9	117,8	146,7	142,5	143,9	144,8	155,2	151,9	68,1	72,7	89,0	85,4	106,5	103,2	98,4	98,4	119,4	110,0		
Kala — Poissons	81,5	110,7	123,4	130,9	121,7	131,7	143,2	136,3	127,7	68,3	106,3	100,0	118,8	106,3	118,3	131,3	121,9	114,4	60,7	87,4	93,4	87,4	105,6	94,4	105,6	116,7	108,3	101,7		
KORTEKULUD-LOGEMENT	51,3	149,0	180,0	174,4	174,4	174,4	174,4	174,4	174,4	49,3	146,0	131,3	159,1	159,1	159,1	159,1	159,1	159,1	10,6	24,9	35,5	32,2	40,5	40,5	40,5	40,5	40,5	40,5		
Üürisad, hnt. maksj.—Paye- menti selon la norme	50,6	150,0	150,0	162,5	162,5	162,5	162,5	162,5	162,5	43,4	146,8	122,9	148,6	142,6	148,6	148,6	148,6	148,6	10,0	23,0	33,8	29,3	36,1	36,1	36,1	36,1	36,1	36,1		
Üürisad, rohk. maks. — Payem. au-delà de la norme	51,0	146,8	190,1	210,0	210,0	210,0	210,0	210,0	210,0	43,9	143,4	156,3	190,8	190,8	190,8	190,8	190,8	190,8	12,4	23,1	40,2	43,8	53,5	53,5	53,5	53,5	53,5	53,5		
VALGUST- JA KÜTTEKULUD ÉCLAIRAGE ET CHAUF.	102,3	101,2	114,9	109,6	100,1	100,1	97,8	93,5	94,4	87,2	99,1	94,2	92,2	90,7	90,7	89,6	84,7	85,5	84,8	91,6	89,4	85,6	79,9	79,7	79,7	77,6	74,5	75,5		
Valgustus — Éclairage	119,7	77,8	95,8	73,5	73,5	73,5	73,5	73,5	73,5	73,5	75,0	78,5	71,1	71,1	71,1	71,1	71,1	71,1	71,1	71,1	71,1	71,1	71,1	71,1	71,1	71,1	71,1	71,1		
Petrooleum — Pétrole	126,3	73,7	100,0	73,7	73,7	73,7	73,7	73,7	73,7	73,7	73,7	81,9	66,7	66,7	66,7	66,7	66,7	66,7	66,7	66,7	66,7	66,7	66,7	66,7	66,7	66,7	66,7	66,7	66,7	
Elekter — Électricité	100,0	90,0	83,3	83,3	83,3	83,3	83,3	83,3	83,3	83,3	86,1	86,2	63,3	75,5	75,5	75,5	75,5	75,5	75,5	75,5	75,5	75,5	75,5	75,5	75,5	75,5	75,5	75,5	75,5	
Küttepuid — Bois de chauffage	96,5	109,2	121,2	103,0	107,3	107,3	104,2	98,5	99,7	82,9	106,9	99,4	97,9	97,2	97,2	94,4	89,2	90,3	79,2	90,0	95,5	88,4	87,2	86,8	86,8	84,1	80,0	81,2		
RIIETUSKULUD HABILLEMENT	104,1	100,3	116,8	123,4	123,4	123,4	123,4	123,1	123,1	89,6	98,2	95,5	111,8	111,8	111,8	111,8	111,6	111,6	111,6	111,6	111,6	111,6	111,6	111,6	111,6	111,6	111,6	111,6	111,6	
Rüie — Stoffe	110,9	100,0	121,9	123,9	123,9	123,9	123,9	123,9	123,9	95,3	97,9	99,6	116,8	116,8	116,8	116,8	116,8	116,8	116,8	116,8	116,8	116,8	116,8	116,8	116,8	116,8	116,8	116,8	116,8	
Ombius — Coature	89,0	107,0	120,6	124,9	124,9	124,9	124,9	124,9	124,9	75,7	104,7	93,9	113,2	113,2	113,2	113,2	113,2	113,2	113,2	113,2	113,2	113,2	113,2	113,2	113,2	113,2	113,2	113,2	113,2	
Pesu — Linge	91,7	104,3	117,2	117,2	117,2	117,2	114,2	114,2	114,2	80,6	80,6	87,2	106,4	106,4	106,4	106,4	106,4	106,4	106,4	106,4	106,4	106,4	106,4	106,4	106,4	106,4	106,4	106,4	106,4	
Jalatsid — Chaussures	107,1	95,3	99,9	108,9	108,9	108,9	108,9	108,9	108,9	92,1	93,5	82,0	96,9	96,9	96,9	96,9	96,9	96,9	96,9	96,9	96,9	96,9	96,9	96,9	96,9	96,9	96,9	96,9	96,9	
MUUD KULUD-AUTR. FRAIS	107,4	105,0	121,0	133,5	133,5	133,5	133,9	133,9	133,9	92,1	103,7	99,3	121,0	121,0	121,0	121,0	121,0	121,0	121,0	121,0	121,0	121,0	121,0	121,0	121,0	121,0	121,0	121,0	121,0	
Seau — Bain	100	100	100	100	100	100	100	100	100	86,1	85,0	82,0	90,7	90,7	90,7	90,7	90,7	90,7	90,7	90,7	90,7	90,7	90,7	90,7	90,7	90,7	90,7	90,7	90,7	
Habemeel — Fr. de barb.	100	100	133,3	133,3	133,3	133,3	133,3	133,3	133,3	86,5	97,6	109,0	120,5	120,5	120,5	120,5	120,5	120,5	120,5	120,5	120,5	120,5	120,5	120,5	120,5	120,5	120,5	120,5	120,5	
Jumusel — Fr. de coiff.	100	100	116,7	116,7	116,7	116,7	116,7	116,7	116,7	86,1	97,9	95,8	106,7	106,7	106,7	106,7	106,7	106,7	106,7	106,7	106,7	106,7	106,7	106,7	106,7	106,7	106,7	106,7	106,7	
Jeep — Saison	94,8	86,2	103,4	120,7	120,7	120,7	120,7	120,7	120,7	81,6	84,4	84,7	109,4	109,4	109,4	109,4	109,4	109,4	109,4	109,4	109,4	109,4	109,4	109,4	109,4	109,4	109,4	109,4	109,4	
Seidukulud — Fr. de course	112,5	110,0	187,5	137,5	137,5	137,5	137,5	137,5	137,5	96,9	97,9	123,3	170,5	170,5	170,5	170,5	170,5	170,5	170,5	170,5	170,5	170,5	170,5	170,5	170,5	170,5	170,5	170,5	170,5	
Alakirjandus — Journaux	100	163,4	163,4	180,6	180,6	180,6	180,6	180,6	180,6	85,4	106,2	133,3	163,4	163,4	163,4	163,4	163,4	163,4	163,4	163,4	163,4	163,4	163,4	163,4	163,4	163,4	163,4	163,4	163,4	
Teater — Théâtre	83,8	100	116,6	116,6	116,6	116,6	116,6	116,6	116,6	84,3	96,1	96,0	105,9	105,9	105,9	105,9	105,9	105,9	105,9	105,9	105,9	105,9	105,9	105,9	105,9	105,9	105,9	105,9	105,9	
Kino — Cinéma	96,9	100	104,2	111,3	111,3	111,3	111,3	111,3	111,3	84,9	97,9	85,4	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Tubak — Tabac	154,2	100	122,2	131,1	131,1	131,1	131,1	131,1	131,1	87,3	90,1	101,1	133,0	133,0	133,0	133,0	133,0	133,0	133,0	133,0	133,0	133,0	133,0	133,0	133,0	133,0	133,0	133,0	133,0	
Õu — Bière	132,5	100	117,5	117,5	117,5	117,5	117,5	117,5	117,5	88,0	82,2	106,8	108,9	108,9	108,9	108,9	108,9	108,9	108,9	108,9	108,9	108,9	108,9	108,9	108,9	108,9	108,9	108,9	108,9	
ÜLDINDEKS — INDICE GÉNÉ- RAL du coût de la vie	112,6	117,2	132,7	144,1	137,6	135,5	133,9	140,6	139,9	95,1	113,6	107,6	131,4	123,2	123,8	136,6	128,0	127,3	89,6	96,3	99,1	94,7	113,5	107,8	106,6	109,1	110,3	109,7		
Üldindeks ilma korterikuludest N.-ind. général non comp. logem.	118,8	113,6	129,6	140,8	133,6	131,6	135,0	136,8	136,0	100,6	110,0	104,9	123,2	121,5	119,9	123,9	124,5	123,8	97,9	97,7	103,1	101,7	121,4	115,3	113,9	116,7	118,1	117,4		

1) Elumaksumuindeksite arvutusviis — vaata kuukiri Nr. 36 (3), hr. A. Toomsil artikkel — *Aperçu sur les méthodes de l'établissement des nombres-indices du coût de la vie est donné en numéro 36 (3) du Recueil (étude par M. A. Tooms).*
2) Kõik tehtud on korstnud, mitte lihtsalt tumber arvatud.

Möödu- üksus	Hind (mk) — Prix (mk)				Keskmiselt Moy. II, 1926	Keskmiselt Moy. I, 1926	Keskmiselt Moy. II, 1926
	8/II	11/II	25/II				
1	2	3	4	5	6	7	
Toiduained ja loomatoid — Denrées alimentaires et fourrage							
1. Rukis, Eesti — Seigte d'Estonie	puud	255—265	255—265	255—265	260	268	—
2. Vene — de Russie	"	260—275	260—275	250—265	264	267	—
3. Nisuj, Eesti — Froment d'Estonie	"	440—450	440—450	440—450	445	445	—
4. Vene — de Russie	"	—	—	—	—	—	—
5. Oder, olle — Orge (pour bière)	"	300—310	300—310	300—310	305	305	335
6. Kaer, toidu, Eesti — Avoine (alimentaire) d'Estonie	"	255—260	255—260	255—260	258	257	258
7. Vene — de Russie	"	270	270	265	268	271	—
8. seemne, Vene — Avoine (pour grain)	"	—	—	—	—	—	—
9. Rukkijahu — Farine de seigle	"	270—275	260—275	260—275	269	276	490
10. Rukkiptüü — blütte	"	440—470	440—470	440—470	455	470	643
11. Nisujahu, Ameerika, söre — Farine d. from. d' Amér., bl. I s.	"	910—015	900—905	900—905	908	924	864
12. Nisuj, Ameer., pehme, kõrg. s.	"	840—015	840—010	840—010	876	887	851
13. Kartulid, ekspord — Pommes de terre pour exportation	"	75—77	75—77	75—77	76	76	91
14. piirituse — esprit-de-vin	"	60—67	60—67	60—67	63,50	66,50	72
15. Kartulihelbed — Flocons de pommes de terre	"	—	—	—	—	—	—
16. Kartulitärklis „Supérieur“ — Féoule d. pom. d. terre „Supér.“	"	650	650	650	650	650	650
17. Hersed, rohelisted, Eesti — Pois verts d'Estonie	"	—	—	—	—	—	—
18. Hollandi — Pois verts d'Hollande	"	580	580	580	580	580	750
19. Odratangud — Gruau d'orge	"	—	—	—	—	—	—
20. Pilm, pudeleis — Lait en bouteilles	liiter	18	18	18	18	17	19
21. Väi, meierei, ekspord — Beurre de ferme pour exportation	puud	4400—4600	4400—4600	4600—4720	4553	3850	130,50)
22. siseturu — consomm. intér.	"	—	—	—	—	—	118,87)
23. Margarini, vällamaa — Margarine étrangère	"	2080—2360	2080—2360	2080—2360	2220	2220	64,50)
24. Juust „šveitsi“, Eesti — Fromage „suisse“, d'Estonie	"	2600—2700	2600—2700	2600—2700	2650	2650	2650
25. „hollandi“ — „hollandais“	"	—	—	—	—	—	—
26. Kaseiin — Caséine	"	800—1000	800—1000	800—1000	900	900	575
27. Munad, eksp. I s. (sinine tempel) — Oeufs p. exp. I s. (timbre bleu)	paar	—	—	—	—	—	14,12
28. II s. — Oeufs pour exportation II s.	"	—	—	—	—	—	12,12
29. Suhkur, peen., valge, Dantzig — Sucre en pond., blanc de Dantzig	puud	—	—	—	—	—	789
30. „Saksa“ — Sucre en pond., blanc d'Allemagne	"	685—670	670—675	670—675	671	668	—
31. „Ameerika“ — d'Amérique	"	—	—	—	—	—	—
32. „C. Slov.“ — de T. Slovaquie	"	680—685	695—700	680—690	688	684	759
33. „Belgia“ — de Belgique	"	—	—	—	—	—	—
34. „Poola“ — de Pologne	"	665—670	670—675	670—675	671	668	—
35. „Jaava“ — de Java	"	—	—	—	—	—	—
36. Širup, kartuli, 42° — Sirop de pommes de terre 42°	"	650	650	650	650	650	773
37. Glukoos — Glucose	"	650	650	650	650	650	760
38. Tee, lahtine, Pekoe broken, Jaava — Thé, Pekoe brocen d. Java	"	—	—	—	—	—	—
39. Orange Pekoe, — Orange Pekos	"	7200—8000	7200—8000	7200—8000	7600	7825	7400
40. Tselon — de Ceylan	"	8200—8600	8200—8600	8200—8600	8400	8400	7900
41. Morning Hüna — Thé, de Chine	"	4800—5600	4800—5600	4800—5600	5200	5000	5400
42. Köhv, Rio, Santos — Café de Rio, Santos	"	5400—5800	5400—5800	5400—5800	5500	5150	5800
43. Kesk-Ameerika sordid — Café de Centre-Amérique	"	6000—7400	6000—7400	6000—7400	6700	6500	6700
44. Kakao, inglise — Cacao d'Angleterre	"	2000—2200	2000—2200	2000—2200	2100	2100	2875
45. Ameerika — Cacao d'Amérique	"	1800	1800	1800	1800	1800	1600
46. Hollandi — d'Hollande	"	2400—2600	2400—2600	2400—2600	2500	2500	2600
47. Riis, Burma II — Riz de Burma II	"	670—680	670—680	680—700	680	674	780
48. Sool lahtine, Saksa — Sel d'Allemagne	"	54	54	54	54	57,25	57
49. Vene — de Russie	"	58	58	58	58	50,50	54
50. Hispaania — Sel d'Espagne	"	—	—	—	—	—	54
51. Heeringad, Yarmouth, Maties — Harengs d. Yarmouth, Maties	tünn	4200—4500	4400—4500	4500—4700	4467	4818	5488
52. Matfuis — Matfuis	"	5000—5500	5400—5500	5500—5700	5438	5100	5663
53. Šoti, Maties — Harengs d'Ecosse, Maties	"	5100—5600	5400—5600	5600—5800	5517	5088	5800
54. Matfuis — Matfuis	"	6800—6800	6400—6800	6600—6800	6617	6175	6013
55. Norra — de Norvège	"	2500	2500	2500	2500	2500	—
56. Islandi — d'Islande	"	—	—	—	—	—	—
57. Sealiha I s. — Viande de porc I sorte	puud	1800—1960	1840—2000	1800—1920	1887	1905	1610
58. Pekk — Lard I sorte	"	—	—	—	—	—	—
59. Loomaliha I s. — Viande de boeuf I sorte	"	1000—1400	1000—1400	880—1280	1160	1090	1125
60. Ristikhein — Tréfle	"	—	—	—	—	—	—
61. Aasabein — Foin des prés	"	—	—	—	—	—	—
62. Ölikoogid, linaseemne — Tourteaux de graines de lin	"	325	300—310	300—310	312	338	330
63. päevalille — d'héliotrope	"	290	280	280	288	290	330
64. puuvilla — de coton	"	—	—	—	—	—	—
65. sooja — de soya	"	—	—	—	—	—	870
66. palmi — de palme	"	280	260	260	260	260	—
67. Nisukliid — Sons de froment	"	205—210	208—220	208—220	212	213	271
68. Rukkihiid — seigte	"	—	—	—	—	—	—
Linaseeme, lina, riie, paber ja nahk — Graines de lin, lin, tissus, papier et cuirs							
69. Linaseeme, 61 87½% baasis — Huile de graines d.lin, base 87½%	"	375	375	375	375	375	—
70. kulvi 98% — Graines d.lin p.ensem. „b. 98%“	"	635—650	635—650	635—650	648	648	648
71. Lina, Liivi, R — Lin de Livonie, R	"	1550—1600	1600	1600	1592	1613	2625
72. Petseri, R — de Petsert, R	"	1850—1900	1900—1950	1850—1900	1892	1938	8100
73. Vöru, R — de Vöru, R	"	1750—1800	1800	1750	1775	1881	3025
74. Tartu, R — de Tartu, R	"	1600—1650	1650—1700	1650—1700	1658	1663	2825
75. Takud, Codilla I — Étoupe de Codilla I	"	—	—	—	—	—	—
76. II — II	"	—	—	1000	—	—	—

1) Nael — Itre.

	Mõõdu- üksus	Hind (mk) — Prix (mk)				Keskmiselt Moy. II. 1926	Keskmiselt Moy. I. 1926	Keskmiselt Moy. II. 1925
		3/II	11/II	25/II				
		1	2	3	4			
77. Puuvillane riie, Bjas, D I — Tissus de coton, Bjas D I	ars.	46—54	46—54	46—54	50	50	51,12	
78. " Mitk., Ekstra — " " Mitkal Extra	"	33—40,50	33—40,50	33—40,50	36,75	36,75	37,87	
79. Paber, rotatsioon — Papier roulé	puud	440	440	440	440	440	440	
80. Tallanabk, Eesti nahast — Cuir brut à semelles d'Estonie	"	5400—5600	5400—5600	5400—5600	5500	5500	5500	
81. " Ameer.nahast I s. — Cuir br. à sem. en c. d'Amér. I s.	"	6000—6800	6000—6800	6000—6800	6300	6300	6700	
82. " " II s. — " " " " " " II s.	"	5400—5600	5400—5600	5400—5600	5500	5500	—	

Ehitusmaterjalid — Matériel de construction

83. Tsement, Portland, Port-Kunda — Ciment d. Portl. d.P.-Kunda	10 p. 10 n.	875—925	875—925	875—925	900	873	890
84. " " Aseri — Ciment d. Portl. d'Aseri	"	875—925	875—925	875—925	900	855	770
85. Kriit, toores — Craie brute	puud	—	—	—	—	—	—
86. " pestud — lavée	"	180—192	180—192	180—192	181	122	124,50
87. Asfalt — Asphalte	"	120	120	120	120	120	150
88. Lubi — Chaux	"	50	50	50	50	50	—
89. Kips tükkides — Plâtre en morceaux	"	25	25	25	25	25	25
90. " jahvatatud — moulu	"	35	35	35	35	35	35
91. " krahvimise — pour ouvrages en stuc	"	45—70	45—70	45—70	57,50	57,50	—
92. Telliskivid I s. — Briques I sorte	tuhad	5500—6000	5500—6000	5500—6000	5750	5750	6500

Metallid — Métaux

93. Raud, sordi — Fer en espèces	puud	240—250	240—250	240—250	245	245	290
94. " latt — " lingots	"	—	—	—	—	—	—
95. " vits — Ferraille	"	365—480	365—480	365—480	423	408	448
96. " plekk — Tôle de fer zinguée	"	370—510	370—510	370—510	440	453	461
97. " " tsingitud — Tôle de fer zinguée	"	070—710	070—710	070—710	690	710	740
98. " " talad (T) — Supports en fer	"	260—270	260—270	260—270	265	265	290
99. Teras, vedru — Acier à ressort	"	480—520	480—520	480—520	490	490	490
100. " tüüristade — Outillage en acier	"	1200—1400	1200—1400	1200—1400	1300	1300	1300
101. " talla — Aimant	"	280—300	280—300	280—300	290	290	325
102. Malm — Fonte de fer	"	190—200	190—200	190—200	195	195	185
103. Inglistina — Étain	"	9500—10000	9500—10000	9500—10000	9750	10250	10750
104. Seatina — Plomb	"	1350—1400	1350—1400	1350—1400	1375	1400	1425
105. Vaskplekk, punane — Tôle de cuivre, rouge	"	8500—8700	8500—8700	8500—8700	8600	8600	4925
106. " valge — " blanc	"	8300—8500	8300—8500	8300—8500	8400	8400	4000
107. Tsinkplekk — " de zinc	"	1800—1750	1800—1750	1800—1750	1675	1750	1920

Kütetained, õlid ja nende saadused — Combustibles, huiles et leurs produits

108. Segapuud, 20% kaski — Bois mixtes, 20% du bois de bouleau	k. stüld	—	—	—	—	—	—
109. Kivistisi auru, Yorkshire — Houille d. vap., de Yorkshire	puud	58—60	58—60	57—58	58,50	53,25	67
110. " Newcastle — Houille de vapeur, de Newcastle	"	56—58	56—58	55—56	56,50	51,25	52,50
111. " sepa — Houille de forge	"	55	55	55	55	51,75	61
112. Koks, valu — Coke de fonte	"	65—70	65—70	65—70	67,50	67,50	37,50
113. " gaasi — Coke de gaz	"	85	85	85	85	85	85
114. Põlevikivi, I s. — Schiste combustible I sorte	"	10	10	10	10	10	10
115. " II s. — " II	"	7,50	7,50	7,50	7,50	7,50	7,50
116. " III s. — " III	"	5	5	5	5	5	5
117. Põlevikivi — Houille de schiste combustible	"	180—210	180—210	180—210	195	195	210
118. Nafta, Vene — Naphte de Russie	"	250—255	250—255	245—250	251	253	263
119. " Ameerika — Naphte d'Amérique	"	220	220	215—220	219	210	205
120. Petrooleum, Vene — Pétrole de Russie	"	230—240	230—240	230—240	235	245	285
121. " Ameerika — Pétrole d'Amérique	"	230—240	230—240	230—240	235	245	285
122. Bensiin, Vene — Benzine de Russie	"	680—620	680—620	680—620	600	600	—
123. " Ameerika — Benzine d'Amérique	"	680—620	680—620	680—620	600	600	596
124. Masinaõli, Vene, Nobel Nr. 6 — Huile à gratis, d. Rus., Nobel N. 6	"	600—610	600—610	600—610	605	635	660
125. " Ameerika — Huile à graisser, d'Amérique	"	580—600	580—600	580—600	580	580	590

Väetisained — Engrais

126. Superfosfaat, 18—20% — Surphosphate 18—20%	kott 6 p.	675	675	675	675	675	670
127. Toomasjahu, 17—18% — Scories Thomas 17—18	"	650	650	650—675	654	650	590
128. Kaalisool, 30% — Sel de potassium 30%	"	—	—	—	—	—	670
129. " 40% — " 40%	"	970	970	970	970	970	880
130. Kainiit, 12% — Cainte 12%	puud	—	—	49	49	—	—
131. Resli fosforiit, 6% — Phosphorite d'Estonie 6%	"	—	—	—	—	—	35
132. Salpeeter, Norra — Salpêtre de Norvège	"	—	—	—	—	—	—
133. " Chili — " Chili	"	410	410	410	410	410	410

Värvid ja muu keemiakaup — Matières tinctoriales et autres produits chimiques

134. Nigrosiin, veesulav, väljam. — Nigrosine fondante, étrangère	"	9200—10000	9200—10000	9200—10000	9600	9600	9200
135. Tsinkvalge, väljamaa — Blanc de zinc, étranger	"	1350—1750	1350—1750	1350—1750	1550	1550	1755 ¹⁾
136. Tinavalge, " — " plomb	"	1500—1920	1500—1920	1500—1920	1710	1710	1825 ¹⁾
137. Ooker, " — Ocre étrangère	"	350—450	350—450	350—450	400	400	383 ²⁾
138. Pesusooda — Soude	"	220—230	220—230	220—230	225	225	265
139. Saebikivi, Inglise — Pierre de savon d'Angleterre	"	560—585	560—585	560—585	568	568	585
140. Tuletikud — Allumettes	500 pk.	4900—5500	4900—5500	4900—5500	5200	5200	6183

¹⁾ Inglise — d'Angleterre. ²⁾ Prantsuse — de France.

Üksikute ainete hindade juures tähendab: 1-toobi hinda	Möödukus	L I N N A D —												
		Tallinna			Paldiski	Rakvere	Narva	Pärde	Haapsalu	Tartu	Viljandi	Pärnu	Võru	Valga
		Veebr. 1926	Jaan. 1926	Veebr. 1925										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
LIHA, LIHASAADUSED JA RASV <i>VIANDES ET GRAISSES</i>														
1. Sealiha, keeduliha — <i>V viande de porc II s.</i>	nl.	51,5	52,3	44,5	49,5	52	53	52,5	47,5	40,5	50	48	46,3	52,3
2. „ praeliha — „ „ „ I „	„	55,8	55,8	48	49,5	57	58,5	57,5	52,5	46	55	50	57,5	63,8
3. Seapekk — <i>Lard</i>	„	65	64,5	55	58,3	65	72,5	61,3	60	60	65	70	71,3	73,8
4. Loomaliha, supliha — <i>V viande de boeuf II s.</i>	„	38	38,3	25	35	31	34	37,3	33,9	30	35	32	25	35
5. „ praeliha — „ „ „ I „	„	55	53,3	40	35,3	37	42,5	40,5	42,5	37,3	40	48	30	40
6. Vasikaliha, esim. veerand — <i>V viande de veau II s.</i>	„	24,3	31	25	—	32	30	30,5	20	25	26,5	28	17,8	24
7. „ tagum. veerand — „ „ „ I s.	„	27,8	35	28,5	—	37	35	33	24,8	32	29	32	20,5	28
8. Lambaliha, esim. veerand — <i>V viande de mouton II s.</i>	„	33	37,7	35,3	—	34	37,5	36,5	32,8	34,5	35	32	—	32
9. „ tagum. veerand — „ „ „ I s.	„	35	41	37,7	—	37	42,5	37,8	35	30,5	38	35,3	—	35
10. Searasv, sulatam. — <i>Grassee de porc, non fondue.</i>	„	60,5	68,8	60	58,3	73	75	70	67,5	70	65	70	77,5	78,8
11. „ sulatatud — „ „ „ <i>fondue</i>	„	83,8	80	80	65	—	—	75	—	85	75	85	85	90
12. Loomarasv sulatamata — <i>Grassee de boeuf, n. f.</i>	„	50	45	40	—	—	40	—	42,5	45	—	47,5	—	45
13. „ sulatatud — „ „ „ <i>fondue</i>	„	—	—	—	—	—	—	—	—	55	—	55	—	60
14. Teevorst — <i>Saucisson</i>	„	50	50	40	—	55	50	50	55	50	—	—	50	50
15. Sink — <i>Jambon</i>	„	70	70	70	—	75	75	70	70	65	—	75	70	70
KALAD — POISSONS														
16. Räämed, värsked — <i>Petits harengs balliques, frais</i>	nl.	13,8	18,5	15,8	11,5	16,5	15,5	17	15	16,3	15,5	—	—	—
17. Kilud „ — <i>Kiliks frais</i>	„	20	17,5	15,8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18. Haugid „ — <i>Brochets</i> „	„	24	26,5	32	—	29	25,5	—	21,3	20	25	36,7	25	24,8
19. Ahvenad „ — <i>Perches fraiches</i>	„	24	25,5	25,3	—	18,5	22,5	—	20	18,3	18	22,8	20	20,8
20. Sürged „ — <i>Gardons frais</i>	„	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—	19	12	—
21. Räämed, soolatud — <i>Petits harengs balliques, salés</i>	„	13	18	15	—	18	14,5	12	11	16	—	16	13	15
22. Kilud „ — <i>Kiliks salés</i>	„	20	20	20	—	25	22	25	19	25	—	—	20	20
23. Heeringad „ — <i>Harengs</i> „	„	23	23	22	23,5	23	24	20	22	20	—	25	24	20
24. Kilud toosides — <i>Kiliks en boîtes</i>	„	50	50	50	—	50	50	50	52,5	50	—	45	50	48
TERAVILI, JAHU JA TANGUD <i>BLÉS, FARINES ET GRUAUX</i>														
25. Rukis — <i>Seigle</i>	pd.	300	288	405	273	238	278	270	—	264	280	275	—	263
26. Nisu — <i>Froment</i>	„	—	—	—	—	406	—	—	—	433	—	—	—	—
27. Oder — <i>Orge</i>	„	300	305	318	238	248	303	267	—	270	298	—	258	270
28. Kaer — <i>Avoine</i>	„	266	268	268	289	248	272	257	107	269	282	288	230	256
29. Rukkijahu — <i>Farine de seigle</i>	„	300	300	500	300	280	288	300	280	285	300	290	311	290
30. Nisujahu, liht — <i>Farine de froment</i>	„	600	625	720	653	528	654	560	—	550	—	663	—	—
31. „ sõela „ „ „ <i>blutée</i>	„	—	—	—	—	613	—	—	—	530	660	—	—	—
32. Odrajahu, inimtoiduks — <i>Farine d'orge (pour alim.)</i>	„	500	500	500	495	—	455	450	—	438	507	—	—	400
33. „ loomatoid. — <i>Farine d'orge (pour fourr.)</i>	„	—	—	240	293	260	300	280	243	241	—	—	258	279
34. Odratangud — <i>Gruau d'orge</i>	nl.	16	16	15	14,8	14	15,5	14	14,6	15	14	15	28,5t.	14
35. Kruubid — <i>Orge perlé</i>	„	17	18	17	16	—	17,5	17	19,5	17	—	16	15	18
LEIB — BOULANGERIE														
36. Rukkileib — <i>Pain de seigle</i>	nl.	7	7,5	10,5	6,8	7	7,4	7,3	6,8	7	7	7	8	7,5
37. Peenleib — „ <i>demi-blanc de seigle</i>	„	14	14	16	—	16	14	16	14,5	13,5	15	15	16,3	14
38. Sepik — <i>Pain de froment</i>	„	17	17	16	17,5	16,5	16	16	15	17	16	15	—	17
39. Sai — <i>Pain blanc</i>	„	18	18	20	22,5	17	20	25	22	22	22	23	25	22

VILLES		ALEVID — BOURGS																						
Pöseri	Kuressaare	Rapla al. Harju mk.	Viru mkd.		Tapa al. Järva mk.	Kärdla al. Lääne mk.	Saare mk. (vallad)			Pärnu mkd.			Vilj. mkd.		Tartu mkd.					Türya al. Valga mkd.	Võru mkd.			
			N-Jõe- saa al.	Jõhvi al.			Kihel- kon. v.	Leisi v.	Or- saare v.	Sindial	K-Nõu- me al.	Mõisa- küla al.	Põlisa- maa al.	S-Jää- ni al.	Jõgeva al.	Musi- vee al.	Kallas- te al.	Elva al.	Otepää al.		Arnsia al.	Võõbau al.		
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36		
62	38,5		55	45	50	—	...	50	52	51	45	51,8	45	50	50	—	41,5	...	1	
67	50	57,5	62,5	51,7	55	—	...	55	60	50	50	54,5	50	60	60	—	46,5	...	2	
75	55	—	75	62,5	60	...	—	—	...	60	65	—	55	61,3	60	75	70	58,3	60	...	3	
28	30	34,5	35	27	35	...	—	—	...	25	25	30	30	29,5	35	25	25	30	38	...	4	
32	38	—	40	31,3	40	...	—	—	...	30	33	38	36,8	36	40	30	35	35	42,5	...	5	
23,3	16,3	28,5	24	28,7	25	...	16,3	10	...	20	24,3	27	22,8	24,5	20	19	23	26	...	6	
26,7	18,5	—	30	32	28	...	17,3	12	...	22	27	28	24,8	29	25	24	25,7	30	...	7	
32	28	—	30	32,5	30	...	—	—	...	28	—	35	22,3	32,8	...	30	—	26	28	...	8	
37,3	30	—	39	34,5	35	...	—	—	...	32	—	36	35	35,3	...	40	—	28	30	...	9	
70	70	—	...	—	67,5	...	—	—	...	66	65	...	60	65	65	75	75	62,5	...	10	
—	—	—	...	—	—	...	—	—	...	—	—	—	65	—	70	—	—	72,5	...	11	
40	40	—	...	—	—	30	—	35	35	30	...	—	—	12	
—	—	—	...	—	—	—	—	—	—	—	...	—	—	13	
55	50	—	...	45	45	45	40	...	50	40	...	55	—	14	
75	70	—	...	70	72,5	65	70	60	70	65	...	80	15	
...	—	15	12	13,5	16,5	...	8	—	...	—	—	—	—	—	16,5	—	—	16	
...	—	—	—	12	16	...	—	—	...	—	—	—	—	—	—	—	—	17	
24	18	—	20	21	30	...	—	14	...	—	—	—	—	—	30	—	25	—	20	...	25	...	18	
17	14	—	—	13	20	...	—	—	...	—	—	—	—	—	16,8	—	18	15	15	...	—	...	19	
14	10,7	—	—	—	—	...	—	—	...	—	—	—	—	—	—	—	15	12	—	...	15	...	20	
25	10	11	...	13	17,5	8	9	10	12	—	...	—	—	21	
25	—	21	...	22	19	20	—	25	18	—	...	—	—	30	22	
25	25	20	...	19	22,5	23	21	24	24	24	...	20	22	23	
50	45	45	...	45	40	45	50	45	45	50	...	50	55	24	
280	261	—	320	247	—	...	265	225	...	280	—	280	281	—	270	282	—	—	—	...	25	
—	342	—	—	—	—	...	—	330	...	—	—	—	—	—	—	400	—	—	—	...	26	
240	280	300	320	—	250	...	280	—	...	300	—	300	250	—	—	300	—	—	—	...	27	
220	200	—	320	233	—	...	—	—	...	—	280	—	250	—	—	200	250	—	—	227	220	28
300	300	300	320	290	295	...	—	—	...	205	207	300	320	310	200	300	338	—	—	300	300	29
—	430	—	...	—	580	...	—	—	...	680	640	...	660	—	—	—	—	—	—	—	—	30
—	560	—	—	—	—	...	—	—	...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31
—	...	—	480	—	—	...	—	—	...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32
—	280	—	—	—	280	...	—	—	...	370	—	—	263	—	260	290	—	—	—	238	200	33
—	14	13	14,5	15,3	16,3	—	...	14	15	15	16,3	16	15	...	18	18	15	...	34	
—	18	16	...	16	20	18	18	17	18	—	20	35
9	8	7,5	6,3	8	7	...	8	—	...	6,5	7	7	8	8	7	9	9	—	—	8	7	36
18	16	15	20	14	16	...	—	—	...	12	16	16	15	18	15	18	14	—	—	16	15,5	37
—	15	15	21	16	18	...	—	—	...	15	16,7	17	16	16	15	17	17	—	—	—	—	38
25	23	23	25	22	20	...	24	23	...	20	25	24	25	23,8	25	25	25	—	—	25	23	39

		L I N N A D —													
		Tallinna			Paldiski	Rakvere	Narva	Paide	Haapsalu	Tartu	Viljandi	Pärnu	Võru	Valga	
		Veebruar 1926	Jaan. 1926	Veebruar 1925											
Üksikute ainete hindade juures tähendab: t.-toobi hinda l.-liitri „		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
PIIM, PIIMASAADUSED JA MUNAD LAIT, PRODUITS DE LAIT ET OEUFS															
40.	Piim, röösk — <i>Lait, frais</i>	tp.	22,3	22,3	22	17	—	18,3	15,5	17,1	17,8	17,5	18	14,5	16
41.	Koor, „ — <i>Crème, fraîche</i>	„	117,5 ¹⁾	120 l.	120 l.	—	—	—	—	90	100	120	100	92,5	117,5
42.	„ hapu — „ <i>algre</i>	nl.	49	49	47,8	—	50	50	—	50	48,5	40	50	92,5 ¹⁾	45
43.	Kohupiim — <i>Caillébotte</i>	„	15	15,5	16,5	—	15	—	—	15	15	20	15	15	15
44.	Või meierei, rööskakoore — <i>Beurre de ferme, frais</i>	„	120	115	127,5	—	112,5	125	118,8	—	111,3	112,5	113,3	102,5	115
45.	„ kõõgl — <i>Beurre de cuisine</i>	„	103,8	102,5	105	87,5	102,5	112,5	98,8	92,5	96,3	100	86,7	87,5	107,5
46.	Kanamunad — <i>Oeufs de poule</i>	paar	25,8	26,3	16,5	20	23	22	19,8	21,3	25,8	23	22	18	22,5
AIAVILI — LÉGUMES															
47.	Kartulid — <i>Pommes de terre</i>	pd.	119	116	111	95	—	96	95	60	124	115	150	95	121
48.	Porgandid — <i>Carottes</i>	nl.	5	5	5	—	5	5	—	7	3,5	...	6	4	5
49.	Peetid — <i>Betteraves</i>	„	5	7	5	—	5	5	—	6	3,5	...	6	—	4
50.	Kaalikad — <i>Navets</i>	„	5	5	3	—	4	4	—	6,5	8	...	5	3	3,5
51.	Herned, kollased, kuivatatud — <i>Pois secs</i>	„	17	16	16	—	15	17,5	18	...	16	...	15	18	16
52.	Oad, kuivatatud — <i>Haricots secs</i>	„	...	—	...	—	15	—	—	13	16	—	...
53.	Kapsad, hapud — <i>Choucroute</i>	„	12	10	5	—	8	10	6	11	7	...	10	20 t.	5
54.	„ värsked — <i>Chou frais</i>	„	15	10	3	—	—	6	—	—	5,5	...	15	...	—
55.	Sibulad — <i>Oignons</i>	„	18	18	35	19	20	19	18	20	10	...	18	—	15
MUUD TOIDU- JA TARBEAINED AUTRES DENRÉES ALIMENTAIRES COLONIALES															
56.	Riis — <i>Riz</i>	nl.	20	20	22	20	24	22	21	26,5	29	...	25	22	20
57.	Manna — <i>Manne</i>	„	26	27	25	26	30	28	28	27,5	23	...	27	28	27
58.	Makaronid — <i>Macaronis</i>	„	35	35	37	38	40	38	40	38	38	...	38	40	38
59.	Kartulijahu — <i>Fécule de pommes de terre</i>	„	18	18	18	20	25	20	22	20	20	...	19	18	20
60.	Suhkur, peenike — <i>Sucre en poudre</i>	„	17	18	19	19	19	18,5	19	18,5	18	...	19	18	18
61.	Mesi — <i>Miel</i>	„	110	100	90	—	100	—	90	75	100	...	80	—	110
62.	Köögisool — <i>Sel de cuisine</i>	„	2	2	2	2	2	2	2	2,5	2	...	2	...	2
63.	Viljakohv — <i>Café de grains</i>	„	40	40	40	—	35	35	30	...	26	35	...
64.	Sigurid, praadimata — <i>Chicorée non torréfiée</i>	„	18	18	20	20	24	15	15	...	12	...	—	15	15
65.	Pesuseep, sinine — <i>Savon</i>	„	35	35	35	35	35	34	35	35	34	...	34	35	35
66.	Petrooleum — <i>Pétrole</i>	„	7	7	8	7,5	8	7,5	9	9	8	...	8	7	8
67.	Tikud — <i>Allumettes</i>	pakk	13	13	15	16,5	18	16	15	16,5	16	...	14	13	15
HEIN JA PÕHK — FOIN ET PAILLE															
68.	Ristukhein — <i>Trèfle</i>	pd.	168	150	129	—	120	115	—	105	110	114	185	108	115
69.	Timukhein — <i>Fléole</i>	„	187	150	130	—	115	—	—	—	106	—	185	95	—
70.	Nurmehain — <i>Autres herbages</i>	„	125	118	101	—	91	84	—	78	84	85	97	75	95
71.	Lohahein — <i>Foin des prés</i>	„	80	68	69	—	78	—	—	—	58	—	—	—	85
72.	Soohain — <i>Foin des marais</i>	„	—	—	—	—	60	—	—	—	40	—	—	—	65
73.	Rukkipõhk — <i>Paille de seigle</i>	„	80	73	100	—	50	—	—	40	90	—	60	—	—
74.	Kaera „ — „ <i>d'avoine</i>	„	—	—	—	—	—	—	—	—	67	—	—	—	—
75.	Odra „ — „ <i>d'orge</i>	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
76.	Segaviljapõhk — „ <i>des cultures mixtes</i>	„	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
KÜTTEPUUD — BOIS DE CHAUFFAGE															
77.	Kasepuud — <i>Bois de bouleau</i>		2700	2600	3200	—	2000	2350	—	1300 ¹⁾	2300	...	1700	2400	2300
78.	Männipuud — „ <i>de pin</i>		1800	1800	2200	—	1600	1850	—	1050 ¹⁾	1300	...	1300	1800	1900
79.	Kuusepuud — „ <i>de sapin</i>		1700	1700	2200	—	1500	1800	—	—	1800	...	1300	1800	1850 ¹⁾

Märkus: Kursiviga — kauplusist kogutud andmed — Chiffres en italique désignent les prix en magasins et boutiques.
1) 18 tollifised.

VILLES										ALEVID - BOURGS													
Petersi	Kruessaare	Rapla al. Hariju mkd.	Viru mkd.		Tapa al. Järva mk.	Kärda al. Lääne mkd.	Saare mk. (vallad)			Pärnu mkd.			Vilj. mkd.		Tartu mkd.					Tõrva al. Valga mkd.	Võru mkd.		
			N-Jõe-su al.	Jõhvi al.			Kihel-kon. v.	Lelisi v.	Orl-saare v.	Sindial.	K-Nõna-me al.	Mõisa-kõla al.	Põltsa-maa al.	S-Jaani al.	Jõgeva al.	Must-vee al.	Kallas-te al.	Elval.	Otepää al.		Antsla al.	Voõsu al.	
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	
22	15	15	20	18	16	16	...	16	16,3	17,7	18	18	17	20	15	13	13,5	...	40
...	70	131,7	100	41	
...	27	...	60	55	35 t.	42,5	...	42
...	16,7	15	15	10	18	...	43
100	91,8	...	140	110	115	85	105	110	110	115	140	98,8	98,8	110	...	44
85	76,3	100	120	100	100	...	70	81,7	...	80	93,3	96,7	97,5	94	100	93,3	100	77,5	...	45
...	15	24,5	27	24	19	16	...	21	19	19,3	16,3	18,5	20	18	20	16,7	17	...	46
110	73	...	100	70	70	130	90	...	85	85	95	...	47
...	4	5	6	48
...	3	5	5	49
...	4	4	6	50
...	...	15	20	17	18	17	17	51
...	15	15	17	52
...	8	10	6	10	7	53
...	5	5	4	54
...	15	25	...	12	25	18	25	18	25	15	55
23	24	19	...	20	20	20	19	19	20	20	...	20	22	56
27	34	26	...	27	28	28	26	26	28	27	...	28	28	57
...	44	36	...	35	42,5	40	38	40	45	42	...	37,5	45	58
...	20	20	...	19	22	22	22	20	23	19	23	59
20	21	18	...	19	18,5	19	19	18	19	19	...	19	20	60
100	75	90	90	90	...	90	100	...	110	110	61
2	2	2	1,5	2	2	2	2,5	2	...	2,5	2,5	62
...	...	30	30	32	35	25	63
...	15	20	...	20	20	64
35	36	36	...	35	35	35	35	38	...	31,5	35	65
9	8	7	...	7,5	9	10	8,5	7,5	8	8	...	9	9	66
15	15	18	...	12	15	15	14	15	15	15	...	17	17	67
135	100	100	...	125	68
120	100	90	69
90	87	80	...	100	70
75	60	71
...	50	72
67	35	60	...	50	73
...	60	...	60	74
...	50	60	75
...	60	76
2200	1300	1	1900	1300	1700	2200	1900	...	1600	1800	77
1700	1000	1	1600	1100	1300	1600	1500	...	1400	1400	78
1700	1000	1	1600	1100	1350	1600	1200	1400	79

Tab. 12. Töøbörside tegevus
Activité des bourses du travail

	Eelmisest kuust ülejäänud töötajate arv <i>Chômeurs restés du mois précédent</i>		Kuu jooksul registreeritud töötajate arv <i>Chômeurs enregistrés au courant du mois</i>		Ajutiselt töölt tagastunute (vähem nädalat töölolnute) arv <i>Nombre de rentrés après l'exécution des travaux temporaires</i>	
	M.	N.	M.	N.	M.	N.
	1	2	3	4	5	6
A. Tööalade (ametite) järel —						
1. Põllu- ja aiatöölised	62	30	55	52	2	—
2. Metsatöölised	12	—	19	—	—	—
3. Kaevanduste ja murdude töölised	16	—	5	—	—	—
4. Kaevanduste murdesaaduste ja klaasitöölised	4	—	3	—	—	—
5. Metallitöölised	120	—	136	—	3	—
6. Keemiatöölised	—	—	1	—	—	—
7. Toidu- ja maitseainete töölised	15	2	16	1	—	—
8. Tekstiilitöölised	5	1	3	1	—	—
9. Riidetöölised	9	80	12	153	—	1
10. Ehitustöölised	130	—	341	1	20	—
11. Puutöölised	37	—	21	—	—	—
12. Nahatöölised	8	—	7	—	1	—
13. Paberitöölised	3	—	—	1	—	—
14. Poligraafiatöölised	8	—	5	—	—	—
15. Kunsti-, teadusriistade ja muude asjade valm. töölised	—	—	—	—	—	—
16. Puhastustöölised	1	5	—	3	—	—
17. Jõumasinate valmistuse töölised	21	—	18	—	—	—
18. Transport- ja sidetöölised	20	—	14	—	2	—
19. Kaupluses töötajad (ka kelmerid)	8	8	8	2	—	—
20. Kantselei- ja kontoriametnikud	40	15	23	12	—	—
21. Haridusalal töötajad	5	—	1	4	—	—
22. Tervishoiualal töötajad	2	5	4	4	—	—
23. Tehniline personal	8	—	8	—	—	—
24. Majateenijad	7	110	3	73	1	1
25. Lihhtöölised	394	1 158	753	733	43	12
26. Muud töölised	34	1	11	1	—	—
B. Üksikute börside järel —						
1. Tallinna linna	722	330	627	224	57	7
2. Tartu linna ja maakonna	696	353	276	389	14	1
3. Valga linna	81	100	233	267	—	—
4. Pärnu linna	49	85	193	126	—	—
5. Viljandi linna	4	8	1	4	1	6
6. Narva linna	214	51	118	24	—	—
7. Rakvere linna	—	—	6	—	—	—
8. Harju maakonna	13	6	13	7	—	—
9. Saare maakonna	1	—	—	—	—	—
Kokku — Total	1 730	1 433	1 467	1 041	72	14
Detsembri tegevus 1925 a.	2 622	1 985	1 308	598	178	39
Jaanuari „ 1925 a.	—	—	—	—	—	—
Tallinna töøbörssi tegevus¹⁾						
1) metallitöölised	63	—	101	—	2	—
2) ehitustöölised	219	—	202	—	15	—
3) lihhtöölised	411	273	262	144	37	6
Tartu töøbörssi tegevus²⁾						
1) põllu- ja aiatöölised	55	25	36	43	2	—
2) riidetöölised	4	31	7	88	—	1
3) ehitustöölised	168	—	54	—	5	—
4) majateenijad	5	95	2	36	1	—
5) lihhtöölised	281	680	100	199	5	—

1) Üles antud need töölalad, kus on olnud suurem tegevus.

Kuu jooksul nõudud tööluste arv <i>Offres du travail (nombre de places vacantes)</i>		Tagasivõetud töötajate arv <i>Nombre d'offres retirées</i>		Töölesaadetute arv <i>Nombre de désignations</i>		Töölejäanute arv <i>Nombre d'occupés actuellement</i>		Tööta töötajate hulgas väljajalangenute arv <i>Nombre de personnes rayées des listes des chômeurs enregistrés</i>		Tööta töötajate arv 1/II 1926 <i>Nombre de chômeurs 1/II 1926</i>		Vabakohtade arv 1/II 1926 <i>Nombre de places vacantes 1/II 1926</i>	
M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.
7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

Par occupations

17	74	3	11	27	40	27	39	35	10	57	36	4	5
527	—	166	—	16	—	16	—	10	—	6	—	381	—
25	—	—	—	1	—	1	—	7	—	12	—	10	27
—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	5	—	—	—
2	—	—	—	48	—	48	—	42	—	109	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
1	—	1	—	9	—	9	—	6	—	16	3	—	—
—	—	—	—	1	—	1	—	3	1	7	1	—	—
—	52	—	—	7	55	6	51	4	35	11	157	—	—
281	20	5	—	233	—	220	—	105	—	466	1	49	—
23	—	32	—	12	—	12	—	12	—	34	—	1	—
1	—	—	—	1	—	1	—	4	—	11	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	1	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	10	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	5	—	—
1	—	—	—	6	—	6	—	4	—	29	—	—	—
—	—	—	—	5	—	5	—	0	—	25	—	—	—
1	1	—	—	1	—	1	—	5	5	10	5	—	—
6	—	—	—	8	4	7	5	9	7	47	15	—	—
—	1	—	—	—	—	—	1	2	—	4	3	—	—
—	3	—	—	—	2	—	2	—	—	6	7	—	—
1	—	—	—	2	—	2	—	1	—	13	—	—	—
—	81	—	8	1	67	1	48	4	41	6	95	—	2
486	425	5	10	414	449	394	418	306	242	900	1 243	—	20
4	3	1	—	6	—	6	—	6	—	33	2	—	—

Par bourses du travail

413	158	12	11	323	146	314	127	232	124	860	310	90	47
354	237	30	14	224	248	220	226	62	69	704	948	105	6
161	119	61	3	83	125	80	116	60	69	108	182	50	—
163	68	1	1	113	67	113	37	42	61	87	83	50	1
—	—	—	—	—	—	—	—	2	13	4	5	—	—
241	28	100	—	51	25	41	28	158	8	133	30	100	—
4	—	—	—	4	—	4	—	2	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	13	6	13	7	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
1 336	610	213	29	798	611	772	564	578	350	1 969	1 574	395	54
1 392	584	179	51	1 267	593	1 215	531	1 113	658	1 780	1 483	44	37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	—	—	—	24	—	24	—	23	—	110	—	—	—
190	—	5	—	112	—	109	—	72	—	265	—	40	—
135	131	5	10	167	111	161	95	124	100	425	228	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	66	1	7	24	38	24	37	23	10	40	21	4	4
—	23	—	—	3	22	3	22	1	9	7	89	—	—
1	—	—	—	63	—	62	—	1	—	164	—	—	—
—	26	—	7	—	63	—	41	2	18	6	52	—	2
160	114	—	—	86	123	84	123	4	11	298	745	—	—

Tab. 13. Tööstuse tegevus jaanuaris 1926 a.
 Activité des bourses du travail par industries en janvier 1926.

	Registreeritud tööstajate arv (vähemalt 1000 töötajat)		Eelmisest kuust ülejäänud vabakohade arv		Kun jooksul töötanud tööstajate arv		Nõutud tööstajate arv		Tagastatud tööstajate arv		Rahuldatud tööstajate arv		Vabakohade arv	
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.
1. Põllumajandus ja aiandus	208	378	3	4	39	29	74	13	25	58	4	7	300	7
2. Metsandus	49	36	3	4	4	400	136	8	18	1	1	1	10	27
3. Murrud ja kaevandused	35	27	3	3	1	30	1	1	5	1	3	1	25	1
4. Savi-, telliskivi-, tsemend- ja klaasitööstus	13	32	2	2	1	2	3	2	2	12	1	1	1	1
5. Metallitööstus	47	11	1	1	1	15	4	4	11	11	1	1	1	1
6. Masinate ja aparatuuride valmistus	11	12	1	1	1	68	53	2	2	2	2	2	2	2
7. Kosmetitööstus	26	9	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
8. Elektrit- ja gaasijaamad	22	26	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
9. Teksilitööstus	110	4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
10. Puittööstus	4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
11. Nahatööstus	21	6	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
12. Paberitööstus	28	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
13. Toiduainete tööstus	5	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
14. Jookide ja maitseainete tööstus	12	21	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
15. Kehakattetööstus	313	67	25	25	25	102	102	10	237	92	29	29	29	29
16. Ehitustööstus	7	7	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
17. Polügraafia	1	11	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
18. Puhastustööstus	55	51	10	10	10	8	8	1	25	9	9	9	20	20
19. Kaubandusliku iseloomuga ettevõtted	149	40	3	3	3	111	111	1	32	91	20	20	20	20
20. Transport ja side	9	3	1	1	1	1	1	1	4	1	1	1	1	1
21. Teevõrdlused asutised	4	4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
22. Hariduslikud asutised	80	17	35	35	35	11	11	5	88	1	1	1	1	1
23. Sõjaväelised asutised	189	242	1	1	1	50	50	4	11	29	26	26	26	26
24. Isikuteadus	11	16	33	33	33	281	281	10	271	274	274	274	274	274
25. Riiki asutised, mis ei kuulu eelm. tööst.	21	16	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
26. Omavalitsusasut, mis ei kuulu eelm. tööst.	55	110	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
27. Muud	627	224	3	3	3	27	27	11	314	127	90	90	90	90
1. Tallinna linna	276	889	10	10	10	9	9	12	220	226	105	105	105	105
2. Tartu linna ja maakonna	233	267	30	30	30	1	1	1	116	116	50	50	50	50
3. Valga linna	193	126	1	1	1	1	1	1	113	67	50	50	50	50
4. Pärnu linna	118	24	1	1	1	1	1	1	41	28	100	100	100	100
5. Viljandi linna	13	7	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
6. Narva linna	1467	682	44	44	44	37	37	29	772	564	395	395	395	395
7. Rakvere linna	1806	597	46	46	46	35	35	51	888	682	44	44	44	44
8. Harju maakonna	18	4	3	3	3	27	27	1	18	3	10	10	10	10
Kokku - Total	1806	597	46	46	46	35	35	51	1214	882	44	44	44	44
*) Neist üksikandmetel 1925 a. Detsembrist tegevus 1925 a.														
Tallinna tööstuse tegevus														
1. Murrud ja kaevandused	36	10	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
2. Masinate ja aparatuuride valmistus	117	27	7	7	7	7	7	7	10	5	5	5	5	5
3. Ehitustööstus	86	27	3	3	3	3	3	3	110	1	1	1	1	1
4. Transport ja side	55	16	1	1	1	1	1	1	85	1	1	1	1	1
5. Sõjaväelised asutised	74	127	2	2	2	2	2	2	66	1	1	1	1	1
Tartu tööstuse tegevus	20	4	6	6	6	6	6	6	100	6	6	6	6	6
1. Põllumajandus ja aiandus	21	167	1	1	1	1	1	1	21	1	1	1	1	1
2. Metsandus	7	12	1	1	1	1	1	1	199	10	10	10	10	10
3. Puittööstus	65	6	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
4. Isikuteadus	6	7	1	1	1	1	1	1	189	189	189	189	189	189
5. Omavalitsus, mis ei kuulu eelm. tööst.	7	7	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Märkus: Selles tabelis puuduvad andmed Seare maakonnavalituse juures registreeritud tööstajate kohta (kumkri Nr. 37 alates), sest Seare m.k. andmed ei võimalda tööstajate liigitust tööstuste järgi, kuna ametiühite järgi nad eelmises tabelis on toodud.

*) Andmed need tööstustarud, kus on olnud suurem tegevus. *) Tartu tööstuse andmed tegevusest 11/XII 1925 - 31/I 1926.

Tab. 16. Tööpäevade ja töötundide arv
Nombre de jours et d'heures du

	Üldine tööpäevade arv Nombre total de jours du travail					Normaal tööpäev. arv kuu töölisel Nombre de jours (8 h.) de travail pour un ouvrier	Keskmise tööpäeva pikkus Durée moyenne du jour travail
	Tööli- sed Ouvr- iers	Tehniline personal Pers. techn.	Ametnikud Employés	Teenijad Service	Kokku Ensemble		
	1	2	3	4	5	6	7
I. Murrud ja kaevandused — Mines et carrières	40 994	3 334	2 548	3 301	50 177	16,5	8,1
1) Turbatööstus — <i>Tourbières en exploitation</i>	2 416,5	264	220	275	3 175,5	19,6	8,1
2) Põlevkivitööstus — <i>Carrières de schiste combust.</i>	26 847	2 009	1 167	1 608	31 028	14,8	8,1
3) Lubja, kipsi ja tsem. valm. — <i>Ind. du ciment, chaux etc.</i>	12 230,5	1 061	1 161	1 523	15 975,5	20,5	9,1
II. Savi- ja klaasitööstus — <i>Industrie minérale</i>	8 615	193	570	229	9 607	23,6	8,1
1) Savi- ja telliskivitööstus — <i>Glaistères et tuileries</i>	1 665	97	206	181	2 149	22,0	8,1
2) Klaasitööstus — <i>Verreries</i>	6 950	96	364	48	7 458	24,4	8,1
III. Metallits., masin, instrum. ja apar. valm. — <i>Ind. du métal</i>	82 594	5 311	7 960	7 686	103 751	22,7	8,1
1) Masinate — <i>Construction de machines</i>	24 799	1 799	2 395	2 640	31 633	23,1	8,1
2) Laevade — <i>Construction de navires</i>	18 814	1 623	2 504	3 295	25 786	23,7	8,1
3) Raudtee veerevkooss. — <i>Constr. d. mat. d. chem. d. fer.</i>	32 320	1 887	2 101	1 898	37 456	22,1	8,1
4) Muud — <i>Autres</i>	7 161	552	960	253	8 926	21,8	8,1
IV. Keemiatööstus — <i>Industrie chimique</i>	18 232	1 596	1 497	1 199	22 584	20,1	8,1
1) Tulekikutööstus — <i>Fabrication d'allumettes</i>	12 852,5	470	688	681	14 101,5	19,9	8,1
2) Mitmesug. keemiasaaduste tööst. — <i>Fabr. d. prod. chim.</i>	5 989,5	1 126	814	603	8 482,5	20,7	8,1
V. Elektri- ja gaasijaamad — <i>Usines électriques et à gaz</i>	10 298,5	947	2 356	694	14 295,5	24,2	8,1
1) Elektriijaamad — <i>Usines électriques</i>	6 730,5	622	1 881	416	9 655,5	25,0	8,1
2) Gaasijaamad — <i>Usines à gaz</i>	3 668	325	475	278	4 740	22,2	6,1
VI. Tekstiilitööstus — <i>Industrie textile</i>	185 591	3 431	9 791	7 091	205 904	21,5	8,1
1) Puuvilla — <i>Filature de coton</i>	107 208	816	4 320	2 708	115 047	21,3	8,1
2) Villa — <i>Filature de laine</i>	31 323	1 379	3 024	3 510	39 245	21,6	7,1
3) Lina — <i>Filature de lin</i>	30 998	1 030	1 890	754	43 672	22,3	8,1
4) Kõie, nõõri ja niidi valmistus ja muud — <i>Corderies</i>	6 326	165	475	98	7 059	20,3	7,1
5) Kiudainete ja nende saaduste värvim. ja vanut. <i>Apprêt des matières textiles</i>	741	41	82	17	881	18,1	8,1
VII. Puitööstus — <i>Industrie du bois</i>	69 208	4 478,5	5 374	3 753,5	82 814	20,4	8,1
1) Saeveskid — <i>Scieries</i>	34 175	2 071,5	3 051	2 400,5	41 698	17,7	8,1
2) Mõõblitööstus — <i>Fabr. de meubles</i>	31 784	2 119	1 998	1 136	37 061	23,8	9,1
3) Muude puuasjade valm. — <i>Fabr. d'autres articles</i>	3 849	288	330	158	4 125	20,3	8,0
VIII. Nahatööstus — <i>Industrie du cuir</i>	8 644,5	395	534	503	10 078,5	23,2	9,1
IX. Paberitööstus — <i>Industrie du papier</i>	51 050,5	2 229	3 207	1 842	58 358,5	26,3	8,1
1) Puumasaj ja pab. valm. — <i>Fabr. de pâte lign. et de papier</i>	47 437	1 898	2 871	1 708	53 909	26,9	8,1
2) Mitmesug. paberasjade valm. — <i>Papeteries</i>	3 643,5	336	336	134	4 449,5	19,5	8,1
X. Toiduainete tööstus — <i>Industrie de l'alimentation</i>	16 311,5	941	2 469	2 539	23 260,5	20,0	8,1
1) Jahutööstus — <i>Fabr. de produits farineux</i>	4 635	144	696	936	6 411	20,4	8,1
2) Sokolaadi- ja komp.-tööst. — <i>Fabr. de chocol. et de bonb.</i>	8 552	243	437	415	9 647	19,9	8,0
3) Kartulite umbertööstam. — <i>Fabr. de pommes de terre</i>	849	194	198	77	1 316	15,8	7,1
4) Lihasaaduste valm. — <i>Fabr. de prod. de viande</i>	2 275,5	360	1 080	1 111	4 326,5	21,7	9,0
XI. Jookide ja maitseainete tööstus — <i>Ind. des boissons etc.</i>	19 243,5	1 006	2 792	1 266	24 327,5	22,5	8,1
1) Viina ja õlle valm. — <i>Fabr. de vin et de bière</i>	6 174	408	1 368	463	8 413	23,1	8,7
2) Tubakatööstus — <i>Fabr. de tabac</i>	12 058	602	1 184	553	14 297	21,9	8,5
3) Mineraaljookide valm. — <i>Fabr. d'eaux minérales</i>	1 011,5	96	240	270	1 617,5	26,2	8,5
XII. Kehakattetööstus — <i>Fabr. de vêtements</i>	12 257	636	766	235	13 894	19,6	7,1
1) Riiete õmblemine — <i>Confection d'habits</i>	2 575	50	216	24	2 865	17,7	7,7
2) Jalatööde valmistus — <i>Fabr. de chaussures</i>	9 682	586	550	211	11 029	20,1	8,0
XIII. Ehitustööstus — <i>Constructions</i>	12 405,5	456	967,5	198	14 027	21,5	8,1
XIV. Trükitööstus — <i>Ind. polygraphique</i>	18 935,5	2 756,5	2 210	940	24 742	23,0	8,1
XV. Pesukojad — <i>Établissements de nettoyage</i>	1 903	24	48	24	1 999	21,3	8,2
Kokku — Total	556 573,5	27 734	43 029,5	31 622,5	658 959,5	21,4	8,4
1926 a. suurtööstuse nimekirja sisseveetud ettevõtete arvud	18 406	528	816	204	20 014	21,0	8,2
1926 a. suurtööstuse nimekirjast väljajäetud ettevõtete arvud	1 155,5	139	245	142	1 681,5	23,9	8,1
1925 a. suurtööstuse nimesitikus olevate ettev. arvud kokku	539 263	27 945	42 458,5	31 560,5	640 627	21,6	8,4
Vormiliselt kesktööstusse kuuluvate ettevõtete arvud	8 654,5	1 296	1 655	1 364	12 989	16,9	8,1
Vormiliselt suurtööstusesse kuuluvate, kuid üldarvus arvestama- mata ettevõtete arvud	1 907	48	90	—	2 105	21,7	8,1
Kuu jooksul juuretunud ettevõtete arvud	712	30	68	—	805	15,4	9,1
Kuu jooksul seismajäänud ettevõtete eelmise kuu arvud	434,5	120	165	161	870,5	3,8	8,0
Décembre — Décembre 1925	561 466,5	27 931,5	43 244	32 400,5	665 122,5	21,7	8,1
248 ettevõtte arvud detsembris 1925 a. — <i>Nombres concernant 248 entreprises en décembre 1925</i>	576 628	28 110,5	43 406	32 246,5	680 390	—	—
249 ettevõtte arvud jaanuaris 1926 a. — <i>Nombres concernant les mêmes 249 entreprises en janvier 1926</i>	555 342,5	27 677	42 935,5	31 622,5	657 877,5	—	—
Tegevusmäära indeks (dets. 1925 = 100) — <i>Nombres-indices de l'activité (décembre 1925 = 100)</i>	96,4	98,4	98,7	98,1	96,7	—	—

	Üldine tasusumma harilikkude tötundide eest Salaires pour les heures du travail ordinaire					Keskmine tötasu töt- list. (tunnis) Moyenne (par heure)
	Töolis. Ouvr.	Tehnil. person. Pers. techn.	Ametn. Empl.	Teen. Service	Kokku Ensemble	
	1	2	3	4	5	6
I. Murrud ja kaevandused — <i>Mines et carrières</i>	8 839,1	1 381,1	915,3	546,3	11 681,8	26,9
1) Turbatõstus — <i>Tourbières en exploitation</i>	540,3	102,0	72,4	40,8	764,5	28,0
2) Põlevikivõstus — <i>Carrières de schiste combust.</i>	6 230,3	903,4	394,6	264,5	7 801,8	29,6
3) Lubja, kipsi ja tsem. valm. — <i>Ind. du ciment, chaux etc.</i>	2 050,5	375,7	448,8	241,0	3 115,5	21,0
II. Savi- ja klaasitõstus — <i>Industrie minérale</i>	1 913,9	96,0	228,0	42,7	2 280,6	27,9
1) Savi- ja telliskivitõstus — <i>Glaistères et tuilleries</i>	309,8	45,0	71,0	34,7	460,5	23,6
2) Klaasitõstus — <i>Verreries</i>	1 604,1	51,0	157,0	8,0	1 822,1	28,8
III. Metallis-, masin-, instrum. ja apar. valm. — <i>Constr. d. mach. ap. etc.</i>	19 524,6	2 586,7	2 457,4	1 386,7	25 955,4	30,6
1) Masinate — <i>Construction de machines</i>	5 016,3	1 084,4	888,9	308,8	7 388,4	25,1
2) Laevade — <i>Construction de navires</i>	4 313,5	806,0	776,2	605,0	6 510,7	30,0
3) Raudtee veerevkooss. — <i>Constr. d. mat. d. chim. d. fer.</i>	8 582,7	442,3	514,0	275,1	9 814,7	34,3
4) Muud — <i>Autres</i>	1 612,1	254,0	277,7	46,9	2 190,7	27,8
IV. Keemiatõstus — <i>Industrie chimique</i>	2 844,6	722,3	702,6	283,5	4 553,0	19,9
1) Tuletiku — <i>Fabr. d'allumettes</i>	1 954,1	286,5	338,7	158,2	2 745,5	20,4
2) Mitmesug. keemiasaaduste tõi. — <i>Fabr. d. prod. chim.</i>	890,5	425,8	363,9	130,3	1 810,5	19,0
V. Elektri- ja gaasijaamad — <i>Usines électriques et à gaz</i>	2 076,8	425,6	697,0	116,0	3 325,4	27,5
1) Elektri- ja gaasijaamad — <i>Usines électriques</i>	1 434,1	280,9	547,4	60,9	2 323,3	27,0
2) Gaasitõstus — <i>Usines à gaz</i>	592,7	144,7	149,6	55,1	942,1	27,4
VI. Tekstiiltõstus — <i>Industrie textile</i>	26 064,6	1 958,6	2 969,3	950,7	31 963,2	18,0
1) Puuvilla — <i>Filature de coton</i>	15 310,7	642,0	1 185,1	315,2	17 453,0	18,0
2) Villa — <i>Filature de laine</i>	4 097,3	702,5	876,9	509,5	6 242,2	17,8
3) Lina — <i>Filature de lin</i>	5 052,0	444,6	698,5	108,1	6 303,2	16,8
4) Kõie, nõõri ja niidi valmistus ja muud — <i>Corderies</i>	1 447,4	79,5	185,0	18,9	1 725,8	29,3
5) Kõndainete ja nende saaduste värvim. ja vanul. — <i>Apprêt des matières textiles</i>	177,2	30,0	23,8	4,0	235,0	29,5
VII. Puitõstus — <i>Industrie du bois</i>	13 096,8	2 154,4	2 377,0	687,9	18 316,1	21,4
1) Saeveskid — <i>Seriers</i>	6 583,1	943,2	1 233,8	413,1	9 179,2	25,0
2) Mõõblitõstus — <i>Fabr. de meubles</i>	5 894,3	1 085,9	1 056,6	259,0	8 298,8	23,8
3) Muude puuasjade valmist. — <i>Fabr. d'autres articles</i>	614,4	125,3	86,0	21,8	845,1	23,1
VIII. Nahatõstus — <i>Industrie du cuir</i>	2 375,0	266,0	231,3	119,0	2 991,3	34,0
IX. Paberitõstus — <i>Industrie du papier</i>	10 584,8	1 209,8	1 579,5	312,1	13 686,2	26,0
1) Puumassi ja pab. valm. — <i>Fabr. de pâte lign. et de papier</i>	9 841,9	1 007,9	1 417,0	265,1	12 531,9	26,0
2) Mitmesug. paberasjade valm. — <i>Papeteries</i>	743,5	201,9	162,5	27,0	1 134,9	25,8
X. Toidainete tõstus — <i>Industrie de l'alimentation</i>	3 247,7	578,3	1 118,5	716,8	5 661,3	25,2
1) Jahutõstus — <i>Fabr. de produits farineux</i>	947,1	100,0	385,0	340,0	1 772,1	25,4
2) Šokolaaadi- ja kompekkit. — <i>Fabr. de chocolat et de bonb.</i>	1 515,3	167,7	202,7	112,0	1 997,7	22,2
3) Kartulite tõstus — <i>Fabr. de pommes de terre</i>	124,2	73,5	80,5	10,5	289,7	18,8
4) Lihasaaduste valm. — <i>Fabr. de prod. de viande</i>	661,1	237,1	441,3	248,3	1 587,8	37,0
XI. Jookide ja maitseainete tõi. — <i>Ind. de boissons etc.</i>	3 518,1	609,6	1 258,7	264,3	5 650,7	23,2
1) Viina ja õlle valm. — <i>Fabr. de vin et de bière</i>	1 038,5	244,0	608,6	81,3	2 022,0	22,0
2) Tubakatõstus — <i>Fab. de tabac</i>	2 239,6	317,6	590,5	122,0	3 289,7	23,5
3) Mineraaljookide " " d'eaux minérales	190,0	48,0	90,0	60,5	389,1	23,5
XII. Kehakattetõstus — <i>Fabr. de vêtements</i>	3 097,0	463,4	312,3	65,5	3 938,2	33,0
1) Riiate õmblemine — <i>Confection d'habits</i>	406,0	19,9	61,0	5,0	491,9	20,7
2) Jaiandude valmistus — <i>Fabr. des chaussures</i>	2 691,0	443,5	251,3	60,5	3 446,3	34,9
XIII. Ehitustõstus — <i>Constructions</i>	2 250,6	220,0	412,4	37,8	2 920,8	22,9
XIV. Trükitõstus — <i>Polygraphie</i>	5 869,6	1 441,7	845,8	155,5	8 312,6	39,3
XV. Pesukojad — <i>Établissements de nettoyage</i>	287,1	9,0	20,0	3,0	319,1	19,0
Kokku — Total	105 350,3	14 134,5	16 125,1	5 687,8	141 497,7	24,2
1926 a. suuritõstuse nimekirja sissevõetud ettev. arvud	3 143,3	231,7	260,6	44,6	3 680,2	—
1926 a. suuritõstuse nimekirjast väljaajetud ettev. arvud	511,1	110,0	89,4	85,7	546,2	—
1925 a. suuritõstuse nimistikus olevate ettev. arvud kokku	102 713,1	14 012,8	15 944,0	5 678,9	138 354,7	24,8
Vormiliselt keskõstusessse kuuluvate ettevõtete arvud	1 770,0	691,4	644,8	271,5	3 377,7	—
Vormiliselt suuritõstusessse kuuluvate, kuid üldarvus arvesta- mata ettevõtete arvud	390,7	24,0	25,5	—	440,2	—
Kuu jooksul juuretulnud ettevõtete arvud	88,5	8,0	22,0	—	118,5	—
Kuu jooksul seismajäänud ettevõtete eelmise kuu arvud	103,1	101,0	53,9	37,4	295,4	—
Detsembris — <i>Décembre 1925 a.</i>	107 761,1	14 526,7	16 079,7	5 760,6	144 128,1	24,6
248 ettevõtte arvud detsembris 1925 a. — <i>Nombres concernant 248 entreprises en décembre 1925</i>	110 167,9	14 513,4	16 135,0	5 716,9	146 533,2	—
248 ettevõtte arvud jaanuaris 1926 a. — <i>Nombres concernant les mêmes 248 entreprises en janv. 1926</i>	105 431,5	14 116,5	16 093,1	5 687,8	141 328,9	—
Tegevusmäära indeks (det. 1925 = 100) — <i>Nombres indice de l'activité (décembre 1925 = 100)</i>	95,6	97,8	99,7	99,5	96,4	—

**Tab. 18. Elanikkude arvu liikumine aadresslaudade andmeil jaanuaris 1926 a.
 Mouvement de la population dans les villes et les bourgs en janvier 1926.**

Registreeritud elanik- kude arv 1/11926 Nombre de popula- tion au 1/1 1926		VIIJa registreeritud — Rangés des listes																								Registreeritud elanik- kude arv 1/11926 Nombre de popula- tion au 1/1 1926																			
Kokku M.	N.	Sissee- tulid Arrivées						Kokku Ensemble						Teise korterit üle- minekul Changement au logement						Välja- sõitud Départs						Teadmata kuhu Inconnu.						Kokku Ensemble						Teise korterit üleminekul Changement au logement						M.	N.
		M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.																
128 557	68 088	46	87	1 471	1 388	1 517	1 375	1 129	1 465	63	1 450	1 179	269	306	1 754	1 545	962	1 357	126 492	57 938	63 550	1 681	84 335	25 671	84 335	1 681	84 335	25 671	84 335																
58 592	24 861	25	31	1 386	1 199	1 381	1 170	1 567	1 465	26	30	1 450	1 466	1 179	1 221	619	617	479	639	60 008	25 671	1 681	84 335	25 671	84 335	1 681	84 335	25 671	84 335																
28 755	11 534	6	6	317	214	223	220	273	439	17	19	868	823	283	16	311	316	283	447	26 538	11 486	1 681	84 335	25 671	84 335	1 681	84 335	25 671	84 335																
21 231	9 723	6	10	337	298	343	308	293	260	14	14	365	249	249	1	350	261	203	200	21 271	9 716	1 681	84 335	25 671	84 335	1 681	84 335	25 671	84 335																
10 458	4 736	3	5	224	335	234	355	106	157	8	7	137	126	126	1	145	181	106	157	10 711	4 815	1 681	84 335	25 671	84 335	1 681	84 335	25 671	84 335																
6 752	3 084	5	3	87	141	92	144	111	148	7	7	137	126	126	1	145	181	106	157	10 711	4 815	1 681	84 335	25 671	84 335	1 681	84 335	25 671	84 335																
10 578	4 113	17	14	142	171	159	185	94	128	9	7	141	159	159	6	161	172	116	165	14 783	6 095	1 681	84 335	25 671	84 335	1 681	84 335	25 671	84 335																
2 765	6 095	17	14	142	171	159	185	94	128	9	7	141	159	159	6	161	172	116	165	14 783	6 095	1 681	84 335	25 671	84 335	1 681	84 335	25 671	84 335																
8 844	2 765	2	1	81	81	76	88	77	77	5	2	82	42	42	2	87	102	73	76	10 674	4 454	1 681	84 335	25 671	84 335	1 681	84 335	25 671	84 335																
4 589	1 848	2	1	45	61	43	61	17	16	2	1	36	54	54	2	67	49	31	38	3 891	2 752	1 681	84 335	25 671	84 335	1 681	84 335	25 671	84 335																
2 556	1 417	3	3	120	60	120	63	22	39	2	2	113	52	52	38	38	54	22	39	4 550	1 848	1 681	84 335	25 671	84 335	1 681	84 335	25 671	84 335																
2 949	1 445	4	4	44	44	47	48	27	27	5	4	36	27	27	1	41	31	28	39	3 271	1 848	1 681	84 335	25 671	84 335	1 681	84 335	25 671	84 335																
1 817	646	1	4	9	6	10	14	17	17	1	1	14	14	14	1	15	14	14	14	2 972	1 821	1 681	84 335	25 671	84 335	1 681	84 335	25 671	84 335																
290 772	129 750	112	112	4 212	4 045	4 324	4 157	2 641	3 454	162	158	3 312	2 922	412	451	3 886	3 531	3 366	3 204	293 341	130 443	161 882	161 882	161 882	161 882	161 882	161 882	161 882	161 882																
291 007	130 154	106	102	3 991	3 599	4 097	3 671	2 378	3 024	182	157	4 011	3 162	500	491	4 063	3 819	2 216	2 716	290 772	129 750	161 882	161 882	161 882	161 882	161 882	161 882	161 882	161 882																
Dets.—Dét.1925																																													
Kokku—Total																																													
Dets.—Dét.1925																																													
Antsla																																													
Eiwa																																													
Jõegeva																																													
Jõhvi																																													
Kallaste																																													
Kella																																													
Kilgigi-Nõmme																																													
Kunda																																													
Kärda																																													
Mustvee																																													
Mõisaküla																																													
Narve-Jõesuu																																													
Nõmme																																													
Otepää																																													
Pääsmaa																																													
Sindi																																													
Suure-Jaani																																													
Tapa																																													
Torva																																													
Turu																																													
Võõbus																																													

Linnad — Villes

Alvid — Bourgs

	Sisse sõitnud — Entrées									Välja sõitnud — Sorties								
	Üldarv Total			Neist — Dont						Üldarv Total			Neist — Dont					
				Transiit Transit			Diplom. pass Passep. dtpl.						Transiit Transit			Diplom. pass Passep. dtpl.		
	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
Riikkondsuse järel — D'après la sujétion																		
Eesti	511	221	732	—	—	—	12	6	18	504	200	834	—	—	—	6	2	8
Ameerika	18	2	20	1	—	—	1	4	2	20	2	22	1	—	—	4	2	6
Austria	9	—	9	—	—	—	—	—	—	10	—	10	2	—	—	—	—	—
Belgia	2	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Cehho-Slovakkia	6	2	8	2	—	—	2	—	—	6	—	6	1	—	—	—	—	—
Hollandi	7	—	7	1	—	—	1	3	1	9	2	11	—	—	—	3	1	4
Inglise	30	3	33	3	—	—	3	2	1	33	5	38	2	—	—	3	1	4
Itaalia	3	—	3	—	—	—	—	1	—	3	1	4	—	—	—	1	—	1
Leedu	24	2	26	5	1	—	6	2	—	28	5	33	3	1	4	2	—	2
Lüti	401	155	556	—	—	—	—	2	—	437	142	579	—	—	—	4	—	4
Poola	35	4	39	9	2	—	11	4	—	31	6	37	3	2	5	5	—	5
Prantsuse	15	—	15	6	—	—	6	3	—	12	—	12	6	—	6	3	—	3
Rootsi	24	1	25	—	—	—	—	2	1	27	1	28	1	—	1	2	—	2
Saksa	166	27	193	16	3	—	19	3	1	171	22	193	60	3	63	—	—	—
Sveitsi	5	—	5	1	—	—	1	—	—	4	—	4	—	—	—	—	—	—
Soome	42	8	50	9	1	—	10	3	—	35	7	42	10	1	11	1	—	1
Taani	11	2	13	1	—	—	1	—	1	11	1	12	1	—	1	—	—	—
Ungari	2	1	3	—	—	—	—	—	—	2	1	3	—	—	—	—	—	—
N.S.V.L. (Vene)	106	68	264	9	11	—	20	11	—	237	72	309	28	10	38	11	—	11
Muud riigid	18	6	24	2	1	—	3	1	—	14	1	15	—	—	—	2	—	2
Riikkondsuseta	25	3	28	4	—	—	4	—	—	40	22	62	1	—	1	—	—	—
Piiripunktide järel — D'après les cordons																		
Tallinna	159	29	188	18	5	—	23	1	—	187	30	217	70	2	72	4	—	4
Valga	1010	349	1359	42	8	—	50	36	10	1130	400	1530	36	12	48	31	5	36
Koiküla	37	25	62	—	—	—	—	—	—	65	23	118	—	—	—	—	—	—
Mõniste	26	12	38	—	—	—	—	—	—	23	9	32	—	—	—	—	—	—
Narva	291	86	370	9	6	—	15	16	3	276	105	380	13	3	16	12	1	13
Mõisaküla	13	5	18	—	—	—	—	—	—	15	4	19	—	—	—	—	—	—
Paldiski	14	—	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku—Total	1550	505	2055	69	19	—	88	53	13	1725	580	2305	119	17	136	47	6	53
Jaanuar — Janvier 1926	1300	772	2572	105	20	—	125	54	5	59	1691	678	2669	88	21	109	39	8

EESTI TÖÖLISEBÜDZHET

1925 a.

(TALLINNA JA NARVA TÖÖLISLEIBKONDADE
MAJANDUSLIK OLUKORD)

BUDGETS DES FAMILLES OUVRIÈRES

en 1925.

(*ENQUÊTE BUDGÉTAIRE PARMİ LES OUVRIERS
DE TALLINN ET NARVA*)

TALLINN

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO
BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

M. Minis'e trükikoda, Narvas.

Avaldatava uurimuse tulemused on Eestis esimesed sellesarnased. Bützhetilisi uurimusi on toimunud pea kõik riigid ning ka Eestis oli selle järele ammu vajadus. Keskbüroo töökavas oli ette nähtud laiemulatusliku bützhetilise uurimuse läbiviimine esimesel võimalusel. Eritisi raskusi sünnitas elumaksumusindeksi arvutamine bützhetilisel uurimisel saadud aluste puudusel. Korraldatud bützhetilise uurimuse tulemustega on see puudus osaltki kõrvaldatud, kuigi uurimuse ulatus arvuliselt ja ajaliselt piiratud oli.

Avaldatav uurimus on teostunud mitme asutuse ja isiku kaastegevusel. Algatajaks ja rahalise toetuse saamisel kaasaaitajaks oli esimene Eesti hoolekandendituse korraldav komitee.

Et sihiks oli uurimuse tulemusi näituse ajaks avaldada, siis tuli läbitöötamist ja kirjastamist kiirustada viimase võimaluseni, mis sundis loobuma andmete kui ka ülevaate viimistlemisest terminoloogiat, ülevaatlikkuse ning täpsuse suhtes.

Uurimuse viis läbi Tallinnas Riigi Statistika Keskbüroo, Narvas linnavalitsuse tööbõrs; nendele aitasid kaasa Tallinnas ühise haigekassa juhatus, Narvas — ühise haigekassa juhatus ja tööliliste vanemad suuremaid vabrikuid. Uurimuse läbiviimine ja andmete statistiline läbitöötamine teostus Riigi Statistika Keskbüroo üldosakonna juhataja H. REIMAN'i ja vanema statistiku R. SÖRMUS'e juhatusel Keskbüroo üldosakonna ametnikkude poolt. Tekstilise ülevaate seadsid kokku: H. REIMAN — sissejuhatuse ja pt. II—IV ja Rud. SÖRMUS—pt. I ja V.

A. PULLERITS
Riigi Statistika Keskbüroo
Juhataja

SISUKORD—TABLE DES MATIÈRES.

	Lhk. Page.		
Sissejuhatus	5	Introduction.	
I. UURIMUSE LAAD JA ULATUS	7	I. MANIÈRE ET ÉTENDUE DE L'ÉTUDE.	
1. Korraldus	7	1. Arrangement.	
2. Andmetekogumine	8	2. Recueillement des renseignements.	
3. Andmete läbitöötamine	9	3. Élaboration des renseignements.	
II. TÖÖLISLEIBKONDADE KOOSSEIS	14	II. COMPOSITION DES MÉNAGES D'OUVRIERS ÉTUDIÉS.	
III. TÖÖLISTE TULUD JA KULUD	18	III. RECETTES ET DÉPENSES DES OUVRIERS.	
1. Andmete rühmitus (büdzhetrühmad)	18	1. Groupement des renseignements (groupes de budget).	
2. Tulude ja kulude vahekord	20	2. Solde aux recettes.	
3. Tulud	22	3. Recettes.	
4. Kulud	27	4. Dépenses.	
IV. TÖÖLISTE TOITLUS	34	IV. ALIMENTATION DES OUVRIERS.	
1. Toitluse iseloom	34	1. Caractère de l'alimentation.	
2. Toitlusmäär	40	2. Norme de l'alimentation.	
3. Toiduainete maksumus	47	3. Coût des aliments.	
4. Toitude tarvitus	50	4. Consommation des aliments.	
V. KORTERIOIUD	55	V. LOGEMENTS	
1. Korterite suurus	56	1. Étendue des logements.	
2. Elanikkude tihedus kortereis	58	2. Densité des habitants dans les logements.	
3. Allüürnikud	63	3. Souslocataires.	
4. Korterite üür	63	4. Loyer.	
Kasutatud kirjandus	64		
	65	Résumé.	

TABELID—TABLEAUX.

Tabl. 1. Töölisleibkondade tulud ja kulud ühe leibkonna kohta aastas	68—71	Tabl. 1. Recettes et dépenses des ménages d'ouvriers pour un ménage par année.
" 2. Töölisleibkondade tulud ja kulud ühe leibkonna kohta (% ^o / ₁₀)	72—73	" 2. Recettes et dépenses par ménage d'ouvriers.
" 3. Leibkonnaliigete ja täistarvitajate arv toitlusbüdzhetite alal	74—75	" 3. Nombre des membres de ménage et des unités de consommation d'après les budgets de l'alimentation.
" 4. Töölisleibkondades tarvitatud toiduained	76—77	" 4. Consommation des denrées alimentaires dans les ménages d'ouvriers.
" 5. Täistarvitaja-päeva kohta tarvitatud toiduained (grammides)	78—81	" 5. Quantité de denrées alimentaires consommées sur unité de consommation par jour (en grammes).
" 6. Täistarvitaja-päeva kohta tarvitatud toiduainete väärtus Emk.	82—85	" 6. Valeur en Emk. des aliments consommés sur unité de consommation par jour.
" 7. Tarvitatud toiduainete väärtuse võrdkaalud (% ^o)	86—89	" 7. Pondération des groupes des aliments consommés, sur base de leur valeur pourcentique.
" 8. Täistarvitaja-päeva kohta tarvitatud toiduainete brutto-kaloriline sisaldus	90—93	" 8. Contenance de calories brutes des aliments consommés sur unité de consommation par jour.
" 9. Toitude tarvitamine töölisleibkondades	94—97	" 9. Consommation des denrées alimentaires dans les ménages d'ouvriers.
" 10. Tallinna ja Narva tööliste korterid	98—99	" 10. Logements des ouvriers à Tallinna et à Narva.
" 11. Elanikkude arv Tallinna ja Narva tööliste kortereis	100—101	" 11. Nombre des personnes occupant des logements des ouvriers à Tallinna et à Narva.
" 12. Tallinna ja Narva tööliste eluruumide ohumaht ja maksumus	102	" 12. Quantité d'air et loyer des ouvriers à Tallinna et à Narva.

SISSEJUHA TUS—INTRODUCTION.

Mitmesuguste ühiskondlikkude eluavalduste, eeskätt majanduselu nähtuste vaatlus neid iseloomustavate hulgaliste arvude abil — statistiline vaatlus — on saanud moodsa ühiskonnategelase ja teadlase mõtteharjumuseks. Tavaliselt vaatleb statistika üht või mitut seotises olevat nähtust ja püüab jälgida nende juures ajajooksul ilmsikstulevaid muutusi. Kuigi sarnane vaatlus on väga suure tähtsusega, võimaldades pilku elus, eriti majanduselus valitsevasse seaduspärasusse ja muutuste põhjusisse, ei ole tulemused siiski küllalt tõelikkust iseloomustavad, kui vaatlusel silmaspeetud üksiknähtuste kandjad tõsiolu-rühmitused pole seotud tervikuna. Nii on majanduselu nähtuste kandjaks tervikulisiks üksusiks majapidamised — olgu need isikulised või rühmalised, ühes arvatud riiklik majandustervik. Sellepärast ongi moodsas majandusstatistika korralduses kujunenud ülitähtsaks osaks tervikmajapidamiste statistiline vaatlus, ehk n. n. büdžetilised uurimused.

Need võtavad vaatlusele üksikmajapidamised kogu nende mitmekesisises esinemises ja katsuvad selgusele jõuda, missuguses vahekorras on nende üksikud elemendid, eriti nende kulud ja tulud, kuidas vastavad nad oma eesmärgile — nii nende pidajate kui neid enesesse mahutava üldise majandusorganisatsiooni huvide seisukohast. Seega võimaldab laiaulatuslik büdžetiline uurimus täieliku pildi, kas kogu rahva või üksikute ühiskonnaklasside majanduslikust olukorrast.

Kaasaegse majanduskorra arenemisel on üksikmajapidamised oma laadilt kas puhtvalmistus- või puhttarvitusmajapidamised, või jälle mõlemalaadilised, näiteks põllumajanduses. Sellele vastavalt on ka büdžetiline statistika arenenud kahes suunas — ühelt poolt tarvitustarvitusmajapidamiste, teiselt — valmistus-, eeskätt põllumajapidamiste büdžetilised uurimused.

Kuna viimast suuna büdžetilised uurimused on võrdlemisi uueaja saavutus ja n. n. põllumajanduse tasuvuse statistika nime all üksikuis riikides tähtsa koha omandanud, ulatuvad tarvitustarvitusmajapidamiste büdžetilised uurimused kaugele minevikku. Nõnda püüdis juba Gregory King (1648—1712) omas teoses „*Natural and political Observation upon the state and condition of England*“ selgitada üksikute ühiskonnaklasside leibkondade keskmisi tulusid ja kulusid, samuti Joseph Massie (†1784) omas teoses „*Calculation of taxes for a family of each Rank, Degree or Class: For one Year*“, 1756,— kaudsete maksude tähtsust mõisnikkude, talupidajate, kaupmeeste, maa- ja linnatööliliste büdžetis. Kuid need ja mõned teised nende sarnased teosed käsitasid büdžetilisi küsimusi muude probleemide seas, mööda minnes. Moodsale iseseisvale tarvitustarvitusmajapidamiste büdžetilisele statistikale panid a l u s e: Sir Frederik Morton Eden, kolmeköitelise teosega „*The state of the Poor or an History of the Labouring Classes in England*“ 1797, milles vaatlusele on võetud 78 maatöölise büdžetit, E. D. Dupetitiaux, teosega „*Budgets économiques des classes ouvrières en Belgique*“, milles on läbi töötatud 199 tööliliste büdžetit suurest kogust Belgia statistiliste komiteede ja eraisikute kogutud materjalidest, ja Frédéric de Play (1806—1882), laialdase uurimusega „*Les ouvriers Européens*“, milles on antud põhjalik kirjeldus 36 töölisleibkonna kohta mitmesuguseis Euroopa riikides, eriti aga E. Engel, oma teosega „*Die Lebenskosten Belgischer Arbeiterfamilien früher und jetzt*“ 1895.

Nende uurijate eeskujul kujunes välja tarvitustarvitusmajapidamiste büdžetiline statistika nii meetodiliselt kui sisuliselt, mida võib iseloomustada kui „uuritava leib- (pere-) konna kasulada olevate eluütlalpidamisvahendite koosseisu ja allikate ning oma tarvete rahulduseks nende vahendite kasutamismisvormide selgitust“¹⁾.—See selgitus toimub tavaliselt kõigi ülalpidamisvahendite ja tarveterahulduse eritluste teel rahaliselt, leibkonna tulude ja kulude ning üle- või puudujääkide analüüsi näol. Ent sarnase leibkonna majandusliku büdžeti iseloomu selgitus nõuab vajaliku täiendusena tarvitustarvitusmajapidamise osanikkude, leibkonna, füsioloogilise büdžeti uurimist. Iga inimene tegutsedes, ehk koguni lihtsalt oleskeledes, teeb teatavat tööd ja kulutab selle juures energiat, mida ta toidu näol oma kehale selle ülalpidamiseks tagasi peab andma. On selge, et leibkonna büdžeti rahaline analüüs pole täielik, kui pole selgitatud kuidas selgunud majandusliku olukorra juures seisvad lood leibkonnaliigete füsioloogilise või toitlusbüdžetiga, s. o., kas on nende füsioloogilised kulud-tulud tasakaalus või mitte.

Peale sarnase majandusbüdzhetilise huvilähte on toitlusbüdzhetid huvitanud teadlasi ka iseseisvalt toitlusfüsioloogia probleemina. Teerajajaina sel alal väärivad nimetamist eeskätt Pettenkofer ühes C. Voit'iga²⁾, Rechenberg, Engel ja Atwater³⁾.

Nende ja nende järelkäijate suuri töötulemusi kasutavad valmeina majandusbüdzhetite uurijad; ja nii on mitmet liiki teadlaste koostööl büdzhetiline statistika annud hulga põhjalikke uurimusi, mis võivad olla eeskujuks meetodiliselt ja valgustavad sisuliselt üksikute rahvaste ja nende klasside majanduslikku olukorda.

Uuemaist tähtsamaist tarvitusmajapidamiste büdzhetilisist uurimisist nimetame järgmisi, mis on teostatud Euroopa mandril moodsate uurimusmeetodite kohaselt.

A. Slosse et Waxweiler. „*Enquête sur le régime alimentaire de 1065 ouvriers belges.*“ Bruxelles 1910. See on kokkuvõte Brüsseli Solvay Instituudi sotsioloogilise sektsiooni uurimisist ja käsitleb tööliste füsioloogilist toitlusbüdzhetit.

1921 a. korraldas Belgia tööministeerium teadetekogumise 675 töölisteibkonna kohta, mille tulemused on avaldatud 1922 a. *Revue du Travail* maikuu numbris.

Saksamaal 1908 a. Keiserliku statistikaameti eestvõttel linnade statistikabüroode teostatud uurimus „*Erhebung von Wirtschaftsrechnungen minderbemittelter Familien im Deutschen Reiche.*“ Berlin 1909. Andmed saavutati aasta jooksul peetud tulude-kulude üleskirjutust 852 leibkonnas (raamatud olid välja jagatud 3855 leibkonnale), neist töölisteibkondi 522.

Rootsi kuningliku töö- ja sotsiaalihoolekandeministeeriumi teostatud uurimus „*Levnadskostnaderna i Sverige*“ 1913—1914. Ka selle aluseks on terve aasta kestel peetud tulu-kuluraamatuid 1355 leibkonnas, neist 938 töölisteibkonda.

Helveetsia töösekretariaadi korraldatud uurimused 1912, 1919, 1920 ja 1921 a. „*Budgets de familles tenus en Suisse durant l'année 1921, comparés avec des budgets tenus en 1912/1919/1920.*“ Bern, 1923. 1921 a. uurimuse andmed saavutati 323 leibkonnalt, neist töölisteibkondi 148 (122 kvalifitseeritud tööliste ja 26 lihttööliste leibkonda).

Soome sotsiaalministeeriumi korraldatud samalaadiline uurimus „*Elinkustannukset Tilinpitokaudella 1920—1921, XXXII sosialisia erikoistulkimuksia, Helsinki 1925.*“ Andmed saavutati aja kohta 1-st märtsist 1920 a. — 28 veebruarini 1921 a. 554 leibkonnalt, neist 437 töölisteibkonda.

Venemaal uurimused teostusid eeskätt põllumajapidamiste büdzhetite selgituse suunas. Teostatud tarvitusmajapidamiste uurimisist nimetame kahte ennesõjaaegset: 1) 1908 a. Keiserliku Venemaa tehnikaseltsi XII osakonna teostatud ankeet 1042 Peterburi töölisteibkonnas: С. Н. Прокопович „*БЮДЖЕТ ПЕТЕРБУРГСКИХ РАБОЧИХ*“, СПб. 1909, 2) 1913 a. Kiievi majandusseltsi ja Kiievi näituse käsitööstuse sektsiooni teostatud ankeet 574 töölisteibkonnas: Г. Наумов „*БЮДЖЕТЫ РАБОЧИХ ГОР. КИЕВА*“, Киев 1924.

Lätis on büdzhetiline uurimus ettevalmistusel ja see kavatsetakse läbi viia aasta kestel kevadest 1926 — kevadeni 1927.

Kuni viimase ajani trükisilmunud kirjandus sellelaadilisist uurimisist on väga laialdane nii Vanas kui Uues ilmas, koguni Kauge-Ida riikides. Eestis on sellekohane kirjandus kuni viimase ajani täiesti puudunud. Esimesena käsitleb büdzhetilisi probleeme puhtteoreetiliselt elumaksumusstatistika aluse loomiseks A. Toomsi 1923 a. ilmunud teos „*Elumaksumus.*“ Kuna aga elumaksumusstatistika aluseks soovivad on eeskätt just tegelikud büdzhetiliste uurimuste andmed, samuti hädalist selgitust vajas Eesti kodanikkude majanduslik olukord, siis oli büdzhetilise uurimuse ettevõtmine Riigi statistika keskbürool juba mõnda aega päevakorral. Selle peatset teostust aga takistasid mitmesugused tehnilised asjaolud. Ent erakorralise tõuke uurimuse ettevõtmiseks andis esimese Eesti hoolekandenäituse korraldamine. Kuid lühikese aja tõttu, mis Riigi statistika keskbürool kindlaksmääratud näitusajani kasutada oli, tuli loobuda kavatsusest võtta büdzhetilisele uurimusele kõik ühiskonnakihid, vaid piirduiti ainult töölistega Tallinnas ja Narvas — viimases linnavalitsuse tegelaste eestvõttel. Selle esimese Eesti büdzhetilise uurimuse teostusviisi ja tulemusi käsitlevad järgnevad peatükid.

Põllumajapidamiste büdzhetilise uurimuse alal Eestis tegutseb Eesti põllumeeste keskseltsi ja Asunikude ja Riigirentnikkude liidu vaheline asutus riiklikul toetusel n. n. *Põllumajanduslik raamatupidamistatitus*. Selle asutuse ülesandeid ja statistiliste teadete kogumise korda selgitab raamat: Aug. Elias „*Lüht ühikordne taluraamatupidamise juhatuskirj*“, 1925.

I. UURIMUSE LAAD JA ULATUS.

Manière et étendue de l'étude.

1. Korraldus. Būdzhetilise uurimuse ulatuse ja kestuse kohta on asjaomases kirjanduses esitatud mitmekesised vaatepunktid. Ka tegelikult on tarvitumusmajapidamiste vaatlust toimitud kord lühema, kord pikema aja kestel.

Käsitatava uurimuse ulatuse ja kestuse määramisel ei saadud välja minna otsekohe ja ainuüksi teoreetilisi nõudeid, vaid tuli paratamata arvestada uurimust tingivate asjaoludega—hoolekandenäituse tähtajaga ning rahaliste võimalustega. Sellepärast otsustati vajalikke andmeid koguda tootlusosalal ühe kuu ning kõigi teiste kulude ja tulude kohta aasta ulatusel. Tegelikult kujunes andmete kogumine tootlusosalal Tallinnas oktoobrikuu ja Narvas aja kohta 15 oktoobrist 15 novembrini; kõik teised andmed terve eelmise aasta kohta koguti kuuaja jooksul, arvates tootluskulude vaatluse algusest.

Uurimusaaja erinevuse Tallinnas ja Narvas tingis Narvas hilisem uurimuse algatus.

Uurimuseks määratud aega — oktoober-november — tuleb tootluskulude vaatluse seisukohast väga soodsaks pidada, sest sel ajal tarvitatakse üldiselt, samuti töölisleibkondades, enam-vähem kõigi sesoonide aineid: liha, juurvilja, kala jne.

Ka uurimuse kestust võib tootluskulude selgituseks küllaldaseks lugeda, eriti silmas pidades, et mujal, näiteks Belgias, on rahuldavaid tagajärgi annud veel lühema aja andmed (13 päevased).

Andmete kogumise kavad töötas välja Riigi statistika keskbüroo, tegelikku kogumistööd juhatas Tallinnas Riigi statistika keskbüroo ning Narvas linnavalitsuse tööbõrs. Et andmete kogumine Narvas veidi teisiti kujunes kui Tallinnas, vaatleme seda allpool mõlemas linnas eraldi.

Uurimusaluste töölisleibkondade koosseis tervikuna pidi vastama nõudele: tüübiliikkus vaatluskoha tööliiskonnale, eeskätt töötasu seisukohast. Selle saavutuseks kasutati tööliste hariliku ja ületunnitöö keskmise tasu (päevateenistuse mediaanide) andmeid, millised Riigi statistika keskbürool kasutada on 1924 aastast peale.

Kavatsetud oli uurimuse vormularid välja jagada Tallinnas 300 ja Narvas 150 leibkonnale, lootusega tagasi saada neist täidetult ja kõlblikke Tallinnast umbes 230—250, Narvast 100 leibkonnalt.

Uuritavad leibkonnad valis Tallinnas Tallinna ühine haigekassa oma liigete hulgast Riigi statistika keskbüroo poolt antud juhtnõude järele. Leibkondade arvuline koosseis pidi olema, liigitatult kuutöötasu suuruse järele, järgmine: kuuteenistusega: 3 000—5 000 mk. — 30 leibkonda, 5 000—7 000 mk. — 100 leibkonda, 7 000—9 000 mk. — 70 leibkonda, 9 000—11 000 mk. — 30 leibkonda ja 11 000—13 000 mk. — 20 leibkonda.

Peale selle pidi leibkondade valik mitmekesine olema ka liigete arvult. Haigekassa poolt valitud töölisleibkondade nimekiri pidi sisaldama järgmisi teateid leibkonnapea kohta: 1) ees- ja perekonnanimi, 2) ettevõtte nimetus, kus ta töötab, 3) elukoht (aadress), 4) ametala, 5) andmed kuuteenistuse suuruse kohta ja 6) leibkonnaliigete arv. Need andmed olid vajalikud selgituseks, mil määral valitud leibkonnad tervikuna vastasid ülesseatud kavale.

Saadud juhtnõude järele andis Tallinna ühine haigekassa andmed 376 kassaliikme kohta. Kuid leibkondade jaotus eeltoodud teenistussummade kohaselt ei vastanud täpselt ettenähtud kavale, — nimelt, kogu koosseis oli teenistusredelilt veidi kõrgem. Veel enam aga erineb tulu tõusu suunas uurimuskavas ettenähtud teenistusrühmade koosseisust tegelikult uurimuse alla võetud leibkondade koosseis. See on tingitud esiteks sellest, et haigekassal, kuigi ligikaudu 13 000 liikme hulgast, raske oli leida tarvilisel määral leibkondi 3 000—5 000 marga kuuteenistusega, sest sarnaseina osutusid enamasti üksikud isikud. Teiseks—osa haigekassa poolt esitatud leibkondi polnud nõus oma majapidamisest teateid andma. Suurem osa neist olid just madalpalgalised, majanduslikult väga viletsas seisukorras ning sellepärast elust tüdinenud ja närvilised töölised. Kolmandaks—osa valituist polnud leibkonnapead, vaid töölkäijad leibkonnaliikmed, mille tõttu nende teenistus leibkonnapea teenistuse kõrval abiteenistuseks osutus ja terve leibkond nõnda kõrgemale tulu- kulurühma sattus (v. „Tulud“).

Andmete kogujate-instruktorite valikuga polnud raskusi. Selleks andsid nõusoleku Riigi statistika keskbüroo ja 3 esimese üldrahvalugemisandmete läbitöötamisel vilunud ametnikku.

2. Andmetekogumine. Tallinnas esimeseks tööks sel alal oli leibkondadele andmetekogumise vormularide väljajagamine, mis viidi läbi kuni 1 oktoobrini. Iga instruktor pidi leidma ja vormularid välja jagama 30 leibkonnale temale antud ligi 40 leibkonna aadressi järele, olles varustatud andmete kogumiseks Riigi statistika keskbüroo volikirjaga ja Tallinna ühise haigekassa soovituskirjaga.

Igas leibkonnas käisid instruktorid vähemalt kolm korda, kusjuures neil igakord oma eriülesanne oli täita.

Esimesel käigul tuli neil pea igas leibkonnas teha eeskätt pikem sissejuhatus, nii ütelda välja kaubelda nõusolek teadeteandmiseks, sest töölised suhtusid uurimusele enamuses umbusaldusega. Alles uurimuse eesmärgi igakülgse selgituse ja selle vajaduse allakriipsutuse järele teadeteandmiseks nõusoleku saamise korral võis asuda teadeteandmise viisi selgitusele.

Igalt leibkonnalt koguti andmeid nende majapidamise kohta nelja vormulari järele (v. lisa):

- Vormular 1, üldteated leibkonna kohta oktoobris 1925 a.
- „ 2, aastatulud ja -kulud.
- „ 3, tulud ja kulud oktoobris 1925 a.
- „ 4, leibkonna toitude nimekirja juhulikul päeval.

Esimesena täitis instruktor iga leibkonna kohta 1. vormulari, välja arvatud andmed korteri suuruse kohta, mis hiljem lehele kirjutati. Ühtlasi sellega anti igale leibkonnale oktoobritulude-kulude registreerimise kaustik, kuhu leibkond ise kõik omad oktoobritulud-kulud pidi sisse kandma ja aastatulude-kulude vormular, paludes tutvuneda selle sisuga ja meele tuletada kõiki aastatulusi ning aasta jooksul tehtud kulusid, välja arvatud toitluskulud, ja aastatulude-kulude aruanne ilma toitluskuludeta mustalt kokku seada.

Teistkordsel käigul, nädalapäevad hiljem, kontrolliti oktoobritulude-kulude sissekirjutusviisi, tutvuneti aastatulude-kulude aruande kokkuseadega ja täideti toitude nimestik (vorm 4). Ühtlasi kanti üldandmete vormulari korterilandmed.

Aastatulude-kulude aruande olid seks korraks väga vähesed kokku seadnud. Ka selgus, et mõned leibkonnad kohe algusest peale oktoobrikulusid kaustikusse ei märkinud, põhjendades seda kartusega kaustikut ära määrada. Niisugused leibkonnad registreerisid korralikult kõik omad igapäevased kulud eraldi paberile ja kirjutasid nad peale instruktorite teistkordset selgitust kaustikusse.

Viimasel käigul, mis nõudis kõigerohkem aega, kontrolliti veel kord oktoobritulude-kulude sissekirjutusi ja lõpetati koos leibkonnapeaga aastatulude-kulude aruande kokkuseadmine.

Leibkondi, kes instruktorite abita, iseseisvalt aastatulude-kulude aruande korralikult kokku seadsid, oli väga vähe, ligikaudu 10%; nõuab ju niisuguste andmete kokkuseadmine ka hea tahtmise juures palju tööd, järelemõtlemist ja kaalumist. Instruktorite abi oli selle juures hädatarvilik. Segadust tekitas inimeste mõttekäigus ka see asjaolu, et aruandeaasta algus kalendriaasta algusega ei ühtinud.

Narvas oli büdžetilise uurimuse andmete kogumise korraldajaks ja algatajaks linnavalitsuse tööbors, kellele kaasa aitasid Kreenholmi manufaktuuri O.-ü. ja Narva kalevimanufaktuuri O.-ü., vabrikute tööliste vanemate nõukogud ja Narva ühine haigekassa.

Uuritavate leibkondade koosseisu valisid vanemate nõukogud ja ühine haigekassa. Kavakohaselt pidi see mitmekesine olema teenistuse suuruse, samuti leibkonnaliigete arvu järele; ainult üksikute kohta ei kavatsetud ega kogutud andmeid.

Vaatluse kestus oli Narvas ühtlane Tallinna omaga, ainult aeg erines, ning vastavalt sellele aastatulude-kulude aruanne seati kokku aja kohta 10 oktoobrist 1924 a. kuni 10 oktoobrini 1925 a.

Eriülesannet andmetekogujaid instruktore polnud raha puudusel võimalik ametisse panna. Nende aset täitsid tööliste vanemate nõukogude ja ühishaigekassa liikmed. Vaatlusaja lõpul koguti kõik andmed Narva tööbörssi, kus nad enne Riigi statistika keskbüroole saatmist läbi vaadati ja kontrolliti leibkondade esitajate juuresolekul. Sellejuures kirjutati suur osa andmeid tööbörssis uuesti ümber.

Narva tööliste seas tekitas büdzhetiline uurimus palju suurema liikumise kui Tallinnas. Ka suhtusid sellele Narva töölised palju skeptilisemalt. Uurimuse ulatusest arvasid töölised, et Narvas üleilgine on 150 leibkonna kohta, nii kui ette nähtud, andmeid koguda, sest sissetulek olevat kõigil sedavõrd ühtlane, selle järele ka eluviisis suuri tähelepanuväärilisi erinevusi ei saavat olla.

Uurimuse kordaminek ja andmete väärtus. Nii Tallinnas, kui Narvas koguti büdzhetilisi andmeid ühtlaste vormide ja ühtlaste meetodite järele; kuid siiski üksikuis osades erines andmete saavutus väga tuntuvalt. Sellepärast on loomulik, et ka andmed osutusid erinevaks ulatuse, täielikkuse ja väärtuse poolest, nii kui näitab tabel.

Uurimuse kavatsetud ja tegelik ulatus.
Étendue projetée et réalisée de l'étude.

1	Uurimuse ulatus <i>Étendue de l'étude</i>			Kasutuskõlblik- kude teadete arv <i>Renseignements propres d'être utilisés</i>		Kasutamata andmed <i>Renseignements non utilisés</i>			
	Leibkonnade arv kava- lillele— <i>Nombre de mé- nages d'après le projet</i>	Teateid annud leibkonnade arv <i>Nombre de mé- nages dont il y a des renseignements.</i>		Absolutaarvud <i>Nombres absolus</i>	% saadud andmete ar- vust—% au nombre fourni par des rensei- gnements	Kokku— <i>Total</i>		Neist— <i>Dont</i>	
		Absolut- aarvud <i>Nombres absolus</i>	% kavaset- teadatud arvust—% au nombre au projet			Absolutaarvud <i>Nombres absolus</i>	% saadud andmete arvust—% au nom- bre fourni par des renseignements	Andmed puudul- ikud— <i>Renseigne- ments incomplets</i>	Leibkonnad puudul- ikust— <i>Ménages dont les renseignements ne cor- respondent aux catégores</i>
Tallinna									
Üldandmed leibkonnade kohta, vormular 1 <i>Données générales sur ménages, formulaire 1</i>	300	290	96,7	265	91,3	25	8,7	22	3
Aastatulude-kulude teated, vorm. 2— <i>Données annuelles sur recettes-dépenses, form. 2</i>	300	242	80,7	197	65,7	45	18,6	42	3
Oktoobritulud-kulud, vorm. 2— <i>Recettes-dépenses pour le mois d'octobre, form. 3</i>	300	260	86,7	230	76,7	30	11,5	27	3
Teated tarvitatud toitude üle, vorm. 4— <i>Données sur aliments consommés, form. 4</i>	300	274	91,3	262	87,3	12	4,4	9	3
Narva									
Üldandmed leibkonnade kohta, vorm. 1— <i>Don- nées générales sur ménages, form. 1</i>	150	69	46,0	57	38,0	12	17,4	12	—
Aastatulude-kulude teated, vorm. 2— <i>Données annuelles sur recettes-dépenses, form. 2</i>	150	62	41,3	11	7,3	51	34,0	51	—
Oktoobritulud-kulud, vorm. 3— <i>Recettes-dépenses pour le mois d'octobre, form. 3</i>	150	66	44,0	54	36,0	12	18,2	12	—
Teated tarvitatud toitude üle, vorm. 4— <i>Données sur aliments consommés, form. 4</i>	150	55	36,7	55	100	—	—	—	—

Seega saavutati Tallinnas nii ulatuselt kui väärtuselt palju paremaid tagajärgi kui Narvas, mis tingitud nii tööliste suhtumisest uurimusele kui teadetekogujate vilumusest. Tallinna uurimuse paremusi iseloomustab ka see, et uurimusaluste leibkonnade seas mitmed leidusid, kellel juba mitme aasta eest raamatupidamine oli sisse seatud. Niisuguseilt leibkonnadelt kogutud andmed osutusid kahtlemata tõetruudeks.

3. Andmete läbitöötamine. Andmete läbitöötamine sündis järgmises korras:

1. Oktoobritulude-kulude registreerimise kaustikus (vorm. 3) muude kulude eraldamine toitulskuludest, mõlemat liiki kulude summeerimine, kuutulude-kulude bilansseerimine ja andmete hindamine.

2. Igas leibkonnas oktoobris tarvitatud toiduainete hulga ja selle rahalise väärtuse summeerimine üksikute ainete järele (vorm. 3).

3. Vorm. 1-s leibkonnaliigete võrdkaalu märkimine täistarvitaja suhtes ning leibkonna täistarvitajate üldarvu ja oktoobri täistarvitaja-päevade arvu arvutamine.

4. Leibkonnaliigete, täistarvitaja ja oktoobri täistarvitaja-päevade arvu, oktoobris tarvitatud toiduainete hulga ja selle rahalise väärtuse märkimine erilisele kokkuvõttelehele.

5. Leibkonna „alalise koosseisu“ kuu toitulstarvituse arvutamine tegeliku oktoobri toitusandmete alusel, leibkonnast äraoldud ehk väljastpoolt leibkonnas olnud täistarvitaja-päevade arvu kohaselt.

6. Leibkonna „alalise koosseisu“ aasta toitluskulu arvutamine oktoobri toitluskulu andmeil ja selle märkimine aastatulude-kulude vormularile.

7. Aastatulude-kulude bilansseerimine, andmete kontrollimine ja hindamine.

8. Üldkulusumma arvutamine kuu kohta aastakulusumma andmeil ja leibkondade büdzhetrühmadesse liigitamine.

9. Aastatulude-kulude summeerimine ja protsenteerimine büdzhetrühmades (tabelosa tab. 1 ja 2).

10. Uuritavate leibkondade liigete koosseisu ja täistarvitajate arvu arvutamine (tab. 1 esimene osa ja tab. 3).

11. Oktoobris tarvitatud toiduainete hulga ja selle rahalise väärtuse summeerimine büdzhetrühmades.

12. Tarvitatud toiduainete hulga grammidesse ümberarvamine.

13. Täistarvitaja-päeva kohta oktoobris tarvitatud toiduainete hulga ja selle rahalise väärtuse arvutus büdzhetrühmades (tab. 5 ja 6).

14. Täistarvitaja-päeva kohta oktoobris tarvitatud toiduainete kalorilise sisalduse arvutus (tab. 8).

15. Täistarvitaja-päeva kohta oktoobris tarvitatud toiduainete väärtuse alusel ainete võrdkaalu (%%) arvutus (tab. 7).

16. Tarvitatud toitude kohta andmete läbitöötamine (tab. 9).

17. Korteriolude andmete läbitöötamine (tab. 10—12).

Oktoobritulude-kulude andmeid hinnati kahes järgus: esimene kord oktoobritulude-kulude bilansi tegemisel ja teine kord — leibkonna kohta oktoobris tarvitatud toiduainete hulga ja selle rahalise väärtuse kokkuvõttel. Kõlbmatuks tunnistati ja kõrvaldati esimesel korral Tallinnast 22 ja Narvast 7 leibkonna andmed, ehk saadud andmete üldarvust vastavalt 8,5% ja 10,6%.

Kõrvalduse põhjusiks olid Tallinna andmeis: a) võimaluse puudus kontrollida, kas kõik oktoobriostud olid registreeritud — 3 juhtumust, b) kulud olid registreeritud ainult kuu algul ja lõpul — 2 juhtumust, c) leibkonna koosseis oli oktoobris muutunud — 2 juhtumust, d) polnud võimalik eristada toitluskulusid ainete järele — 2 juhtumust, e) mõned leibkonnaliikmed olid saanud natuuras töötasu söögi näol — 2 juhtumust, f) mõnel päeval kulud registreerimata — 4 juhtumust, g) muud põhjused — 7 juhtumust.

Narva andmeist osutusid osa kõlbmatuks järgmisil põhjusil: a) mõnel päeval kulud registreerimata jäetud — 4 juhtumust, b) kulude registreerimisviisist valesti aru saadud ja andmed ebatarvitavad — 2 juhtumust, c) kulude registreerimine enne kuu lõppu katkestatud — 1 juhtumust.

Tähtsamaks puuduseks nii Tallinna kui Narva vormular 3 andmeis oli, et osa leibkondi üleskirjutuste alguseks olevaid tagavarasid ja lõpuks ülejääke ei näidanud sugugi ehk ei näidanud seda osaliselt. Seda põhjendasid leibkonnad sellega, et neil suuremaid toiduainete tagavarasid polnud, ega saanud olla, sest tagavarade ostuks on vaja suuremaid rahasummasid; väikeste tagavarade märkimist ei peetud aga tähtsaks.

Tallinna andmeis polnud aga see puudus mitte nii laiaulatuslik kui Narvas — Tallinnas 41,7% ja Narvas 74,5% kasutatud kaustikute üldarvust — ja sellepärast ei saanud puuduse kõrvalduseks mõlema linna andmete juures üht ja sama meetodit tarvitada.

Tallinna andmed parandati ja täiendati osalt andmete kohal kontrollimise teel — 16 juhtumusel — osalt aga oktoobrikuu üksikute ostude analüüsi alusel. Andmete kohal kontrollimine andis alati häid tagajärgi, osalt just selle tõttu, et seda toimiti mitte hiljemalt 3 nädalat peale oktoobritulude-kulude registreerimise lõppu.

Andmete täiendust soodustas see hea eeltingimus, et toitlusalal vaatlusele võetud 280 leibkonnast oktoobri alguks ainult paaril leibkonnal toiduaineid suuremal määral tagavaraks oli. Ja kui sellejuures teada oli mõne toiduaine keskmine tarvitus leibkonnas päeva kohta paari-kolme nädala andmeil, võis julgesti oletada, et leibkonna tarvitus samalaadiline oli terve kuu jooksul ja vastavalt sellele võis puuduste korral julgesti andmete täiendust ette võtta.

Andmete parandused ja täiendused võeti ette tulemuste täpsuse saavutamiseks. Kuid nende mõju lõpptulemusile on igatahes väga väike. Üldiselt puutusid parandused väikesesse toiduainete hulka.

Narva oktoobri/novembri tulude-kulude registreerimiskaustikute täiendusest tuli eksammudest hoidumiseks üldiselt loobuda, oletades, et ainete ülejääk kuu alguks ja lõpuks võrdlemisi ühtlane võis olla.

Erand tuli teha ainult kartulite ja kapsaste, kui odavamate ja sellepärast suuremal arvul tagavaraks ostetavate ainete ülejääkide suhtes. Neid aineid olid tagavaraks muretsenud Narvas paljud leibkonnad. Arvestuskuu lõpuks polnud tagavarad aga mitte kõigil näidatud. Paranduste aluseks võeti, samuti kui Tallinnas, andmed ostude kohta arvestuskuu algul.

Teistkordse kontrolli osutus Tallinna, samuti Narva tootlusandmeid kõlbmatuid — 5 leibkonnal; põhjuseks oli asjaolu, et kuu jooksul üleskirjutatud toiduainete hulk oli kas ebanormaalselt suur ehk väike.

Kuna tootluskulude vaatlust võimalik oli teostada ainult ühe kuu jooksul, tuli saavutatud andmeid kaheteistkümnekordses määras maksvaiks lugeda terve aasta kohta. Seda õigustas ka asjaolu, et oktoober-november tootlustuse suhtes peaaegu tüübilised on terve aasta kohta.

Kui võrd täpne võib olla oktoobritoitluskulu andmeil arvatud aastatoitluskulu, näitavad osalt aastatulude-kulude andmete kontrollimised kohal ja osalt mõne leibkonna poolt omal algatusel märgitud aastatoitluskulude andmed. Näiteks ühe trükitööliste andmeil oli tema aastatoitluskulu 84 000 mk., oktoobritoitluskulu andmeil arvatud aastatoitluskulu aga 84 090 mk., nii vahe kõigest 90 mk.

Andmete kohal kontrollimisel aga selgus ühtlasi ka, et arvestuskuu tootluskulude andmeil arvatud aastatoitluskulu mitte igakord täpne pole. Seda just neil kordadel, kui büdzheti kuluosade vahekord aasta jooksul ühtlasena pole püsinud mõningate erakorraliste asjaolude mõjul. Nii osutus paaris leibkonnas aasta tegelik tootluskulu palju väikesemaks oktoobritoitluskulu andmeil arvatud aastatoitluskulust, sest leibkondade ülalpidajad olid pikemat aega töötanud ja toitsid ennast töötaoleku ajal äärmiselt viletsalt. Ka üldiste aastatulude-kulude teadete kontrollimisel ja hindamisel ei saanud keelduda andmete kohal kontrollimisest. Vaid ümberpöörduvalt, nende läbivaatamine oli mõningate puuduste korral teadeteandjate eneste juures hädatarvilik ja kasulik. Uskumata ebasobivused, mis paistsid lahendamatuina, osutustid seletavaiks arvestamata asjaoludega.

Tallinnas kontrolliti kohal üldse 17 leibkonna aastatulude-kulude andmed.

Aastatulude-kulude andmete kontrollimisel kasutati, peale kontrolli kohal, kõik käepärast olevad võimalused. Seks olid eeskätt vormular 3 andmed leibkonnaliigete töötasu, töötaoleku, arvestuskuu kulusumma ning vormular 1 andmed leibkonna suuruse kohta; teiseks, Tallinna leibkondade kohta absoluutselt täpsed üldhaigekassa andmed leibkonnapea korralisest aastateenistusest.

Aastatulude-kulude lehes teadeteandjate eneste poolt märgitud teenistussumma oli ligikaudu täpselt kooskõlas haigekassa poolt teatatud aastateenistusega ainult harukordseil juhtumusil. Üldiselt võis märkida teenistussumma vähendamise püüdu. Sellepärast arvestati peaaegu kõigi kokkuvõtete lõpubilansis leibkonnapea korralisu aastateenistusega haigekassa poolt näidatud summa. Juhtumusil aga, kui lehetäitja poolt märgitud korralisu töötasu summa haigekassa poolt antud summast suurem oli, ja pealegi, kui proovibilans näitas puudujääki, arvestati lehetäitja poolt korralisu töötasuna ülesantud summa, — põhjendusega, et lehetäitja poolt märgitud summa võis koosneda, peale korralise töötasu, veel juhuslikust tulust, mida haigekassa ei tea.

Peale haigekassa andmete kasutati kontrollandmeina aastatulude-kulude teadete kuluosa kontrollimisel veel teateid korteriüüri kohta vorm. 1-st. Selle juures selgus, et aastaüür mitte igakord ei võrdunud kaheteistkümnekordsele oktoobri — ehk oktoobri/novembri — üürisummale. Selle põhjuseks oli korteriüüri muutumine aasta kestel nii üüriseaduse alla kuuluva kui selle alla mittekuuluvais kortereis. Juhtumusil, kui leibkonna poolt näidatud korteri aastaüür veldi väikesem oli kui kaheteistkümnekordne oktoobriüür, arvestati aastatulude-kulude kokkuvõttes leibkonna poolt näidatud summa, — oletusega, et üür aasta jooksul on tõusnud.

Enamjagu leibkondi, kes pidasid allüürnikke, arvestasid aastatuludes varjamata allüürnikult saadud üüri kogusumma. Üksikul juhtumusil aga võis märgata allüürnikult saadud tulu varjamist. Kõigis niisuguseis teateis võeti ette parandused — arvestati ainult puhastulu, s. o. vaheltkasu. Vaheltkasu suuruse saavutuseks arvati maha allüürnikult saadud summast proportsionaalselt allüürniku kasutada oleva eluruumi kohta langev osa kogu korteri üürisummas. Viimase toiminguga saavutuseks olid küll veidi ligikaudsed arvud, sest polnud teateid allüürniku lepingutingimustest.

Vaheltkasu arvestust polnud aga võimalik ette võtta, kui allüürnik korterist enne arvestuskuud lahkus ja selletõttu üldandmete vormularis andmed allüürnikult saadud kuutüüri kohta puudusid. Niisuguseil juhtumusil arvestati teadeteandja poolt näidatud summad puhastuluna.

Et haigekassa liikmeil arstiaubikulud haigekassa kanda, siis jäeti arvestamata tuluosas haigekassa kasuks töötasust mahaarvatavad % ja kuluosas haigekassa poolt arstiabi peale kulutatud summad.

Vaatamata kõigi kontrollimisabinõude ja nende alusel ettevõetud paranduste peale, ei läinud korda, välja arvatud vähesed erandid, aastatulused ja -kulused tasakaalu viia. Nii kui allpool tulude-kulude vaatlusel selgub, osutusid enamjagu büdzheteid puudujäägiga. Puudujäägid on sisuliselt mitmekesised ja mitmetmoodi seletatavad. Andmed võisid puudulikud olla, kas tulu- ehk kuluosas ehk korraka mõlemis.

Tuluosas võisid olla järgmised puudused: 1) haigekassa andmete puudumise korral kokkuvõttes arvestatud aasta töötasusumma, mis nähtavasti tõetruu, pole seda siiski mitte, 2) märkimata jäänud oma juhuslik ehk naise ja laste teenistus, 3) märkimata laenuid ehk sugulasilt, suuremalt jaolt natuuras saadud toetuse väärtus ja 4) pole andmeid sularaha ülejäägi kohta aruandeaasta alguse ja lõpuks, j. m. s. Nagu loetelusest näha, peaks kõik sarnased tulud niisuguseina ka registreeritud olema. Kuid osalt on nad registreerimata jäetud ja väga mitmesuguseil motiividel. Nii, näiteks, seletatakse sugulaste toetuse väärtuse mitteamist, et see ei olevat isiklik teenistus ja sellepärast sissetulekuna arvestamisele ei kuuluvat; naise sissetuleku väljajätmist, — et mees on oma pere ülalpidaja jne.

Tähelepanud puudused kuluosas on järgmised: 1) väikesemad kulud unustuse tõttu osalt märkimata jäänud, 2) osa märgitud kuludest tehtud kas enne ehk pärast vaatlusaastat, 3) kulusummad ümmarguste summadena ebatäpselt suuremaina ehk vähemaina näidatud ja 4) mõne leibkonnaliikme kulu arvestamata jäetud.

Osalt ehk täiesti eraldi majandavate perekonnaliigete — poja ehk tütre jne. — tulud ja kulud ühendati ehk eraldati üldisest leibkonna tuludest-kuludest selle järele, kuidas see tehniliselt läbiiviidav oli.

Kuluosas moodustatud erirühma erakorraliste kuludena võeti: matmiskulud, kohtukulud, korteri remondikulud, pikaajaliste haiguste ravimiskulud jne.

Kõlblikkudeks tunnustati kõik tulude-kulude teated, kus puudujääk ehk ülejääk oli alla 20% üldkulusummast.

Vaatluseks leibkondade rühmitus toimiti kahesuguse liigituse järele: kuukulusumma ja leibkonna suuruse järele, kusjuures aluseks võeti mitte tulu-, vaid kulusummad, sel põhjusel, et viimaseid kõigil hindamisandmeil täpsemaiks võib lugeda; teiseks aga, et elamistasapinna õigemaks näitajaks on kahtlemata kulu-, mitte tuluandmed.

Juhtumusil, kui leibkonna kohta aastatulude-kulude andmed puudusid, määrati leibkonna kuuluvus büdzhetrühma oktoobri, oktoobri/novembri, tulu- ja kulusumma andmete alusel.

Vaatamata kõigi abinõude ja võimaluste peale, mis leibkondade aastatulude-kulude teadete kontrollimiseks ja täienduseks tarvitusele võeti ja kasutati, ei saadud andmete puudulikkuse tõttu vaatlusele võtta kõiki läbiuuritud leibkondi.

Leibkondade aastatulude-kulude vaatluseit kõrvaldamise põhjused olid mitmesugused ja andmeid hinnati kahes järgus.

Tallinnast jäid välja 29 leibkonna teated sellepärast, et nende leibkondade kohta olid puudulikud oktoobritulude-kulude andmed, mille tõttu puudus võimalus arvutada kandvamat büdzhetiosa — toitluskulu — ja kulude kohta täies ulatuses ülevaadet saada.

Suuremal osal neist leibkondadest olid ka aastatulude-kulude teated puudulikud, osa neist aga siiski, nähtavasti, kasutuskõlblikud.

Teises järgus langesid välja 13 leibkonna andmed, — peaaasjalikult sellepärast, et teated olid näidatud osalt kuu kohta, osalt aasta kohta; osa neist langesid välja enne proovibilanssi, sest nende kõlbmatus oli silmnähtav.

Kuna Tallinnas aastatulude-kulude teated enamjaolt sellepärast välja langesid, et leibkondadelt puudusid korralikud teated tootluskulude kohta, seisis osa Narva andmete väljalangemise põhjus peaaasjalikult selles, et aastatulude-kulude teated väga puudulikult olid antud, ehk küll oktoobri/novembri tulude-kulude andmed, milliste alusel aastatoitluskulu kalkuleeriti, kasutatavad olid. Nii langesid välja toitluskulude kohta andmete puudumise tõttu ainult 12 leibkonda, teiste üldiste andmete puudulikkuse tõttu aga 39 leibkonda.

Paljud Narva leibkonnad näitasid korteri-, kütte- ja valgustuskulude liigis, et kulud, peale korteriüüri, teadmata on. 39 leibkonnast ei annud 31 leibkonda küsimuslehe 4 ja järgmiste punktide kohta (v. lisa) mingisuguseid andmeid.

Narva aastatulude-kulude andmeid oli pealegi raskem hinnata, sest selleks puudusid väärtuslikud andmed, kui seda Tallinnas olid Tallinna ühise haigekassa liigete aastateenistuse kokkuvõtted.

Tallinnas ja Narvas teostatud büdžetilisel uurimisel on silmas peetud teiste uurimuste kogemusi, nii vormide kokkuseadel (Soome, Taani ja Saksa) kui ka saavutatud andmete läbitöötamisel. Muidugi on ka eeskujudest kõrvalekaldumisi, mis on tingitud kohalikest elu- ja uurimustingimustest. Põhimõtteliselt on büdžetiliste uurimuste traditsioonidest loobutud vaid joovastavate jookide küsimuses. Tavaliselt vaadeldakse sellekohaseid kulusid karastusainete kuludena ühes toitluskuludega. Et aga alkoholi karastusmõju küsitav ja, vaatamata kõrge kalorilise sisalduse peale, toiduainena kõne alla ei tule, vaid vastuoksa teiste toiduainete positiivset toitlusemõju vähendab, siis oleme alkoholjoogid, samuti ka tubaka, toitluskuludest eraldanud ja lõbustuskulude hulka arvanud.

II. TÖÖLISLEIBKONDADE KOOSSEIS.

Composition des ménages d'ouvriers étudiés.

Esimeseks sisuliseks küsimuseks läbiviidud büdzhetilisel uurimisel on vaatlusaluste leibkondade iseloom — suurus ja koosseis, mis peab võimaldama vastuse küsimusele, kui võrra on vaadeldavad leibkonnad vastavad üldse Tallinna ja Narva tööliskonnale. Viimast kindlustab teataval määral küll juba eespool mainitud asjaolu — uurimusesemete, leibkondade, valik Tallinna ja Narva ühiste haigekassade poolt mitmesuguseilt tööaladelt ja võimalikult mitmekesise liigete arvuga; leibkondade sooline ja vanuslik koosseis aga on juba puhtobjektiivse tõsiolu tulemus, ega olnud võimalik seda ette näha.

Saavutatud uurimusandmete kasutuskõlblikkuse mitmekesiduse tõttu kujunes statistiliseks vaatluseks kasutatavate leibkondade arv mõlemas linnas erisuguseks igal uurimusülesandes silmaspeetud alal: töölisleibkondade tulude-kulude koosseisu selgituseks Tallinnas 176, Narvas 11, toitlusmäära selgituseks — 230 ja 53 ning korteriolude selgituseks — 265 ja 57. Et tööliste toitlust käsitlevad andmed kogumistingimuste ja ka läbitöötamisel selgunud omaduste tõttu kõigetäpsemad ja meetodiliselt teostatud uurimuse aluspõhja moodustavad, siis vaatleme töölisleibkondade koosseisu üksikasjalisemalt toitlusbüdzhetite arvu ulatuses, tuues teiste kohta vaid üldandmeid.

Eritades leibkondi rühmadesse suuruse järele, saame ülevaate leibkondade ja nendes kuuluvate liigete arvust ning soolisest koosseisust üksikute vaatlusalade järele Tallinnas ja Narvas. Tallinnas on kõik leibkonnad töölisleibkonnad. Narvas aga on töölisleibkondadest eraldatud 3 kontorteenija leibkonda, sest et need toitlusalal töölisist eraldatud on ja iserühma moodustavad. Kahel esimesel, tulu-kulu- ja toitlusalal, on arvatud ainult leibkonda kuuluvad, s. t. leibkonna ülalpidamisel olevad isikud nende sugulussuhte peale vaatamata; korterite alal on aga uurimusülesande iseloomu tõttu arvestatud peale leibkonda kuuluvate isikute ka leibkonnaga ühte korterit kasutavat allüürnikud.

Töölisleibkondade arvuline koosseis.

Composition numérique des ménages d'ouvriers étudiés.

Leibkonnad—Ménages	Tulu- kulualal—Étude des recettes-dépenses						Toitlusalal—Étude de l'alimentation						Korterite alal—Étude des logements						
	Liikmeid—Membres						Liikmeid—Membres						Liikmeid—Membres						
	Absoluutarvudes Nombres absolus			%			Absoluutarvudes Nombres absolus			%			Absoluutarvudes Nombres absolus			%			
	Leibkondade arv—Nombre de ménages	Kokku—Total		Kokku—Total	Neist Dont		Leibkondade arv—Nombre de ménages	Kokku—Total		Kokku—Total	Neist Dont		Leibkondade arv—Nombre de ménages	Üldse-Gr. total		Üldse-Gr. total	Neist Dont		
M. H.		N. F.	M. H.		N. F.	M. H.		N. F.	M. H.		N. F.	M. H.		N. F.	Üldse-Gr. total		Neist Dont all-üürnik-ke souslo-cataires	Üldse-Gr. total	Neist Dont all-üürnik-ke souslo-cataires
Tallinna																			
Üheliikmelised—1 membre . . .	3	3	—	3	0,4	—	100,0	5	5	1	4	0,5	20,0	80,0	8	11	3	0,9	27,3
Kaheliikmelised—2 membres . .	20	40	15	25	5,7	37,5	62,5	21	42	15	27	4,5	35,7	64,3	28	70	18	5,9	25,7
Kolmeliikmelised—3 membres . .	38	114	54	60	10,2	47,4	52,6	53	159	72	87	16,9	45,3	54,7	60	212	30	17,9	14,2
Neljaliikmelised—4 membres . .	53	212	100	106	30,2	50,0	50,0	63	252	124	128	20,7	49,2	50,8	71	309	25	26,0	8,1
Viie- ja enamliikmelised—5 et plus de membres	62	334	162	172	47,5	48,5	51,5	88	484	220	255	51,4	47,3	52,7	100	585	20	49,3	4,4
KOKKU—TOTAL	176	703	337	366	100,0	47,9	52,1	230	942	441	501	100,0	46,8	53,2	285	1187	102	100,0	8,6
Keskmiselt 1 leibkonna kohta	—	4	1,9	2,1	—	—	—	—	4,1	1,9	2,2	—	—	—	—	—	—	—	—
Moyenne par ménage	—	4	1,9	2,1	—	—	—	—	4,1	1,9	2,2	—	—	—	—	—	—	—	—
Narva																			
Kaheliikmelised—2 membres . .	2	6	5	1	12,8	33,3	16,7	17	21	1	1	1,0	50,0	50,0	2	4	—	—	1,8
Kolmeliikmelised—3 membres . .	5	20	5	13	42,5	25,0	75,0	23	92	44	48	45,3	47,3	52,2	20 ¹⁾	104	—	—	23,1
Neljaliikmelised—4 membres . .	4	21	8	13	44,7	38,1	61,9	9	46	20	26	22,7	43,5	56,5	12 ¹⁾	62	—	—	28,1
Kontorteenijad—Employés de bureau	—	—	—	—	—	—	—	3	12	7	5	5,9	59,3	41,7	—	—	—	—	—
KOKKU—TOTAL	11	47	18	29	100,0	33,3	61,7	53	203	100	103	100,0	49,3	50,7	57	221	—	100,0	—
Keskmiselt 1 leibkonna kohta	—	4,3	1,6	2,7	—	—	—	—	3,8	1,9	1,9	—	—	—	—	—	—	—	—
Moyenne par ménage	—	4,3	1,6	2,7	—	—	—	—	3,8	1,9	1,9	—	—	—	—	—	—	—	—

¹⁾ Igas rühmas 1 kontorteenija leibkond.

Kahe linna peale kokku on vaatlusele võetud kõigesuurem arv leibkondi küll korterite alal, kuid, maha arvates viimaste liigete hulgast allüürnikke, on meil suurem arv vaatlusaluseid ikkagi toitulusalal. Ent ka tulu-kuluala vaatlusaluste isikute arv pole väike, mispärast kogu uurimust küllalt laial alusel püsivaks võib pidada. Mõlemaid linnu eraldi võttes, on Narva tuntavalt piiratum, eriti tulu-kuluala, mispärast meie ka sealt pärit andmeid Tallinna andmeile võrdluseks võtame üldiselt, nende juures üksikasjalisemalt peatumata. Üksikuist rühmadest on nõrgalt esitatud kaheliikmelised, mispärast nende kohta täiesti veenvaid andmeid on raske oodata.

Tabelis toodud üksikasjalisi arvusi edaspidiseiks vaatlusiks reserveerides, peatume siin leibkonnaliigete keskmisel arvul. Tallinnas on neid kõigil vaatlusaladel vähese kõikumisega 4 ümber; Narvas aga on kõikumine vähe suurem, mis on olnud leibkondade arvu suurest erinevusest tulu-kulu- ja toitulusalal. Ent siiski, üldiselt võib lugeda vaatlusaluste leibkondade liigete arvuks neli; kuivõrra see vastab tõelikule Tallinna ja Narva töölisleibkondade liigete arvule, selleks peame leidma kontrollandmeid teisilt statistikaaladelt.

1922 a. rahvalugemise andmeil ¹⁾ oli keskmine liigete arv kõigis tööstusalal ülalpidamist saavais leibkondades üle riigi 3,4, Tallinnas 3,2, Narvas 3,2. Kahjuks puuduvad aga andmed tööstusalal tegevate isikute leibkondade suuruse kohta, liigitatult ühiskondlikkude kihtide järele. Ent kui silmas peame, et tööstusalal ülalpidamist saavaist isikuist oli tööliste ja teenijate rühma kuuluvaid Tallinnas 69,5%, Narvas 77,6%, siis võiks osutatud protsente umbkaudset iseloomulikkudeks pidada ka töölisile.

Kindlamat tuge selles küsimuses pakuvad Tallinna ühise haigekassa liigete leibkondade koosseisu andmed. 31 dets. 1925 a. arvutuste kohaselt tuli iga perekonnapeast, tema abikaasast ja lastest koosneva leibkonna kohta 3 liiget, mis vastab täiesti rahvalugemisandmeile kõigist tööstusalal tegevast sugulus leibkondadest (3,0). Vanemaid, vendi-õdesid ja muid leibkonna ülalpidamisel või, eriti, leibkonna osanikke (ka oma tulusid leibkonnale andvaid) ühes arvates, saame muidugi suurema arvu, ent mil määral, jääb lahtiseks.

Peale üldiste, töölisleibkondade suurust osutavate andmete peame arvestama käesoleval juhtumisel ka sellega, et töölisleibkondade suurus väga kõikumine on üksikuis tööstusharudes—3,0 kuni 3,8—ja et see kõikumine on teatavas seotises ühte või teise tööstusharru kuuluvate leibkonnapeade s o o ga, nii kui näitavad järgnevad arvud:

Tööharud	Leibkonna suurus	100 leibkonnapea kohta naisi
Murrud ja kaevandused	3,7	8
Savi-, klaasi-, tsemenditööstus	3,9	7
Metallitööstus	3,5	2
Keemiatööstus	3,3	28
Elektri- ja gaasitööstus	3,2	5
Kiutööstus	3,2	87
Puutööstus	3,5	6
Nahatööstus	3,4	6
Paberitööstus	3,7	12
Toiduainete tööstus	3,9	9
Jookide ja maitseainete tööstus	3,3	20
Kehakattetööstus	3,3	30
Ehitustöö	3,7	1
Poligraafiatööstus	3,1	16
Puhastustöö	3,0	129

Võrdlustulemuseks on: mida rohkem tööharus tegevaid naisperekonnapäid, seda väiksem on keskmiselt leibkond, ja vastupidi. Tervikarvudes võetult võiksime sellepärast, vastavalt eelmisile arvudele, lugeda Tallinnas ja Narvas tüüpiliseks töölisleibkondadeks meespeadega leibkondadel 4-liikmelised, naispeadega leibkondadel 3-liikmelised.

Kooskõlas saavutatud tulemusiga on kujunenud ka uuritavate leibkondade koosseis: ühe-, kahe-, kolmeliikmelised esinevad naispeadega leibkonnad meespeadega leibkondadest

palju suuremal arvul, nelja- ja enamliikmelisis — vastupidi. Üldine keskmine leibkonnaliigete arv Tallinnas ja Narvas on, loomulikult, uuritud leibkondade arvust üksikuis rühmades, nii kui näitab tabel.

Töölisleibkondade pead—*Chefs des ménages d'ouvriers étudiés.*

3	Tallinna						Narva					
	Tulu-kulualal <i>Étude des recettes-dépens.</i>			Toitlusosalal <i>Étude de l'alimentation</i>			Tulu-kulualal <i>Étude des recettes-dépens.</i>			Toitlusosalal <i>Étude de l'alimentation</i>		
	Kokku <i>Total</i>	M. <i>H.</i>	N. <i>F.</i>	Kokku <i>Total</i>	M. <i>H.</i>	N. <i>F.</i>	Kokku <i>Total</i>	M. <i>H.</i>	N. <i>F.</i>	Kokku <i>Total</i>	M. <i>H.</i>	N. <i>F.</i>
Üheliikmelised—1 membre	3	—	3	5	1	4	—	—	—	—	—	—
Kaheliikmelised—2 membres	20	9	11	21	10	11	—	—	—	1	1	—
Kolmeliikmelised—3 "	38	26	12	53	32	21	2	2	—	17	17	—
Neljaliikmelised—4 "	53	49	4	63	59	4	5	4	1	23	22	1
Vile- ja enamliikmelised—5 et plus de membres	62	53	9	88	75	13	4	4	—	9	9	—
KOKKU—TOTAL	176	137	39	230	177	53	11	10	1	50	49	1

Tallinnas on üheliikmelised leibkonnad kõik, kaheliikmelisist 55% naispeadega, kolmeliikmelis on naispeadega leibkondi veel 31,5%, kuna enamliikmelis leibkondades nende arv juba väike on. Üldine naisleibkondade suhe meesleibkondadega, üksikuid arvestamata, (36 ja 38:100) on siiski suurem, kui kõigis Tallinnas tööstusalal tegevais leibkondades (18:100); ent eriti töölisleibkondade kohta vastavad andmed puuduvad. Narvas on esitatud pea puhtalt meestöölisleibkonnad. Ka kontoriteenijate leibkonnad on meespeadega.

Osutunud erinevused aga ei takista sugugi saavutatud uurimusandmeid kasutamast tööliskonna majandusliku seisukorra üldiseks iseloomustuseks; pealegi võime täpsemaks vaatluseks kasutada vastavaid 3- ja 4-liikmelisi tüübilisi rühmitusi, nii kui näeme allpool.

Uuritud leibkondade liigete vanusliku koosseisu vaatluseks võtame ainult olulisema osa — toitlusalal — leibkonnad; pealegi on ainult sel alal vajalik täpne vanuste eristus.

Töölisleibkondade vanuslik koosseis toitlusalal %.

Ménages d'ouvriers selon l'âge des membres, dans l'étude de l'alimentation (en %).

4	Leibkonnad— <i>Ménages</i>	Lapsi alla 14 a. <i>Enfants au-dessous de 14 a.</i>			Alaerialisi <i>Mineurs</i>			Täisealisi <i>Adultes</i>			Kõiki <i>Ensemble</i>		
		Kokku <i>Total</i>	Neist— <i>Dont</i>		Kokku <i>Total</i>	Neist— <i>Dont</i>		Kokku <i>Total</i>	Neist— <i>Dont</i>		Kokku <i>Total</i>	Neist— <i>Dont</i>	
			M. <i>H.</i>	N. <i>F.</i>		M. <i>H.</i>	N. <i>F.</i>		M. <i>H.</i>	N. <i>F.</i>		M. <i>H.</i>	N. <i>F.</i>
Tallinna													
Üheliikmelised—1 membre	—	—	—	—	—	—	100,0	20,0	80,0	100,0	20,0	80,0	
Kaheliikmelised—2 membres	16,7	28,6	71,4	7,1	66,7	33,3	76,2	34,4	65,6	100,0	35,7	64,3	
Kolmeliikmelised—3 "	30,2	62,5	37,5	8,8	42,9	57,1	61,0	37,1	62,9	100,0	45,3	54,7	
Neljaliikmelised—4 "	33,7	51,8	48,2	11,5	48,3	51,7	54,8	47,3	52,2	100,0	49,2	50,8	
Vile- ja enamliikmelised—5 et plus de membres	37,0	52,5	47,5	14,9	45,8	54,2	48,1	48,8	56,2	100,0	47,3	52,7	
KOKKU—TOTAL	33,9	53,3	46,7	12,5	46,6	53,4	53,6	42,8	57,2	100,0	46,8	53,2	
Narva													
Kaheliikmelised—2 membres	—	—	—	—	—	—	100,0	50,0	50,0	100,0	50,0	50,0	
Kolmeliikmelised—3 "	19,6	50,0	50,0	7,8	100,0	—	72,6	51,4	48,6	100,0	54,9	45,1	
Neljaliikmelised—4 "	34,3	46,9	53,1	8,7	62,5	37,5	56,5	48,2	53,8	100,0	47,8	52,2	
Vile- ja enamliikmelised—5 et plus de membres	43,5	50,0	50,0	8,7	25,0	75,0	47,8	40,9	59,1	100,0	43,5	56,5	
KOKKU—TOTAL	32,5	48,4	51,6	8,4	62,5	37,5	59,1	46,9	53,1	100,0	48,7	51,3	

Kooskõlas eelsaavutatud tulemusega leibkonnaliigete arvu kohta on vaadeldavad leibkonnad rikkamad alla 14 a. vanuste laste poolest, kui on sarnaseid kõigi tööstusalal ülalpidamist saavate isikute hulgas—33,9% ja 32,5%: 23,6%; koguni 3-liikmelis leibkondades on alla 14-aastaseid rohkem viimasest arvust. Samuti on lugu Tallinnas ka alaealistega (14—17 a. v.): neid on rohkem kui kõigi tööstusalal ülalpidamist saavate hulgas 15—19 a. vanuseid—12,5%: 9,4%. Arvatavasti on ka Narva leibkondades alaealisi rohkem kui vastavvanuslikke isikuid tööstusalal üldse.

Ent selle juures peame silmas pidama, et kõigi tööstusalal ülalpidamist saavate isikute hulgas laste ja alaealiste suhtarvu alla suruvad üksikud täisealised, uurimusalauste koosseisus aga sarnased, peale mõne erandi, puuduvad. Edasi on tähtis selgitada mil määral on esitatud uuritud leibkondades aktiivsed ja passiivsed, s. o. alaliselt töölkäivad ja töölittekkäivad liikmed.

Raktiivsed leibkonnaliikmed tootlusalal %.
Membres de ménage actives, dans l'étude de l'alimentation (en %).

5	Tallinna									Leibkonnad Ménages	Narva								
	Kõiki Ensemble			Alaealisi Mineurs			Täisealisi Adultes				Kõiki Ensemble			Alaealisi Mineurs			Täisealisi Adultes		
	Kokku Total	M. H.	N. F.	Kokku Total	M. H.	N. F.	Kokku Total	M. H.	N. F.		Kokku Total	M. H.	N. F.	Kokku Total	M. H.	N. F.	Kokku Total	M. H.	N. F.
Üheliikmelised— 1 membre	100,0	100,0	100,0	—	—	—	100,0	100,0	100,0	Kubeliikmelised— 2 membres	50,0	100,0	—	—	—	—	50,0	100,0	—
Kaheliikmelised— 2 membres	52,4	73,3	40,7	66,7	100,0	—	62,5	81,8	52,4	Kolmeliikmelised— 3 membres	37,3	67,9	—	25,0	25,0	—	48,6	94,7	—
Kolmeliikmelised— 3 membres	30,6	47,2	33,3	21,4	16,7	25,0	61,9	91,7	44,3	Neljaliikmelised— 4 membres	27,2	52,3	4,2	—	—	—	48,1	95,8	7,1
Neljaliikmelised— 4 membres	31,3	50,0	13,3	10,3	14,3	6,7	55,1	90,9	22,2	Viie- ja enamliik- melised—5 et plus de membres	32,6	45,0	23,1	—	—	—	68,2	100,0	46,2
Viie- ja enamliik- melised—5 et plus de membres	29,3	43,2	16,9	18,1	24,2	12,8	55,4	89,2	29,0	KOKKU—TOTAL	31,4	55,9	8,2	6,3	10,0	—	52,2	96,2	13,3
KOKKU—TOTAL	33,0	46,9	27,5	17,8	23,6	12,7	57,4	89,8	33,2										

Nii Tallinnas kui Narvas on üldine aktiivsete protsent pea võrdne—33,0 ja 31,4. Seega on iga töötaja kohta keskmiselt 2 lisatoidetavat (ülalpeetavat),—väikesemais leibkondades muidugi vähem, suuremais aga rohkem. Kuna leibkonnapäid on Tallinnas 230, Narvas 50, alaliselt töötajaid aga Tallinnas 311, Narvas 60, siis tuleb keskmiselt iga leibkonna kohta 1,35 ja 1,2 toitjat, ehk peale leibkonnapea lisatoidetajaid 0,35 ja 0,2. Need arvud on pea võrdsed ehk vähemad, kui annavad kõigi tööstusalal ülalpidamist saavate leibkondade aktiivsed liikmed peale leibkonnapeade: Tallinnas 0,32, Narvas 0,47. Kuna ühtlasi kõigi tööstusala leibkondade aktiivsete liigete suhtarvud olid Tallinnas 40,2% ja Narvas 45,0, siis on selge, et uuritavate töölisleibkondade aktiivsete liigete kandaolev ülalpidamise koorem palju suurem on, kui üldse tööstusalal tegevail aktiivseil leibkonnaliikmel.

Töölade järele jagunevad tootluse suhtes läbiuuritud leibkonnad järgmiselt:

6	Tallinna		Narva	
	M.—H.	N.—F.	M.—H.	N.—F.
Metalitööstus	44	—	9	—
Keemiatööstus	5	1	—	—
Tekstiilitööstus	1	7	21	1
Puitööstus	31	7	5	—
Paberitööstus	19	6	—	—
Toiduainete tööstus	—	—	2	—
Jookide ja maitseainete tööstus	—	7	—	—
Kehakaitetööstus	14	—	2	—
Ehitustööstus	3	—	—	—
Trükitööstus	18	2	—	—
Raudteetööstus	—	—	4	—
Mustatööstus	19	18	1	—
Muud	27	5	8	—
	177	53	52	1

Kõik eeltoodud võrdlused on antud ainult üldiseks orienteerimiseks ja ei saa olla täpsed, sest et rahvalugemise võrdlusandmeid segavalt mõjuda võivad ettevõtjad — suured ja väikesed, kelle leibkondade suurus ja koosseis kahtlemata teine on, kui töölisel. Kuid võimalusi selle selgituseks meile rahvalugemisandmed ei anna. Ka on võimalik, et tööliskonna koosseis Tallinnas ja Narvas 1925 a. juba teine võis olla kui rahvalugemisajal, sest et piiratud töövõimaluste tõttu paljud töölised, eeskätt hikumisvõimulisemad üksikud ja väikeperekonulikud, enesele mujal ülalpidamist hankima on läinud. Selle tõttu võib oletada Tallinna ja Narva tööliskonnas ka tõelikult suuremaid lasterikkamaid leibkondi, kui on rahvalugemise üldised andmed, ja nii vastaksid uuritavad leibkonnad juba ka üksikasjus läielikult üldolukorrale.

1) Neist 3 kontoriteentjat.

III. TÖÖLISTE TULUD JA KULUD.

Recettes et dépenses des ouvriers.

Esimeses peatükis selgitatud asjaoludel ei saa töölisteibkondade tulude-kulude kokkuvõtteid käsitleda täpsete statistiliste andmeina, vaid neid tuleb võtta üldiste orienteerimisarvudena. Sarnaseina aga on nad kõrgeväärtuslikud, sest et läbitöötamisel on kõrvaldatud kõik puudulikult täidetud ja nii või teisiti kahtlust äratavad lehed, kui võimalik polnud täiendavate järelepärimiste abil tarvilikke selgitusi saavutada. Et läbitöötamiseks kõlblikkude leibkondade teatelehtede arv küllalt suur ja korduvalt büdzhetilisil uurimusi kindlakstehtud reeglipärasused kokkuvõtteis selgesti filmsiks tulevad, võib saavutatud pilti võrdlemisi selgelt tõelikkust peegeldavaks pidada.

1. Andmete rühmitus (büdzhetrühmad). Võimalikult täieliku pildi saavutamiseks oli juba uurimuskavas ette nähtud teadetekogumine mitmelaadilise sissetulekuga leibkondadelt. Riigi statistika keskbüroo poolt antud juhtnööride järele (v. lhk. 7) seadis Tallinna ühine haigekassa kokku töölisteibkondade nimestiku, mis pidi sisaldama tööstatistilisi andmeid selgunud palkade rühmitusi ja vastavat suhtelist palgarühmade kohast tööliste arvu. Et aga leibkondade valikul silmas oli peetud ainult perekonnapea teenistus, tõelikuks aga leibkondade kogu sissetulek moodustub peale perekonnapea korralisu teenistuse, mis haigekassades registreeritud, veel mitmesuguseist muudest sissetulekuist (vaata allpool), eriti suurearvulises leibkondades teiste leibkonnaliigete teenistusest, siis tõusis uurimuseks valitud leibkondade aastakulude-tulude keskmine tasapind tuntuvalt kõrgemale üldisest tegelikust leibkonnapeade keskmise teenistuse tasapinnast; ja nii osutus saavutatud teatelehtedes madal-sissetulekuga leibkondi suhteliselt vähem, keskmise ja kõrgema sissetulekuga leibkondi aga palju rohkem, kui seda näitavad tegeliku teenistuse andmed. Sellepärast tuli andmete läbitöötamisel kuutulu-kulusumma rühmituste redelilt tõsta ja kahetuhandiliste vahedega moodustada viis rühma, alates kuni 6 tuh. ja lõpetades 12 ja enam tuh. mk. kuutulu-kuluga leibkondadega.

Sarnane asjaolude kujunemine on töölisbüdzhetite uurimuse seisukohast isegi hea — on võimalik pilti saavutada ka suurema tulu-kuluga leibkondade eluviisist, kuigi selle juures küsimus tekib, kas uurimustulemuste keskmised arvud on Tallinna töölistkonnale tüüpilised. Tööstatistilisi andmeid on kõigi (mees- ja nais-) tööliste läbitõetamine aastateenistus 1924 a. üle riigi suurtööstuses 67,8 ja kesktööstuses 63,5 tuhat mk., mis teeb kuu kohta ligi 5,7 ja 5,3 tuhat mk. Tallinna suurtööstuse tööliste keskmine korraline päevateenistus harilikku ja ületunnetöö eest, ilma ebareeglipärase lisatasudeta (perekonna abiraha, preemiad jne.), oli 1925 a. jaanuaris — meestel 275, naistel 161, juulis — meestel 282, naistel 150 m. Kui nendele summadele juure arvata 1924 a. vahikorras lisatasudena 6,3% ja tegelikult osutunud kõrvalsissetulekuina — neljaliikmeliste leibkondade keskmine — 20,6%, kokku 27,3%, siis saame nimetatud kahe kuu keskmisina meestel 355 mk. naistel 200 mk., ehk 25 tööpäeva kohta, s. o. kuus: meestel 8875 mk., naistel 5000 mk.

Et aga neljaliikmeliste leibkondade perekonnapeadest on valdavas enamuses mehed — 53-st 49, ja arvutusel osutunud meestöölise sissetuleku kohases 8—10 tuhandelises rühmas 18 kohta leidub ainult üks naisleibkonnapea ja seegi erandlikult suure korralise teenistusega — 7583 mk. kuus, siis võime 4 leibkonnaliikme ja 8—10 tuhande mk. kuukuluga rühma lugeda täieõigusega tüüpiliseks Tallinna meespeaga leibkondadelt. See rühm on ka statistiliselt väga õnnestanud, sisaldades, võrreldes teistega, suurt leibkondade arvu. Tallinna naispeaga leibkondade tüüpiliseks esitajaks, vastavalt arvutusel osutunud sissetulekule, võime võtta kuni 6 tuh. mk. kuukuluga rühma 3-liikmelisist leibkondadest. See rühm ei ole statistiliselt küll mitte soodne — ainult nelja leibkonnaga, ent sellevastu ainult ühte meespeaga leibkonda sisaldav, kelle kogu teenistussumma naisteenisustasadiineline, koguni madalam keskmisest naisteenisustest, nimelt 3549 mk. kuus.

Et aga teiselt poolt kõigi Tallinna andmeid kasutatud 176 leibkonna liigete arv ühe leibkonna kohta ligi 4 liiget annab, keskmine üldine kuutulu leibkonna kohta 9010 mk.

(kulu 9584), ühe leibkonnapea korralisu kuuteenistuse summa 6662 mk., seega Tallinna töölise keskmisele teenistusele ligidane on, siis võime üldiseks orienteerimiseks kasutada ka kõigi büdzhetite keskmisi tulemusi, tüübiliste rühmade andmeid aga eristuseks leibkonnapeade soo järele.

Narva büdzhetid on kõlblikkude väikese arvu tõttu (11) rühmitatud ainult leibkonnaliigete arvu järele 3 rühma — 3, 4 ning 5 ja enam liiget. Nende rühmade kuutulusummad on 8747, 5784 ja 8418 mk., keskmiselt 7267 mk. ja leibkonnaliigete arv 4,3, seega lähedased ja võrreldavad vastavate Tallinna rühmadega. Kuna aga Narva leibkonnades kõik pead, peale ühe, mehed on ja ülevaate lihtsustuseks Tallinna andmeist võtame vaatluseks sagedasti ainult tüübilised ja keskmise, siis võtame nendega, eriti tüübilise meesleibkonnaga, kõrvutuseks Narva andmeist ka ainult keskmise, kuid ei unusta kunagi selle madalamat tasapinda.

Kuivõrra Narva keskmine leibkonn liige oma tulude-kulude poolest on iseloomulik Narva tööliskonnale, seda näitavad kuu keskmised teenistussummad. Büdzhetite järele on meesleibkonnapea keskmine korraline kuuteenistus 5815 mk, tööstatistilisel andmeil aga harilikku ja ületunnitöö eest päevas meestel 159 mk., naistel 94 mk., mis teeb, ühes lisatasudega 6,9% määral 25 tööpäeva kohta: meestöölisil 4249 mk., naistöölisel 2405 mk. Seega on Narva tööliste üldine palgatasapind tuntavalt madalam, kui uurimuseks kasutatud leibkonnade oma. Tõsi, suur osa Narva töölisi saab väikesele palgale lisaks väikese tasu eest korteri ja alandatud hinnaga kütet, kuid see lisa ei tõsta palju üldist palgatasapinda. Ka ei esine see lisa uuritavais leibkonnades ei tulu- ega kuluosas.

Eltoodud põhjenduses, samuti ka alljärgnevas ülevaates, käsitleme ikka kuukulurühmi, kuigi loomulikult vast oleks kõnelelda tulerühmadest. Tingitud on see, ühelt poolt, allpool selgitatud põhjusel, tulu- ja kulusummade ebavastavusest uurimusandmeis ja, teiselt poolt, otstarbekohasusest tulude-kulude analüüsi andmeid vastavusse seada toitusanalüüsi andmeiga, mis baseeruvad toiduainete maksumusel, seega kulusummal. Et see vahetegemine siiski puhtvormalne on ja kulurühmi ühtlasi ka tulerühmadena vaadelda võib, selgub pea.

Arvuliselt kujuneb uurimusandmete kasutatavuse kohaselt aastatulu- kulualal büdzhetirühmade koosseis järgmisena:

Composition des groupes de budget, dans l'étude des recettes—dépenses annuelles.

7	1 leibkonnaliige 1 membre de ménage		2 leibkonnaliiget 2 membres de ménage		3 leibkonnaliiget 3 membres de ménage		4 leibkonnaliiget 4 membres de ménage		5 ja enam leibkonnaliiget 5 et plus de membres de ménage		Kokku Ensemble		Üldse—Grand total
	Meespea Chef de ménage masculin		Naispea Chef de ménage féminin		Meespea Chef de ménage masculin		Naispea Chef de ménage féminin		Meespea Chef de ménage masculin		Naispea Chef de ménage féminin		
	Kuukulusumma rühmad Groupes de dépenses mensuelles												
Tallinna													
Kuni—Jusqu'à 6000 mk.	—	3	—	6	1	3	1	1	—	—	2	13	15
6000—8000 mk.	—	—	4	3	8	6	8	1	7	4	27	14	41
8000—10000 mk.	—	—	2	1	8	2	17	1	19	2	46	6	52
10000—12000 mk.	—	—	3	—	3	1	14	1	13	3	33	5	38
12000 ja üle—et plus	—	—	1	1	6	—	9	—	11	—	29	1	30
Kokku—TOTAL	—	3	9	11	26	12	49	4	53	9	137	39	176
Narva													
Kokku—TOTAL	—	—	—	—	2	—	4	1	4	—	10	1	11

Nii osutub rühmade koosseis leibkonnade arvult kõigesoodsamaks 3 ja enam leibkonnaliikmega ja 6000—8000 mk. ning suurema kuluga rühmades. Teised on võrdlemisi nõrgalt esitatud, mispärast neis hiljem, üksikasjalisi uurimustulemusi vaadeldes, sagedasti ka ilmsiks tulevad üksikute leibkonnade erinevuste mõjud. Ent ühes tugevate rühmadega on viljakalt kasutatavad ka väikeste rühmade andmed.

Saavutatud andmete läbitöötamisel pole tööjõu piiratuse tõttu mees- ja naisbühzhetid mitte eraldatud. Ent üksikute rühmade koosseis on kujunenud sarnaseks, mis võimaldab ülevaadet nii mees- kui naisbühzhetite kohta. Nii leidub, peale eespool osutatud tüübiliste, Tallinnas ka puhtaid mees- ja naispeadega rühmi, nii kui näitab eeltoodud tabel, — kuigi nad erinevad nii kulusummade kui leibkonnaliigete arvu poolest.

Mitte väikene arv bühzheteid — 21 (18 meespeaga, 3 naispeaga) — olid äärmiselt puudulikud tulude osas, kulude osas aga väga head. Sellepärast on need võetud eraldi rühmana, peale eespool nimetatud 176, kulusummade ja leibkonnaliigete arvu järele liigitamata (v. tabel 1 tabelosas).

2. Tulude ja kulude vahekord. Iga korraliku tulude-kulude arvepidamise juures peab oletama täielikku vastavust; ka sel juhtumusel, kui on majapidamises tegemist tšeliku üle- või puudujäägiga, — neid peab sarnaseina näitama arvepidamine. Ent tegelikult tuleb bühzhetilisel uurimisel ilmsiks vastupidine nähtus: tulud-kulud bilansseeruvad kas üle- või puudujääkidega, — enamasti siiski puudujääkidega, — ilma et neid oleks arvepidamises märgitud. Tekib küsimus, kas on sarnasel juhtumusel tegemist ebatäpse kulude-tulude arvestusega, või on see mingisugune reeglipärane, tarvitusmajapidamise tõstasju iseloomustav nähtus.

Mitmesuguseil bühzhetilise kirjanduse andmeil võib õigeks pidada seisukohta, et mõjuvad võivad olla mõlemad põhjused. Osa puudujääke võib olla tingitud kas väikeste juhuslike sissetulekute arvestada unustusest või teadlikust varjamisest. olgu perekondlikudel või mõnel muul põhjusel („ebapuhtad“ sissetulekud), osa ülejääke jälle mitte kõigi kulude arvestusest, kas jällegi unustuse tõttu või nende varjamise otstarbel. Suurel määral aga võib bühzhetis osutuvaid puudujääke kirjutada leibkonna peale enesele märkamata tšelise ülekulutamise arvele. Suures osas majapidamises, eriti aga tööliliste majapidamises, mille tulud tavaliselt väga piiratud ja kus lalalt maad on võtnud toiduainete kauplusest võlguostmine, seal on tšelikud ülekulutused paratamatud ja need peegelduvad bühzhetite uurimusandmeis, eriti kui arvestusviis ei võimalda teadlikku tulude-kulude vastavusse ajamist.

Kirjeldatud põhjusil bühzhetite uurimisel ilmsikstulevate puudujääkide juures võib konstateerida koguni järgmist reeglipärast nähtust: majapidamise suurenemisega suurenevad ka üle- ja puudujäägid. Seletatakse seda osalt asjaoluga, et suurema majapidamise juures raskem on kõiki tulusid-kulusid täpselt arvestada, peaaesjalikult aga sellega, et enam kindlustatud leibkond vabamalt toimib ja selle tõttu kergemini üle tulupiiri võib sattuda, kuna kehva sissetulekuga leibkond alati hirmul on rahata jäämise pärast — ei saa ju tema nii kergesti ei laenu ega ole temal tagavarasid, jne.

Siiski, peale osutatud igal juhtumusel paratamata põhjuste, olenevad ühes ehk teises uurimuses esinevad üle- ja puudujäägid veel suurel määral arvestusviisist. Seal kus uurimus põhjeneb täpsete tulude-kulude raamatulisel üleskirjutusel kogu tulu-kulu ajajärgul (bühzhetilisel perioodil), võib oodata tšeliku tulude-kulude ülekaalu ilmsikstulekut ja, kui nende märkimine arvepidamises ette nähtud, ka arvestuste bilansseerumist. Põhjeneb aga uurimus tulude-kulude mäluandmeil tagantjärele ülesmärkimisel või teatamisel, siis on loomulik suuremaid erinevusi oodata, — kuigi kogemused näitavad, et ka sel viisil sagedasti õige täpsed andmed saavutatavad on.

Nendest seisukohtadest Eesti möödunud aasta bühzhetilise uurimuse tulemusi vaatlusele võttes, peaksime ettevalmistatud olema võrdlemisi suurile üle- või puudujääkidele, sest nii kui esimeses peatükis selgitatud, on meil tegemist mäluandmeiga võrdlemisi pika aruandeaaja — terve aasta — kohta. Võib oodata, et inimesed nii mõndagi olid unustanud või ümmargusis arvudes teateid andsid. Et aga, teiselt poolt, meie vaatlusleibkondades tegemist on võrdlemisi piiratud tuludega, mis võimaldavad vaid hädaliste vajaduste rahuldust, viimased aga väljakujunenud püsiva eluviisi juures kannis ühelaadilised ja korduvad on, siis kergendas see teadete-andjaille tuntavalt täpsema aastaülevaate saamist.

Eriti peab siin nimetama käsitatavate bühzhetite tulude-kulude bilansi iseloomu määravina kahte asjaolu. Üks on — kulude osa moodustus kahest allikast: toitlusosas kuu kohta saadud tegelikkude üleskirjutuste alusel ja muude kulude osas leibkonnapea mäluandmeil. Selle tõttu võiks lugeda kulude toitlusosa kindlal alusel püsivaks ja tšelikkusele vastavaks, kui mitte aastatoitluskulu poleks saavutatud oktoobrikuu toitluskulu kasvatamisest kaheteistkümnenele: ei ole, nimelt, kindlustust, et toitluskulu aasta läbi ühesugune oli; on põhjusi arvata, et

see üldse väikesem oli suvekuudel ja neil leibkondadel, kelle toitjad eelmisel talvel tööpuidust kannatasid, väikesem ka eelmisel talvel. Sellevastu aga võib siin osutatud arvestustehnilist „puudust“ pehmenitava tegurina ette tuua laialdast toidu- ja tarbeainete võlguhankimist, mis ilmsiks tuli uuritavais leibkondades oktoobris ja, kahtlemata, ka eelmisel kuudel maksev oli, ning seega leibkondadel alalise defitsiidiga elamise võimaldas. Niiviisi võib arvestatud ühe kuu kaheteistkümnepäevane tootluskulu tõelikule kaunis ligidane olla ja arvestusel osutuvais puudujääkides võivad leiduda suurel määral tõelikud puudujäägid. Teiseks väärib tähelepanu tulude osas sooritatud kontrolli haigekassa ja teiste uurimisel saavutatud andmete alusel (v. esimene peatükk), mis andis võimaluse andmeid sisuliselt hinnata ja nende kõlblikkuse valikut toimida.

Et läbitöötamisel kõrvaldati kõik tulu-kulu teatelehed kulusummast üle 20 % üle- või puudujäägiga, peale väheste ja väikeste erandite, mis tingitud olid andmete kõrgeastalt kvaliteedist ja usaldusväärlikkusest, ja ka alla 20 % ebavastavusega büdzheteist kõik sisuliselt kahtlustatavad kõrvaldati, siis saabusid tulemused mitte halvad, nagu näitavad järgnevad andmed:

Üle- ja puudujäägid büdzheteis—*Budgets selon l'excédent ou le déficit.*

8	Tallinna		Narva	
	%	Aastas ühe büdzheti kohta keskmiselt mk. Moyenne annuelle en mk. par budget	%	Aastas ühe büdzheti kohta keskmiselt mk. Moyenne annuelle en mk. par budget.
Puhtalt bilansseeruvaid büdzheteid— <i>Budgets avec une balance égale</i>	4,6	—	—	—
Ülejäägiga bilansseeruvaid büdzheteid— <i>Budgets avec excédent</i>	26,1	+ 8 620	36,4	+ 8 971
Puudujäägiga bilansseeruvaid büdzheteid— <i>Budgets avec déficit.</i>	69,3	— 12 321	63,6	— 9 160
Keskmine puudujääk (tuludest)— <i>Moyen déficit (aux recettes)</i>	5,8	— 6 288	2,9	— 2 567

Võrreldes teiste uurimustulemusiga, ei ole osutunud üldine keskmine puudujäägi protsent mitte väga suur. Nii oli: Saksamaa 1908 a. vähem kindlustatud leibkondade korralliku üleskirjutuse alusel põhjenevas büdzhetilises uurimuses üldine keskmine puudujääk küll 1,9 %, keskmiste ametnikkude rühmas 189 büdzheti kohta aga 6,2 %, töölisel peaaegu võrdne tulu-kulu⁶⁾; 1913 a. Kiievi töölisankedil osutus keskmine puudujääk 2,99%⁷⁾, 1910 a. Helsingi ankeedil —2,84%⁷⁾; 1920—1921 a. Soome ankeedis töölisel 3,1 %⁸⁾, 1909 a. Kopenhageni ankeedil 1,87%⁷⁾, 1907—8 a. Stokholmi ankeedil 1,88%⁷⁾, kuna 1913—1914 a. Rootsi ankeet sellevastu andis töölisel ülejäägi 0,5%⁹⁾ suuruses⁹⁾ ja Helveetsia üle 10 tuh. elanikuga linnade ankeedid ka ülejäägi — 1919 a. 2,6%¹⁰⁾, 1921 a. 1,5%¹⁰⁾ ja 1922 a. 1,2%¹⁰⁾ suuruses¹⁰⁾.

Eelöeldu kohaselt aga peab kõigi nende erinevate defitsiidite hindamisel arvesse võtma uurimusaluste leibkondade majandusliku seisukorda. Jättes siin kõrvale väljamaa ja Narva tulemused (viimased nende vähesuse tõttu), peatume vaid Tallinna büdzheteil.

Üksikuis büdzhetriühmades kujuneb büdzhetitelaad tulu-kulu suhte seisukohast järgmisena:

Üle- ja puudujäägid büdzhetriühmades—*Groupes de budgets selon l'excédent ou le déficit.*

9	% büdzhetite üldarvust—% au total des budgets			Kesk. üle- ja puudujääk büdzheti kohta Moyenne de l'excédent ou du déficit par budget	
	Puhtalt bilansseeruvaid büdzheteid— <i>Budgets avec une balance égale</i>	Ülejäägiga büdzheteid— <i>Budgets avec excédent</i>	Puudujäägiga büdzheteid— <i>Budgets avec déficit</i>	Ülejääkidega büdzheteid— <i>Budgets avec excédent</i>	Puudujääkidega büdzheteid— <i>Budgets avec déficit</i>
Kuni— <i>Moins de</i> 6 000	6,7	33,3	60,0	8 213	7 211
6 000—8 000	4,9	29,3	65,8	7 268	7 445
8 000—10 000	3,9	30,8	65,3	9 500	11 086
10 000—12 000	2,7	21,0	76,3	7 321	13 322
12 000 ja üle					
— <i>et plus</i>	6,6	16,7	76,7	11 537	20 009
1 leibkonnaliige— <i>membre de ménage</i>	—	—	100,0	—	4 045
2 " "	10,0	35,0	55,0	9 594	13 504
3 " "	5,3	21,0	73,7	7 608	9 445
4 " "	2,0	26,4	71,6	8 917	13 550
5 ja enam — <i>et plus</i>	4,9	27,4	67,7	8 450	13 136

Kuna leibkonnaliigete arvu rühmituste järele tulu-kulu suhete andmed ei arvulises ega keskmiste osas mingisugust reeglipärasust ei näita, leiame kulurühmituste alal ka Eesti andmete juures eelosutatud reeglipärasuse: ühes kulusumma kasvamisega langeb ülejääkidega ja tõuseb puudujääkidega büdzhetite arv. Samuti ka keskmis üle- ja puudujääkides paistab silma väide suurema kulusumma juures suuremaid ülepiiriminekuist.

Veel ilmsemalt väljenduvad osutunud reeglipärasused üldisis tulu-kuluvahede %/0 üldtulusumma alusel.

Solde en % aux recettes.

10	Bildzhetirühmad Groupes de budget	Leibkonnaliigete arv — Nombre de membres de ménage					Kokku—Total
		1 liige 1 membre	2 liiget 2 membres	3 liiget 3 membres	4 liiget 4 membres	5 ja enam liiget 5 et plus de membres	
	Kuni—Mois de 6 000 mk.	— 11,15	— 6,3	— 7,3	+ 17,9	—	— 2,0
	6 000—8 000 mk.	—	+ 0,7	— 5,6	— 0,4	— 0,8	— 3,3
	8 000—10 000 mk.	—	+ 5,6	— 3,1	— 4,3	— 6,1	— 4,2
	10 000—12 000 mk.	—	— 17,0	— 2,3	— 6,3	— 6,9	— 7,1
	12 000 ja enam — et plus .	—	— 18,6	— 8,0	— 12,7	— 5,7	— 8,7
	Kokku—Total .	— 11,15	— 4,7	— 5,3	— 6,8	— 5,5	— 5,8

Mitte üksnes kulu vaid ka leibkonnaliigete arvu suurenedes kasvab puudujääkide protsent—sarnane on tulemus. Seda segavad üksikud erinevused tabelis on tingit osalt väikesist büdzhetite arvust mõnes rühmas, osalt aga, nimelt väikese kulu- ja väikese liigete arvuga leibkondades, naisleibkonnapeade mõjuga—need leibkonnad, nähtavasti, pole ülekulutuse hirmu peale vaatamata suutnud tulu piirides hoiduda ja on elanud võla arvel.

Et meil nii ühelt poolt tegemist on ka mujal uurimises ilmsikstulnud reeglipärasusiga, teiselt poolt aga ka ühe leibkonna peale langevad üle- ja puudujäägid ligikaudu kuupalga piirides kõiguvad, võime suure tõenäolikkusega väita, et osutunud bilansivahede taga suurel määral tõelised puudu- või ülejäägid peituvad ja et saavutatud tulu-kulu andmed, vaatamata ankeedilise meetodi peale, täiesti usaldusväärsed võivad olla.

Seda tulemust kinnitab ka tulu ja kulu sisuline vaatlus.

3. Tulud. Tarvitusmajapidamiste seisukorra büdzhetilisel uurimisel on uurijate peaeesmärgiks ikka olnud ja oli ka käsitaval juhtumusel, selgusele jõuda uuritavate leibkondade eluvajaduste rahulduse, eeskätt tootluslaadi kohta. Ent sellega on paratamata seotud vajadus selgusele jõuda ka vaatlusaluste majapidamiste, leibkondade, sissetulekute suuruse kohta, millest nii väga rippuv on tarvituslaad. Nii, seotult teiste eesmärkidega, ei esine tulude andmed büdzhetilisel uurimisel mitte omapäraste meetodite kohaselt saavutatud isikliku tulustatistika saadusena, mille aluseks on tulu-subjekti majandusliku toimimise selgitus, vaid siin on vaatluseemeks leibkond tervikuna ja selle vajaduste rahulduseks saavutatud majanduslikud väärtused, ükskõik missugust laadi ja missuguseist allikaist. Tavaliselt on maksmas küll vaade, et leibkonna, — mille taumaks on valitsevalt bioloogiline perekond, — ülalpidajaks on selle pea ja viimase sissetulekuks on tema majanduslik tegevus, mispärast ka, näiteks, palgateenijate leibkondade majanduslikku olukorda hinnatakse nende peade töötasumääraga; ent tegelikult sagedasti ei ühti leibkonnapea töötasu ja leibkonna sissetulekud sugugi, eriti aegadel, mil leibkonnapea teenistusest ei jatku kõigi leibkonnaliigete vajaduste rahulduseks, nagu meil tegemist on käesolevas uurimises. Sellepärast peame vaatlema alljärgnevaid leibkonna tulusummasid ainult leibkondade elamisviisi, mitte aga nende normaalse majandusliku kindlustuste näitajaina, nii kui see peatselt ilmsiks tuleb.

Vaadeldavate Tallinna ja Narva töölisleibkondade tulud annavad tarvituselevõetud rühmituste kohaselt keskmiselt leibkonna kohta järgmised summad:

Tulud büdzhetrühmade — Recettes mensuelles dans les groupes de budgets.

11 Büdzhetrühmad Groupes de budget	Leibkonnad — Ménages					Keskmiselt Moyenne
	1-likmelised 1 membre	2-likmelised 2 membres	3-likmelised 3 membres	4-likmelised 4 membres	5- ja enamliik- melised 5 et plus de membres	
Tallinna						
Kuni — Moins de 6 000 mk. . .	3 023	4 515	4 844	6 029	—	4 506
6 000—8 000 " . . .	—	7 064	6 799	6 777	7 200	6 947
8 000—10 000 " . . .	—	9 622	8 542	8 570	8 650	8 658
10 000—12 000 " . . .	—	9 294	10 764	10 227	10 012	10 119
12 000 ja üle — et plus	—	12 362	12 369	12 748	14 097	13 289
Keskmiselt — Moyenne . . .	3 023	7 282	8 349	9 348	10 001	9 010
1 leibkonnaliikme kohta — Par membre de ménage . . .	3 023	3 641	2 763	2 337	1 851	2 256
Narva						
Keskmiselt — Moyenne . . .	—	—	8 747	5 734	8 443	7 267
1 leibkonnaliikme kohta — Par membre de ménage . . .	—	—	2 916	1 431	1 689	1 600

Need on keskmised tulusummad, millega uuritud leibkonnad ennast möödunud, 1924-1925 aastal on elatanud. Tallinna arvud sobivad üldiselt hästi kululiigituse alusel moodustatud rühmadega; ainult 10--12 tuh. mk. kuukuluga kaheliikmelised leibkonnad (3 leibk.) näitavad madalamat ja kuni 6 tuh. mk. kuukuluga neljaliikmeline (1) kõrgemat tulu, kui nende rühma kulurühma piirid, mis on tingitud leibkondade väikese arvu juures esimesel juhtumisel üksikust suurest puudujäägist, teisel—ülejärgist. Muidu aga, reeglipäraselt üle- ja puudujääkide juures, muutuvad tabelarvud üksikute rühmade kohaselt reeglipäraselt lihtsalt läbiviidud andmete teadliku rühmituse tagajärjel. Sellevastu keskmiste ja ühe leibkonnaliikme kohta arvatud tulusumma muutumine leibkonnaliigete arvurühmituse kohaselt võimaldab juba järeldusi teha uuritud leibkondade elutingimuste kohta. Selgub, et tulu kasv leibkonna suurenedes on võrdlemisi väike — kahe- ja viie- ning enamliikmeliste vahel 37,9%. Selle tagajärjel langeb ühe leibkonnaliikme kohta tulev tulusumma leibkonna suuruse kasvamisega kiiresti, mis näitab, et elutingimused suurearvulisil leibkondadel, vaatamata kümnetuhandeni ulatava sissetuleku peale, võrreldes teisiga väga rasked peavad olema.

Narva arvude juures (töodud ainult keskmised) leiame erakorralise ebareeglipärasuse. See on tingitud osalt väikesest vaadeldavate leibkondade arvust, peaaegjalikult aga nende peade väga erinevaist palgatingimustist. Nende hulgas on üleriiklikul tasapinnal asuvate palkadega töölisi puu- ja rauatööstuse alalt, samuti ka äärmiselt väikeste palkadega kiudainete tööstuse töölisi.

Rasked, leibkondade ülalpidamiseks väheküünivad palgatingimused peegelduvad omapäraselt ka leibkondade tulude koosseisu laadis ja üksikute tuluallikate osatähtsuse muutumises.

Päritolu (allikate) järele tulude eritelul saabusid järgmised liigitused: 1) perekonnapea korraline teenistus, 2) perekonnapea juhuslik kõrvalteenistus, 3) naise teenistus, 4) laste teenistus, 5) tulu tagavaradest, nimelt ülejääk eelmisest aastast, hoiusummadest, nende protsentidest ja osakadest, tagasisaadud laenud, 6) tulu enesekitsenduse arvel, nimelt teenistus allüürnikkudelt, riiete ja majapidamisemete müük ja pantimine, võlad, 7) tulu abiandjalt, nimelt kingitused, sugulaste toetus ja toetus ühiskondlikkudelt hoolekandeesutisilt, lõpuks 8) mitmesugused muud tulud, kuhu on mahutatud eellikes nimetatud juhuslikud tulud rahas ja naturas. Juba see tuluallika loetelu näitab, kui mitmekesiselt leibkonnad endale eluvõimalusi hangivad. Ent otsustav on muidugi üksikute tululiikide arvuline vahetõde.

Üldpildi saavutuseks vaatleme lhk. 18 kirjeldatud kahe tüübilise leibkonna ja kõigi leibkondade keskmist tulude koosseisu % (tab. lhk. 24).

Nii näeme, et leibkonnapea teenistus moodustub leibkondade tulus küll domineerivana, ent siiski Tallinnas vaevalt 3/4 ja Narvas koguni alla seda; rahas aga väljenduvad need kuu kohta Tallinnas tabel-järjekorras 3662, 6523 ja 6662 margaga kuus, seega lhk. 18—19 arvutuste kohaselt Tallinnas vastates ligikaudu palgastatistilisile tulemusile, Narvas aga 21,8% võrra kõrgem.

Tululiikide võrdkaal (%)—Pondération des groupes de recettes (%).

12

	LEIBKONNAPAEGA AVULIIBNE teenistus Revenu ordinaire du chef de ménage	Leibkonnapea juhus- lik teenistus Revenu supplémentaire du chef de ménage	Naise teenistus Gain de l'épouse	Laste teenistus Gain des enfants	Tulu tagavaradest Revenu des réserves	Tulu enesekitsenduse arvel Revenu des imitations	Tulu abiandjalt Secours	Muu juhuslikult tulu Autres recettes supplé- mentaires
Tallinna								
1) 3 liikmega ja kuni 6 000 mk. kuluga leibkonnad (naispeadega)—Ménages avec 3 membres et 6000 mk. de dépenses	75,6	7,5	—	—	2,6	9,9	—	4,4
2) 4 liikmega ja 8 000-10 000 mk. kuluga leibkonnad (meespeadega)—Ménages avec 4 membres, et 8000-10 000 mk. de dépenses	76,1	2,8	11,8	1,7	1,0	6,3	0,1	0,2
3) Kõigi leibkondade keskmine—Moyenne pour toutes les ménages	73,9	3,6	6,2	6,9	1,2	5,7	1,4	1,1
Narva								
Keskmine—Moyenne	71,2	1,4	2,8	16,1	1,3	5,9	1,3	—

Et vaadeldavais leibkondades leibkonnapea korralise teenistuse võrdkaal leibkonna üldtulus ebanormaalselt madalaid tööliliste palku osutab, näitavad ka välisriikide büdzhetilisel uurimisel saavutatud andmed. Nii moodustab leibkonnapea korraline teenistus: 1908 a. Saksamaa tööstustööliliste 432 leibkonnas keskmiselt 82,3%, kõigi tööliliste 522 leibkonnas 82,2%, kogu uurimuse ulatusel kõigi kihtide 852 leibkonnas 82,4%⁶⁾, 1913 a. Kiievi tööliliste 572 leibkonnas 87,6%⁷⁾, 1913—1914 a. Rootsi tööliliste 933 leibkonnas 83,5%⁸⁾, 1920—1921 a. Soome tööliliste 437 leibkonnas — 86,6%⁹⁾, 1921 a. Helveetsia õppinud tööliliste 122 leibkonnas 80,5% ja õppimata tööliliste 26 leibkonnas 72,7%¹⁰⁾.

Leibkonna ülalpidamiseks mitteküüniva palga juures on juba leibkonnapea sunnitud ise kõrvalt juhuslikult sissetulekuid hankima. See sünnib eeskätt kõrvalteenistuse otsimise teel. Tulu sellest ei või loomulikult suur olla, ent on siiski eriti silmapaistev tüübilises naisleibkonnas. Et see, nii kui allpool näeme, ka teisis naispeadega rühmades võrdlemisi kõrgem on kui meespeadega rühmades, siis järgneb sellest, et naistöölised on kõrvalteenistusena sissetulekuid hankima agaramad, või on neil seks avaramad võimalused. See sünnib eeskätt peale tööaja majateenistuse ja pesupesemise näol. Meeste juhusliku teenistuse moodustab võimaluse korral oma ametoskuse kohaselt kodune töötamine.

Eelnimetatud välisriikide andmeist eritavad kõrvalteenistusi Saksa, Kiievi ja Rootsi uurimused. Nende järele osutub see Saksa õppinud töölilisel 2,3%, kõigil töölilisel 2,2%, Kiievi töölilisel 1,9 ja Rootsi töölilisel 3,0%.

Naise teenistus esineb Tallinnas üldiselt võrdlemisi kõrge protsendiga, eriti tüübilises meesleibkondade rühmas. Naiste teenistusalaad üksikuis leibkondades on väga mitmesugused, eeskätt aga majateenistus ning pesupesemine, ja ka püsiv kutsetöö.

Saksa uurimuses on naise teenistus tööliliste leibkondades 4,3, Rootsi tööliliste leibkondades 2,4, Helveetsia õppinud töölilisel 4,0, õppimata töölilisel aga 7,8. Kuid nende arvude juures peab silmas pidama, et meil naispeadega, seega käsitatava kõrvalsissetulekuta leibkondade arv suhteliselt palju suurem on kui nimetatud uurimuses.

Lastetöö etendab tüübilises leibkondades väikest, üldse aga Tallinnas võrdlemisi suurt osa, mis langeb suurte 5 ja enam liigetega leibkondade arvele. Narvas on lastetöö osa väga suur, eriti kui silmas peame Saksa, Rootsi ja Helveetsia andmeid — esimeses 3,8, teises 3,5, kolmandas 4,5 ja 6,8. Kiievi uurimuses moodustavad naiste ja laste teenistus kokku 9,0%.

Nii saame kokku kõigi leibkonnaliigete teenistusest:

Eestis:

Tallinnas — tüübilises naisrühmas	83,1
" meesrühmas	92,4
üldse	90,6
Narvas — üldse	91,5

Saksamaal: ⁶⁾	
linnas ja maal kõigil töölisel	91,1
Ukrainas: ⁷⁾	
Kliervis	98,4
Rootsis: ⁹⁾	
linnades ja alevs	92,4
Soomes: ⁸⁾	
16 linnas ja 8 alevs	93,1
Helveetsias: ¹⁰⁾	
üle 10 tuh. elanikkudega linnades	
õppinud töölisel	89,0
õppimata töölisel	87,3

Seega on Eesti töölised, ennast ja oma perekonnaliikmeid erakorralliselt tööle rakendades, kogutulus üldiselt ligikaudu sama teenistus-võrdkaaluni jõudnud, kui teisis riikides. Muidugi ei tähenda see ei rahalist ega teenistussissetuleku eest saadavate tarvitusesemete (reaalteenistuse) võrdsust, mis küsimus selgitusele tuleb allpool.

Muude allikate arvele langev tuluosa ei ole teisis uurimisis eriteldud, sellepärast peatume ainult Eesti arvu juures.

Tulu tagavaradest on valitsevate palgaolude tõttu loomulikult väike ja moodustub peaaesjalikult eelmise aasta ülejääkidest ja tagasisaadud laenudest, mis samuti eelmisest aastast pärit. Silmapaistvate arvudega aga esineb tulu enesekitsenduse arvel, mille domineeriva osa moodustavad tehtud võlad — Tallinnas tabelrühmade järjekorras 6,1%, 3,6% ja 4,0%, Narvas 3,9% üldtuludest.

Tulu abianndajait, kuigi väike, on iseloomulik nähtus Eesti tööliste büdzhetis. Et see vajalik on, seda näitab eritülevaade allpool.

Kui võtame üksikud kululiigid vaatlusele senisest laiemas ulatuses, siis selguvad meile nii mõnedki reeglipärasused. Seda teeme ruumi kokkuhoiuks ainult Tallinna büdzhetite andmeil.

Nii annab leibkonnapea korraline teenistus kõigi büztetühmade ulatuses järgneva pildi:

Revenu ordinaire des chefs de ménage à Tallinna (Total des recettes=100).

13	Leibkondade suurus — Composition des ménages					Keskmisel Moyenne
	1 liige 1 membre	2 liiget 2 membres	3 liiget 3 membres	4 liiget 4 membres	5 ja enam liiget 5 et plus de membres	
Kuukulurühmad Groupes de dépenses mensuelles						
Kuni — Moins de 6 000 mk	86,6	67,7	75,6	96,5	—	77,6
6 000—8 000 "	—	69,3	82,3	89,8	69,7	78,2
8 000—10 000 "	—	71,9	75,1	76,1	85,6	80,0
10 000—12 000 "	—	86,6	71,4	79,7	61,2	71,6
12 000 ja üle — et plus	—	100,0	64,5	75,9	58,2	65,8
Keskmiselt — Moyenne	86,6	77,0	74,3	79,4	68,5	73,9

Arvestamata mõninga erandiga, mis on tingitud osalt väikesearvulisist rühmadest, osalt aga juhuslikkudest nähtusist leibkonna koosseisus (näiteks töövõimetud liikmed) või sissetulekuis, leiame tabelis toodud arvudes järgmised muutussuunad: leibkonnapea korralise teenistuse osatähtsus langeb nii kulusumma kasvades kõigis leibkonnarühmades (muutussuun püstjoones), peale kaheliikmeliste, kui leibkonnaliigete arvu kasvades (muutussuun loodjoones), peale madalkuluga rühmade. Kuna osutunud erandlikud suunad tingitud on madalkulu ja väheliikmelisis rühmades naisleibkonnapeade ainu- või ülekaalus esinemisest, kes, nagu eespool nägime, agaramad on oma väikesele palgale kõrvaltulusid hankima, näitavad üldise iseloomuga muutussuunad seda, et suurearvulisis leibkondades kõrvalsissetulekute soetamine paratamata on ja need leibkonnad keskmisest Tallinna tööliste teenistusest suuremal määral kõrgemale ulatavasisse kulurühmadesse on satunud leibkonna kõrvaltulude tõttu, millest lõviosa langeb teiste leibkonnaliigete, eriti laste teenistuse arvele.

Laste teenistus leibkonna kõrvaltuluna esineb suurel määral juba laste alaeasuse piirides; nii nägime juba lhk., 17 et 14—17 aastasteist leibkonnaliikmeist tööl käisid 17,8%. Kuid ka paljud 18 a. ja vanemad lapsed, käies tööl, elavad ühes vanemaiga ja annavad kogu oma teenistuse leibkonnakulude katteks. Võrdlemisi harvad juhtumused, mil töölkäija perekonnaliige oma sissetulekuid ise valitseb ja toidu ning korteri eest vanemale kindlat tasu maksab, eraldi allüürnikkudena leibkonnast ja ei erine kokkuvõttele.

Laste teenistuse osatähtsuse iseloomulikke muutusi mitmesuguseis leibkonnarühmades näitab järgnev tabel:

Gain des enfants (Total des recettes=100).

14	Kuukulurühmad <i>Groupes de dépenses mensuelles</i>	Leibkonnaliikete arv — <i>Nombre de membres de ménage</i>					Keskmiselt <i>Moyenne</i>
		1 liige <i>1 membre</i>	2 liiget <i>2 membres</i>	3 liiget <i>3 membres</i>	4 liiget <i>4 membres</i>	5 ja enam liiget <i>5 et plus de membres</i>	
	Kuni — <i>Moins de 6000 mk.</i>	—	3,7	—	—	—	1,5
	6 000—8 000 "	—	11,4	1,3	—	4,0	3,5
	8 000—10 000 "	—	—	8,2	1,7	2,0	2,9
	10 000—12 000 "	—	—	—	—	14,4	6,0
	12 000 ja üle— <i>et plus</i>	—	—	3,4	10,8	24,3	15,7
	Keskmiselt — <i>Moyenne</i>	—	4,6	3,4	3,0	12,6	6,9

Üksikuis rühmades esineb laste teenistus võrdlemisi ebareeglipäraselt, mis on leibkonna koosseisust. Näiteks kaheliikmelisis esineb laste teenistus võrdlemisi suure protsendiga kahes alamsissetulekuga rühmas, mille leibkonnapead lesknaised. Vaatamata sellele, võib siiski jälgida laste teenistust suurema tulu ja leibkonnaliikete arvuga rühmades; erilist tuleb see nähtus ilmsiks keskmisis arvudes.

Tulu enesekitsenduse arvel, kuigi üldse keskmiselt laste teenistusest vähe-mal—5,7%—määral erinev, esineb üksikuis leibkondrühmades palju reeglipärasemalt.

Revenu des limitations (Total des recettes=100).

15	Kuukulurühmad <i>Groupes de dépenses mensuelles</i>	Leibkonnaliikete arv — <i>Nombre de membres de ménage</i>					Keskmiselt <i>Moyenne</i>
		1 liige <i>1 membre</i>	2 liiget <i>2 membres</i>	3 liiget <i>3 membres</i>	4 liiget <i>4 membres</i>	5 ja enam liiget <i>5 et plus de membres</i>	
	Kuni — <i>Moins de 6000 mk.</i>	4,3	5,1	9,9	—	—	5,5
	6 000—8 000 "	—	8,5	6,1	4,9	5,4	5,2
	8 000—10 000 "	—	12,8	3,6	6,3	2,8	4,8
	10 000—12 000 "	—	5,4	5,0	4,7	6,6	5,6
	12 000 ja üle— <i>et plus</i>	—	—	8,2	6,7	7,9	7,4
	Keskmiselt — <i>Moyenne</i>	4,3	5,7	6,0	5,6	5,7	5,7

Kuigi tulevad ette kõikumised ja puudumine üksikleibkondades, on enesekitsendus nähtavasti paratamata kõigis rühmades, mis selgesti ilmneb keskmisist arvudest.

Tulu abiandjailt pakub jällegi erineva pildi:

Secours (Total des recettes=100).

16	Kuukulurühmad <i>Groupes de dépenses mensuelles</i>	Leibkonnaliikete arv — <i>Nombre de membres de ménage</i>					Keskmiselt <i>Moyenne</i>
		1 liige <i>1 membre</i>	2 liiget <i>2 membres</i>	3 liiget <i>3 membres</i>	4 liiget <i>4 membres</i>	5 ja enam liiget <i>5 et plus de membres</i>	
	Kuni — <i>Moins de 6000 mk.</i>	—	7,9	—	3,5	—	3,8
	6 000—8 000 "	—	5,1	1,1	—	4,0	2,3
	8 000—10 000 "	—	2,3	3,3	0,1	3,4	2,2
	10 000—12 000 "	—	—	—	—	0,1	0,1
	12 000 ja üle— <i>et plus</i>	—	—	—	0,2	0,3	0,5
	Keskmiselt — <i>Moyenne</i>	—	3,6	1,2	0,2	1,8	1,4

Nii esineb tulu abiandjalt suuremal määral just madalama tuluga rühmades ja suu-remarvulis is leibkondades; kaheliikmelis is leibkondades langevad abisummad, eeskätt ühiskondliku toetuse näol, lesknaiste leibkondade arvele. Samuti esineb ühiskondlik toetus suuremal määral 5- ja enamliikmeliste leibkondade rühmades.

Kokkuvõttena võime väita, et eeltoodud tulude-kulude vahekordades ja tulude vaatlusel ilmsikstulnud reeglipärasused ja erinevused väljamaa andmeist osutavad kindlalt leibkonnapeade madalale palkadele. Et see tõesti nii on, selleks toome mõningad võrdlusandmed palgastatistika alalt.

Kõige otstarbekohasemad on selleks andmed, mis näitavad võrdlevalt, kui palju ühe või teise riigi keskmise palgaga tööline saavutab oma palga eest tarvilikke elutarbeid, n. n. reaalpalkade indeksid. Sarnaseid avaldab iga kolme kuu tagant üksikute riikide elukallidusindeksite ja tööliste palgade alusel Rahvasteliidu Tööstööbüroo omas ajakirjas „*Revue internationale du travail*“. Jättes kõrvale üksikute riikrühmituste toiflustingimuste ja leibkonnasuuruse kohaselt arvutatud indeksid, toome siin üldised keskmised indeksid, milledes on arvesse võetud ka korteriüür. Võttes 100 Londoni reaalpalgad, olid need 1925 a. oktoobris Euroopa pealinnades suuruskorras järgmised:¹¹⁾

1) Kopenhagen . . . 121	8) Praaga 58
2) London 100	9) Viin 52
3) Oslo 98	10) Varssav 52
4) Amsterdam 86	11) Milano 50
5) Stockholm 86	12) Riia 46
6) Berliin 67	13) Tallinna 43
7) Brüssel 58	

Tallinna osutub seega kõigeviimasel kohal, mis tähendab, et tema elamistingimused on kõigekehvemad, ka lõunapoolsete naaberriikidega võrreldes. Pealegi peab selle juures silmas pidama, et arvutusil Tallinna töölistel on võetud arvesse tegelikud teenistused (harilikul tööajal ühes ületundidega), teistel (peale Kopenhageni) aga palganormid, mis tegelikust teenistusest alati väikesemad. Samuti ei ole tähtsusetu ka see asjaolu, et rahvusvaheline võrdlus on arvutatud ainult ehitus-, metalli-, mööbli- ja trükitööliste palgade alusel, kuna Eestis, näit., kiu- ja paberitööstuse tööliste palgad palju madalamad on. Keskmise meestöölise 48 tunniline nädalateenistus, mille alusel arvutatud eeltoodud Tallinna indeks, kõikus 1214 mk ja 3110 mk. vahel, mis teeb kuu kohta 5057 ja 12957 mk.

4. Kulud. Tulud määravad kulude ulatuse; kuigi aegajalt ülekulutusi ette tuleb, on pikema aja kohta tulude ja kulude bilanss mõõdapäraseks. Eelselgitatud andmeil on vaadeldavad leibkondade kulud keskmiselt 5,8% võrra kõrgemad tuludest. Et aga rahvusvahelises ulatuses Eesti tööliste tulud äärmiselt madalana osutusid, siis ei tähenda ka mainitud ülekuulu protsent elutarvete rahuldamise võimaluste nimetamisväärilist parandust, vaid pigemini halvendust, — sel määral muidugi, kui osutatud ülekuulude taga tõelikud ülekuulud peituvad.

Nii võime juba tulude analüüsi alusel oodata kulude vaatlusel kehvade leibkondade elupilti. Ent sellejuures peame silmas pidama, et ka väikest sissetulekut võib väga mitmeti kasutada ja tarvitusmajapidamise pilt võib omada erilime üksikuil aegadel ja üksikuis klassides või riikides — selle järele, missugused tarbed missuguse jõuga kuskil ennast maksuma panevad. Sellepärast on äärmiselt tähtis selgitada Eesti tööliste tarvitusmajapidamise iseloomu võimalikult põhjalikult. Pealegi on seks kasutatavad andmed eriti soodsad selles mõttes, et neis tegemist on võrdlemisi mitmekesise sissetulekuga leibkondadega.

Esialgseks orienteerimiseks vaatleme ka siin Tallinna tüübilisi rühmi ja Tallinna ning Narva keskmisi.

Andmed toome nende kohta kolmelaadilised: 1) üldised kulud markades, mis võimaldavad ülevaadet tegelikkudest ühe või teise tarvituse peale kulutatud rahasummadest, 2) kulud markades ühe täistarvitaja kohta ja 3) kululiikide osatähtsus (võrdkaalud) üldises kulusummas protsentides. Ühe isiku peale langeva kuluosa arvutuseks oleme võtnud täistarvitajad selleks, et kõrvaldada üksikute leibkondade soolise ja vanusliku koosseisu mõju (täistarvitajate arvu saavutamiseviisi kohta leidub kirjeldus lhk. 34). Protsendid on arvutatud

kulusumma alusel ilma erakorraliste kuludeta, sest et need tavaliselt tingitud on juhuslikkudest asjaoludest, näiteks: matused, pulmad, kohtukulud jne. Orienteerimiseks toome aga ka need kulud eraldi lahtris, arvatuna üldisel kulusumma alusel.

Dépenses mensuelles dans les groupes typiques de budgets.

17

Büdzhetriühmad
Groupes de budgets

Kululiigid—Dépenses

Kulu kogusumma Total des dépenses	Kululiigid—Dépenses												
	Toitus Alimentation	Riietus, jalatsid Habillage, chaussures	Korter, kütte, val- gustus Logement, chauffage, éclairage	Korterisessade Abris	Pulastus Nécessaire	Revimine Sous-médicament	Reisid, sõidud Voyages, transports	Haridus Instruction	Lõbusus Divertissements	Maksud—Impôts	Muud kulud Autres dépenses	Erakorralised kulud Dépenses extraordinaires	
1 leibkonna kohta kuus (mk.)—Mensuellement par ménage (en. mk.)													
TÜÜBILINE naisrühm—Groupe typique féminin	5 199	3 205	542	984	34	118	—	57	49	104	2	—	104
TÜÜBILINE meesrühm—Groupe typique masculin	8 938	5 496	982	1 221	58	260	34	55	390	235	55	99	53
Üldine keskmine—Moyenne générale	9 534	5 516	1 483	1 257	111	256	22	69	253	259	78	124	106
NARVA: keskmine—Narva: moyenne													
	7 479	4 646	1 245	618	98	184	—	13	159	334	82	100	—
1 täistarvitaja kohta kuus—Mensuellement par unité de consommation													
TALLINNA													
TÜÜBILINE naisrühm—Groupe typique féminin	2 752	1 696	287	521	18	63	—	30	26	55	1	—	55
TÜÜBILINE meesrühm—Groupe typique masculin	3 159	1 942	347	431	21	92	12	19	138	83	20	35	19
Üldine keskmine—Moyenne générale	3 331	1 929	518	439	39	89	8	24	88	90	27	43	37
NARVA: keskmine—Narva: moyenne													
	2 590	1 608	431	214	34	64	—	5	55	116	28	35	—
TALLINNA													
TÜÜBILINE naisrühm—Groupe typique féminin	100,0	62,9	10,6	19,3	0,7	2,3	—	1,1	1,0	2,0	0,1	—	2,0
TÜÜBILINE meesrühm—Groupe typique masculin	100,0	61,9	11,1	13,7	0,7	2,9	0,4	0,6	4,4	2,6	0,6	1,1	0,6
Üldine keskmine—Moyenne générale	100,0	58,5	15,7	13,3	1,2	2,7	0,3	0,7	2,7	2,8	0,8	1,3	1,1
NARVA: keskmine—Narva: moyenne													
	100,0	62,1	16,6	8,3	1,3	2,5	—	0,2	2,1	4,5	1,1	1,3	—

Oleme sagedasti kuulnud küsimist, kuidas saab ära elada nii väikesest palgast nii suure perega. Siin näeme, kuidas elab kolmeliikmeline leibkond 5200 margaga kuus, neljaliikmeline — 9000—9500 margaga, või koguni (Narva) 7500 margaga: enam kui $\frac{3}{5}$ kuludest läheb toidu peale ja ülejääv $\frac{2}{5}$ jaguneb pisikeste summadena nii mitmekesiste tarvete peale. Ent peatume nende juures üksikult.

Toitluskulu võrdkaal on protsendiliselt pea ühtlane kõigis rühmades; ainult Tallinna keskmine on vähe madalam. Samuti ei ole liiga suured erinevused ühe täistarvitaja kohta: Narvas 1609 mk., Tallinnas 1733, 1955 ja 1947 mk. Tõsi, elukallidus on kõiki ühte viisi rõhumas, kõik töötajad vajavad enam-vähem ühte viisi toitmist, sellepärast kujuneb iseenesest mingisugune „norm“ — alammäär, millest alla toitlus langeda ei või; pigemini piiratakse teisi tarvidusi. Et aga siiski ka toitusummades erinevus on, näitab, et mitte kõik rühmad ühte viisi toidlustatud ei ole. Samuti tõuseb küsimus, mil määral ühe või teise rühma toitusvajadus rahuldatud on. Seda katsume selgitada eripeatükis eriliste arvutuste abil, siin ainult konstateerime toituskulu kõrget võrdkaalu.

Et see tõesti väga kõrge on, näitavad võrdlusandmed välisriikidest. Nii oli toituskulu ühes alkoholjookide ja tubakuga: Berliini töölisel 1900 a. 47,2%, Saksamaa töölisel 1908 a. 52,0%, Peterburi töölisel 1908 a. 54,1% (ilma alkoholjookideta ja tubakuta aga 48,74%), Kiievi töölisel 1913 a. 53,15% (ilma alkoholjookideta ja tubakuta 49,33%), Rootsi töölisel 1913—1914 a. 48,2% (ilma alkoholjookideta ja tubakuta 46%), Soome töölisel 1919—1920 a. 61,2% (ilma alkoholjookideta ja naudingaineita 58,30%), Shveitsi töölisel 1921 a.: õppinuil 48,1%, õppimatuil 51,5% (ilma alkoholjookideta ja tubakuta aga 44,4 ja 48,1%).

Meie uurimuses on toitlus võetud ilma jookideta ja tubakuta, mis on arvatud lõbususkulude hulka. Selle tõttu moodustub elosutunud vahe Eesti töölise kahjuks läbistikkult palju enam kui 10 protsendi võrra; ainult Soomega on teatav lähedus.

Tõsi, toituskulude võrdkaalu peale kulubüdzhetis mõjub määravalt teiste kulude suurus, mis pole mitte vabalt määratavad tarvitusest keeldumise võimaluse mõttes. Sarnased on eeskätt korterikulud. Nii, näiteks, rõhus Kiievi töölisel, kelle elutingimused üldiselt halvadeks osutusid, toituskulu normaalsesse suhtesse just kõrge korteriüür. Eesti andmeis

võiks, silmas pidades üüriseadust, vast vastupidist oletada. Siin on korterikulu võrdkaal ühes kütte ja valgustusega sagedasti, mitte aga kõigis rühmades nii kui näeme allpool, võrdlemisi madal — keskmiselt 13,3%, Narvas koguni 8,3%. Sellevastu oli korterikulu ühes mööbli, kütte ja valgustusega: Berliinis 1900 a. 22,8%, kogu Saksamaal 1908 a. 21,3%, Kiievis 1913 a. perekondlikel töölisel 19,3%—25,2%, Rootsis 1913—1914 a. 19,9%, Soomes 1919—1920 a. 10,5% (üüriseaduse tõttu), Shveitsis 1921 a. 21,2% ja 20,4%. Võttes ka meie tööliste korterikulud ühes mööbli, saame esitatud rühmade järjekorras 20,0%, 14,4%, 14,5% ja 9,6% — seega Tallinnas, kus ka üüriseadus maksmas, tuntavalt kõrgem kui Soomes. Madal on korterite võrdkaal eriti Narvas. Kui meie aga silmas peame, et Narva tööliste korterite võrdkaalu rõhuvad alla osa uuritud leibkondade töötasuna saadavad odavad korterid, et, nii kui hiljem eripeatükis näeme, meie töölisel omi kortereid „odavamaks“ on sunnitud tegema allüürnikkude pidamisega ja et, lõpuks, meie tööliste korterid ise enamikus (86,0 ja 83,9%) ühetaolised, väga palju soovida jätavad ja eel-nimetatud maade kortereiga võrreldavad pole, siis omandab korterite võrdkaalu madalam määr teise tähenduse. Pealegi, ei lähe halvema korteriga saavutatud kokkuhoid mitte tootluse tõstmiseks, vaid teiste nii väga piiratud vajaduste rahulduseks, eeskätt riiete ja jalatsite muretsemiseks.

Nii seletub paljuütleval kehakattekulude võrdkaalu kõikumine üksikuis rühmades, nagu näeme üksikasjalisemalt allpool. Üldse aga pole kehakattekulu võrdkaal, välja arvatud üksikud rühmad, võrreldes välisriikidega mitte madal, keskmiselt koguni kõrgem. Nii oli keha-kattekulude võrdkaal: Berliinis 1900 a. 11,1%, Saksamaal 1908 a. 11,8%, Peterburis 1908 a. 12,15%, Kiievis 1913 a. 12,5%, Rootsis 1913—1914 a. 12,9%, Soomes 1919—1920 a. 15%, Shveitsis 1921 a. 10,9% ja 11,0%. Ent sellest ei või jällegi järeldada, nagu riietuskulud meie töölisel hästi: pilt muu-tub, kui pilgu tagasi heidame toodud tabelisse ühe täistarvitaja peale langevaile kehakatteku-lu summadele, need annavad aasta kohta Tallinnas: 3444, 4164, 6216. Narvas 5172 mk. Selle raha eest on ka kõigevajalikuma kehakatte muretsemine meie hindade juures raske. Mitte põhju-seta ei võtnud Eesti Riigi statistika keskbüroo meie oludega arvestades elukallidusindeksi arvutusel riietuskulu võrdkaaluks 15%¹³⁾. Ka kehakattekulude eriliike vaadeldes, näeme eeskätt kõigevajalikuma muretsemist. Nii jaguneb vaadeldavais rühmades nende kehakattekulude võrdkaal üksikuiks osadeks järgmiselt:

Dépenses pour habillement (Total des dépenses = 100).

18	Riiete ost ja parandus	Pesu ost ja parandus	Jalatsite ost ja parandus	Muu kehakate
	Achat et réparation d'habits	Achat et réparation de linge	Achat et réparation de chaussures	Autres vêtements
	Tallinna			
Tüübiline naisrühm — Groupe typique féminine . . .	5,9	1,1	3,8	—
Tüübiline meesrühm — Groupe typique masculin . . .	5,3	1,7	4,0	0,1
Üldkeskmine — Moyenne générale	7,9	2,46	5,2	0,14
	Narva			
Keskmine — Moyenne	7,7	3,5	5,4	—

Neist arvudest selgub, et võrdlemisi suur, enam kui kolmandik, osa riietuskulust läheb jalatsite soetuseks ja paranduseks, kuna Eesti elumaksumusindeksi arvutusel jalatsite normaalkaaluks on võetud meie turuhindade kohaselt kõigest ligi 1/7 (15%) kehakattekuludest.

Puhastuskulud esinevad kaunis ühtlase protsendiga kõigis rühmades, millest järeldada võib, et nad minimaalseina kõigile ühteviisi paratamatud on. Neist kuludest moodustab peaosas seep, sooda, pesupulber ja saun habemeajamisega, s. t. riiete- ja ihupuhastus; teised kulud, eriti pesupesemiskulu, tulevad ette vähesel määral, sest et pesu enamasti ikka kodus omal jõul pestakse. Välisriikide uurimusest, eritluste ebavastavuse tõttu, toome võrdlusandmed ainult Rootsist—1,3% ja Soomest—1,1%.

Ravimis- ja muud tervishoiukulud on uuritavais leibkondades väikesed selle tõttu, et tehnilisel põhjusil pole tuludesse võetud haigekassa heaks palgast mahaarvamisi, samuti kulu-desse ravimist haigekassa kulul. Arvestatud on ainult leibkondade omal arvel ravimised ja muud tervishoiukulud. Samad kulud on Rootsis 1,6% ja Soomes 2,0%.

Seni läbivaadatud kululiigid moodustavad omaette terviku, n. n. leibkonna füüsilise ülalpidamise kulud. Nende kogusumma võrdlus välisriikide uurimustulemusiga on paljuütleval, sest ülejäägid muudeks kuludeks iseloomustavad uuritavate ühiskondliku kultuursuhtumise, eriti vaimliste tarvete rahuldumise määra.

Eeltoodud andmeil saame järgmised füüsilise ülalpidamise kulude võrdkaalud (%).

Eestis (ilma alkoholjookide ja tubakuta):	
Tallinnas tüübilisel naisrühmal	95,8
" " meesrühmal	90,7
" " üldisel keskmisel	91,7
Narvas keskmisel	90,8
Saksamaal 1908 a. ⁴⁾ (ühes naudingkuludega-alkoholi ja tubakuga)	85,8
Peterburis 1908 a. ⁷⁾ (ilma alkoholita ja tubakuta)	85,9
Kiievis 1913 a. ⁷⁾ " " " "	87,9
Rootsis 1913—1914 a. ⁹⁾ " " " "	81,1
Soomes 1919—1920 a. ⁸⁾ " " " "	86,9
Shveitsis 1921 a. ¹⁰⁾ " " " "	80,1
õppinud töölisel	82,3
õppimata "	82,3

Seega kulutab Eesti tööline oma kehaliseks ülalpidamiseks suhteliselt palju rohkem, kui kulutasid teiste nimetatud maade töölised.

Vastavalt sellele jääb Eesti töölisel teiste tarvete rahuldamiseks suhteliselt palju vähem võimalusi. Reisi- ja ühenduskulud, mis suurel määral tingitud Tallinna korterioludest ja mis sisaldavad ka postikuluseid, on tuntavalt väikesemad kui ainult reisikulud Saksa (1,4%), Rootsi (1,3%), Soome (1,7%) ja Shveitsi töölisel (1,7% ja 1,9%). Hariduskulud, mille alla on Eestis arvatud ajalehtede, raamatute, lastekoolitamise jne. kulud, ühes lõbustuskuludega, mille hulka on arvatud nii vaimline (teater, kontserdid, kino) kui kehaline (alkoholjookid, suitsetamine) lõbusus, annavad Eestis tarvitatud tabelrühmade järjekorras: 3,0%, 7,0%, 5,5% ja 6,6%; väljamaal aga samased ilma alkoholjookide ja tubakuta: Saksamaal 4,6, Kiievis 4,67, Peterburis 6,49, Rootsis 2,5, Soomes 1,9, Shveitsis 3,8 ja 4,1. Et välisriikides joogi- ja suitsetuskulud kulurühmituste võrdkaaludes tähtsat osa etendavad, näitavad järgnevad arvud nende võrdkaalust: Kiievis 3,92%, Peterburis 5,96%, Rootsis 2,2%, Soomes 2,9%, Shveitsis 3,7% ja 3,4%.

Edasi on tähelepanuväärne väike Eesti töölisel maksude võrdkaal. Et maksude alla kuuluvad ühelt poolt riigi- ja omavalitsusmaksud, teiselt poolt aga ka liikmemaksud kutselisile ja kultuurilisile organisatsioonidele, samuti ka kirikumaksud, siis näitab nende väike võrdkaal meie töölise sotsiaalse elu äärmist piiratust; eriti kui silmas peame, et ka näidatud maksusummades domineerivad on maksud kirikule ja riigile. Eestile sarnased väikesed maksude võrdkaalud esinevad Vene ja Ukraina uurimuses: Peterburis 0,23, Kiievis 0,57, kuna Saksamaal moodustasid ainult riigi-, omavalitsus- ja kirikumaksud 1,1% ja Rootsis 4,3%, Soomes aga kõik maksud 3,5%, samuti Shveitsis 2,5% ja 2,1%.

Muud kulud, mille sisu väga mitmekesine, ei võimalda võrdlusi. Samuti ka erakorralised kulud. Et nad kuidagi iseloomulikud pole, ei peatu meie nende juures.

Saavutatud pilt räägib üht: äärmiselt piiratud eluviisist. Kuigi, nagu peatüki algul öeldud, meil tegemist on ainult orienteerimisandmeiga, kuigi välismailt toodud võrdlused varemalt aegadelt pärit ja liigituste erilisus, võib olla, mitte igakord täpselt samalaadiline ei ole, ei nõrgendu selle tõttu tulemused. Peame silmas pidama, et ka võrdluseks kasutatud maade töölise majanduslik seisukord kultuurtasapinna kohaste elunõuete seisukohast palju soovida jätab ja see ainult meie olude kohaselt eeskujuna tundub. — Et vähegi suuremad sissetulekud soodsama pildi pakuvad, keskmisest väiksemad, vastupidi, veel halvema, näitavad Tallinna andmed kõigi leibkondade rühmade ulatusel.

Esimeses järjekorras vaatleme toitluskulusid:

Dépenses pour alimentation. (Total des dépenses=100).

19	Kuukulurühmad Groupes de dépenses mensuelles	Leibkonnaliigete arv—Nombre de membres de ménage					Keskmiselt Moyenne
		1 liige 1 membre	2 liiget 2 membres	3 liiget 3 membres	4 liiget 4 membres	5 ja enam liiget 5 et plus de membres	
	Kuni — Moins de 6 000 mk.	56,0	63,0	62,0	73,0	—	63,4
	6 000—8 000 "	—	50,4	58,9	66,7	71,8	63,7
	8 000—10 000 "	—	47,3	57,0	61,9	65,2	61,5
	10 000—12 000 "	—	53,6	48,2	55,7	62,5	57,7
	12 000 ja üle—et plus	—	37,7	46,2	51,5	55,0	51,7
	Keskmiselt—Moyenne . .	56,0	53,6	54,1	58,3	62,1	58,5

Igas leibkondrühmas näeme meie reeglipärast toitluskulude osatähtsuse langust ühes kulusumma tõusmisega ja igas kulurühmas, väikeste juhuslike erandeiga, reeglipärast toitluskulu võrdkaalu tõusu ühes leibkonnaliigete arvu kasvamisega. Selle reeglipärase nähtuse puhtal kujul ilmsikstulek ka meie uurimuses väärrib tähelepanu kui üldine nähtus kõigis korralikkudes uurimuses. Juba üks büdzhetiliste uurimuste rajajaist, Engel, vormuleeris oma uurimuste alusel eelootunud reeglipärasuse tarvitus-büdzhetilise seadusena—n. n. „Engeli seadus“: „Mida vaesem perekond, seda suurema osa tema üldisist kuludest neelab toitlus“*). Et aga kululiikide võrdkaalud iseenestest veel sugugi otsustada ei luba leibkonna „vaesuse“ või „jõukuse“ üle, vaid selleks vajalikud on ka kulu- või tulusummade absoluutarvude kaalumine, nii kui tegime seda eespool, siis on otstarbekohaseks peetud Engeli seaduse sisu väljendada täpsemalt: „mida väikesemad on leibkonna tulud, seda suurema protsendi kuludest tarvitab leibkond toitluse peale — ja vastupidi“¹²⁾.

Samalaadilise seaduse püstitas Berliini linna statistikabüroo juhataja Schvabe**)—n. n. „Schvabe seadus“: „Mida jõukam on keskmiselt leibkond, seda suurema summa kulutab ta oma korteri peale, kuid seda väikesem on keskmiselt nende kulude protsent“. Kuidas suhtuvad sellele seadusele meie andmed, seda näitab tabel, milles on toodud korterikulude võrdkaalud ühes sisseseadekuludega, mis ka korterisse kuuluvad.

Dépenses pour logement. (Total des dépenses=100).

20	Kuukulurühmad Groupes de dépenses mensuelles	Leibkonnaliigete arv — Nombre de membres de ménage					Keskmiselt Moyenne
		1 liige 1 membre	2 liiget 2 membres	3 liiget 3 membres	4 liiget 4 membres	5 ja enam liiget 5 et plus de membres	
	Kuni — Moins de 6 000 mk.	11,7	10,0	20,0	17,0	—	16,7
	6 000—8 000 "	—	15,5	17,5	15,2	13,0	15,6
	8 000—10 000 "	—	24,3	13,4	14,4	14,2	14,8
	10 000—12 000 "	—	22,3	15,2	15,4	12,6	14,7
	12 000 ja üle—et plus	—	14,5	17,7	11,7	11,7	13,0
	Keskmiselt — Moyenne	11,7	18,5	16,3	14,2	12,9	14,5

Korterikulude rahalise suuruse muutumist üksikuis rühmades meie siin ruumipuudusel ette ei võta, kuid juhime lugeja tähelepanu lhk. 28 tabeli peale, kus „Schvabe seaduse“ mõju ilmneb; protsentides väljendub „Schvabe seadus“ väga selgesti, eriti leibkondade keskmisis arvudes, kuigi üldiselt mitte puhtalt. Selle põhjuseks on meie türi seadus, mis korterikulude türi osas väga erinevalt mõjub, sest et osa uuritud leibkondi maksid türi seadusnormide kohaselt, osa aga kõrgeid turuhindu.

Samuti osutub teatud reeglipärasus korterikulu osatähtsuse languses ühes leibkonnaliigete arvu kasvamisega.

Vastupidine toitluskuludele reeglipärasus tuleb ilmsiks kehakattekulude juures: selle osatähtsus tõuseb üldise kulusumma tõusuga ja langeb leibkonnaliigete arvu tõusuga — kuigi viimane muutus nii puhas pole kui esimene.

Kehakattekulude võrdkaalu muutumine erineb toitlus- ja korterikulude võrdkaalu muutumisest suure muutus ulatusega; eriti on see suur paljuliigetega leibkondades; näiteks, neljaliikmelisis leibkondades ligi vilekordne. See on tingitud sellest, et kehakattekulu, võrreldes

*) E. Engel „Die Produktions- und Consumtionsverhältnisse des Königreichs Sachsen (1857)“, „Bulletin de l'Institut international de statistique“, Tome IX, Rome 1895¹²⁾.

***) „Berliner Städtisches Jahrbuch“ IV Jahrgang 1868¹³⁾.

toitlus- ja korterikuluga, suuremat painduvust võimaldab kitsais oludes „aetakse läbi“ äärmise piskuga, kas endiste aegade tagavarasid või vanakraamituru kaupa kasutades. Et aga ühtlasi sarnane enesepiiramine kultuurilisele tarvitajale rõhuv tundub, siis muutub pilt kohe, kui vähegi sissetulek lubab: esimeses järjekorras peale toidu, tihti koguni selle kahjuks, soetatakse enesele enam-vähem kõlblik kehakate. Sellepärast peame äärmiselt madalat kehakattekuulu võtma, kui tunnust leibkonna erakorraliselt halvast majanduslikust seisukorrast.

Dépenses pour habillement (Total des dépenses=100).

21 Kuukulurühmad <i>Groupes de dépenses mensuelles</i>	Leibkonnaliigete arv — <i>Nombre de membres de ménage</i>					Keskmiselt <i>Moyenne</i>
	1 liige <i>1 membre</i>	2 liiget <i>2 membres</i>	3 liiget <i>3 membres</i>	4 liiget <i>4 membres</i>	5 ja enam liiget <i>5 et plus de membres</i>	
Kuni — <i>Moins de 6000 mk.</i>	22,0	13,2	10,6	5,2	—	12,6
6000—8000 "	—	16,2	14,1	7,9	7,8	11,4
8000—10000 "	—	14,8	18,7	11,1	12,0	13,1
10000—12000 "	—	15,5	23,1	17,9	16,1	17,5
12000 ja üle— <i>et plus</i>	—	22,7	21,1	24,4	17,4	20,3
Keskmiselt — <i>Moyenne</i>	22,0	15,8	18,0	15,9	14,3	15,7

Kuna toitlus-, korteri- ja kehakattekulude osatähtsuse muutumine üksikuis leibkerühmade teatavat sidet osutab, — selles mõttes, et ühede tõus teise vähenemist ja vastupidi tingib, — siis on väga tähtis vaadelda kõigi füüsiliste tarvete rahulduse kulude osatähtsust üksikasjalisemalt. Selleks, koostades toitlus-, korteri-, kehakatte-, puhastus- ja ravimiskulusid, saame järgneva tabeli:

Dépenses pour nécessités physiques (Total des dépenses=100).

22 Kuukulurühmad <i>Groupes de dépenses mensuelles</i>	Leibkonnaliigete arv — <i>Nombre de membres de ménage</i>					Keskmiselt <i>Moyenne</i>
	1 liige <i>1 membre</i>	2 liiget <i>2 membres</i>	3 liiget <i>3 membres</i>	4 liiget <i>4 membres</i>	5 ja enam liiget <i>5 et plus de membres</i>	
Kuni — <i>Moins de 6000 mk.</i>	93,8	94,8	95,8	98,0	—	95,5
6000—8000 "	—	90,9	93,2	92,4	96,1	93,3
8000—10000 "	—	88,6	92,7	90,7	94,0	92,4
10000—12000 "	—	94,1	89,6	92,3	94,1	92,8
12000 ja üle— <i>et plus</i>	—	77,4	88,0	90,5	87,6	88,2
Keskmiselt — <i>Moyenne</i>	93,8	90,6	91,4	91,5	92,2	91,7

Välja arvatud üksikud erandid, mis on tingitud rühmade väiksusest ja nendesse kuuluvate leibkondade suurest individuaalsest erinevusest (näiteks 10—12 tuh. mk. kuluga kahe-liikmelisid leibkondades ühe abielupaari korralikult registreeritud erakorraliselt suur toitluskulu), näeme ka siin toodud tabelis juba eeltuttavat reeglipärasust, mis puhtamalt väljendub keskmiselt arvudes: mida suurem on leibkonna üldine kulusumma (ehk vastavalt tulusumma), samuti mida väikesem on leibkonnaliigete arv, seda väikesema protsendi kulutab ta füüsiliste tarvete rahuldamiseks; leibkonnaliigete arvu mõju tuleb eriliseit ilmsiks väikesema kulusummaga rühmades, kuna suuremate kulusummade juures kõikumisi leidub. Et see reeglipärasus ilmsiks tuleb suuremate kululiikide kogurühma juures, milles toitluskulu sisaldub osana, siis võib ka eelnimetatud „Engeli seadust“ käsitleda üldisema suunduvuse erivormina, nii kui seda rõhutab S. Solntsev Berliini tööliste büdžetite analüüsis¹²⁾ ja Rootsi büdžetiline uurimus¹³⁾.

Meid siin huvitab aga rohkem Tallinna tööliste leibkondade füüsiliste tarvete kuluprotsendi kõikumise suurus: see ulatub, välja arvatud üksik erandlik suure tuluga leibkond kahe-liikmeliste rühmas, 87,6% kuni 98,0%, s. o. 10,4% piires. Kuna samade kulude võrdkaalu kõikumine tulu-kulusumma liikide järele oli: Berliini töölisil 1908 a. 72,93%—86,09% s. o. 13,16%. Shveitsi ametnikudel ja töölisil 1921 a. 73,9%—85,1% s. o. 11,2%, Saksamaa töölisil 1908 a. (ilma tervishoiu- ja kehapuhastuskuludeta) aga 82,9%—89,7%, s. o. kõigest 6,8%, siis võib lugeda Eesti tööliste füüsiliste tarvete kulusummade võrdkaalu kõikuvuse keskmiseks, kuna aga selle alamäär, s. t. kõigesoodsam olukord, algab ligikaudu seal, kus lõpeb teisel kõigekõrgem, s. o. kõigealvarem olukord.

Sellest järgneb, et Eesti töölisil ühiskondliikkude ja vaimliste tarvete rahuldusvõimalused väga piiratud on ja et nende tarvete rahuldusmäär kõigub vastupidises suunas füüsiliste tarvete kulu võrdkaalude kõikuvusele, s. t., et väikesissetulekuiga ja suure liigete arvuga leibkondades peale füüsiliste tarvete rahuldamise muuks otstarbeks väga vähe üle jääb. Et

muudes kuludes väga palju eriliike on ja lõbustuskulud ka „kõrtsikulused“ sisaldavad, siis vaatleme siin eeskätt puhthariduslike kulude võrdkaalu kõikumust.

Dépenses pour instruction (Total des dépenses=100).

23	Kuukulurühmad Groupes de dépenses mensuelles:	Leibkonnad—Ménages					Keskmiselt Moyenne
		1-liikmelised 1 membre	2-liikmelised 2 membres	3-liikmelised 3 membres	4-liikmelised 4 membres	5- ja enamliik- melised 5 et plus de membres	
	Kuni — Moins de 6 000 mk.	0,5	0,9	1,0	1,6	—	1,0
	6 000 — 8 000 "	—	1,1	2,9	2,1	1,6	2,1
	8 000 — 10 000 "	—	1,3	2,1	4,4	2,9	3,2
	10 000 — 12 000 "	—	0,9	1,1	2,3	2,9	2,4
	12 000 ja üle—et plus	—	3,4	1,8	2,9	3,8	3,1
	Keskmiselt—Moyenne	0,5	1,3	2,1	3,0	3,0	2,7

Kuna üksikuis rühmalikes (lahtreis) kõikumisi osutub, tuleb keskmiste juures selgesti ilmsiks reeglipärasus: mida suurem kulusumma, seda suurem kulu hariduse peale; et selle juures hariduskulu kasvab ka leibkonnaliigete arvu kasvamisega, oleneb laste õppeabinõude suurest osatähtsusest hariduskuludes. Et hariduskulud üldse madalad on, see on järeldus kõigest eespool selgitatust.

Et eksiarvamisi ei tekitaks uuritud leibkonnades esinevad haridusega võrreldes osalt kõrgemad lõbustuskulud, peatume lõpuks ka nende juures vähe üksikasjalisemalt. Et ka need üksikuis büdzhetrühmades üldiselt hariduskulude taoliselt muutuvad, on selge; kuid tähtis on vaadelda neid muutusi eraldi vaimlis- ja kehalislõbustuse alal. Selleks toome võrdlevad arvud nii kulu- kui leibkonnaliigete arvu rühmades keskmisist kuludest.

Dépenses pour distractions spirituelles et physiques (Total des dépenses=100).

24	Kuukulurühmad Groupes de dépenses mensuelles	Keskmised lõbustuskulud kulurühmades—Moyenne des dépenses pour distractions en groupes de dépenses			Leibkonna suurusrühmad Groupes de composition des ménages	Keskmised lõbustuskulud leibkonna suurusrühmades Moyenne des dépenses pour distractions en groupes de composition des ménages		
		Lõbustuskulude % ül- disees kulusummas % des dépenses pour distractions au total des dépenses	Neist—Dont			Lõbustuskulude % ül- disees kulusummas % des dépenses pour distractions au total des dépenses	Neist—Dont	
			Vaimislõbustus Distractions spi- rituelles	Kehalislõbustus Distractions phy- siques			Vaimislõbustus Distractions spi- rituelles	Kehalislõbustus Distractions phy- siques
	Kuni — Moins de 6 000 mk.	0,7	37,3	62,7	1 liikmelise—membre	0,8	100,0	—
	6 000 — 8 000 "	2,2	17,2	82,8	2 liikmelise—membres	2,4	27,8	72,2
	8 000 — 10 000 "	2,3	9,8	90,2	3 " "	2,4	31,4	68,6
	10 000 — 12 000 "	2,6	27,4	72,6	4 " "	3,1	20,7	79,3
	12 000 ja üle—et plus	4,0	26,0	74,0	5 ja enam liikm.—et plus d. mem.	2,7	15,1	84,9
	Keskmiselt—Moyenne	2,6	21,3	78,7	Keskmiselt—Moyenne	2,8	21,3	78,7

Vaimlis- ja kehalislõbustuse kulude protsendiline suhe osutub üksikuis büdzhetrühmades väga kõikumaks; ainult väga üldiselt võib jälgida nende kasvamist üldkulu kasvamisega ja enam selgemalt vähenemist leibkonnaliigete arvu kasvamisega. Viimane asjaolu on tingitud kehalislõbustuse kulu rõhuvast mõjust vaimislõbustuse kulu peale, mis kasvab ühes leibkonnaliigete arvu kasvamisega. Sest kehalislõbustuse kuludes esinevad domineerivalt suitsetuskulud, kuna kulu alkoholi peale seisab tagaplaanil.

Kokkuvõttes võime kogu eelantud ülevaate tulemusena konstateerida järgmist: uuritud töölisleibkonnade kulude-tulude üksikosade vahekorrad ja nende võrdlus kasutada olevate väljamaa andmeiga osutavad kindlal kujul väga madalat elutarvete rahulduse tasapinda, mille juures loomulikult liiga esiplaanile tungib füüsiliste, nendest eriti toitlustarvete rahuldamine.

Kuna sarnase olukorra juures kahtlemata, kõigi teiste tarvete rahuldamine puudulik on, vajab uuritud tööliste toitlustus veel erilist vaatlust. On osutunud toitlustarvete erilisel esiletõstmisel tegemist siiski tasakaalus või aga puuduliku toitlusbüdzhetiga, seda selgitab järgnev peatükk.

IV. TÖÖLISTE TOITLUS.

Alimentation des ouvriers.

Uuritud leibkondade, seega üldse ka Tallinna ja Narva tööliste toitu võime ja peame vaatlema kahes suunas: selgitust nõuab nii toitlulaad kui toitlusmäär. Esimene võimaldab selgitada, missuguseid aineid tarvitab Eesti tööline toiduks ja kuivõrra nende tarvitamine on otstarbekohane tervislikust ja tululikkuse seisukohast, teine — kas rahuldab tarvitatud toiduainete määr ja laad tööliste eneste ja nende omaksete eluhoiu nõudeid.

Nende ülesannete teostamiseks kasutada olevad uurimusandmed, nii kui selgitatud eespool lhk. 14, on palju suuremalt arvult leibkondadelt kui kulude-tulude alal, seega statistiliselt soodsamad. Ka on nad kogumistehniliselt kindlad, saavutatud kuu kestes korralikkude üleskirjutuste abil. Sellepärast võib neilt oodata tõelruud tööliste toitluseisukorra peegeldust.

Andmed uurimusaluste leibkondade arvust üksikuis büdzhetrühmades ja nende soolistest ning vanuslikust koosseisust leiduvad tabelosa tab. 3-das. Siin nende juures pole vajadust pikemalt peatuda allselguvail asjaoludel.

1. Toitluse iseloom. Iga maa looduslikkude tingimuste ja neile vastavate kohalikkude toiduainete iseloomu kohaselt kujuneb välja ühe või teise rahva traditsiooniline toitmisviis. Normaalelu tingimuses on see võrdlemisi püsiva iseloomuga ja võimaldab rahva eluviisidest ja -tingimustest tabava pildi; erakorralisole oludele aga ei suuda traditsioonid sagedasti mitte vastu seista, ning rahva toitlus võib omandada ebanormaalse ilme, mis iseloomustab küll ebanormaalseid olusid, mitte aga enam rahva loomulikkude eluviisi, eriti toitu. Ent selle juures peab ühtlasi silmas pidama, et erakorralised olud mõjuvad eeskätt mitte sedavõrra tarvitavate ainete loetelu, kui nende arvulise vahekorra peale — kehva sissetuleku juures tõrjub odav aine kallima välja; sellepärast suundub ka uuritavate leibkondade toitluse vaatlusel meie tähelepanu eeskätt tarvitatud ainete arvuliste vahekordade selgitamisele.

Tarvitatud ainete arvulist vahekorda, nende võrdkaalu või osatähtsust kogutoitluses, võime vaadelda ainult neid ühisele alusele viies. Selleks on tavaliselt tarvitatud ainete rahaline väärtus. Ent see näitab üksnes seda, kui palju mitmesuguse sissetulekuga leibkonnad on kulutanud ühe või teise aine peale. Et ainete hinnad enamasti mitmesugused ja sagedasti kõikumavad, siis on sarnane võrdlus, kuigi üldiseks orienteerimiseks küllaldane, siiski mitte soovitatavalt täpne. Viimast võimaldab kõigi toiduainete ümberarvutamine neis sisalduva soojusenergia üksusise, n. n. kaloreisse. (Lähem selgitus kaloreist leidub tagapool tööliste toitlusemäära käsitlevas osas).

Olulisemaks eeltingimuseks kõigiks võrdlusiks aga on uuritavais leibkondades sooliste ja vanuslikkude erinevuste kõrvaldamine. Selleks tarvitatakse kõigi perekonnaliigete ümberarvutamist, n. n. täistarvitajaks (ka toitlusüksuseks nimetatud). Nimelt, eriliste füsioloogiliste toitlusbüdzhetiliste uurimuste varal on kindlaks tehtud vahekord, mil määral võrdub naise ja mitmesuguses vanuses laste toidutarvitus täismehes toidutarvitusele. Et sarnaseil uurimisel tegemist oli mitmesuguse inimmaterjaliga, samuti nende erinevate töö- ja elutingimustega ning, lõpuks, ka uurimusviisidega, siis ei ühti tulemused igakord täpselt. Sellepärast peab igal vajalikul korral paljudest võrdarvudest valima uurimustingimustele kõigevastavamad. Sarnaseina osutusi Eesti kliima ja olude kohaselt kõigeotstarbekohasemaks Vologda büdzhetilisel uurimisel saavutatud suhtarvud. Nende järele võrdub: ¹⁾

Mees 18—60 aastani	1,0
Naine 17—55 „	0,8
Mees üle 60 a. ja noormees 14—17 a.	0,8
Naine üle 55 a. ja tüdruk 14—16 a.	0,6
Mõlemat sugu lapsed 7—13 a.	0,55
„ „ „ 1—6 a.	0,3
„ „ „ alla 1 a.	0,1

Tõsi, need suhtarvud on liiga üldised, ei arvesta ei töö ega kehakaalu erinevustega, ka võib põhjendatud olla Schütz'i²⁾ väide liig madalast laste suhtarvust, missugune viga

ühine on enam-vähem kõigile seni püstitatud normidele. Kuid arvesse võttes, et meie uurimuses puuduvad andmed uuritavate raskuse kohta, samuti võimatu on suure arvu juures individuaalselt eristada tööraskuse iseloomu, peame leppima toodud üldiste võrdnormidega. Laste võrdarvu võimalikku madalust aga võime uurimisel saavutatud tulemuste hindamisel silmas pidada.

Eeltoodud normide kohaselt kõiki uuritud leibkondade liikmeid ümber arvutades, saame üksikuis büdzhetrühmades ühe leibkonna kohta järgmised täistarvitajate arvud.

Täistarvitajate arv ühe leibkonna kohta büdzhetrühmades.

Nombre d'unités de consommation par ménage selon les groupes de budget.

25	Kuukultuurühmad Groupes de dépenses mensuelles	Leibkonnaliigete arv — Nombre de membres de ménage					Keskmiselt Moyenne
		1 liige 1 membre	2 liiget 2 membres	3 liiget 3 membres	4 liiget 4 membres	5 ja enam liiget 5 et plus de membres	
	Tallinna						
	Kuni — Moins de 6 000 mk.	0,80	1,29	1,92	2,90	—	1,59
	6 000—8 000 "	—	1,70	2,14	2,71	3,53	2,62
	8 000—10 000 "	1,00	1,80	2,24	2,80	3,76	3,08
	10 000—12 000 "	—	1,73	2,17	2,92	3,88	3,17
	12 000 ja enam — et plus	—	1,47	2,28	3,11	4,10	3,41
	Keskmiselt — Moyenne	0,84	1,56	2,15	2,87	3,83	2,91
	Narva						
	Keskmiselt — Moyenne	—	1,60	2,38	2,85	3,45	2,77

Neis arvudes võime konstateerida reeglipärasat muutuvust mitte üksnes tulurühmades leibkonnaliigete arvu kasvades, mis enesestmõistetav, vaid suuremais leibkondades, eriti nende keskmises, ka kulusumma kasvades. Seletatav on see nähtus juba tulude osas valgustatud asjaoluga — suurema arvu tööaliste leibkonnaliikmeiga, kes nii tulu-kulu kui täistarvitajate arvu suurendavalt esinevad.

Erilist tähelepanu väärrib üldine täistarvitajate arv: Tallinnas 2,91 ja Narvas 2,77. Eespool, lhk. 15, töölisleibkondade liigete arvusid käsitledes selgus, et neid — tootlusalal Tallinnas 4,1 ja Narvas 3,8 — ainult suure ettevaatusega töölikkusele lähedaiks võime lugeda. Lääne-Euroopa riikidest aga, sellevastu, on meil käsitleda järgmised rahvusvahelise reaalpalkade võrdlusaluse arvutusil kasutatud keskmised töölisleibkondade suurused: Inglismaal 5,6 liiget ehk 4,37 täistarvitajat, Belgias 3,5 täistarvitajat, Itaalias ligi 4 täistarvitajat, Saksamaal 3,5 täistarvitajat ja ainult Rootsis 4,41 liiget ehk 2,59 täistarvitajat. Võrreldes nende arvudega peame lugema eeltoodud Eesti arvusid madalaks: Eesti töölisleibkonnad on väikesearvulised ja ähvardavad oleval elutingimusil sarnaseiks ka jääda; sest nad näivad koosnevat suuremsuhtarvulisest, s. t. vanemaist liikmeist kui Rootsis, ja seega on neis vähem lapsi.

Tallinna ja Narva tööliste tarvitatud toiduainete loetelu on võrdlemisi pikk: tabelosas toodud tabelleis on neid 90, arvamata kümnekond, väga väikeste kvantumejga esinevaid aineid, mis on ühendatud neile sugulasiga. Ent ka toodud pikas loetelus leiame võrdlemisi vähe aineid, mis esinevad enam-vähem silmapaistvas määras. Eristades neid teisist, mida võib rühmade viisi koondada, saame võrdlemisi lühikese ja ülevaatliku nimestiku, mille kohaselt ka vaatleme siin üksikute ainete võrdkaalu. Kergemaks orienteerimiseks peatume ka siin ainult tüüpiliste rühmade ja ja üldiste keskmiste juures. (v. tab. lhk. 37).

Ainete võrdkaalud ($\frac{1}{100}$) on võetud kahesuguseil andmeil: ühe täistarvitaja päevatarvituse ainete rahalise väärtuse ja sama täistarvitaja päevatarvituse ainete kalorilise sisalduse alusel. Peale selle on tabelis antud ka täistarvitaja päevatarvituse ainete hulk grammides.

Kuna esitatud liigituse järele kõik ained on peaaegu puhtalt, enam kui 99% määras, jaotatud kahte pearühma — taime- ja loomariigiaineks — siis omame sellega väga hea toitluse kvaliteedi iseloomustuse nii üksikute leibkondrühmade kui kogu uurimustulemuste suhtes.

Üldtulemusena osutub uuritud Tallinna ja Narva leibkondade toitlus eeskätt vegeetaabiliseks — kõrgeil määral taimeriigiainest koosnevaks. Selle asjaolu tulemused toidu keemilise koosseisu suhtes selguvad allpool. Siin aga konstateerime eeskätt taimetoitluse tõttu võrdlemisi suurt tarvitatud toiduainete hulka — täistarvitaja-päeva kohta 2273,0 g. (Tallinna tüüp. naisrühm) kuni

2423,1 g. (Tallinna tüübiline meesrühm), mis annab naeltes 5,5—5,9. Teisis riikides, kus tööliliste toit enam-vähem rikkalik loomariigisaadusist, on üldine tarvitatud ainete kaal palju väikesem. Nii moodustas ennesõjaaegne tööliliste toit, värsket juur- ja puuvilja arvestamata, täistarvitaja-päeva kohta: Pariisis 1462 g., Londonis 1367 g. ja Ameerika Ühisriikides 1389 g.¹⁴⁾ Kui neile arvudele ka juure arvata veel värsket juur- ja puuvilja, ei ulatu need kaugelt meie arvudele, sest et, näiteks, leiva- ja jahuaained esinevad neis kõigest 570, 567 ja 823 g., kartulid 271, 274 ja 296 g., meil sellevastu aga esimesed 655—752 g. ja teised 582—619 g.

Peale teraviljaainete ja kartulite tarvitab Eesti tööline suurlinna töölisiga võrreldes veel suurel määral piima ja kala — esimest 358—550 g. eelnimetatud linnade 283, 209 ja 280 g. vastu, teist 103—116 g., kuna aga, Pariisi—Londoni—Ameerika tööliliste toiduainete nimestikus kala tavalise toiduainena ei esine. Samuti ei esine kala, näiteks, ka Rahvasteliidu Tööbüroo poolt rahvusvaheliseks tööliliste reaalpalkade võrdluseks võetud toiduainete nimestikus¹⁵⁾.

Kooskõlas eeltoodud võrdlusandmeiga on ka pealesõjaaegsed andmed. Nii moodustas, näiteks, Norras 1918—1919 a. täistöölise kogu päevatoit kõigest 1756 g., sellest leiva-, tangu- ja jahuaineid 447 g., keedu-, aiat- ja puuvilja 416 g. (sellest kartuleid 345 g.), piima, piimasaadusi, võid, (ka taimevõi) ja mune 572 g., lihaaineid 111 g., kala 129 ja kolontiaalaineid (suhkur, siirup, kohv j. n. e.) 81,4 g.¹⁶⁾ sellevastu aga Tšehhoslovakkia töölilisel 1923 a.—ilma looma sisikondadeta, juustuta, puuviljata, roheline aiaviljata ja veel muude aineita, kokku rahaväärtuses 12,0% määral, — 1778 g., sellest leiva-, tangu- ja jahuaineid 631 g., kartuleid 372 g., liha ja lihaaineid 118 g., rasvaaineid 63 g., piima ja mune 454 g.¹⁷⁾

Nii selgub eeltoodud tabelist Eesti pea- ja tööstuslinna tööliliste toitluse omapärane ilme, mis on tingitud nii omaama saaduste iseloomust kui tarvitajate nõrgast ostujõust. Võrreldes teiste suurlinnadega, sarnaneb see suurel määral maaelanikkude toitlusele, mis igalpool ja alati rikas leivast, juurviljast ja piimast, Eestis ka veel kalast.

Mil määral on toiduainete koosseis tingitud tarvitaaja ostujõust, seda näitab kõige paremini tarvitatud toiduainete rahalise väärtuse kõikumine üksikuis leibkondrühmades. Eeltoodud tabeli teise osa andmeil võime konstateerida tõsisasja, et kolmanda peatüki vaatluste kohaselt madalama elutarvete rahuldamise tasapinnaga leibkondades, eriti tuntavalt Narva keskmises, taimeriigiained teisi ületavad suuremal määral kui kõrgema tasapinnaga leibkondades. Kui täpselt see asjaolu ainete võrdkaaludes peegeldub, näitavad üksikute ainete kohta leiduvad andmed. Nii langeb tera- ja kaunviljaainete võrdkaal reeglipäraselt,—kõrgemaga (33,07) Narvas ja madalamaga (30,75) Tallinna keskmises, mille elutasapind üldse kõrgem Tallinna tüübilisist leibkondadest; kartulid esinevad kõrgema kaaluga jällegi Narvas ja Tallinna naisrühmas, puuvilja ja marjad aga vastupidi—madalamaga. Suhkur, ka võrdlemisi odav aine, on pea võrdne, ent siiski Tallinnas kõrgem naisrühmas, kuna Narvas see madalamal asub. Eriti tähelepanuväärne on taimevõi ja lehmavõi võrdkaalude erinevus: need seisvad täielikult vastupidises järjekorras, kusjuures taimevõi Narvas tuntavalt ületab lehmavõid. Piima juures tuleb ilmsiks samane nähtus kui suhkrugi juures—Narva ei sobi reeglipärasusega Tallinnas. Selle ebasobivuse tasakaalustab Narvas Tallinnast suurem loomaliha ja heeringate tarvitamine. Nähtavasti on nende ebareeglipärasuste taga mingisugused harjumuste või muud erinevused, sest et ainete hinnavaheed Tallinnas ja Narvas pole suured ja, välja arvatud suhkur, mitte Tallinna kasuks.

Paljuütlev aga on tabelis esitatud toiduainete rahalise väärtuse võrdkaalude võrdlus väljamaa andmeiga. Soomes, näiteks, moodustab tööliliste leibkondade 1920-1921 loomariigiainetes väärtus kogu toidu-, söögi- ja naudingaineist 50,7% (ainult toiduaineist koguni 54,3%), eriti piim ja koor 18,5%, või (arvatavasti ühes margariiniga) 14,6%, liha 10,7%, kuna sellevastu taimeriigiained esinevad ainult 42,2%, eriti leib, jahu ja tangud 23,3%, kartulid kõigest 3,2%, suhkur ja siirup 6,3%¹⁸⁾. Rootsis moodustasid töölisleibkondades 1913-1914 a. toitluskuludest (välja arvatud joogid ja tubak) loomariigiained 54,7%, eriti lihaained 17,7%, piim ja koor 14,2%, või 8,4%, margariin 3,7% ja munad 3,5%, taimeriigiained ka, nii kui Soomes, 42,3%, eriti leivad, jahud, tangud 21,1%, kartulid 2,8%. Shveitsi õppinud töölisel (õppimatute arvud klambreis) moodustasid 1921 a. kõigist toiduainete kuludest loomariigisaadused 57,8 (56,6)%, eriti piim ja koor 21,8 (24,5)%, või 6,8 (4,8)%, munad 4,5 (3,5)%, liha ja lihaained 18,1

(16,s)%, taimeriigiained 37,4 (36,s), eriti teraviljaained 18,2 (19,5)%, kaunviljad 0,9 (0,7)%, juurviljaained 2,7 (1,s)%, kartulid 2,1 (2,3)%)¹⁰.

Töölisleibkondades ühe täistarvitaja-päeva kohta tarvitatud toiduainete hulk ja nende võrdkaalud (% suhe).

Quantité de denrées alimentaires consommées dans les ménages d'ouvriers sur unité de consommation par jour, et pondération des aliments différents (rapport en %).

26

	Toiduainete hulk grammides—Quantité de denrées alimentaires en grammes				Rahalise väärtuse võrdkaalu alusel—Pondération sur base de la valeur en argent				Võrdkaal kalorte alusel—Pondération sur base des calories			
	Tallinna		Narva		Tallinna		Narva		Tallinna		Narva	
	Tüübiline naisrühm Groupe typique féminin	Tüübiline meesrühm Groupe typique masculin	Üld-keskmine Moyenne générale	Narva üld-keskmine Moyen. génér. pour Narva	Tüübiline naisrühm Groupe typique féminin	Tüübiline meesrühm Groupe typique masculin	Üld-keskmine Moyenne générale	Narva üld-keskmine Moyen. génér. pour Narva	Tüübiline naisrühm Groupe typique féminin	Tüübiline meesrühm Groupe typique masculin	Üld-keskmine Moyenne générale	Narva üld-keskmine Moyen. génér. pour Narva
A. TAIMERIIGIAINED — COMESTIBLES D'ORIGINE VÉGÉTALE	1515,4	1674,2	1651,6	1707,1	55,28	54,38	53,55	61,04	75,66	75,57	74,99	81,36
1. Tera- ja kaunviljaained—Céréales et légumes à cosse	659,1	697,6	699,7	757,5	32,17	31,57	30,75	33,07	45,56	44,98	45,06	50,54
Rukkileib jäme—Pain de seigle, noir	448,2	419,7	448,2	578,2	14,71	11,65	12,48	18,19	28,48	24,70	26,48	35,77
Teised leivad ja saiad—Autre pain et pain blanc	125,4	188,2	108,7	82,3	9,41	12,55	11,41	6,04	8,79	12,17	10,89	5,55
Tangud ja jahud—Grains et farines	58,8	65,9	63,6	70,7	5,17	5,47	5,02	6,08	5,76	5,98	5,78	6,76
Muud teraviljaained—Autres produits des céréales	22,8	18,7	14,7	20,8	2,57	1,58	1,36	2,34	2,23	1,70	1,84	1,98
Kaunviljaained—Produits des légumes à cosse	3,9	5,1	6,5	5,5	0,31	0,32	0,48	0,42	0,35	0,43	0,56	0,43
2. Keedu- ja aiaviljad—Légumes	718,6	797,9	775,7	832,3	11,06	10,02	10,10	12,98	16,38	16,08	16,19	17,52
Kartulid—Pommes de terre	582,0	592,7	611,8	619,4	7,71	6,27	6,79	6,61	15,12	14,29	14,80	15,89
Muud keedu- ja aiaviljad—Autres légumes	136,6	205,2	163,9	212,9	3,35	3,75	3,31	6,37	1,26	1,79	1,39	1,83
3. Puuviljad ja marjad—Fruits et baies	27,6	67,1	73,4	17,2	0,87	2,04	2,30	0,81	0,95	2,10	2,31	0,65
4. Teised taimeriigisaadused—Autres comestibles d'origine végétale	110,1	111,6	102,8	100,1	11,18	10,75	10,40	14,18	12,77	12,41	11,43	12,65
Taimesõi—Beurre végétal	5,1	8,8	8,4	18,7	1,29	1,91	1,91	5,21	1,15	1,84	1,76	4,11
Suhkur—Sucre	98,0	91,1	85,3	68,1	7,78	6,50	6,17	6,15	10,99	9,48	8,91	7,30
Muud taimeriigisaadused—Autres comestibles	7,0	11,7	9,1	13,3	2,11	2,34	2,32	2,82	0,64	1,09	0,76	1,24
B. LOOMARIIGIAINED — COMESTIBLES D'ORIGINE ANIMALE	758,4	748,7	728,3	567,6	44,36	45,02	45,64	38,33	24,33	24,41	24,91	18,61
1. Piim, piimasaadused ja munad Lait, produits laitiers et oeufs	550,2	496,4	466,6	357,5	15,49	12,01	11,50	9,14	10,36	8,55	8,06	6,05
Pilmad ja koor—Lait et crème	550,1	495,6	461,7	354,7	15,45	11,76	10,06	5,40	10,35	8,50	7,96	5,95
Muud piimasaadused—Autres produits laitiers	—	0,3	0,7	1,2	—	0,08	0,13	0,08	—	0,03	0,05	0,03
Munad—Oeufs	0,1	0,5	1,2	1,6	0,04	0,17	0,41	0,66	0,01	0,02	0,05	0,07
2. Või ja rasv—Beurre et graisse	13,4	18,9	20,9	7,9	6,02	7,53	8,26	4,00	3,10	3,89	4,35	1,70
Või—Beurre	7,3	14,8	15,5	6,5	3,79	6,33	6,66	3,51	1,50	2,94	3,99	1,36
Rasv—Graisse	6,1	4,1	5,4	1,4	2,23	1,20	1,60	0,49	1,54	0,95	1,26	0,31
3. Liha ja lihaained—Viande et produits de viande	91,4	119,9	128,5	85,8	15,32	18,19	18,71	16,02	6,59	7,58	8,26	6,00
Loomaliha—Viande de bœuf	16,8	25,9	27,4	35,0	2,57	3,41	3,68	5,65	0,72	1,04	1,10	1,50
Sealiha—Viande de porc	20,5	37,4	38,5	28,2	5,71	8,52	8,43	7,88	1,05	2,98	3,07	3,01
Lambaliha—Viande de mouton	26,1	21,1	25,3	6,0	4,46	3,06	3,32	0,96	2,38	1,72	2,03	0,53
Teised lihad—Autre viande	12,1	16,9	16,8	9,5	0,71	1,22	1,06	0,79	0,74	0,92	0,96	0,53
Muud lihaained—Autres produits de viande	15,9	18,6	20,5	6,5	1,87	1,98	2,22	0,74	1,10	0,92	1,10	0,43
4. Kalad—Poissons	103,4	112,5	112,3	116,4	7,53	7,29	7,17	9,17	4,28	4,39	4,24	4,86
Heeringad—Harengs	24,5	33,7	29,3	39,1	2,54	3,04	2,59	4,31	1,61	2,06	1,79	2,51
Silgid—Petits harengs bottiques	50,9	38,5	40,1	55,9	2,94	1,61	2,01	2,57	1,62	1,98	1,15	1,84
Muud kalad—Autres poissons	28,0	46,3	42,9	21,4	2,05	2,64	2,57	2,29	1,15	0,35	1,30	0,51
C. JOOGID, MAIUS- JA MAITSEAINED—PETITE BIÈRE, ÉPICES ET FRIANDISES	0,1	0,2	2,0	0,3	0,36	0,60	0,81	0,68	0,01	0,02	0,10	0,03

Nii näeme kõigis eelnimetatud andmeis tunduvat loomariigianete kulu ülekaalu taimeriigianete kuludest, kuna meil vahekord vastupidine on. Eriti suur on meil, võrreldes teisiga, teraviljaainete, samuti kartuli rahaline võrdkaal.

Kuna tera- ja kaunviljaained, samuti keedu- ja aiaviljad, eriti kartulid, Eesti tööliste toitluses nii tähtsat osa etendavad, vaatleme nende kulu võrdkaalu muutust kõigis Tallinna leibkondade rühmades.

Tera- ja kaunviljaainete rahalise väärtuse võrdkaal Tallinna töölisleibkondades.

Pondération sur base de la valeur en argent de la consommation des produits des céréales et des légumes à cosse dans les ménages à Tallinna.

27	Kuukulusumma Montant de dépenses mensuelles	Leibkonnad — Ménages					Keskmiselt Moyenne
		1 liige 1 membre	2 liiget 2 membres	3 liiget 3 membres	4 liiget 4 membres	5 ja enam liiget 5 et plus de membres	
	Kuni — Moins de 6 000 mk. . .	25,8	31,6	32,2	36,6	—	31,7
	6 000—8 000 " . . .	—	25,8	30,9	33,3	36,9	32,8
	8 000—10 000 " . . .	30,2	21,9	29,2	31,6	33,4	31,8
	10 000—12 000 " . . .	—	18,1	30,0	27,4	33,1	29,7
	12 000 ja enam—et plus	—	16,9	25,2	30,5	29,5	28,5
	Keskmiselt — Moyenne	27,2	24,2	29,5	30,4	32,6	30,8

Selgelt ilmneb reeglipärasus: mida väikesem leibkonna tulu-kulu, ehk mida suurem leibkonnaliigete arv, seda suuremat osa etendavad toitluskulus teraviljaained. Samuti on lugu üldjoonis ka kartuleiga.

Kartulite rahalise väärtuse võrdkaal Tallinna töölisleibkondades.

Pondération sur base de la valeur en argent de la consommation des pommes de terre dans les ménages d'ouvriers à Tallinna.

28	Kuukulusumma Montant de dépenses mensuelles	Leibkonnad — Ménages					Keskmiselt Moyenne
		1 liige 1 membre	2 liiget 2 membres	3 liiget 3 membres	4 liiget 4 membres	5 ja enam liiget 5 et plus de membres	
	Kuni — Moins de 6 000 mk. . .	7,3	8,2	7,7	8,1	—	7,9
	6 000—8 000 " . . .	—	7,9	7,1	9,1	9,6	8,4
	8 000—10 000 " . . .	3,0	4,1	5,5	6,3	7,5	6,7
	10 000—12 000 " . . .	—	4,1	4,2	6,4	6,6	6,2
	12 000 ja üle—et plus	—	5,0	5,5	5,1	6,4	6,0
	Keskmiselt — Moyenne	5,9	6,3	6,2	6,7	7,2	6,8

Osutunud reeglipärasusest ja välisriikidega võrdlusest võime seega järeldada, et Tallinna ja Narva töölisleibkondade toitluse iseloom üksikute toiduainete suhtelise vahekorra mõttes kõrgel määral tingitud on tarvitajate madalast ostujõust, mis nagu eespool nägime, omakorda tingitud on nende madalast teenistusest.

Selle järelduse tõelikkust kinnitavad ka andmed, mis on saavutatud Narvast 3 kontoriteenija ja 1 pangaametniku leibkonnalt. Kuigi meil puuduvad andmed nende aastatuludest ja -kuludest, võime ikkagi pangaametniku majanduslikku seisukorda paremaks lugeda kui kontoriteenijail. Ei ole ka kahtlust, et viimaste tulu-kulubüdzhet madalam võib olla, kui uurimuses esitatud Narva töölisleibkondadel.

Vastavalt sellele leiame ka kontoriteenijate toitluses kehvuse ilme veel teravamal kujul kui Narva töölisil, kuna sellevastu pangaametniku leibkonna toitlus tööliliste omast parem on. Võrdluseks toome väikese tabeli:

Toiduainete väärtuse võrdkaalud (%) Narva tööliliste ja kontoriteenijate leibkondades.

Pondération de la valeur des denrées alimentaires consommées dans les ménages d'ouvriers d'employés de bureau et d'employé de banque à Narva.

29	Toiduainete rühmad Groupes de denrées alimentaires	Tööliliste leibkondades (keskmine) Ménages d'ouvriers (moyenne)	Kontoriteenijate leibkondades Ménages d'employés de bureau
	A. Taimeriitained—Comestibles d'origine végétale	61,04	62,19
1.	Tera- ja kaunviljaained—Céréales et légumes à cosse	35,07	31,74
2.	Keedu-, aia- ja puuviljad (ka marjad)—Légumes et fruits (aussi baies)	13,79	16,00
3.	Telsed taimeriitained—Autres comestibles d'origine végétale	14,18	14,45
	Sellest taimevõi—Dont beurre végétal	5,21	4,91
	B. Loomariitained—Comestibles d'origine animale	38,33	35,31
1.	Piim, piimasaadused ja munad—Lait, produits laitiers et oeufs	9,14	7,00
2.	Või ja rasv—Beurre et graisse	4,00	2,49
3.	Liha ja lihained—Viande et produits de viande	16,02	17,86
4.	Kalad—Poissons	9,17	7,96
	C. Joogid, maitse- ja maitseained—Petite bière, épices et friandises	0,63	2,50

Kuna üksikuis aineis ebareeglipärasusi osutub, on taime ja loomariigiainete vahekord kõige ebasoodsam kontoriteenijail.

Eriliselt toovad esile Eesti töölise toitluse vegetaarse iseloomu tarvitatud toiduainete kalorilise sisalduse alusel arvatud võrdkaalud: 74,99—81,36% langeb taimeriigiisaaduste ja vähem 25% loomariigiisaaduste arvele. Leib moodustab kogu toidust enam 45%, Narvas koguni 50% ümber, juurvili 16,03—17,52%. Kui nende arvudega võrrelda samade ainete rahalise väärtuse alusel arvatud võrdkaalusid, mis palju väikesemad, — leival 30,75—33,07, keedu- ja aiaviljal 10,02—12,93, — siis on selge, et nende suur võrdkaal toitluses on tingitud nende odavusest, võrreldes liha ja teiste loomariigiainega. Seega on veel kord tõestunud väide, et tarvitatud toiduainete koosseisu määrab ära tarvitajate ostujõud ja et väikese ostujõu juures see mele oludes paratamata koormatud on taimeriigiainega.

Kuna Tallinna ja Narva töölise toiduainete koosseisu välisriikide töölise toiduainete koosseisuga juba eespool grammide ja rahalise võrdkaalu alusel võrrelnud oleme ja kalorite alusel võrdkaalud kahtlemata juba osutunud vahekordi ainult süvendavad, siis peatume siin ainult Riigi statistika keskbüroo elukallidusindeksi aluseks võetud toidunormi juures. Selle kokkuseadmisel olid mõõduandvad nii endised katsed Eestis kitsaste pealesõjaaegsete olude kohast toitlusnormi püstitada ja üldandmed kogu rahva poolt tarvitatud ainete hulga kohta, samuti ka naaberriikide kogemused sel alal ja, lõpuks, toitlustarvete rahuldamise otstarbekohasuse nõuded. Sellepärast pole huvituset, mil määral vastab sarnasele teoreetilisele eeskujutoidumoon koosseisule tegelik töölise toidumoon. Selleks toome lühikese võrdlustabeli ainerühmade ja mõne tähtsama erilaine kohta.

	Tallinna töölise keskmine toidu-koosseis	Eesti elumaksumusindeksi alusnormi koosseis ¹³⁾
Teraviljaained	44,50	49,3
Neist rukkileib	26,48	36,7
Kaunviljaained	0,56	1,4
Keedu-, aia- ja puuvili	18,50	19,7
Sellest kartul	14,80	13,4
Suhkur	8,91	4,7
Piim ja piimaained	8,01	3,4
Munad	0,05	0,3
Või ja rasv (ühes taimevõiga)	6,11	7,4
Liha ja lihaained	8,26	10,5
Kalad	1,21	3,3
Joogid, maius- ja maitseained	0,80	0,1

Nii leiame elumaksumusindeksi aluses suuremad võrdkaalud rukkileiva arvel teraviljaainel ja kartuli arvel keedu- ja aiaviljadel, ent samuti ka kaunviljadel, munadel, võil ja rasval ning lihaainel. Tegelikus töölise toidus aga, sellevastu, ületavad indeksialuse norme suhkur, piim, ning kalad. Seega on teostunud tegelikus töölise toidus piiratud ostujõu juures erisugune valik asetada väga kalleid liha ja võid ning rasvaaineid odavama piima ja kalaga, samuti suhkruga, mis maksumuselt väga lähedane koguni leivale ja kartulile (vaata allpool „Toitluse maksumus“). Kahtlemata mõjub teiselt poolt suurem piima ja suhkru võrdkaal ka üldise teraviljaainete võrdkaalu peale; kuid selle juures peame konstateerima ühtlasi elukallidusindeksi aluse kokkuseadja oletatud võimalust nisuleiva ja saia suuremast osatähtsusest — on ju need puuduliku leivakõrvase juures rukkileivast maitsevamad. Ka kartuli osatähtsus on tegelikult madalam suurel määral just teiste aia-, keedu- ja puuviljade mõjul. Üldse aga võime konstateerida tegelikus tarvitamises suuremat ainete mitmekesisust ja painduvust kui indeksi aluses. Ent siiski, kui võtame taime- ja loomariigiainete vahekorra, leiame selle mõlemis küll peaaegu võrdse — 74,99:24,91 ja 75,1:24,9, kuid sellejuures tegeliku toitluse ikkagi toitlusväärtuse seisukohast normist „kergemana“, (v. allpool „Toitluse määr ja keemiline koosseis“).

Nii oleme küll selgitanud Tallinna ja Narva töölise toitluse üldise iseloomu ja leidnud selle võrdlusriikide töölise toitlusest erinevana, ent lahtine on siiski veel küsimus, mil

määral on rahuldatud Tallinna ja Narva tööliste toitlustarve — kas on vaatlusaluseis leibkondade tegemist normaalse või alatoitlusega. On ju taimetoitlusele oma pooldajad ja küllaldase ainete hulga ning ratsionaalse valmistusviisi juures võib inimene ka taimerilgisaadustist end elatada.

2. Toitlusmäär. Ka siin peame leidma „mõõdu“, mis võimaldaks iga leibkondrühmas tarvitatud toiduainete hulka võrdlevalt hinnata. Sellena on inimorganismi toitluse uurijad kindlaks teinud, kui palju tarvitab inimene oma kehapiinna ja -kaalu kohaselt toiduaineis sisalduvaid: a) toidu põhiollusi valku (munavalget), rasva ja süsivesikut ja b) nende antavat soojusenergiat.

Inimene vajab toitu oma keha kestva soojuse alalhoiduks, mitmesuguse töö sooritamiseks energia saavutamiseks ja „kulunud“ kehaosade uuesti kordaseadmiseks. Kuna esimese kahe ülesande teostamiseks vajaliku soojusenergia saavutamiseks inimkeha vajab rasva ja süsivesikut sisaldavaid aineid, on viimaseks ülesandeks vajalikud väärtuslikku ollust, valku, sisaldavad ained, mis peale selle tegelikult on kõibliikud ühtlasi ka soojusenergia saavutamiseks.

Peale nende vajab inimene toitmiseks veel mitmesuguseid väga tähtsaid mineraal- ning eriaineid (näiteks vitamiine) ja vett, ent neid üldises toitlusmäära hindamisel ei arvestata.

Toiduaineis sisalduva soojusenergia hulga mõõtmiseks tarvitatakse füüsikas kindlaksmääratud soojushulka, mis suudab soojendada ühe kilogrammi vett ühe Celsiuse kraadi ($^{\circ}$) võrra ja seda nimetatakse kaloriks (suur*).

Sarnaseid soojusüksusi või lühidalt kaloreid annab üks gramm munavalget — 4,3, üks gramm rasva — 9,3, üks gramm süsivesikut — 4,1. Et aga kõik munavalge inimkehas kasutamist ei leia, vaid umbes $\frac{1}{6}$ osas ühes väljaheidetega kõrvaldub, rasv ja süsivesik aga täiesti „ära põlevad“, siis võetakse toitluse arvestusel ühe grammi munavalge sisalduseks ka 4,1 kalorit.

Nende andmete põhjal saab üksikute toiduainete keemilise analüüsi järele, — mis annab nende munavalge, rasva ja süsivesiku sisalduse, — kergesti välja arvata ka nende kaloriline väärtus. Tallinna ja Narva tööliste tarvitatud toiduainete kalorilise sisalduse arvutuseks (tabelosa tab. 8) on tarvitatud lehekülj 41 toodud toiduainete analüüside andmeid, mis on kokku seatud Tartu ülikooli tervishoiu-instituudis üldiselt tunnustatud allikate alusel ^{21, 22}, ning täiendatud Riigi statistika keskbüroos arvutuste teel (sõnaga „arvutatud“ märgitud ained).

Küsimuses, kui palju inimene täpselt vajab enese alalhoiduks ja eluvajalikuks tööks toiduksusi kaloreis ja, eriti, missuguses vahekorras peavad toidus sisalduma toidu põhiollused — valk, rasv ja süsivesik, — on teadlaste vahel mõningaid lahkarvamisi olemas, sest et inimesed ja nende elutingimused on tegelikult nii väga mitmekesised, samuti ka uurimustingimused ei ole alati samased.

Nii näiteks püstitas Saksa füsioloog C. Voit omalajal 70 kg. (4 p. 11 n.) raskele mehele ööpäeva kohta keskmise töö juures leivarikka (siiski mitte üle 750 g.) segatoidu sisaldusmääradeks: valku 118 g., rasva 56 g. ja süsivesikut 500 g., mis annab kokku 3055 kalorit. Selle juures peab valk pärit olema 50% määral loomariigiaineist, eriti lihast 35%. Seda sama toonitab ka teine Saksa füsioloog M. Rubner¹⁶⁾, pidades vajalikuks kaloreite arvuks:

Kerge töö juures (arst, majavalitseja, kirjutaja jne.) 2600

Keskmise töö juures (kirjakandja, tislis, lukusepp, sõdur jne.) 3100

Raske töö juures (sepp, rattatreial, pakikandja jne.) 3700

Väga raske töö juures (kaevandustööline, metsatööline, talutööline) 5200

Selle vastu aga peab Soome füsioloog Rob. Tigerstedt Voiti normi liiga väikeseks ja, silmas pidades tösiasi, et inimene ainult siis elujõuline ja iga ähvardava üllatuse vastu kaitstud on, kui tema toidumäär alati ületab iga üksiku isiku kohta nii raskesti kindlaksmääratava ja elutingimuste kohaselt alaliselt kõikuva täpse toiduvajaduse, loeb keskmise töö juures 70 kg. raskuse mehe toidu normaalseks sisalduseks 3500 kalorit¹⁹⁾. Ameerika füsioloog Atwater aga loeb vastavalt vajalikuks koguni 3800 kalorini ulatava toidumäära¹⁸⁾.

*) Väikeseks kaloriks nimetatakse soojushulka, mis suudab soojendada ühe Celsiuse kraadi võrra ühe grammi vett.

30 Toiduainete keskmine pöhiolluste ja kalorige brutto-sisaldus 100 g. turukauba kohta.

AINE NIMETUS	Valk g.	Rasv g.	Süsive- sik g.	Kalo- rid	AINE NIMETUS	Valk g.	Rasv g.	Süsive- sik g.	Kalo- rid
I. LEIB, JAHUAINED, TANGUD JA KAUNVILI					VI. KALA (LUUDETA)				
1. Rukkileib (harilik)	7,16	1,30	46,44	232	59. Seapekk, soolatud	9,72	75,75	—	744
2. Peenleib	6,43	1,14	50,44	244	60. " suitsutatud	8,95	72,82	—	714
3. Septik (jämne nisuleib)	8,44	0,91	50,99	252	61. Seapen ja -jalad (arvutatud)	7,81	29,68	0,07	308
4. Naelasai	6,81	0,54	57,80	270	62. Lambaliha, värsked, rasvane	17,0	20,80	—	347
5. Väikesed saiad	9,33	0,39	52,29	256	63. " lahja	17,0	5,80	—	124
6. Kuivikud: rukki	10,85	1,06	71,79	349	64. Süsikonnad: kops	15,21	2,47	0,56	88
" nisü	0,91	2,55	75,50	374	" maks	19,92	3,05	3,33	129
7. Jahu, rukki	9,92	1,44	73,84	356	" neerud	18,43	4,45	0,38	119
8. " odra	9,09	1,44	75,32	360	" süda	17,55	10,12	0,31	167
9. " nisü	11,40	1,59	72,29	359	" põrn	17,77	4,19	1,01	116
10. " püüli	10,45	0,85	76,05	363	65. Vasikalihha, rasvane	18,88	7,41	—	146
11. Herned, kuivad	23,35	1,88	52,65	329	66. " lahja	20,00	1,00	—	91
12. Oad	33,74	19,15	27,05	427	67. Aneliha (rasvane)	15,91	45,59	0,15	490
13. Kamaajahu (arvutatud)	21,03	1,70	61,93	356	68. Kanaliha	19,85	5,33	0,48	133
14. Kartulijahu (tärklis)	0,88	0,05	90,68	335	69. Veri	18,12	0,18	0,03	76
15. Tangud, odra	12,29	2,44	98,47	354	70. Supikondid	15,50	17,0	—	222
16. " laira	10,18	1,90	71,73	354	71. Vorst, tee	15,26	9,63	—	152
17. " manna	9,43	0,24	75,92	352	72. " krakovi (Ungari)	32,06	40,18	—	505
18. " kaera	13,44	5,92	68,10	389	73. " maksa	13,35	29,87	—	333
19. " Herkulo"	15,02	6,56	65,63	392	74. Viilvorstid	14,05	13,67	0,31	188
20. Kruubid (odra)	10,25	2,25	73,20	366	75. Seasilit (arvutatud)	12,67	41,93	0,20	444
21. Riis	7,88	0,53	77,79	356	76. Loomasilit	23,10	22,90	—	307
22. Makaronid ja nuudid	10,88	0,62	75,55	390	77. Tanguvorst verrega	10,87	10,17	20,46	223
23. Biskviit	14,58	6,60	68,01	400					
II. KEEDU- JA ALAVILI					VII. SUHKUR, SOOL JA MAITSEAINED				
24. Kartulid	1,99	0,15	20,56	95	78. Heeringad, värsked	15,44	7,63	—	134
25. Kapsad, värsked	1,83	0,18	5,05	30	79. " soolatud	18,90	16,39	1,57	241
26. " hapud	1,25	0,54	2,70	21	80. " suitsutatud	21,12	8,51	—	106
27. Porgandid	1,18	0,29	9,06	45	81. Silgud, värsked	17,29	4,89	—	116
28. Peedid	1,26	0,13	8,68	42	82. " soolatud	17,90	0,50	—	74
29. Kaalikad	1,99	0,18	7,37	38	83. " suitsutatud (arvutatud)	23,65	5,45	—	147
30. Supijaured: petersellid	3,66	0,72	0,75	25	84. Kilud soolatud (kontidega)	10,58	17,14	—	203
" sellerid	2,31	0,48	8,17	47	85. " värsked (arvutatud)	8,64	7,74	—	107
31. Kõrvitsad	1,10	0,13	0,50	32	86. Sprotid	21,34	16,60	0,77	247
32. Tomatid	0,95	0,19	3,99	22	87. Ahven värsked	18,99	0,70	—	84
33. Sibulad	1,30	0,14	9,44	45	88. Haug värsked	18,42	0,53	—	80
34. Kurgid, värsked	1,09	0,11	2,21	15	89. Tursk värsked	16,72	0,30	—	71
35. " hapud	0,38	0,14	1,01	7	90. " soolatud	27,07	0,36	—	114
36. Seened (sega) värsked	3,00	0,2	0,74	18	91. " kuivatud	81,89	2,66	—	360
					92. " suitsutatud	22,68	0,51	—	98
III. PIIM, PIIMASAADUSED JA MUNAD					VIII. PUUVILI JA MARJAD				
37. Piim, rõõsk	3,39	3,68	4,94	68	106. Õunad, värsked	0,44	—	13,38	126
38. " hapu	3,24	2,60	3,30	52	107. " kuivatatud	1,42	0,75	55,33	240
39. " peid	3,71	0,65	3,65	36	108. Ploomid, värsked	0,81	—	16,33	72
40. Kohupiim	14,06	0,59	2,17	75	109. " kuivatatud	1,97	—	47,20	202
41. Hapukoer	4,11	35,90	2,06	356	110. Pirnid, värsked	0,41	—	13,64	58
42. Juust, hollandi	22,96	30,93	3,61	397	111. " kuivatatud	2,15	0,71	58,94	257
43. " shveitsi	24,59	31,35	4,62	416	112. Sidrunid	0,74	—	8,43	38
44. Munad (kana)	12,57	12,02	0,67	166	113. Apelsinid	0,82	—	12,04	55
					114. Rosinaad	2,37	—	62,73	267
IV. VÕI JA RASV					IX. KEEDISEED: ÜUNA, KIRSI, SÖSTRA JA MAASIKA				
45. Või, meieril	0,76	83,70	0,50	784	115. Kompott	2,14	—	47,15	202
46. " püti (soolat, hapukoorest)	0,60	83,80	0,50	784	116. Keediseed: üuna	0,41	—	57,50	237
47. Tajmavõi (analüüsitud Tar- tu Ülikooli tervishoiuinsti- tuudis)	—	88,65	—	824	" kirsi	0,98	—	68,35	284
48. Sulatatud rasv, sea	0,26	99,04	—	922	" sõstra	0,46	—	65,93	270
49. " looma	0,44	98,15	—	915	" maasika	0,59	—	68,21	282
50. Searasv (neeru)	3,50	84,65	—	802					
51. Lambarasv	1,64	87,88	—	824	117. Jõhvikad	0,40	—	8,40	86
					118. Põhjad	0,69	—	11,58	50
V. LIHA JA LIHAAINED (kontideta)									
52. Loomaliha, värsked	20,10	7,40	—	151					
53. " soolatud	22,32	3,83	—	172					
54. Sealihha, värsked rasvane	15,10	34,98	0,25	338					
55. " lahja	20,10	6,39	0,40	148					
56. " soolatud	18,27	10,47	—	172					
57. Sinki suitsutatud	24,74	36,45	—	440					
58. Sinki keedetud	21,43	53,02	—	395					

Samuti osutavad ka üksikute rahvaste tegeliku toitluse kohta saavutatud andmed Tigerstedt'i normi tabavust. Nii sisaldasid taimeriigiaineist rikkad:

Veneetsia talupidajate toit . . .	3623	kalorit
Vene töölise toit	3675	"
Rootsi " "	3436	"
Belgia " "	3625	" ^{18, 19)}

Kuna toodud andmeis ei puudu sisemine kooskõla ja ka Eesti töölise toidutarvitusi teistis erinevaiks pidada põhjust pole, võime ka meie vaadeldavate Tallinna ja Narva töölisleibkondade toitlusmäära hindamiseks võtta Tigerstedt'i soovitatud keskmise töö normi 3500 kalorit. Vastavalt sellele, arvesse võttes eespool toodud töölaadi kalorilisi vahekordi pole raske otsustada, kas jätkub tegelikult uuritud büdzheteis leiduvast toidumäärast kergeks, keskmiseks või raskeks tööks.

Mis puutub aga seda normi andvate toidu põhiolluste määradesse, siis võime peatuma jääda Voit'i normide vahekorra juure, mille järele valgu, rasva ja süsivesiku suhe võrdub 2,1:1:8,9. Kuna rasv ja süsivesik teataval määral teine-teist asetada võivad ja sellepärast nende vahekord igakord nii kindel ei pruugi olla, on valgu kui teistis asetamatu olluse normi nõudmine valjum. Tõsi, katsed on näidanud, et lühemat aega inimene ka mainitust tuntavalt vähema valgu-normiga elada ja töötada suudab, ent pikema aja kohta peab toodud normi — valg: rasv+süsivesik = 1:4,7 — võtma kui inimest kõigi üllatuste vastu kaitsvat¹⁸⁾. Pealegi ei anna teised uurimused liiga erinevaid valgu ja teiste olluste vahekordi: nii Munk 1:4,6, Atwater 1:4,7, Grautier 1:4,4, Raupé 1:4,9, Rubner 1:4,9, Eesti elumaksumusindeksi alus siiski 1:5,2¹⁹⁾.

Nii kui öeldud, vastavad toodud kalori-normid 70 kg. keharaskusele: teise raskuse juures peavad nad ka teised olema. Täpseks toitluse hindamiseks igas uurimuses on vajalik seega teada uuritavate tarvitajate keharaskus. See aga vaatlusaluste Tallinna ja Narva töölise kohta puudub. Ent arvesse võttes, et meie noorsõdurite keskmine kaal oli 1924 a. 66,6 ja 1925 a. 66,9 kg., võime lugeda meie keskealise täistöölise kehakaalu ligikaudu vastavaks 70 kg., ehk seda koguni vähe ületavaks. Sellepärast võime ka raskuse seisukohast omas uurimuses võrdlusaluseks tarvitada 3500 kalorilise alusnormi.

Enne aga, kui asume oma uurimusandmete sisulisele vaatlusele, peame siiski lahendamata veel eriti raske küsimuse. Asi seisab nimelt selles, et leibkondade registreeritud toiduained on antud meile toorel kujul ja neid ümber arvutades kaloreisse oleme saavutanud n.n. turuainete või brutto-kalorilise sisalduse (tabelosas tab. 8). Samuti näitab ka lhk. 41 toodud toiduainete analüüsi tabel põhiolluste — valgu, rasva, süsivesiku — sisaldust brutto-arvudes.

Inimorganism nõuab aga oma ülalpidamiseks ja tööks toiduollusi puhtal füsioloogiliselt kasutataval kujul. Toiduainete füsioloogilise, s. o. inimkeha tarveiks kasutatava nettosisalduse saame kolmesuguse kadu arvessevõtmise teel. Esimene suurem kadu sünnib toiduvalmistamisel ainete puhastamise ja söömiskõlblikuks tegemisega; teiseks kaduks tuleb lugeda toidu tarvitamisel paratamata mittevälkese nõude külge jäävaid, samuti söömiskõlbmatuid jäätiseid; kolmandaks ülitähtsaks kaduks aga osutub kõigi toiduainete juures, ühel suuremal teisel väikesemal määral, alati seedimata jääv ja väljaheidetega kõrvaldatud valgu, rasva ja süsivesiku osa, n.n. füsioloogiline kadu.

Neid kadusid peame ka meie püüdma selgitada; seda enam, et ka eeltoodud kalorit normid ei tooresainete nõutavat sisaldust ega ka inimkeha ülalpidamiseks vajalikkude puhtate kalorite arvu ei näita, vaid söödud ainete sisaldust, ehk brutto-kaloreid kitsamas mõttes¹⁹⁾. Sellepärast, emb-kumb, kas püüame saavutada võrdlusaluse brutto-kaloreis laiemas mõttes või jälle tahame tarvitatud toiduainete füsioloogiliselt kasutatavat või koguni nende söömiskasulikkude sisaldust selgitada, ikka peame eelnimetatud kolme liiki kadumäärad selgitama.

Nende kadude suuruse määramise võimalused on väga erinevad. Kuna viimane, seedimiskadu, eriliste füsioloogiliste uurimuste abil enam-vähem kindlaks tehtud on inimese keskmise seedimisvõime kohaselt iga toiduaine ja selle põhiolluste kohta, on kahe esimese kadu

suurus rippuv nii väga muutuvaist toiduvalmistus- ja -tarvitusviisidest, mispärast nende kindlakstegemine vajalik on igal üksikul toitlusbüdzheti uurimuse korral. Sarnast aga Eestis käsitataval juhtumusel ette võtta võimalik ei olnud ja sellepärast peame läbi ajama võimalikkude ligikaudsete andmetega, mis saavutatud teisist uurimisist.

Toidu valmistamisel ja tarvitamisel tekkivad kadud võtame vaatlusele asja lihtsustamiseks jäänuste nime all üheskoos. Nende määr oleneb peale valmistus- ja tarvitusviisi suuresti ka ainete laadist. Kuna, näiteks, jahul, eriti valmisleival ja tangudel jäänuseid võrdlemisi vähe, on neid lihal ja juurviljaainel väga palju. Nii arvab Flügge²¹⁾ jäänuste kaduks tooresainest järgmised protsendimäärad:

Sealihal	11	Kartulil	20
Loomalihal	16	Kapsal (värskel)	25—50
Lambalihal	11	Kaalikal	30
Vasikalihal	14	Spinatil	16
Kaladel	25—50		

Nii peab jäänuste kadu suurus kindlaks määrama õieti üksikute aineliikide järele ja üldise keskmise jäänuste kadu arvutusel silmas pidama üksikute ainete tarvitamise määra.

Samalaadilist arvestust nõuab ka seedimiskadu määramine, sest ka see kõigub väga üksikute ainete juures, eriti suur olles tera-, kaun- ja juurviljaainel. Nii läheb seedimisel kaduma König²²⁾ arvutusil söödud kuivainest %/o:

Rukkijahul (järe)	14,0	Piimal laste juures	4,5
Nisujahul (järe)	10,2	„ täiskasvanute	
Rukkileival (peenike)	7,0	juures	6,0
„ (järe)	15,9	Juustul	7,0
Nisuleival (peenike)	4,9	Munadel (keedetud)	5,2
„ (keskmine)	6,7	Loomalihal	4,4
Makaronidel	5,0	Kalal	4,9
Riisil	4,1	Võil	3,4
Odral (tangud)	5,1	Margariinil	4,8
Hernel ja ubadel		Palmiinil	3,6
kestadega	18,3	Rasval	3,6
Kartuleil	3,7	Pekil	7,8
Porgandil	20,7		
Kapsal	26,3		

Ent segatoitude juures kujunevad kadud üksikul aineil vähe teisiti, sest et ainete koostarvitamine soodustab seedimist; näiteks, erilisel mõjub teiste peale soodustavalt juust. Segatarvitusel annab seedimiskadusid König²³⁾ andmeil %/o:

	Kuivaine	Valk	Rasv	Süsivesik
Sega taimetoit	7,3	27,1	24,9	5,0
Sega taimetoit ühes keskmise hulga				
liha ja piimaga	6,9	14,9	10,2	4,6
Sega taimetoit ühes rikkaliku liha				
ja piimaga	5,3	9,7	5,0	1,6

Jämeda rukkileivaga segatoidu juures soovib Rubner¹⁸⁾ võtta keskmiseks seedimiskaduks 8%, Tigerstedt — 10%¹⁹⁾; Kisskalti²⁴⁾ arvatud keskmised seedimiskadud %/o: — valgul 17,0%, rasval 10,0, süsivesikul 7,0 — annavad eeltoodud põhiolluste vahekorra ja Voiti²⁵⁾ kalorite normi juures 326 kalorit ehk 10,7%.

Nii võiks käsitatavate büdzhetite toitlusandmete hindamisel töökergenduse mõttes arvata seedimiskaduks keskmiselt 10%, kui ka jäätiste kadu kohta meil mingisugune ligikaudne keskmine norm kasutada oleks.

Kuid, nende puudusel ja, teiselt poolt, arvesse võttes, et ka seedimiskadude keskmisi arvusi ainult üldiseks orienteerimiseks tarvitada võib, mitte aga enam-vähem täpseks üksikute leibkondrühmade toitluse hinnanguks, mis nõuab üksikute toiduainete laadiga ja määraga arvestust, oleme ikkagi taotelnud netto-kalorite selgitamist üksikarvutuste teel.

Selleks oleme kasutanud võrdlemisi üksikasjalisi Ukraina statistika keskbüroo poolt avaldatud toiduainete netto-sisalduse andmeid²⁵⁾, mis naelte aluselt grammidesse arvatult ja vähe Flügg'e andmeil täiendatult, annavad alljärgneva tabeli. Kuigi selles ette tulevad väikesed ebasobivused lhk. 41 toodud bruto-sisalduse tabeliga, eriti rasvasisalduse alal, mis on tingitud mõlema tabelite eriallikest päritolust, on siiski need sedavõrra tähtsusetu ja kompenseeruvad vastamisi, et nad arvutustulemuste ja võrdluste peale vähe mõju võivad avaldada.

Toiduainete põhiolluste ja netto-kalorite sisaldus 100 g. turukauba kohta.

Contenance de matières premières et de calories nettes par 100 g. de denrées alimentaires.

31	A. TAIMERHIGIAINED—COMESTIBLES D'ORIGINE VÉGÉTALE				B. LOOMARIHIGIAINED—COMESTIBLES D'ORIGINE ANIMALE				
	Valk (g.) Albumine (g.)	Rasv (g.) Graisse (g.)	Süsivesik—Hydrogène carbure	Kalorid—Calories	Valk (g.) Albumine (g.)	Rasv (g.) Graisse (g.)	Süsivesik—Hydrogène carbure	Kalorid—Calories	
Rukkijahu— <i>Farine de seigle</i>	7,50	1,61	61,34	297	Loomaliha (keskm.)— <i>Viande de boeuf (moyenne)</i>	15,96	3,10	—	94
Nisujahu— <i>Farine de froment</i>	8,41	1,15	68,42	325	Vaskaliha lahja— <i>Viande de veau maigre</i>	14,98	0,59	—	67
Kaerajahu— <i>Farine d'avoine</i>	11,49	5,35	56,08	327	Vastikalha rasvane— <i>Viande de veau grasse</i>	14,22	5,83	0,07	108
Muu jahu— <i>Farine autre</i>	7,99	1,27	66,73	318	Lambaliha rasvane— <i>Viande de mouton grasse</i>	12,78	21,51	—	252
Rukkil Leib— <i>Pain de seigle</i>	3,90	0,51	37,59	173	Seuliha lahja— <i>Viande de porc maigre</i>	16,15	5,50	—	117
Nisuleib— <i>Pain de froment</i>	7,84	0,42	45,16	221	Seuliha rasvane— <i>Viande de porc grasse</i>	11,68	30,16	—	328
Kroubid ja muud langud— <i>Graux</i>	10,07	1,74	64,41	322	Linnuliha— <i>Volaille morte</i>	15,44	13,05	0,51	187
Riis— <i>Riz</i>	6,00	0,52	74,08	340	Muud lihaained— <i>Autres produits de viande</i>	13,08	3,32	6,48	111
Oad, herned, läätsed— <i>Fèves, pois, lentilles</i>	17,18	1,66	50,14	291	Soolatud kala— <i>Poissons salés</i>	18,60	6,74	—	199
Kartul— <i>Pommes de terre</i>	1,10	0,12	14,00	63	Värske kala— <i>Poissons frais</i>	8,75	0,29	—	38
Kapsas värske— <i>Chou-frais</i>	1,08	0,24	2,90	19	Sulatatud loomarasv— <i>Graisse de boeuf fondue</i>	0,37	88,44	—	824
Kapsas lapu— <i>Choucroute</i>	0,83	0,24	2,22	15	Sulatatud searasv— <i>Graisse de porc fondue</i>	0,27	94,11	—	876
Kurgid soolatud— <i>Concombrs acides</i>	0,71	0,07	1,88	11	Soolatud searasv (pekk)— <i>Graisse de porc salée (lard)</i>	9,11	71,97	—	707
Juurvilli— <i>Légumes</i>	0,56	0,15	5,38	26	Lambarasv— <i>Graisse de mouton</i>	1,52	79,28	—	743
Tomatid— <i>Tomates</i>	0,71	0,17	3,81	20	Lehmavõi— <i>Beurre du lait de vache</i>	0,8	79,27	0,48	744
Sulkur (peenike)— <i>Sucre (ou poudre)</i>	—	—	94,11	386	Tüüspiiim— <i>Lait</i>	3,27	3,81	3,03	65
Kompvekid, sirup, keelised— <i>Bombons, sirop, confitures</i>	—	—	47,53	195	Kohupiim— <i>Crème</i>	13,83	0,59	2,15	71
Õunad— <i>Pommes</i>	0,27	—	12,39	52	Rasvane koor— <i>Crème grasse</i>	3,81	33,90	2,05	339
Marjad ja kuivatatud puuvili— <i>Baies et fruits frais</i>	0,24	0,22	4,33	21	Munad— <i>Oeufs</i>	11,85	11,49	0,49	157
Marjad ja kuivatatud puuvili— <i>Baies et fruits séchés</i>	1,59	—	44,89	191					
Seened soolatud— <i>Champignons salés</i>	2,04	0,51	2,17	24					

Toodud andmeil tabelosas tab. 5 toiduainete hulka netto-kaloreiks arvatades ja neid tabelosa tab. 8 leiduvate bruto-kaloreiga võrreldes, saame tüübiliste rühmade ja kõigi rühmade keskmiste kohta järgmised kätumäärad:

Tallinnas:

- 1) 3-liikmelises naispeaga ja kuni 6000 mk. kuukuluga rühmas . 20,6%
- 2) 4-liikmelises meespeaga ja 8000—10000 mk. kuukuluga rühmas 21,0%
- 3) Kõigi rühmade keskmine 21,4%

Narvas:

- 4) Kõigi rühmade keskmine 21,1%

Kadude % osutub kõrgemaks Tallinna keskmisel, madalamaks aga tüübilises naisrühmas,—missuguses erinevuses võib peegelduda leibkondades erinev kokkuhoidlikkus toidu valmistamisel ja tarvitamisel. Et aga siiski osutunud kadude erinevused üksikuis rühmades võrdlemisi väikesed on, võime tarvitatud arvutuste aluseid ja selle tulemusi enam-vähem täpselt lugeda. Ka võime üldiseks orienteerimiseks keskmiseks kaduks arvata 20%, sellest maha arvates keskmise füsioloogilise kadu 10% määras, saame jätistekadu 10%. Pealegi sobib see arv väga hästi Rubner'i kogemusiga minimaalsete jätiste-määrade suhtes¹⁴⁾.

Tugedes saavutatud tulemusile, võime võtta füsioloogiliseks võrdlusnormiks 3500—3500 = 3150 netto-kalorit ja asuda Tallinna ja Narva tööliste-leibkondade-toitlusmäärade hinnangule. Netto-andmete abil saame tabelosa tab. 5 toiduainete grammide kohaselt järgmise tabeli:

Ühe täistarvitaja-päeva toiduhulga kasulikkude netto-kalorite suhe füsioloogilise normiga.
Rapport entre la norme physiologique et des calories nettes utiles de la quantité des aliments consommés sur unité de consommation par jour.

Büdzhetrühmad—Groupes de budget		Netto-kalorite hulk ühe täistarvitaja-päeva kohta	Quantité de calories nettes sur unité de consommation par jour	Kalorite % suhe füsioloogilise normiga (3150 kal.)
Tallinna				
Tüübline naisrühm (3 liiget kuni 6000 kuukuludega)— <i>Groupe typique féminin (3 membres avec dépenses mensuelles jusqu'à 6000 mk.)</i>		2 005		92,2
Tüübiltne meesrühm (4 liiget 8000—10 000 mk. kuukuludega)— <i>Groupe typique masculin (4 membres avec dépenses mensuelles de 8000—10000 mk.)</i>		3 112		98,8
Kõigi rühmade keskmine— <i>Moyenne de tous les groupes</i>		3 087		98,0
Narva				
Kõigi rühmade keskmine— <i>Moyenne de tous les groupes</i>		2 959		93,9

Saavutatud tulemused ainult kinnitavad kõiki eespool selgunud jooni uuritavate leibkondade büdzheteist: kõik rühmad asuvad alpool inimtervist kindlustavat kaitsenormi, eriti kaugel sellest on aga Tallinna naisrühm ja Narva keskmine.

Ent kõik toodud arvud asuvad siiski kõrgemal V o i t ' i füsioloogilisest miinimumist — 2750 netto-kalorist. Kui aga, siiski, kõige selle juures silmas peame, et uuritavais leibkondades iga kolme täistarvitaja kohta tuleb üks, kelle hulgas kahtlemata mitte vähe raske töö tegijaid on, kes vajavad 3600 ja enam netto-kalorit, ja ülejäänud kahest enam kui üks kasvava põlve esitajate, s. o. laste arvele langeb, kes küll rasket tööd ei tee, kuid uemate uurimuste kohaselt *) rohkem toitu vajavad, kui on ette nähtud lhk. 34 toodud tarvitajate võrdkaalus, — siis võime kahtlemata lugeda uuritavate leibkondade toidusisalduse napiks, osalt, võib olla, koguni alatoitlusele siirduvaks.

Kui võtame töö lihtsustamiseks eelselgunud andmeil üldse keskmiseks kogukaduks 21% brutto-kaloreist, siis võime vaadelda leiduvat kasutatav-kalorite määra ka laiemas büdzhetrühmade ulatuses. Kuigi sellega oleme juba toitlusmäära objektiivselt hindamisest nihkunud suhtelisele, annab viimane võimaluse pilti saavutada toitlusmäära kõikumuse piiridest kõigi uuritud Tallinna töölisleibkondade keskmisis.

Ühe täistarvitaja-päeva toiduhulga kasulikkude netto-kalorite suhe füsioloogilise normiga Tallinnas.
Rapport entre la norme physiologique et des calories nettes utiles de la quantité des aliments consommés sur unité de consommation à Tallinna par jour.

Kuukulurühmad <i>Groupes de dépenses mensuelles</i>	Netto-kalorite hulk ühe täistarvitaja-päeva kohta	Quantité de calories nettes sur unité de consommation par jour	Kalorite % suhe füsioloogilise normiga	Leibkondrühmad <i>Groupes de ménage</i>	Netto-kalorite hulk ühe täistarvitaja-päeva kohta	Quantité de calories nettes sur unité de consommation par jour	Kalorite % suhe füsioloogilise normiga
Kuni— <i>Moins de</i> 6 000 mk.	3 039		96,5	1 liige— <i>membre</i>	3 500		111,1
6 000—8 000 "	3 152		100,1	2 liiget— <i>membres</i>	3 735		118,6
8 000—10 000 "	2 969		94,2	3 liiget— <i>membres</i>	3 372		107,0
10 000—12 000 "	3 106		98,6	4 liiget— <i>membres</i>	3 119		99,0
12 000 ja üle— <i>et plus</i>	3 247		103,1	5 ja enam liiget— <i>et plus de membres</i>	2 933		93,1
Keskmine— <i>Moyenne</i>	3 102		98,5	Keskmine— <i>Moyenne</i>	3 102		98,5

Tulemusena võime konstateerida paljuütlevat tõsiasi: kulurühmade järele eriteledes kõigub leibkondade toitlusmäär füsioloogilise miinimumi 8,9% ulatuses, leibkonna koosseisu rühmades aga ligi 25,5% ulatuses. Sellest järgneb, et uurimuses esinev tulu-kulu suurus absoluutselt, kuigi väga erinev, suuri toitluserinevusi ei võimalda, sest, nii kui eespool peatükk 3 nägime, teiste vajaduste surve rõhub toitluse ühtlasele tasapinnale. Sellevastu aga on leibkondade toitlusmäär väga suuresti leibkonna suurusel, nii et Tallinnas valitseva tulutasapinna juures ainult üksikud väikesed leibkonnad täie töö kohta tarvilikult on toidustatud.

Uuritavate leibkondade suhtes lõpliku seisukoha võtmiseks aga peame vaatlema veel nende tarvitatud toiduainete põhiolluste—valgu, rasva ja süsivesiku—sisaldust. Eeskätt peatume tähtsama aine—valgu—juures. Selleks toome lhk. 44 antud netto—sisalduste alusel arvutatud võrdlustabeli tüübiliste rühmade ja keskmiste kohta.

Tabelis on antud ühe täistoitlustaja-päeva kohta tulevad valgu netto-arvud. Kuna eespool Voit'i püstitatud miinimumnormid käsitlevad sõõdud toidu sisaldust, seega kitsamas mõttes bruto-andmed on, arvame nendes leiduvaist 118 valgust maha Kisskalt'i²³⁾ andmeil 17,0%, mis annab netto-valgu miinimumnormi: 118 g.—20 g.=98 g. Sellega võrdlemegi Tallinna ja Narva töölise tootluses leiduvat valku.

Valgu netto-sisaldus täistarvitaja-päeva toidumoonas.

Contenance nette de l'albumine dans les aliments consommés sur unité de consommation par jour.

34	Büdzetirühmad Groupes de budget	Valk (g.) — Albumine (g.)		Valku suhe % ühisto- looghise netto-nor- miga (98 g.)	% de l'albumine à la norme nette physiologique	Valgu suhe rasva ja süsivesiku kalo- riaga % de l'albumine à la quantité de calo- ries de la graisse et de l'hydratogène car- buré	Loomariigivalgu suhe kogu valguga % de l'albumine de l'origine animale au total de l'albumine
		Kokku—Total	Sellest looma- riigist Dont de l'origi- ne animale				
	Tallinna						
	3-liikmeline, kuni 6 000 mk. kuukuluga — Ménage à 3 membres, dont les dépenses mensuelles montent à 6 000 mk.	87,0	44,3	88,8	1,7,1	50,9	
	4-liikmeline, 8 000—10 000 mk. kuukuluga— Ménage à 4 membres dont les dépenses montent de 8 000—10 000 mk.	93,9	47,1	95,8	1,7,1	50,2	
	Keskmine — Moyenne Narva	97,4	50,4	99,4	1,6,7	51,7	
	Keskmine — Moyenne	100,0	53,5	102,0	1,6,2	53,5	

Nii leiame valgusisalduse tuntavalt alla Voit'i füsioloogilist normi Tallinna tüübilises naisrühmas; vähe parem on see Tallinna tüübilises meesrühmas ja veel parem Tallinna keskmises; Narvas aga juba vähe üle normi ulatuv. Kuna Tallinnas valgusisalduse tõus on tingitud vastava rühma paremast üldtoitlusest, on see Narvas tingitud suhteliselt suuremast valguriikka happipiima, heeringate ja loomaliha tarvitamisest. Samul põhjusil on ka valgu suhe rasva ja süsivesikuga Narvas võrdlemisi parem. Tallinnas aga, meeletuledades eespool selgitatud valgu ja rasva + süsivesiku suhtenõudeid, peame konstateerima kõigis rühmades madalat valgusisaldust; sest kuigi toodud suhtarvud on võetud kalorite alusel, on ka grammide alusel võetud suhe Tallinnas ebasoodne, näiteks keskmiselt 1:5,9 Voiti 1:4,6 vastu.

Võrdlemisi rahuldav on valgu loomariigist päritolu määr — see moodustab kõigis toodud rühmades üle 50%. Ent silmas pidades üldist valgu nappust Tallinnas, kaotab ka see paremus oma mõju. Narva tootluse pahe seisab aga üldse liiga madalas kalorite sisalduses.

Rasva- ja süsivesikusisaldusest toome siin arvutusandmed üldiseks orienteerimiseks ainult Tallinna keskmise kohta. Selles on netto-sisaldus ühe täistarvitaja-päeva kohta: rasval 66,4 g., süsivesikul 507,4 g. Kui võtta eespool toodud Voit'i normidest maha rasva ja süsivesiku seedimiskadu, Kisskalt'i andmeil esimesel 10,0%, teisel 7,0%, siis saame netto-normidena rasval 47,7 g., süsivesikul — 465 g., mida Tallinna keskmised ületavad tuntavalt, andes 149,2% ja 109,1%. Suhteliselt aga esinevad kõik põhiollused järgmiselt:

	Valk	Rasv	Süsivesik	Valk	Rasv + süsivesik
Tallinna keskmises	1,5	1	7,9	1	5,9
Voit'i normis	2,1	1	8,9	1	4,6
Eesti elukallidusindeksi aluses	1,8	1	8,4	1	5,2

Seega võime konstateerida, et uuritud Tallinna töölisleibkondade toitus on sisalduselt võrdlemisi rasvarikas, kuid samal ajal vähe puuduliku valguga. Kuna ühtlasi ka üldine toitlusmäär eespool kaloreilt vähe alla kaitsenormi osutus, siis tuleb uuritud Tallinna leibkondade toitlust liigikaudu rahuldavaks lugeda ainult keskmiseks tööks. Et aga sellejuures silmas peame pidama ka raskema töö nõudeid ja soodsamat valgusisaldust, siis nõuab Tallinna

töölisleibkondade toitlus tingimata parandust. Veel suuremal määral nõuab seda aga Narva tööliste toitlus, eeskätt muidugi toidukvantumi tõstmise suunas. Sündida võib see aga ainult tulu-kulubüdzheti suurenemise teel, sest et toitluskulu seni teiste tarvete rahuldamise juba üleliiga alla on surunud.

3. Toiduainete maksumus. Korduvalt oleme eespool tööliskonna tegeliku toitluskoosseisu, ainetevaliku, otsustava tegurina maininud ainete kallidust või odavust, lühidalt nende maksumust. Sellepärast on ülitähtis siin selle küsimuse juures vähe üksikasjalisemalt peatuda.

Kõik tarvitatavad toiduained on üksteisest väga erinevad, nii toitlussisalduselt kui maksumuselt. Kaudselt võib ainete maksumus tingitud olla ka aine toitlus kvaliteedist, ent siiski suuremal määral puhtmajanduslikkusest tegureist — valmistuskuludest. Sellepärast, kui püstitame küsimuse, kuidas võrrelda üksteisest oluliselt erinevate ainete maksumust, siis ollakse vast valmis küsimuse lahendamisele asuma üldiste turuesemete maksumuse lahendusmeetodidega. Kuid sel teel meie kaugele ei jõua: jääb ikkagi probleemiks, kumba maksumus suurem on, kas näiteks, leival või kartulil. Sest kuigi kg. leiba turul rohkem maksab kui kg. kartuleid, ei ütle see veel sugugi, et leiva maksumus suurem oleks.

Ka toiduainete maksumuse võrdlemiseks peame leidma neile ühise aluse. Selleks ei saa olla ei kaal ega miski muu mõõt, vaid sarnane, mis kõrvaldab ainete omandusliku erinevuse. Sarnast meie aga juba tunneme: see on kalor. Arvutades ühe või teise aine hinna ja mõõduüksuse kohaselt selle kalori, või, nii kui praktiliselt otstarbekohasem, 1000 kalori maksumuse, võime nende suhtes juba raskuseta otsustada, kumb on kallim või odavam. Pealegi on kaloriga alusel maksumuse võrdluse hea omadus, et see otsekohe lahendab ka praktilise majapidamise küsimuse, kumba ainet on tululikum tarvitada.

Tõsi, viimase küsimuse lahendamisel ei ole otsustav mitte üksnes aine 1000 kalori maksumus, vaid tuleb arvestada ka aine põhiolluste — valgu, rasva, süsivesiku — sisaldusega. Kuid võrdse põhiolluste sisalduse juures peab kalori maksumus ikkagi otsustandev olema. Samuti peab ainete 1000 kalori maksumuse juures silmas pidama, kas on tegemist bruto- või netto-kaloreiga. Praktilisest majapidamise seisukorrast on otsustandev igatahes aine netto-kalorite maksumus; kuid üldiseks ainetemaksumuse võrdluseks on otstarbekohasem siiski võtta bruto-kalorite maksumus, sest et nende arvutusvõimalused igatahes on täpsemad. Sellepärast vaatleme ka siingi toiduainete maksumust bruto-kalorite alusel ja kasutame netto-andmeid võrdluseks ainult üksikuil juhtumusil.

Toiduainete 1000 bruto-kalori maksumus markades.
Valeur en marks de 1000 calories brutes des aliments.

	Tera- ja kaunvilja-ained Céréales, légumineuses à cosse	Keedu- ja aiaviljad Légumes	Piim, piimasaad. munad Lait, produits laitiers, oeufs	Või ja rasv Beurre et graisse	Liha ja lihaained Viande, produits de viande	Kalad — Poissons	Suhkur, maius- ja maitseained Sucre, denrées coloniales	Puuviljad Fruits et baies	Kõik ained Ensemble
Tallinna									
Leibkonna suurus — Ménages									
1 liige — à 1 membre	12,5	11,3	22,5	31,5	42,4	29,8	17,8	17,5	18,9
2 liiget — à 2 membres	12,3	10,7	24,7	25,8	37,0	29,2	18,0	18,9	18,8
3 liiget — à 3 membres	11,5	10,4	23,9	27,0	33,7	26,7	15,8	15,0	16,7
4 liiget — à 4 membres	11,1	10,2	22,6	26,7	38,8	27,1	15,1	16,3	16,3
5 ja enam liiget — à 5 et plus de membres	10,4	9,6	22,1	26,0	35,6	26,7	14,7	15,3	15,1
Kuukulusummad — Dépenses mensuelles:									
Kuni — Moins de 5 000 mk.	11,1	10,2	22,2	27,1	36,7	26,4	16,7	15,5	16,9
6 000 — 8 000 "	10,2	9,6	21,8	23,6	29,9*)	25,8	14,7	15,3	14,4
8 000 — 10 000 "	10,3	9,8	22,8	26,0	36,9	26,8	15,0	15,5	15,8
10 000 — 12 000 "	11,4	10,2	23,0	28,0	38,2	26,9	15,2	15,4	16,7
12 000 ja üle — et plus	11,3	10,3	24,1	28,3	38,8	28,6	15,9	14,9	17,2
Kõigis leibkondades keskmiselt — Moyenne pour tous les ménages	10,9	10,0	22,9	26,6	36,2	27,0	15,2	15,9	16,0
Narva									
Kõigis leibkondades keskmiselt — Moyenne pour tous les ménages	9,5	10,7	21,8	22,9	38,5	27,2	16,2	18,0	14,4

*) Madalus on tingitud suuris leibkondades lihaainetest erakorraliselt suure protsendimääras (40%) supikontide tarvitamisest.

Üldise ülevaate saamiseks on võetud kõigepealt üksikud toiduainete rühmad. Et selle juures meid huvitab ka küsimus, kas on ainete maksumuses erinevusi leibkondade ostujõu kohaselt, siis on toodud võrdlevad andmed ka büdzhetrühmade eritlusega.

Tallinna andmeil võime konstateerida leibkonna suuruse eritelus huvitavat reeglipärasust: peaaegu kõigis toiduainete rühmades, eriti puhtalt aga tera- ja kaunvilja, keedu- ja aiavilja, või ja rasva, kalade ning kogu toidumoonna juures, 1000 kalori maksumus langeb leibkonna suurenedes. Kulusumma eritelus osutuv reeglipärasus pole küll üksikrühmades nii puhtalt esinev, kuid siiski selgesti kõigi ainete juures: 1000 kalori maksumus tõuseb ühes kulusumma kasvamisega. Viimasega ei taha sobida tabelandmeil ei üheski ainerühmas ainult kuni 6000 margalise tulu-kuluga rühm. Ent see ebasobivus on tingitud, nähtavasti, samust põhjustist, mis esile on toonud osutunud reeglipärasused ise. Need põhjused on: a) väikesed, samuti ka väikese sissetulekuga leibkonnad on sunnitud toiduaineid ostma väikeste hulkadena, suuremad ja suurema sissetulekuga leibkonnad, vastupidi, võivad suuremal hulgal ostes samu aineid odavamalt kätte saada; b) suuremad leibkonnad on sunnitud tihti väikese sissetuleku tõttu leppima halvemkvaliteedi aineiga, mis odavamad, kuid mille kaloriline sisaldus kas sugugi või vähe madalam on kõrgekvaliteedi aineist, suurema tuluga leibkonnad aga sellevastu võivad väikese liigetearvu juures enesele lubada paremkvaliteedi, seega kallimate ainete tarvitamist. Leibkonnaliigete arvu kasvades näivad need põhjused ühesuunaliselt mõjuvat, tulu-kulu kasvades aga ristlevat, mille tõttu esimesel korral rühmade erinevus puhtalt reeglipärane ju suuremulatuslik — kogutoidumoonna alal 18,9 — 15,1 s. o. 3,8 mk. võrra, teisel aga ebapuhtam ja väiksemulatuslik — 17,2 — 14,4 s. o. 2,8 mk.

Tallinna ja Narva andmeid võrreldes näeme, et Narva töölisel toidlus siiski ainult vähe odavam tuleb, kui Tallinna töölisel. Üksikud ained on küll odavamad, — tera-, ja kaunvilja-, piima-, või- ja rasvaained, teised aga sellevastu kallimad — keedu- ja aiaviljad, liha ja lihaained ning kalad. Sellepärast võime edaspidisel vaatlusel piirduda üksi Tallinna andmeiga.

Üksikute ainerühmade maksumuse erinevused kõigis Tallinna leibkondades pole mitte liiga suured — keedu- ja aiavilja ning lihaainete erinevus 3,8 kordne (netto-kaloreis on see suurem — 4,2 kordne), ent siiski küllalt suur, et ühed tarvitajale kergesti kättesaadavad võivad olla, teised aga mitte. Tõusvas maksumuse järjekorras asetuvad ainerühmad järgmiselt: 1) keedu- ja aiaviljad, 2) tera- ja kaunviljad, 3) suhkur, mais- ja maitseained, 4) puuviljad ja marjad, 5) piim ja piimasaadused, munad, 6) või ja rasv, 7) kalad, 8) liha ja lihaained. Et aga üksikud rühmad mitmesuguseid väga erineva maksumusega aineid sisaldavad, siis on otstarbekohasem ainete maksumuse võrdlust toimida ühtaegu tähtsamate üksikainete eriteledes.

Esimeses, tera- ja kaunviljaainete rühmas esineb kõigeodavamana, loomulikult jäme rukkijahu — 1000 kalorit keskmiselt 7,6 mk. — ja rukkileib — 7,5 mk. Peenleib on juba ligi kaks korda kallim — 14,3 mk.; samuti sepik — 15,4 mk., naelasai — 18,6 mk., kuna väikesed saiad juba 28,2 mk., ja kuivikud 36,4 mk. peale tõusevad. Jahudest on rukkijahule väga ligidane odrajahu — 1000 kalorit 10,1 mk., samuti sepikujahu — 10,5 mk., püül — 16,4 mk., kamajahu — 17,5 mk. Tangude maksumus on jahudest vähe suurem: odratangud — 11,6 mk., kruubid — 12,6 mk., tatra- tangud — 12,5 mk., manna — 17,8 mk., „Herkulo“ — 11,9 mk. ja riis — 14,2 mk. Võrdlemisi kallid on makaronid — 24,5 mk., kuna sellevastu herved tuntavalt odavamad on — 13,8 mk.

Kui need maksumusandmed kõrvutata lhk. 41 toodud ainete keemilise sisalduse andmeiga, siis ei ole juba raske teha majanduslikult otstarbekohast valikut. Siin tahaksime ainult tähelepanu juhtida „Herkulo“ ja ühtlasi sellega kaerajahu peale: see on odav ja oma valgusisalduse tõttu eriliselt soovitatav toiduaine.

Netto-kalorite maksumus on leibadel: rukkileib — 10,0 mk., peenleib — 20,0 mk., sepik — 17,8 mk., naelasai — 22,7 mk.; jahudel — 8,8 mk. (rukki) — 18,1 mk. (nisupüül), tangudel — 12,7 mk. (odra) — 19,3 mk. (manna); tervel rühmal — 13,8 mk. 10,9 mk. brutto-maksumuse vastu.

Teises, keedu- ja aiaviljarühmas esinevad madala maksumusega ainult kartulid — 1000 kalorit 7,3 mk. Teised ained on aga kõik kõrgemaksumusega, mõned isegi väga kõrgega, näiteks: värsked kapsas — 26,1 mk., hapukapsas — 112,6 mk., porgandid — 22,8 mk., peedid — 17,4 mk., kaalikad — 25,0 mk., kõrvitsad — 40,0 mk., tomatid — 250 mk., sibulad — 100 mk., hapukurgid — 1000,0 mk., seened — 222,2 mk. Nii on maksumuse seisukohast mitme aiavilja võtmine piiratud sissetulekuga leibkonna toidunimestikku küsitav. Tõsi, ka tegelikult esinevad nad harva, nagu kõrvitsad, tomatid, seened; kuid kurgid ja kapsad on rahva toidus omale kindla koha omandanud.

Et keedu- ja aiaviljadel pealegi kadud suured on, siis on nende netto-maksumus veel kõrgem: kartulil — 11,1 mk., värskel kapsal — 41,3 mk., hapukapsal 156,5 mk., porgandil 39,1 mk., peetidel 36,4 mk., kaalikall 31,0 mk.; kogu rühmal — 12,0 mk. 10,0 brutto-maksumuse vastu.

Et rukkileib ja kartul eestlase toidusedelis nii tähtsat osa etendavad ja kartulit sagedasti leiva aseainena soovitatakse, siis ei ole tähtsuseta nende netto-maksumuse kõrvutamine: esimesel—10,0, teisel 11,1 mk. Kui selle juures veel silmas peame, et leib valku kolm ja pool korda rohkem sisaldab kui kartul, siis tuleb lugeda kartulit igatahes palju kallimaks aineks kui leiba, ja majanduslikult eelistada viimast.

Kolmandas, piima ja piimasaaduste rühmas esineb mõõduandavana rõõskpiim, kuna teised kõrvalist osa etendavad. Rõõskpiima maksumus, kuigi leivast kolm ja odra- ning nisujahust kaks korda suurem, ei ole mitte kõrge — 22,3 mk., sellest veel madalam on hapupiima maksumus — 15,3 mk.; sellevastu aga on kõrgehinnalised: kohupiim — 50,0 mk. ja juust — 43,7 mk. Munade maksumus on õige kõrge — 130,0 mk.

Kuna piimaainel jätistekadu väike ja nad võrdlemisi hästiseeditavad, siis ei tõuse netto-maksumus, võrreldes brutto-maksumusega, palju: nii, näiteks, rõõskpiimal 24,6 mk. hapukoorel 33,3 mk. Kogu rühma netto-maksumus on — 24,3 mk. 22,9 mk. brutto-maksumuse vastu.

Neljandas, või ja rasvade rühmas seisab kalliduse poolest esimesel kohal loomulikult, rõõskkoorevõi — 1000 kalorit 36,6 mk.; sellele järgneva püti või maksumus on ainult vähe madalam — 33,3 mk. Tuntavalt erineb lehmavõiist taimevõi maksumus — 17,4 mk., nii et selle tarvitamine majanduslikult paljutootav on, kui üldine toidukoosseis lubab asetada loomariigist pärit rasvaaineid taimeraskvaga. Rasvadest seisab maksumuse kõrguse poolest esimesel kohal sulatatud searasv — 21,2 mk., teisel — toores searasv — 18,3 mk. ja kõigemadalamal sulatatud loomarasv — 14,5 mk. Nii võib toitu võrdlemisi madala kuluga tarviliselt rasva-rikkaks teha.

Netto-kaloreis esineb 1000 kalorimaksumus: võil — 38,5 ja 35,5 mk., taimevõil 19,2 mk., rasvadel 22,3 — 16,3 mk. Kogu rühma netto-maksumus on 28,3 mk. 26,3 mk. brutto-maksumuse vastu — seega vahe ka mitte suur.

Viimas, liha ja lihasaaduste rühmas on ainete nimestik õige pikk ja mitmekesine, samuti ka nende maksumus väga erinev. Lihadest seisab kalliduselt esimesel kohal soolatud sealiha — 82,3 mk., sellejärele värske (keskmiselt rasvane) sealiha — 54,4 mk. ja suitsutatud sealiha — 43,3 mk. Viimase maksumus on võrdlemisi madal suure pekisisalduse tõttu, mille 1000 kalorimaksumus on lähedane rasvale — 22,3. Veel madalam on rasvarikaste seapea- ja -jalgade maksumus — 18,7. Loomaliha on kõrge maksumusega — 53,3 mk., samuti kõrge on vasikalih — 50,0 mk., kuna aga rasvane lambaliha jällegi võrdlemisi madal on — 26,1. Nii selgub, et rasvarikkad lihad alati odavamama toidu annavad kui puhas rasvata liha. Supikondid annavad õieti odava toidu — 1000 kalorit 17,3 mk., kuna liha aseaine, sisikonnad, vastupidi kõrge maksumusega on — 41,5 mk. Madal on ka vere maksumus — 20 mk. Teisist lihaainest nimetame veel vorstide maksumuse: tee- ja viinivorsti — 87,1 mk., krakovi- — 30 mk., maksavorsti — 36,7 mk.

Et lihad aga tarvitamisel annavad palju jäänuseid kontide ja kõõluste näol, siis on nende netto-sisalduse maksumus palju kõrgem. Nii, näiteks, keskmiselt rasvasel sealihal — 63,7 mk., loomalihal koguni — 89,5 mk., lambalihal — 35,0 mk., vasikalihal — 66,3 mk., seapeal ja -jalgal — 33,3 mk. Kogu rühma netto-maksumus on ligikaudu 50,0 mk. 33,2 mk. brutto-maksumuse vastu. Nii osutub liha tarvitamiseks tõesti kallina ja sunnib kehvemaid tarvitajaid aseaineid otsima, mis aga tarviliku lihavalgu nõude seisukohast mitte kerge ei ole.

Kuuendas, kalade rühmas esinevad kõigemadalama maksumusega soolatud heeringad — 23,0 mk. Neist hulga kõrgemal, enam kui 2 korda, seisavad soolatud silgud — 46,2 mk. Vahe on tingitud mõlema kala rasvasisaldusest — esimesed soolatult rasvarikkad, teised kehavad. Ka värsked silgud on soolatud heeringaist kallimad — 25,3 mk., samuti suitsutatult — 35,3 mk.; sellevastu aga suitsutatud heeringad — 28,3 mk. Kilude maksumus on värskelt — 31,3, soolatult aga — 24,0 mk. — jällegi kõrge rasvasisalduse tõttu. Teised kalad esinevad aga juba kõrge maksumusega — kuigi on võetud odavamad sordid: tursk ja ahven.

Et kalaliikide kohta meil netto-andmed puuduvad, ei saa meie nende järele üksikute kalade maksumuse muutusi jälgida. Ent suure luudeprotsendi tõttu on kaladel kadud igatahes suured, nii et kogu rühma netto-maksumus tõuseb 50,8 mk. peale 27,0 marga brutto-maksumuse vastu. Seega pole kala üldse mitte odav toit—netto-maksumus võrdub lihale (50,0 mk.). Ja kui võib kõnet olla kokkuhoiu mõttes liha asetamisest kaladega, siis ainult odavate liikide näol, nii kui, esimesel kohal, soolatud heeringas ja teisel — soolatud kilu. Silgu kohta seda aga ütelda ei või, kuigi ta suurema valgusisaldusega on kui kilu.

Seda asjaolu on ka, nähtavasti, praktilises majapidamises tabatud, sest, nii kui eespool nägime, on uuritud leibkondades heeringa tarvitamine suurem silkude tarvitamisest.

Seitsmendas, suhkru ja maitseainete rühmas on koondatud mitmesugused ained, millest osa uuritud leibkondades väga harva ja vähesel määral on tarvitatud. Sellepärast vaatleme siin ainult tähtsamaid, mis toiduna kõne alla tulevad, kuna maitseaineid teise otstarbega kasutatakse. Kõigepealt konstateerime suhkru odavust — 1000 kalori maksumus 11,1 mk. Et pealegi suhkru seeditavus kerge ja nimetamisväärt jätised puuduvad, on ka tema netto-maksumus madal—11,7, — sellega peaaegu võrdne kartuliga. Kakao brutto-maksumus on—46,2 mk., oahohvil—144,4 mk., viljakohvil—28,2 mk., sigureil—66,7 mk. Kogu rühma netto-maksumus 16,3 mk. 15,2 mk. brutto-maksumuse vastu.

Kaheksandas, puuviljade rühmas esinevad enam-vähem suuremal arvul ja kõigis leibkondrühmades õunad, kuna teised on harva tarvitatavad. Sellepärast nimetame ainult õunte maksumuse: brutto—14,2 mk. ja netto—34,4 mk. Kogu rühma netto-maksumus on võrdlemisi kõrge—37,8 mk. 15,9 brutto-maksumuse vastu.

Kui meelega tuleme eespool toodud võrdandmeid üksikute ainete tarvitamisest, siis näeme, et ka praktiliselt odavuse suunas ainete maksumust ligikaudu on tabatud. Kuid silmas pidades toitlusmäära selgitamisel osutunud töölise toitluse puudulikkust, eriti valgusisalduse seisukohast, on õigustatud küsimuse püstitamine: kas pole ka olevate tulu-kulusummade juures võimalik otstarbekohasema ainetevalikuga saavutada senisest paremat toitlust.

Samuti pole parem ainetevalik otstarbeta ka tulu suurenemise korral: toitluskulude suhtelise vähenemise abil on võimalik tõsta teiste vajaduste rahuldamise tasapinda.

Vastuseks sellele küsimusele peab olema n. n. ideaalne toidusedel, mis annab tööks vajaliku kalorite arvu ja toidu keemilise koosseisu kõigeodavamais ja tervishoidlikumaist aineist. Jättes selle suure töö eriteadlaste lahendada, juhime siin tähelepanu ainult mõninga parandusvõimaluse peale uurimuses esinevas toitluse valikus. Odavamais, kuid ühtlasi väärtuslikkeist aineist on seni vähe tarvitatud kaeratanguga, mis Skandinaavia, näiteks Norra, töölise toidus kõigi teiste tangudega võrdselt esineb. Teiseks paistab silma seni väikene kaunviljade tarvitamine, mis mujal ka suurema osatähtsusega on. Aiaviljadest peaksid tähtsama koha omandama kapsaste ja kurkide asemel kaalikad, peedid ja porgandid. Rõõskpiima kõrvale võiks suuremal määral seltsida hapupiim. Ka lihaga võrreldes palju odavam juust võiks suuremat tähelepanu leida, eriti rikka valgusisalduse tõttu. Rasvaaineist võiksid või kõrval senisest suuremat osa etendada, peale talmerasva, sea- ja loomarasva. Kalleis lihaaineis ei ole tähtsusetu sea- ja lambaliha ning supikontide võrdkaalu suurendamine. Erilist tähelepanu aga väärrib veri. Kalade suhtes on valiku osutused eespool antud. Ülejäänud aineist võib nimetada veel suhkru ja puuviljade tarvitamise suurendamist, viimast vähemalt sügishooajal.

Et ainetevalikule, toidu kvaliteedil ja odavusele, kaasa aitab ka otstarbekohane valmistamine, väärrib tähelepanu. Nii näiteks maksab 1000 kalorit: puhaspiimal—22,3 mk., puhaspiimaga valmistatud kakaol (25 g. kakaod, 80 g. suhkrut ja 500 g. piima) — 21,8 mk., kaerakakaolaga (sama kakao 25 g. kaerajahu lisandiga) 20,8 mk. Uuritud töölisleibkondades aga tarvitatakse toite väga lihtsal kujul, nii kui näitavad sellekohased andmed.

4. Toitude tarvitus. Büdžetilisil uurimusi kogutavad andmed leibkondade tuludest-kuludest ja toitlusest on puhtarvulised ja võimaldavad pilku heita uuritavate leibkondade majanduslikku ellu puhtstatistiliselt — arvudes peegelduvate reeglipärasuste ja võrdlustulemuste kaudu tabades tegeliku elu pilti. Sarnaste arvuliste andmete täienduseks on aga sagedasti soovitatavad otsekohesed tõsiolu kirjeldused uuritud leibkonna eluviisist ja kodusest

ümbrusest. Et aga suuremulatuslikkudel uurimusi sarnane kirjelduste teostamine mitmesuguste raskustega on seotud, tarvitatakse seda võrdlemisi harva.

Tallinna töölisleibkondade uurimisel otsustati laiendada puhtarvulist programmi kirjeldavaga ainult töölise toitluse iseloomu selgitamiseks.

Kavatsetud „kirjeldus“ pidi siiski vastama statistilise uurimuse põhinõudele—vaatlusele võtta ühetähenduslikke, selgesti eriteldavaid tõsiasju. Selleks leiti kõige otstarbekohasemaks üksikasjaliselt registreerida igas leibkonnas oktoobrikuu kestel juhuslikul päeval tarvitatud toidud uurimuvorm 4 järele (v. lisa).

Kogutud andmed, mis osutusid väga põhjalikkudeks kirjeldusiks, kasutati ära siiski statistiliselt: võeti vaatlusele leibkonnapea tarvitatud toidud ja nende tarvitusaeg, ning registreeriti need leibkondade arvu kohaselt üksikuis juba eespool tarvitatud leibkondrühmades.

Saavutatud tabelis (tabelosas) on kogu päeva jooksul mitmesuguseil tundidel olnud söömised jaotatud nelja rühma: hommikueine — kuni kella 9, keskpäevaeline — kella 9 hommikuni kella 1 päeval, lõuna — kella 1 päeva kuni kella 6 õhtul ja õhtusöök—peale kella 6 õhtul. Sarnane rühmitus on tingitud eeskätt leibkondade eneste poolt antud toiduvõtmise iseloomustuste alusel, teiselt poolt aga ka objektiivseist töö algus-, vahe- ja lõpuaegadest, mis määravad leibkonnapea söömisajad. Et suurem osa töölisi siiski ainult kolm korda söövad, siis on tabelis iga söömisakorra osas näidatud vastavalt sööjate või mittesööjate arvud. Nende summa peab vastama alati vaadeldud leibkondade arvule. Tarvitatud toitude lahtreis esinevad samuti toitu tarvitanud leibkondade arvud, mis seega näitavad mitmes leibkonnas seda või teist toitu on tarvitatud.

Sel viisil saavutatud ülevaatliskus kokkuvõttes on muidugi kaduma läinud leibkonnapea ja liigete juures ilmsiks tulevad erinevused toitude tarvituses, kuid töö kokkuhoiu mõttes oli see paratamata. Pealegi on olulik just töötajate leibkonnaliigete toitmislaad.

Toitude tarvitusalal olid kasutatavad kokku 330 leibkonna andmed, neist Tallinnas 264, Narvast 66.

Tallinna leibkondadest 224 ja Narva leibkondadest 61 kohta on teada nii liigete arv kui kuukulu suurus, teiste kohta olid need andmed puudulikud ja sellepärast on nad võetud erirühmas. Siin võtame lähemale vaatlusele ainult esimesed leibkonnad, eriti ülevaatlikkuse tarbel nende keskmised ja Tallinnast veel mõned leibkondrühmade arvud.

Uuritud leibkondade tegelik toitude tarvituslaad ilmneb üldjoonis juba söömiskordade arvus. Süüakse küll kaks, küll kolm, küll neli ja enam korda päevas. Et siin tegemist pole juhusega, näitavad järgnevad arvud.

Söömiskordade arv (%) — Nombre de repas (%).

36 Leibkondrühmad Groupes de ménage				Kulurühmad Groupes de dépenses			
	2	3	4 ja üle et plus		2	3	4 ja üle et plus
Tallinna							
1 liige — membre	20,0	80,0	—	Kuni — Moins de 6 000 mk.	14,3	71,4	14,3
2 liiget — membres	4,8	76,2	19,0	6 000—8 000 "	11,1	64,8	24,1
3 liiget — membres	7,7	63,5	28,8	8 000—10 000 "	7,8	67,2	25,0
4 liiget — membres	6,3	56,2	37,5	10 000—12 000 "	—	59,6	40,4
5 ja enam liiget—et plus de membres	6,1	59,5	24,4	12 000 ja üle—et plus	2,6	65,8	31,6
Keskmine — Moyenne	6,7	65,2	28,1	Keskmine — Moyenne	6,7	65,2	28,1
Narva							
Keskmine — Moyenne	—	87,5	12,5				

Nii hästi leibkonnasuuruse kui tulu kasvades väheneb kaks korda päevas söömine ja tõuseb vastavalt 4 korda söömine. Sellest järgneb, et kehvemad elutingimused mitte üksnes toitluslaadi vaid ka toiduvõtmisviisi halvendavad. Kogusummast 6,7% töökaajate leibkonnapeade kaks korda päevas söömine on tõsiselt tähelepanu äratav asjaolu, sest et ka kolmekordne toidutarvitus küllalt rahuldav ei ole. Narva leibkondades kaks korda päevas sööjaid ei leidunud, ent selle eest on seal ka vähem neli korda sööjaid.

¹⁾ Üle 4 korra ainult üks juhtumus Tallinnas ja Narvas.

Hommikueine. Kuna tegelik söömiskordade arv enamuses 3, osalt koguni 2, söömissagedus üldse aga 4 on, siis on osa leibkondades loomulik ühe või teise söömiskorra puudumine. Hommikul enne tööle minekut einetavad kogu arvust Tallinnas 90,2, Narvas aga 98,2% leibkonnapäid. Eine seisab koos vedeltoidust, leivast, leivakõrvasest. Kuna leiba, välja arvatud üks juhtumus Tallinnas, kõik leibkonnad tarvitavad, on esimese, eriti aga kolmanda tarvitatus piiratud: vedeltoidu tarvitajaid on Tallinnas (Narva arvud klambreis) 97,5% (96,4%), leivakõrvase tarvitajaid aga ainult 85,6% (92,5%). Järelikult, paljude hommikueine on ainult kas kohv või tee ja paljas leib. Vedeltoiduna tarvitab enamuse kohvi 82,2% (89,4%), teed—16,8% (22,6%) ja 5,6% (—) kas piima või muud. Leibadest tarvitatakse valdavas enamuses jämedat rukkileiba—81,6% (89,1%), teiseks sepikut—28,8% (—%), saia 24,6% (7,3%), peenleiba 2,0% (20,0%). Leivakõrvasena esinevad domineerivalt või—60,1% (44,9%) ja kala 53,8% (36,7%), siis margariin—11,5% (55,1%) ja väga vähesel arvul kartul, liha, vorst, munad, juust ja muud.

Kui silmas peame eespool osutunud reeglipärasust söömiskordade arvus, siis on kahtlemata ka hommikueine juures tuntavad erinevused leibkonna ja kulusumma suuruse järele. Selleks vaatleme mõningaid tähtsamaid hommikueine elemente üksikasjalisemalt.

Hommikueine (%) — I déjeuner (%).

Leibkondrühmad <i>Groupes de ménage</i>	Einetajad — Déjeunants				Kukulärühmad <i>Groupes de dépenses mensuelles</i>						
	Rukkileiva-tarvitajaid — sommateurs du pain de seigle	Leivakõrvase-tarvitajaid — sommateurs des aliments à manger avec du pain	Või-tarvitajaid — sommateurs du beurre	Sellest Dont Kala-tarvitajaid — sommateurs des poissons	Einetajaid — Déjeunants	Rukkileiva-tarvitajaid — sommateurs du pain de seigle	Leivakõrvase-tarvitajaid — sommateurs des aliments à manger avec du pain	Sellest Dont Kala-tarvitajaid — sommateurs des poissons			
Tallinna											
1 liige — membre	60,0	66,7	100,0	33,3	33,3	Kuni — Moins de 6 000 mk.	71,4	93,3	80,0	50,0	41,7
2 liiget — membres	76,2	75,0	75,0	33,3	41,7	6 000 — 8 000 „	87,0	83,0	83,0	48,7	61,5
3 liiget — membres	80,8	83,3	85,1	59,5	51,4	8 000 — 10 000 „	92,3	81,0	84,7	48,0	42,0
4 liiget — membres	85,3	78,7	83,6	64,7	52,9	10 000 — 12 000 „	97,9	80,4	80,4	78,4	56,4
5 ja enam liiget — et plus de membres	97,6	81,8	87,5	54,3	58,6	12 000 ja üle — et plus	92,1	77,1	100,0	74,3	62,9

Nii näeme, et leibkonna suuruse järele arvud enam-vähem kõikuvad on, tulu-kulusumma kasvades aga einetajate ja leivakõrvase-tarvitajate protsent kasvab, rukkileiva-tarvitajate protsent aga langeb; ka või-tarvitajate juures on tõusu märgata tulu-kulu kasvades.

Keskpäevaeine tarvitus on osale leibkonnapeadest esimeseks söömiseks, osale aga teiseks. Sellekohaseid eritulusarve aga pole saavutatud. Einetajate üldarv aga on väiksem kui hommikul — Tallinnas 71,4%, Narvas ainult 17,9%. Keskpäeval einetajaid teevad seda kodus — 23,8% (60,0%), tööl — 76,2% (40,0%). Mil määral koduseinetajaid võib lugeda esimest korda enne tööleminekut sööjaiks ja mil määral töölt kodu söömaskäijaks, on raske otsustada.

Keskpäevaeine koosneb, samuti kui hommikueine; vedeltoidust — 53,1% (70,0%), leivast — 99,4% (100,0%) ja leivakõrvasest — 89,4% (50,0%). Seega einetavad ligi 50% töölisi Tallinnas ainult, osa aga ainult leiva ja vedeltoiduga. Vedeltoidust on esimesel kohal Tallinnas kohv, Narvas tee. Muude aineina esinevad nende kõrval vähesel määral veel supid. Leibadest esineb valdavas enamuses jäme rukkileib — 92,5% (90,0%), teised — sai, sepik ja peenleib — aga vähesel määral, kokku 17,0% (10,0%). Leivakõrvasena esineb enamuses kala — 66,4% (60,0%) ja selle järele või — 38,5% (40,0%); teiste aineina — margariin, liha, kartul ja muud, kokku 34,5% (7,3%).

Keskpäevaeine tähtsamate tegurite osatähtsuse kõikumist leibkonna ja kuu tulu-kulu järele näitab järgnev tabel.

Keskpäevaine (‰)—II déjeuner (‰).

38	Leibkondrühmad Groupes de ménage						Kulurühmad Groupes de dépenses						
	Einevavad Déjeunants	Vedeldoitü-tarvitajad Consommateurs des aliments liquides	Leiva-tarvitajaid rukkileiva-tarvitajaid Des cons. du pain et de seigle	Leivakõrvase-tarvitajad Consommateurs des aliments à manger avec du pain	Või-tarvitajad Consommateurs du beurre	Sellest—Dont Kala-tarvitajad Consommateurs des poissons	Einevavad Déjeunants	Vedeldoitü tarvitajad Consommateurs des aliments liquides	Leiva-tarvitajaid rukkileiva-tarvitajaid Des cons. du pain et de seigle	Leivakõrvase-tarvitajad Consommateurs des aliments à manger avec du pain	Või-tarvitajad Consommateurs du beurre	Sellest—Dont Kala-tarvitajad Consommateurs des poissons	
T a l l i n n a													
1 liige-membre	60,0	75,0	75,0	100,0	75,0	50,0	kuni-moins de 6000 mk.	66,7	49,9	78,6	78,6	54,5	63,6
2 liiget-membres	71,4	60,0	78,6	80,0	58,3	33,3	6000-8000 "	74,1	52,5	90,5	87,5	31,4	77,1
3 liiget-membres	80,8	42,9	90,5	90,5	39,5	63,2	8000-10000 "	73,4	51,1	97,9	91,5	30,2	67,4
4 liiget-membres	73,4	59,2	93,6	87,2	29,3	70,7	10000-12000 ja üle et plus "	70,2	42,4	93,8	90,9	50,0	63,3
5 ja enam liiget et plus de . . .	63,4	57,7	98,1	92,3	37,5	75,0		68,4	76,9	84,6	92,3	41,7	54,2

Ka selles tuleb ilmsiks eelotsunud reeglipärasus, koguni leibkondrühmades: liigete arvu kasvades einetusarvu ja või-tarvituse langemise ning rukkileiva- ja kala-tarvituse tõusuga.

Lõuna, kui kandvam osa päevatoidus, esineb võrdlemisi kõrgel määral ainult Narvas — 98,2‰, Tallinnas aga kõigest 68,8‰ leibkonnas. Suurem osa lõunatajaid sööb kodus ja ainult väike osa Tallinnas tööl. Roogade arv töölise lõunalaual on domineerivalt üks-kaks, ainult ühel juhtumusel Tallinnas ka kolm. Ent kaks rooga on väheste osa — ühe rooga peavad rahulduma Tallinnas — 76,6‰, Narvas — 83,6‰.

Lõuna koosneb üldiselt võrdlemisi mitmekesisist toitudest: leib, juurvili, supid, liha ja kala, pudrud kõrvasega ja jook. Ent nende esinemise arv on roogade arvu piiratuse tõttu väike. Üksikult esinevad: leib, välja arvatud 4 juhtumust Tallinnas ja Narvas, nimelt väheste erandidega must leib, kõigi lõunatajate juures, supid — 51,9‰ (78,2‰), juurvili (kartul, kaalid) — 43,5‰ (21,8‰), liha ja kala — 72,7‰ (72,7‰), pudrud — 10,4‰ (5,5‰) ja joogid — 20,1‰ (—). Suppidest on esimesel kohal lihasuppliha — 57,5‰ (79,1‰), siis piimasupp, kontidega supp väikesel arvul lihata lihasupp ja magussupp. Liha- ja kalaroas esineb esikohal kala — 41,1‰ (27,5‰), teisel sealihaga 23,2‰ (42,5‰), edasi loomaliha 14,3‰ (60,9‰), muu liha 10,7‰ (—) ja kotleid 3,5‰ (—). Seega erineb Narva tuntavalt Tallinnast looma- ja sealihaga, eriti heeringa-tarvitusega. Pudrust esinevad eeskätt odratangu- ja kartulipudru, kuna riisi-, manna- ja muu pudru väga harva ette tuleb. Pudrukõrvane esineb 56,2‰ (66,7‰) pudru-tarvitusel. Jookidest esinevad tee ja siis kohv.

Üksikuis büdzhetrühmades esinevad tähtsamad lõuna elemendid järgmiselt:

Lõuna (‰)—Dinner (‰).

39	Leibkondrühmad Groupes de ménage						Kulurühmad Groupes de dépenses							
	Lõunavavad Dinants	Uhe roa tarvitajad Consommateurs d'un plat	Juurviljaroa-tarvitajad Cons. des mets de légumes	Supi-tarvitajad Cons. de la soupe	Liha- ja kala-tarvitajad Cons. de la viande et des poissons	Pudru-tarvitajad Cons. de la bouillie	Lõunavavad Dinants	Uhe roa tarvitajad Consommateurs d'un plat	Juurviljaroa-tarvitajad Cons. des mets de légumes	Supi-tarvitajad Cons. de la soupe	Liha- ja kala-tarvitajad Cons. de la viande et des poissons	Pudru-tarvitajad Cons. de la bouillie	Joogetarvitajad Cons. du café ou thé	
T a l l i n n a														
1 liige-membre	60,0	66,7	66,7	66,7	66,7	—	Kuni-moins de 6000 mk.	71,4	73,3	33,3	53,3	60,0	6,7	13,3
2 liiget-membres	85,7	55,8	33,3	66,7	72,2	5,6	6000-8000 "	69,9	78,0	48,6	37,8	73,0	21,6	27,0
3 liiget-membres	71,2	75,7	40,5	56,8	70,3	5,4	8000-10000 "	82,1	46,2	56,4	76,9	2,6	15,4	
4 liiget-membres	71,9	78,3	54,3	39,1	80,4	15,2	10000-12000 ja üle et plus "	74,5	74,3	51,4	54,3	77,1	11,4	22,9
5 ja enam liiget et plus de membres	96,2	84,0	96,0	54,0	68,0	12,0		78,7	78,6	28,6	60,7	67,9	7,1	17,9

Rühmade iseloomu tingitud selgeid reeglipärasusi lõunatarvituses ei osutu. Siiski võiks vast konstateerida ainult leibkonna suuruse kasvades ühe roa tarvitajate tõusu ja supitarvitajate arvu langust, kulurühmades aga väikesemat lõunatajate ja suuremat ühe roa tarvitajate arvu 8000—10000 rühmas.

Õhtusööök näib olevat kõige laialdasemalt tarvitatav: Tallinnas—92,1%, Narvas—96,7% leibkondades, mis tingitud on kõigi töökäijate töölt vabanemise ja eelseisva pikema puhkusega. Ent tähelepanu väärib siiski osa töölisil õhtusöögi puudumine.

Omalaadilt on õhtusööök midagi erinevat ja lõunasöögi vahelist. Peale enamasti kõigi tarvitatava leiva kõrval esineb seal vedeltoit—96,6% (90,7%), juurvili—28,6% (24,1%), leivakõrvane—74,7% (77,8%), puder—7,3% (3,7%) ja puuvili—1,6% (—). Vedeltoiduna esineb valdavas enamuses tee, siis piim ja vähesel määral ka kohv; suppidest—liha- ja piimasupp, leibadest—järe rukkileib—95,5% (96,2%) ja vähesel määral sepik, sai ja peenleib—kokku 16,8% (13,2%); juurviljast—kartul; leivakõrvasest—eeskätt kala—57,1% (54,8%) ja või—51,3% (33,3%), siis veel margariin, liha ja muud; pudrudest—tangu- ja kartulipuder; puuviljast—õunad ja harva keedised.

Õhtusööök (%)—Souper (%).

40	Leibkond-rühmad Groupes de ménage										Kulurühmad Groupes de dépenses									
	Õhtusööjad Souperants	Vedeltoitu-tarvitajad Consommateurs des aliments liquides	Leiva-tarvitajaid rukkileiva-tarvitajaid Des cons. du pain cons. du pain de seigle	Juurvilja-tarvitajaid Cons. des légumes	Leivakõrvase-tarvitajaid Cons. des aliments à manger avec du pain	Või-tarvitajaid Cons. du beurre	Kala-tarvitajaid; Cons. des poissons	Pudru-tarvitajaid Cons. de la bouillie	Puuvilja-tarvitajaid Cons. des fruits	Sellest Dont	Õhtusööjad Souperants	Vedeltoitu-tarvitajad Consommateurs des aliments liquides	Leiva-tarvitajaid rukkileiva-tarvitajaid Des cons. du pain cons. du pain de seigle	Juurvilja-tarvitajaid Cons. des légumes	Leivakõrvase-tarvitajaid Cons. des aliments à manger avec du pain	Või-tarvitajaid Cons. du beurre	Kala-tarvitajaid Cons. des poissons	Pudru-tarvitajaid Cons. de la bouillie	Puuvilja-tarvitajaid Cons. des fruits	Sellest Dont
T a l l i n n a																				
1 liige—mem- bre	80,0	100,0	100,0	50,0	75,0	33,3	66,7	25,0	—	Kuni—moins de 6000 mk.	90,5	100,0	100,0	52,6	57,8	45,5	81,8	10,5	—	
2 liiget—mem- bres	81,0	100,0	93,8	23,5	70,6	58,3	58,3	5,9	5,9	6000-8000 "	87,0	95,7	91,5	34,0	74,5	42,9	57,1	6,4	—	
3 liiget—mem- bres	92,3	93,3	97,9	31,3	75,0	52,8	44,4	6,3	4,2	8000-10000 "	92,2	91,5	100,0	27,1	72,9	32,6	60,5	6,8	1,7	
4 liiget—mem- bres	90,6	98,3	87,9	13,8	75,9	61,4	63,6	5,2	—	10000-12000 "	95,7	100,0	90,9	22,2	77,8	65,7	48,6	8,9	6,7	
5 ja enam liiget et plus de membres	96,3	96,2	100,0	38,0	74,7	42,4	59,3	8,9	1,3	12000 ja üle et plus	94,7	100,0	97,2	19,4	83,3	73,3	53,3	5,6	—	

Õhtusöögi elementide muutuvus osutab jällegi meile tuttavat reeglipärasust, eeskätt kulurühmade juures: kulu suurenedes langeb rukkileiva-, juurvilja- ja pudru-tarvitajate arv ja tõuseb leivakõrvase-tarvitajate arv. Ka puuvilja-tarvitajad osutuvad suuremkulu rühmades.

Kokkuvõttena võime konstateerida tarvitatud toitides võrdlemisi suurt lihtsust, mitmekesiduse puudust ja harva söömist. Need tunnused tulevad teravamalt esile väikesissetulekuga leibkondades, kuna, vastupidi, suurema tulu-kuluga leibkondade söömalaud vähe parem näib olevat. Saavutatud tulemus on kooskõlas kõigi eelmiste peatükkide andmeiga ja seega nende illustatsiooniks. Iseseisvalt võib kasutada toitudetarvitusandmeid üksnes Eestile omase toituste iseloomu valgustamiseks.

V. KORTERIOLUD.

Logements.

Ühes suurlinnade kasvuga XIX aastasaja teisel poolel ja XX aastasaja algul on hakatud korteriküsimusele pühendama väärivat tähelepanu. XX aastasaja algusest peale on toimitud sel alal palju eriuurimusi, kuna kultuurriikides alaliselt peetakse korrapärast riiklikku korteristatistikat.

Ühiskonna elus on korteriküsimusel suur tähtsus. Näiteks, inimkonna suurima vaenlase, n.n. sotsiaalhaiguste hulka kuuluva tiisikuse küsimus käsitletakse käsikäes korteriküsimusega²⁶⁾. Rahvusvahelisel tuberkuloosikongressil 1899 a. tähendas Rubener, et tiisikus on otsekoheses suhtes elanikkude tihedusega kortereis. Kui õige on see väide, näitavad Freudenberg'i uurimustulemused korteriolude ja tiisikusse surevuse suhtest Mannheimi 1901 ja 1902 a. surmajuhtumuste andmeil.

Selgub, et surevus tiisikusse oli:

1) jõukais perekondades:

- a) 6- ja enamtoalised kortereis 10,3%
- b) 4- ja 5-toalised kortereis 22,2%

2) kehvemais perekondades, kus toa kohta oli:

- a) alla 2 inimese 28,4%
- b) „ 3 „ 34,0%
- d) 3 ja enam 42,2%

Need arvud räägivad korteriolude tähtsusest inimelus selgel keelel. Nad näitavad, et tiisikuse vastu on tarvis võidelda eeskätt korteriolude parandamise kaudu.

Peale selle leiti, et viletsad korterid mõjuvad ka kuritegevuse peale²⁷⁾. Nii oli Zimmermann'i andmeil tööliskorterite elanikkude hulgest Ameerika suurlinnades, kus elanikkude tihedus kortereis võrdlemisi suur, politsei poolt arreteeritute arv 10.000 elaniku kohta enam kolme korda suurem, kui keskmiselt tervelinnas elanikkude hulgas. Schnitzler'i statistilise uurimuse järele oli kuritegude arv 1000 elaniku kohta Lausanne's ühe isiku kohta keskmise õhumahuga kortereis järgmine:

õhumaht m³ kuni 30, 30—40, 40—50, 50—60, 60 ja üle
kuritegude arv. . 21,9 13,7 12,9 4,2 3,6

Sellega on põhjendatud kriminaalloomis Liszt'i sõnad: „Mõistlik korteriolude reform on tarvilikum, kui tosin uusi trahviparagrahve“.

Samuti ei saa korteriküsimusest mööda minna ka alkoholiküsimuse käsitlemisel: kõrts meelitab rohkem, kui viljets korter.

Väga iseloomulikult on kirjeldanud korteriolude tähtsust tööliselusel, välja minnes puht-ärilisest seisukohast, vene kirjanik Mizhujev'ile Inglise seebivabrikant Liver²⁷⁾, kes oma tööliste jaoks oli ehitanud kolonii. Ta tähendab, et igal püüdjal töölisel on moraalne õigus elada ühes oma perega tervishoiuüldudele vastavas majas; ta hindab õieti, et see tema enese kui töösturi huvides on, kui tema töölised heas korteris elavad; ta tõendab muuseas, et tööstuslik ettevõtte ei saa edukalt töötada füüsiliselt nõrkade töölisiga, samuti kui ei saa sõdida sarnaste sõdureiga.

Korterikriisi tekitab harilikult linnaelanikkude arvu kiire ja suur juurekasv mõne majandusliku — tööstusliku- kaubandusliku — ehk poliitilise pöörde mõjul. Korterikriisi on üle elanud Berliin läinud aastasaja seitsmekümnendail a., n.n. „Gründertumi“ ajajärgul, Room — peale ühendatud Itaalia riigi loomist, Moskva XX aastasaja algul vene tööstuse ja kaubanduse ärkamisajal j.m.s.

Tallinna korterikriisi põhjusi tuleb otsida, nähtavasti, enim poliitilises sündmuses, kui majandusliku elu avaldusis. Tööstus, iseäranis metallitööstus ja laevaehitus, on viimase 10 aasta jooksul mõne tubli sammu tagaspidi teinud. Korterikriisi tähtsamad põhjused on aga, arvatavasti, järgmised: 1) iseseisva Eesti riigi loomisega võeti paljud majad valitsusasutiste

alla, 2) Tallinnasse jäid elama, peale Vene tsaaririigi lagunemist, paljud vene sõjaväelased ja 3) Venest sisserännanud umbes 100.000 optandist asus tähtis osa Tallinna. Peale Tallinna elavad veel Tartu ja mõned muud linnad korterikriisi tähe all.

1. Korterite suurus. Būdžettilisel uurimisel tööliste korteriolude kohta kogutud andmed põhjenevad, kahjuks, piiratud, vaatluste arvul: Tallinnas 265 ja Narvas 57 korterit, kus asusid vastavalt 1.187 ja 221 elanikku. Samuti sündis andmetekogumine piiratud kava järele.

Korteriolude vaatlusel on tähtis selgitada peaaesjalikult: 1) korteri asukohta, 2) korteri loomulikkude ja kunstlikku valgustust, 3) soojust, 4) elanikkude tihedust korteris, s. o. õhumahutust elaniku kohta, 5) kas korter on kuiv ehk niiske ja 6) üürisuurust. Käsitletaval juhtumisel pole tegelikult võimalik selgitada kõiki neid küsimusi. Andmed on kogutud pp. 1, 4, 6, osalt p. 2 ja veel mõningate muude küsimuste kohaselt (v. lisa). Korteri soojuse, loomuliku valgustuse ja niiskuse kohta andmeid ei kogutud.

Suurlinnades, kus ehitusplatsid väga kallid ja ehitus omab tendentsi tungida ennem maa sisse ja kõrgusse, kui laieneda, on korteri asukohta küsimus terava iseloomuga. Seal asuvad jõukamad kihid keskkordadel, kehvemad aga keldri-, ülemisil ja katusekordadel. Tervishoiu seisukohast pole keldri- ja katusekord elamiseks mitte soodsad: Kuna keldrikord harilikult külm ja niiske on, on katusekord talvel külm ja suvel liiga soe.

Käsitletavail andmeil jaotusid Tallinna ja Narva tööstustööliste korterid asukohta järele järgmiselt:

41	Keldrikorral <i>Au souterrain</i>	I korral <i>Au rez-de-chaussée</i>	II korral <i>Au I étage</i>	III korral <i>Au II étage</i>	Katusekorral <i>À la mansarde</i>	Üldse <i>Grand total</i>
Tallinna	23	140	92	4	6	265
" %	8,7	52,8	34,7	1,5	2,3	100
Narva	—	33	23	1	—	57
" %	—	57,9	40,3	1,8	—	100

Suurem osa Tallinna, samuti Narva, tööliskortereid asuvad esimesel ja teisel korral. Toodud andmeil puuduvad Narvas keldri- ja katusekorra korterid; nende puudumine toodud arvustikus on seletatav vaatluste väikese arvuga (57), Tallinna arvudes aga moodustavad keldrikorral asuvad korterid 8,7% vaadeldavate korterite üldarvust.

Esimese üldrahvalugemise andmeil asusid Tallinna kortereist keldri- ja poolkeldrikorral 6,8% ja põõningukorral 5,8%; Narvas moodustasid nad vastavalt 1,0% ja 5,9% ²⁰⁾.

Välismaade korteriolude kohta on meil, kahjuks, võimalik võrdluseks tuua ainult üldandmeid, välja arvatud erandid, sest elanikkude ühiskondlikkude kihtide järele on need eritellud ainult üksikuis riikides. Berliinis ²⁰⁾ asusid 1900 a. keldrikorral 5,1% korterite üldarvust kusjuures keldrikorterite elanikkude arv oli 4,9% Berliini elanikkude üldarvust. Protsentuaalne keldrikorterite vahetorkorterite üldarvuga oli Altonas 5,7, Breslaus 3,8, Dresdenis 2,3, Hamburgis 6,4, Leipzgis 0,6, Halles 2,7, Königsbergis 2,6, Posenis 7,0, Lübeckis 0,4, Kiilis 5,4, Stuttgartis 0,4, Ulmis 0,03 ja Augsburgis 0,5. Peaaegu samasuguse osatähtsuse moodustasid nimetatud linnades elanikkude üldarvust ka keldrikorterite elanikud. Soomes moodustasid 1919 a. korterite üleskirjutuse andmeil ²⁰⁾ täiesti ja osaliselt keldri- ja katusekorral asuvad korterid: Helsingis 4,2%, Viiburis 7,6%, Turus 3,1% ja Tamperes 2,9% korterite üldarvust.

Keldrikortereis asuvaist leibkondade üldarvust Tallinnas moodustasid 4- ja 5-liikmelised leibkonnad enamuse: vastavalt leibkonnaliigete arvule 39,1% ja 34,8%, kokku 73,9%; keskmise kuukulusumma järele aga moodustasid leibkonnad kulusummaga 6.000—8.000 mk. 36,4% ja 8.000—10.000 mk. 31,8%, kokku 68,2%. Nii olid keldrikorterite elanikud enamjaolt pererikkad leibkonnad keskmise kuukulusummaga 6.000—10.000 mk.

Üldiselt on tööliste korterite tavaline asukoht Tallinnas, samuti Narvas, majade väiksuse tõttu esimesel korral — veidi üle poole korterite üldarvust, teisel korral aga 35—40% ümber.

On harjutud nii igapäevases elus, samuti statistilises uurimises korteri suurust hindama tubade arvu järele. Sarnane hindamine pole küll kuigi täpne, sest ühes ja samas korteris, veel enam aga laiemulatuslikul võrdlusel, võib tubade suurus väga mitmekesine olla. Suur ruum

ei paku leibkonnale ometi niisuguseid mahutusvõimalusi, kui kaks samasuguse üldmahutusega tuba. Kõlblisest seisukohast aga on väga tähtis, kas näiteks, täiskasvanuist, lastest ja vahest veel perele võõraist (allüürnikud ja kostilised) koosnev leibkond elab ühes või mitmes toas. Ent siiski, teades keskmist tubade ja elanikkude arvu korteri kohta, võime ligikaudu hinnata korterite kvaliteeti.

Vaadeldavate leibkondade korterid jagunesid tubade arvult järgmiselt:

42				Kokku—Total
	1-toalised À 1 pièce	2-toalised À 2 pièces	3- ja enam- toalised À 3 et plus de pièces	
Tallinna	228	32	5	265
"	86,0	12,1	1,9	100
Narva	47	10	—	57
"	83,9	16,1	—	100

Siit näeme, et üle $\frac{1}{2}$ tööliste kortereist koosnevad ainult ühest toast: iga 100 korteri kohta on umbkaudu ainult 10—15 kahetoalist korterit, ning kolme- ja enamtoalisi kortereid Tallinnas 100 kohta ainult 2, Narvas ühtegi.

Meie üldisi korteriolusid silmas pidades, ei saa olukord vististi palju parem ollagi, sest esimese üldrahvalugemise andmeil moodustasid ühetoalised korterid (tuba, ka köök hulka arvatud) Tallinnas 74,8 ja Narvas 77,0 korterite üldarvust ²⁰⁾. Ühetoaliste korterite arv moodustas korterite üldarvust Soomes 1919 a. korterite üleskirjutuse andmeil: ²¹⁾ Helsingis 89,4%, Viiburis 23,3%, Turus 46,5% ja Tampere 30,6%; Taanis ²²⁾ 1924 a. andmeil: Kopenhagenis 8,8%, Frederiksbergis 4,0%, Gentoftes 3,3%, keskmiselt suurlinnades 7,8%. Kopenhagenis oli kahetoalisi kortereid 42,7%, kolmetoalisi 23,1%, neljatoalisi 14,8% ning 5- ja enamtoalisi kortereid 10,6%. Frederiksbergis oli kahetoalisi kortereid 23,0%, kolmetoalisi 25,3%, neljatoalisi 24,5% ning 5-ja enamtoalisi 23,2%. Gentoftes oli vahekord veidi teine, nimelt oli seal kahetoalisi kortereid 17,7%, kolmetoalisi 21,0%, neljatoalisi 18,3%, viietoalisi 12,3%, kuuetoalisi 10,5% ning seitsme- ja enamtoalisi kortereid 16,7%. Üldse oli aga kolmes Taani suurlinnas ühetoalisi kortereid 7,8%, kahetoalisi 38,3%, kolmetoalisi 23,3%, neljatoalisi 16,8%, viie- ja enamtoalisi kortereid 13,8%. Norra ¹⁰⁾ suurlinnades oli 1920 a. detsembri andmeil: ühetoalisi kortereid kõõgita 7,4% ja kõõgiga 22,6%, kõõgiga kahetoalisi 30,8%, 3-4 toalisi 26,5% ning 5-ja enamtoalisi 12,7%. See vahekord oli peaaegu samasena maksev üldse kõigi üle 5000 elanikuga ¹⁰⁾ Norra linnade, eriti aga keskmise suurusega linnade kohta. Poolas, ²¹⁾ Lodsis, moodustasid 1918—1920 a. andmeil: ühetoalised korterid 66,3%, kahetoalised 18,3% ning kolme- ja enamtoalised 14,9% korterite üldarvust.

Nii näeme, et nimetatud riikide korteriolud meie omadest kaugelt lahku lähevad. Umbkaudselt öeldes, neis on valitsevaks tüübiks 2-4-toalised korterid, meil ühetoalised. Meie korterioludele sarnanevad veidi Poola tööstuslinna, Lodsi, omad.

Et meie tööliste korterid valdavas enamuses ühetoalisina esinevad, siis oleneb sellest ka tööliste kodune elamislaad. Nii valmistatakse toitu ja magatakse enamjaolt samas toas, mis ka päevaseks eluruumiks on. Toidu valmistuseks oli Tallinnas 265 korteri hulgast ainult 35-s (13,2%) eriruum-köök. Kolmes korteris—Vene-Balti tehases—polnud keedukohta üldse olemas. Neis asuvad leibkonnad valmistasid toitu kojas priimusel. Narva korteriolud näivad ses suhtes paremad olevat,—kõõgiga korterite arv moodustas korterite üldarvust 38,6%.

Missuguses vahekorras on korterite suurus leibkonna koosseisuga, näitavad alljärgnevad arvud:

Korterite arv suuruse järele % — Nombre de logements d'après l'étendue en %.

43	Tallinna				Narva			
	1-toalised À 1 pièces	2-toalised À 2 pièces	3- ja enam- toalised À 3 et plus de pièces	Kokku Total	1-toalised À 1 pièce	2-toalised À 2 pièces	3- ja enam- toalised À 3 et plus de pièces	Kokku Total
1-Hükm. leibk.—ménage à 1 mem.	100	—	—	100	—	—	—	100
2 " " " 2 "	96,2	8,8	—	100	100	—	—	100
3 " " " 3 "	81,7	15,0	3,3	100	88,2	11,8	—	100
4 " " " 4 "	88,7	9,9	1,4	100	79,1	20,9	—	100
5 ja enam— et plus	83,0	15,0	2,0	100	91,7	8,3	—	100

Korteri suurus järele leibkondade liigitusel pole leibkondade koosseisu võetud allüürnikke.

Neist arvudest paistab välja pererikkamate leibkondade asumine suuremais kortereis, ent vaatluste piiratud arvu tõttu ei väljendu see reeglipärasus üldulatuslikult.

Õiseks valgustuseks tarvitati Tallinnas enamjaolt petrooleumi, Narvas elektrit. Petrooleumiga valgustatavaid kortereid oli Tallinnas 83,4%, Narvas era- ja vabrikukortereis kokku 33,3%, kusjuures kõigis vabrikukortereis oli elektrivalgustus, erakortereis aga petrooleumi- ja elektrivalgustus võrdselt.

Ka joogivee asukoha järele erinevad Tallinna ja Narva korterid; samuti erinevad ses suhtes omavahel Narvas vabriku- ja erakorterid. Narva erakorterid sarnanevad enim Tallinna korterelle, kuna vabrikukorterid paremusi pakuvad. Tallinnas oli veekraan kortereis 17 juhtumusel (6,4%), 248 korteris (93,6%) aga oli veekraan kojas ehk õue peal pesuköögis. Narvas oli kõigis erakortereis vesi väljast toodav; vabrikukortereis oli veekraan 12 juhtumusel korteris ja 7 juhtumusel oli vesi väljast toodav.

Korteriomanduse suhtes on vahekorrad järgmised: Tallinnas asusid 3 leibkonda omas majas, 7 leibkonnal oli kojamehe korter ning 256 leibkonda ehk 96,6% leibkondade üldarvust, asusid üürikortereis. Narva leibkonnad asusid aga kõik üürikortereis.

2. Elanikkude tihedus kortereis. Korteriolusid elanikkude tiheduse seisukohast pildistab osalt elanikkude arvu jaotus korteri suuruse järele, osalt keskmine inimeste arv toa kohta ning korteris ühe inimese kohta langev õhumaht. Viimane keskmine on kohane enam põhjamaadele, kus korterit enam kui poolaastat kinniseit hoitakse; täpsuse mõttes on ta aga näitlikum.

Elanikkude jaotus korteri suuruse järele (%).
Répartition des habitants d'après l'étendue des logements (%).

44	Aasta—Année	Tubade arv korteris—Nombre de pièces d'un logement					Kokku Total
		1	2	3	4	5 ja enam 5 et plus	
EESTI LINNAD ÜLDSE—Villes d'Estonie, *) grand total	1922	59,0	14,3	9,1	6,5	11,1	100
TALLINNA ÜLDSE—Grand total	»	65,2	10,2	7,7	5,6	11,3	100
» TÖÖLISLEIBKONDADES—Ménages d'ouvriers	1925	83,7	13,3	2,3	0,7	—	100
» 1-likmelisi—membre	»	100	—	—	—	—	100
» 2 »	»	92,9	7,1	—	—	—	100
» 3 »	»	80,7	13,7	5,6	—	—	100
» 4 »	»	86,7	10,7	2,6	—	—	100
» 5 ja enam—et plus	»	51,9	15,6	1,2	1,3	—	100
NARVA ÜLDSE—Grand total	1922	69,8	12,2	7,8	4,1	6,1	100
» TÖÖLISLEIBKONDADES — Ménages d'ouvriers	1925	82,4	17,6	—	—	—	100
» 2-likmelisi—membres	»	100	—	—	—	—	100
» 3 »	»	88,2	11,8	—	—	—	100
» 4 »	»	73,1	20,9	—	—	—	100
» 5 ja enam—et plus	»	91,9	8,1	—	—	—	100
SOOME LINNAD ÜLDSE—Villes de Finlande, grand total **)	1919	25,3	35,8	14,0	9,6	15,3	100
» Helsingi	»	31,1	29,9	12,1	8,8	13,1	100
» Tampere	»	21,0	47,0	14,3	8,9	8,8	100
NORRA 3 LINNA—3 villes de Norvège **) 1°)	1920	30,0	30,8	—	26,5	12,7	100
» Oslo	»	30,9	30,6	—	25,5	13,0	100
» Bergen	»	30,7	34,5	—	23,9	11,5	100
» Trondhjem	»	27,4	32,4	—	27,3	12,9	100
TAANI LINNAD—Villes de Danemark **)	1924	4,3	36,2	24,8	17,4	17,3	100
» Kopenhagen	»	4,8	40,5	24,9	16,3	13,5	100
» Frederiksberg	»	1,9	20,2	26,1	23,6	28,2	100
LODS (POOLAS)—Lodz **)	1918—1920	56,7	22,7	12,0	5,0	3,6	100
PARIS, MONTMARTRE LINNAOSA — Paris, Montmartre **)	1921	22,1	21,8	18,0	12,4	25,7	100

*) Eesti linnade kohta toodud 1922 a. arvud põhjenevad 1922 a. üldrahvalugemise andmeil, 1925 a. arvud aga büdžetilise uurimuse andmeil.

**) Norra kortereis on peale tabelpeas nimetatud tubade arvu veel köök.

Missugused peaksid olema tööliste eluruumid, selle kohta erinevad arvamised ja tegeliku elu tingimused: nii on, näiteks, Inglise tööliste kortereis tihti 3-4, isegi 5 tuba, mõnes teises riigis aga peetakse ka väikesemad korterid normaalseiks. Rahvasteliidu Tööstusbüroo küsimusele vastas Rootsi valitsus, et see põllutöölisele normaalseks peab vähemalt kahest toast ja köögist koosnevat korterit. Saksamaal aga leitakse, käsitledes sisemaa kolonisaatsiooni küsimust, et maatöölise korter peaks koosnema vähemalt 4 eluruumist: köögist, ühest suuremast ja 2 vähemast elutoast.

Võrreldes nende seisukohtadega, jätavad meie korteriolud palju soovida ja näivad viletsamad olevat, kui, näiteks, Soome, Norra, Taani linnades, Poola suurimas tööstuslinnas Lodsis ja Pariisi Montmartre linnaosas, kus asuvad enamjaolt vaesemad kihid ja töölised.

Tallinna ja Narva andmeil peavad elama ühetoalises kortereis üldse elanikkudest 65,2%, töölikonnast aga üle $\frac{1}{5}$, leibkonna suuruse peale vaatamata. Võrreldes teiste maadega, on kahetoalises kortereis asuvate elanikkude, samuti tööliste suhtarv Tallinnas ja Narvas väga väike. Enam kui kahetoaline korter on üldse väheseile, — töölisile aga vaevalt kättesaadav. Helsingis ja kolmes Norra linnas aga asub ühetoalises kortereis ümmarguselt $\frac{1}{3}$, kahetoalises $\frac{1}{3}$ ja kolme- ning enamtoalises kortereis ka tervelt $\frac{1}{3}$ elanikkude üldarvust.

Kõigerohkem meie korterioludele sarnanevad Lodsi omad: 1918—1920 a. asusid seal üle poole elanikkude üldarvust ühetoalises kortereis, veidi alla veerandi kahetoalises ja ümmarguselt veerand kolme- ja enamtoalises. Praegusel ajal aga sarnanevad Lodsi korteriolud meie omadele, arvatavasti, veel rohkem, sest Lodsi elanikkude arv on kasvanud viimaste aastate jooksul väga kiiresti. Hoopis erineval seisukohal asuvad Taani linnad, ka Kopenhagen, kus ühetoalises kortereis asusid kõigest alla 5% elanikkudest; silmapaistvam osa Taani suurlinnade elanikkudest asub kahe- ja kolmetoalises kortereis, ning üle kolmandiku asusid nelja- ja enamtoalises kortereis. Kopenhagenis, näiteks, asusid 40,5% elanikkudest kahetoalises kortereis, 24,9% — kolmetoalises ning nelja- ja enamtoalises kortereis 29,8%. Frederiksbergis aga asusid nelja- ja enamtoalises kortereis koguni 51,8% elanikkude üldarvust. Huvitava reeglipärasuse sisaldavad Pariisi Montmartre linnaosa kohta toodud arvud: elanikkude suhtarv väheneb käskäes korteri suurenemisega.

Leibkonna ja korteri suuruse eritelus moodustavad nii Tallinnas kui Narvas ühetoalises kortereis asuvaist elanikkudest kandvama osa nelja- ja viieliikmelised leibkonnad, mis meie tööliste korteriolusid erilisse valgusse tõstab.

Elanikkude jaotus leibkonna ja korteri suuruse järele.

Répartition des habitants d'après la composition des ménages et l'étendue des logements.

45

	Tallinna				Narva		
	Tubade arv korteris — Nombre de pièces par logement						
	1	2	3	Kokku Total	1	2	Kokku Total
1-liikmelised leibkonnad—ménage à 1 mem.	0,9	—	—	0,9	—	—	—
2 " " " 2 "	5,5	0,4	—	5,9	1,8	—	1,8
3 " " " 3 "	14,5	2,4	1,0	17,9	20,4	2,7	23,1
4 " " " 4 "	22,5	2,6	0,7	26,0	34,4	12,7	47,1
5 ja enam — et plus	40,3	7,7	1,3	49,3	25,8	2,2	28,0
Üldse—Grand total	83,7	13,3	3,0	100	82,4	17,6	100

Veidi täpsemalt kui elanikkude jaotus korterite suuruse järele iseloomustab elanikkude tihedust kortereis keskmine elanikkude arv toa kohta.

Vaadeldes Tallinna ja Narva arvusid, võime veel kord kinnitada, et töölisleibkonnad elutsevad ühetoalises kortereis, leibkonna suuruse peale vaatamata. Täheandab, korterit ei vahetata suurema vastu ka perekonna kolme-neljakordseks kasvamise järele tegeliku tarviduse kohaselt.

Tähelepanuväärt on ka see, et elanikkude keskmise tiheduse peale sissetuleku suurus tunduvalt ei mõju. Leibkonnades keskmise kuukuluga kuni 6 000 mk. oli keskmine elanikkude arv toa kohta 3,1 inimest; sellest kõrgema kuukuluga leibkonnades kõikus elanikkude arv toa kohta 3,7 ja 4,2 vahel ehk 100 toa kohta 50 inimese piirides. Ühetoalises kortereis on see kõikumine 100 toa kohta ainult 40 inimese piirides.

Keskmine elanikkude arv 1 toa kohta.
Nombre moyen d'habitants par pièce.

46	Aasta Année	Tubade arv korteris Nombre de pièces par logement				Üldse Grand total
		1	2	3	4	
TALLINNA:						
1-liikmelis, töölisteibkondades— <i>Ménages d'ouvriers à 1 membre</i>	1925	4,3	2,4	2,2	2,0	3,8
2 » »	»	1,3	—	—	—	1,3
3 » »	»	2,5	2,5	—	—	2,5
4 » »	»	3,4	1,6	2,0	—	2,9
5 ja enam »	»	4,2	2,3	2,6	—	3,8
5 ja enam » — <i>et plus</i>	»	5,7	3,0	2,1	2,0	4,8
NARVA:						
2-liikmelis, töölisteibkondades— <i>Ménages d'ouvriers à 2 membres</i>	»	3,7	1,9	—	—	3,2
3 » »	»	2,0	—	—	—	2,0
4 » »	»	3,0	1,5	—	—	2,6
5 ja enam »	»	4,0	2,0	—	—	3,4
5 ja enam » — <i>et plus</i>	»	5,1	2,5	—	—	4,7
Helsingi üldse ²⁸⁾	1919	3,2	2,1	1,5	1,2	1,7
Tampere »	»	2,8	2,1	1,6	1,4	1,9
Kopenhagen ³⁰⁾	1924	1,9	1,6	1,2	0,9	3,4 *)
Frederiksberg »	»	1,6	1,5	1,2	0,8	3,4 *)
Lods ³¹⁾	1918—1920	3,4	2,4	1,7	1,4	...
Berlin ³²⁾	1900	3,4	2,1	1,4	1,2	...
Frankfurt (Main)	»	3,9	2,1	1,6	1,3	...
Köln	»	2,1	1,9	1,5	1,2	...
Hamburg	»	3,0	2,2	1,5	1,2	...

Keskmine elanikkude arv toa kohta Tallinna ühetoalises kortereis on 1-4 liikmelis leibkondades suurem, kui vastav leibkonnaliigete arv tabelaluses, selle tõttu, et toa kohta keskmise elanikkudearvu arvutusel on arvesse võetud ka allüürnikud, kuna korterid on rühmitatud leibkonnana „alalise koosseisu“ liigetarvu alusel.

Võrreldes selle meetodi järele Tallinna ja Narva korteriolusid, näeme, et elanikkude tihedus Tallinna tööliste kortereis märksa suurem on. Üldiselt tuleb Tallinnas 100 toa kohta 380 inimest, Narvas 320, s. o. Tallinnas 60 inimese ehk 18,8% võrra rohkem kui Narvas, eriti ühetoalises kortereis 60 inimest ehk 16,2% ja kaheetoalises — 50 ehk 26,2%. Tähendab, Tallinnas elavad uuritud leibkondade andmeil töölised üldiselt 18,8% võrra, ühetoalises kortereis aga, kus asub üle 1/3 töölisist, 16,2% võrra tihedamalt, s. o. kitsamalt kui Narvas.

Keskmine elanikkude arv toa kohta ühe-, kolme- ja neljatoalises kortereis pole võrdluseks toodud linnades kusagil nõnda suur kui Tallinnas, ja kaheetoalises kortereis oli see sama suur ainult Lodsis, nimelt 2,4 elanikku toa kohta.

Kopenhagenis ja Frederiksbergis tuleb keskmiselt veidi vähem elanikke ühe korteri kohta, kui Tallinna töölisil toa kohta. Tabelis toodud andmeil on Taani linnades elanikkude tihedus kortereis kõigeväiksem, Soome ja Saksa linnades on see veidi suurem ja omavahel ligikaudu võrdne.

Taani korterioludele on Rootsi ja Norra omad väga sarnased. Kolmes Rootsi suurlinnas oli viimaseil andmeil elanikkude arv toa kohta järgmine:

Nombre d'habitants par pièce des logements dans les plus grandes villes de Suède. ⁽¹⁴⁾

47	Väikesis kortereis <i>Petits log. (au plus 2 ch. et cuis.)</i>		Suuris kortereis <i>Assez grands logements</i>		Üldse—Total des logements	
	1920	1912—1915	1920	1912—1915	1920	1912—1915
Stokholm	1,62	1,64	0,83	0,83	1,23	1,24
Göteborg	1,83	1,83	0,86	0,90	1,45	1,46
Malmö	1,55	1,51	0,86	0,85	1,28	1,27

Nagu tabelist näha, on elanikkude tihedus avaldanud tõusu tendentsi 5—8 aasta keskel ainult Malmös, Stokholmis ja Göteborgis aga on see, ümberpöörduvalt, sama palju langenud.

*) Elanikkude arv korteri kohta.

Tõsi, elanikkude tihedust Tallinna ja Narva tööstustöölise ning üldse Rootsi suurlinnade kortereis ei saa täpselt võttes mitte võrrelda. Pole kahtlust, et töölised ka seal asuvad enamjaolt väikesemais kortereis. Ent ka viimasis oli elanikkude tihedus, Tallinna ja Narva andmeiga võrreldes, enam kui kaks korda vähem.

Täiesti võrdluskõlblikud on aga Norra andmed, sest Norra statistika keskbüroo poolt avaldatud korteriolusid valgustavad andmed võimaldavad vaatlust ka elanikkude tööala järele. Võrreldes meie ja Norra andmeid peame silmas pidama ainult aja vahet—meie andmed on 5 aasta võrra hilisemad.

Töölise korteriolud Norras 1/XII. 1920.

Données sur les conditions d'habitation pour groupes de profession en Norvège ¹⁰⁾

	Leibkonna suurus Personnes par ménage	Inimeste arv		Elanikkude ülekoot- matud kortereis asu- vate elanikkude % Densités dans des logements surpeuplés pour-cent	Leibkondade % kellel vähemalt 6—toaline korter Ménages ayant au moins 6 pièces pour- cent
		Korteri kohta Personnes par logement	Toa kohta Personnes par pièce		
Suitetöölised põllumajanduses— <i>Journaliers agricoles (payés partiellement par une exploitation agricole)</i>	4,5	2,8	1,6	44	3
Muud põllutöölised— <i>Autres ouvriers agricoles</i>	3,7	2,3	1,4	33	3
Metsatöölised— <i>Ouvriers forestiers</i>	5,0	2,8	1,6	48	3
Kalapüüdjad ja meramehed— <i>Pêcheurs et marins</i>	5,3	3,6	1,5	34	11
Käsitöölised— <i>Artisans</i>	4,7	3,5	1,3	26	10
Tööjuhatajad— <i>Contremaitres, etc.</i>	4,8	3,8	1,2	22	13
Tööstustöölised— <i>Ouvriers d'industrie, etc.</i>	4,5	3,1	1,5	33	4
Töölised üldse— <i>Total</i>	4,6	3,2	1,4	32	7

Võrreldes elanikkude tihedust esiteks Rootsi ja Norra kortereis, näeme, et see Rootsi suurlinnade vähemais ja Norra töölise kortereis väga ühtlane on. Võttes Rootsi kolme suurlinna väikesemate korterite elanikkude tiheduse keskmiselt 1,7 elanikku toa kohta, näeme, et Norras töölise korteriolud veel avaramad on, sest toa kohta tuli neil keskmiselt ainult 1,4 elanikku; sellevastu aga Tallinnas—3,8 ja Narvas—3,2 elanikku ehk vastavalt 271% ja 229% võrra rohkem. Nende andmete kohaselt elavad meie töölisleibkonnad ümarguselt 2 kuni 3 korda tihedamalt, kui Norra töölised. Norra tööstustöölise tihedus kortereis on üldisele töölise tihedusele väga ligidane, suurem ainult 10 inimese võrra 100 toa kohta.

Veel väiksem oli keskmine elanikkude arv toa kohta Norra linnades üldse ¹⁰⁾ Oslos, Bergenis, Trondhjemis ja Drammenis 1,2 ja Stavangeris 1,1, kokku 5000 ja enam elanikuga linnades 1,2 elanikku toa kohta.

Tähelepanu väärib, et väikese korterielanikkude tiheduse juures, mis meie korteriolude kohaselt paistab kauge ideaalina, Norra statistika siiski 32% töölise üldarvust elanikkudega ülekoormatud kortereis asuvaina märgib.

Elanikkude tiheduse korteris täpsemalt määrab ära keskmine õhumahu määr inimese kohta. Selle arvutus on aga seotud suurte raskustega ja kuludega; sellegärast leiðub vähe korterite õhumahu alusel baseeruvaid elanikkude tihedust käsitlevaid andmeid.

Inimesele vajalik õhumaht, milles sisaldub füsioloogiliselt tarvilik kvantum hapnikku, oleneb paljuist tegureist: soost, vanusest, organismi tegevuse intensiivsusest, temperatuurist jne. ³⁵⁾

Täpsel korterite õhumahu arvestamisel peab kõiki neid asjaolusid silmas pidama. Tallinna ja Narva töölise korterite olukorra uurimisel polnud seda aga võimalik teha. Samuti pole vaadeldavate korterite üldmahust mahaarvatud sisseseade — ahjude, mööbli jne. — maht.

Tavaliselt korterihügieenikute poolt peetakse vajalikuks isiku kohta elamis- ja magamistubades 20 m³ õhuruumi. Helveetsias Baaseli kantoni 1907 a. korterijärelevalve määrusis on ette nähtud vähemalt 15 m³. Taani 1921 a. seadus näeb ette õhumahu määrana 18 aasta-sele põllutöölisele 16 m³, kahe isiku kohta 25 m³. Töökongressi ettevalmistusel teatas Rahvasteliidu Tööstusbüroole Hispaania valitsus, et ta maatöölise eluruumis tarvilikuks peab isiku kohta 20 m³ õhumahtu; Austria valitsus pidas aga seks otstarbeks küllaldaseks 10³ m.

Eelnimetatud normid käivad netto-õhumahu kohta ja käsitlevad korraliku õhuvahetusega kortereid. Sisseseade mahu protsendimäär võib aga mitmekesine olla, sest see oleneb sisseseade laadist ja on, arvatavasti, väikesemais kortereis suhteliselt kõrgem kui suuris.

Kuna meie uurimuses puuduvad andmed korteri netto-õhumahust, samuti õhuvahetuse sisseseadeist, mis meie arvates Tallinna ühetoalises kortereis, kus asub ligikaudu $\frac{4}{5}$ töölisleibkondade liikmeist, igatahes puudulik on, teiselt poolt aga samuti täiesti kindel pole õhuvahetuse norm, siis piirdume siin tööliste korterite õhumahu ligikaudse hinnanguga.

Tallinna ja Narva töölisleibkondade liigete—kaasüürnikud ühes arvatud—jaotusest keskmise õhumahu ja leibkonna koosseisu järele toome üksikasjalised andmed:

Elanikkude jaotus ühe isiku kohta langeva õhumahu ja leibkonna suuruse järele.

Répartition des habitants selon la quantité d'air sur habitant et la composition des ménages.

49	Õhumahult.—Quantité d'air															Kokku—Total			
	Kuni 10 m ³ Moins de			11—15 m ³			16—20 m ³			21—25 m ³			Üle 26 m ³ Plus de						
	Tubade arv kortereis—Nombre de pièces par logement																		
1			2			3			1			2			3				
Tallinna																			
1-liikmel. leibkon. Ménage à 1 membre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,93	—	—	0,93
2 " "	—	0,42	—	3,29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,51	—	—	5,91
3 " "	—	—	—	2,44	—	0,67	11,96	0,67	—	—	—	—	—	—	—	—	1,52	0,34	17,85
4 " "	—	—	—	17,10	—	—	5,48	0,67	0,67	—	—	—	—	—	—	—	1,44	—	26,03
5 ja enam.—el' plus	26,28	—	—	7,67	3,62	0,59	6,40	2,53	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,67	49,28
Kokku—Total	26,28	0,42	—	30,50	3,62	1,26	24,35	3,87	0,67	1,18	2,44	—	1,44	2,96	1,01	—	—	—	100
	23,7			35,4			28,9			3,6			5,4						
Narva																			
Erakorteriid—Logements privés	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100
Vabrikukorteriid—Logements de fabrique	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100

Toodud andmeil võime konstateerida, et vaadeldud Tallinna töölisleibkondade liigete üldarvust ainult 37,9% ligikaudu rahuldavalt õhuga varustatud on, kuna aga ühe isiku kohta alla minimaalse vajadusega (15 m³) korterite elanikke on 62,1%. Sellejuures oli aga õhumahult alla 10 m³ ühe isiku kohta — 26,7%; need on peaaegu kõik 5- ja enamliikmeliste perekondade korterid.

Korteri suuruse järele eristades, leidub veidi üle veerandi töölisleibkondade liikmeist ühetoalises kortereis kuni 10 m³ õhumahuga ühe isiku kohta. Ühe isiku kohta 11—15 m³ õhumahuga ühetoaliste korterite elanikkude arv on 30,5%. Nõnda seisab see rühm oma osatähtsuse järele üldarvus esimesel kohal.

Ühe isiku kohta langeva õhumahu määra järele on Narva tööliste korterid veidi paremad. Nii pole seal õhumahu alammäär mitte alla 10 m³, vaid 11—15 m³ isiku kohta. Õhumahult Narva erakortereis asuvate tööliste eluruumides on suurem kui vabrikukortereis; samuti on ka õhumahu alammäär erakortereis kõrgem. Üldiselt asusid Narvas 25,8% elanikkude arvust kortereis õhumahuga 11—15 m³ ja 74,2% õhumahuga üle 20 m³ isiku kohta.

Üldiselt oli Tallinnas õhumahult ühe isiku kohta 14,2 m³, Narvas aga 21,97 m³. Viimane on väga lähedane Göteborgi (Rootsis) linnatööliliste korterite õhumahule, mis oli eriankeedi andmeil³⁰⁾: raua- ja metallitöölisil 23,7 m³, tekstiiltöölisil 22,5 m³, toiduainete töölisil 22,5 m³, paberi- ja graafikatöölisil 25 m³, pesutöölisil, 20,6 m³, merimeestel 18,5 m³, lihttöölisil 20,6 m³, muil töölisil 23,6 m³. Üldiselt aga oli Göteborgi töölisil õhumahult: korteri kohta 75,9 m³, leibkonna kohta 38,0 m³ ja ühe inimese kohta 22,1 m³.

Sellega võrreldes on Tallinna tööliste korterite õhumahult, umbes 20—25% vähem kui Göteborgis ja ka Narvas.

3. Allüürnikud. Korterite edasiüürimise juhtumusi tuleb vaatlusele võetud leibkondades ette ainult Tallinnas; Narvas elasid kõik leibkonnad allüürnikkudeta.

Leibkondade üldarvust pidasid Tallinnas allüürnikke 52 (19,6%). Allüürnikke pidajate leibkondade üldarvust oli tähtsam osa—42 leibkonda ehk 80,8%—ühetoaliste korterite pidajad, mis käsitletava olukorra juures ka loomulik, sest töölised asuvad enamikus ühetoalises kortereis.

Korterite edasiüürimise võimalus esineb eeskätt suuremais kortereis. Seda näitab meile allüürnikkudeta ja allüürnikkudega leibkondade protsendiline suhe korterite suuruse järele. Ühetoalises kortereis oli allüürnikkudega leibkondi 18,4%, kahetoalises kortereis veidi rohkem—18,8%, ning kolmetoalises kortereis koguni 75%.

Allüürnikkudega ühetoalises kortereis tuli ligikaudu üks allüürnik kahe „alalise elaniku“ kohta, kahetoalises kortereis moodustasid allüürnikud elanikkude arvust juba 40,5%, kolme- ja enamtoalises kortereis aga 37,1%.

Üldse asus 265 korteris 1187 inimest, neist allüürnikkudeta leibkondades 888 inimest ehk 74,8%, allüürnikke pidajate leibkondade liikmeid 197 ehk 16,6% ning allüürnikke 102 ehk 8,6%. Allüürnikkudega korterite elanikkude arvust moodustasid „alalised elanikud“ 65,9% ja allüürnikud 34,1%.

Suhteliselt suurem arv, nimelt 29,4% allüürnikkudest asusid kolmeliikmeliste leibkondade juures, neljaliikmeliste juures asusid 24,5%, pea sama palju oli viie- ja enamliikmeliste juures, kaheliikmeliste juures aga 17,7% ja ainult 3 inimest ehk 2,9% üheliikmelises leibkondades. Nii jagunevad allüürnikud neile korterit annud leibkondade suuruse järele, välja arvatud üksikud, võrdlemisi ühetasaselt.

Veidi teist pilti pakub allüürnikkude jaotus allüürnikke pidajate leibkondade keskmise kuukulu järele. Selgub, et allüürnikke vaesemais leibkondades rohkem on kui jõukamais: nii oli neid leibkondades keskmise kuukuluga kuni 6000 mk. 14,6%, 6000—8000 mk.—31,5%, 8000—10000 mk.—20,2%, 10000—12000 mk.—24,7% kuukuluga aga üle 12000 mk. kõigest 9%. Näib, et kuus ülalpidamise peale üle 12000 mk. kulutavad leibkonnad allüürnikult saadavast tulust huvitatud pole ja korterite suhtes ennast kitsendada ei taha.

4. Korteritüür. Korterikulude osatähtsus töölisleibkondade majapidamises on selgitatud eespool kulude analüüsis; siin aga peatume peaaesjalikult ainult korteritüüri suuruse juures.

Kuna eespool käsitletud andmeil töölise korterid Tallinnas suuruselt enamjaolt enam-vähem ühesuguseina, ühetoalisesina osutusid, pole makstav tüür seda mitte. Pigemini paistab see juhulikuna, kui tingituna reeglipäraselt mõjuvaist tegurist. Selle nähtuse põhjuseks on, arvatavasti, ühelt poolt korterite puudus üldse, teiselt poolt aga ka, et korteriseadusest kinni ei peeta ja korteritüüri juhulikult, peaaesjalikult tõstmise suunas, muudetakse majaperemeeste ja üürnikkude „vabal kokkuleppel“.

Arvestades, et Tallinna uuritud leibkondades ühe korterite kohta tuleb 3,8 inimest ja korterite kuuüür elaniku kohta oli 177,3 mk., on leibkonna korteritüür kuus 674 mk. Umbes sedasama tõendab korterite jagunemine kuuüüri suuruse järele. Korterite arv oli: kuuüüriaga kuni 300 mk.—0,9%, 300—400 mk.—9,0%, 400—500 mk.—7,9%, 500—600 mk.—15,4%, 600—700 mk.—18,9%, 700—800 mk.—12,7%, 800—1000 mk.—10,1%, 1000—1200 mk.—15,8% ja üle 1200 mk.—9,3% korterite üldarvust. Summeerides toodud protsendid rea algusest kuni 600—700 mk. rühmani, saame poole korterite üldarvust ja seega keskmise tüüriaga korterid.

Kuid ei puudu ka kõrged tüürid: nii maksti tüüri 3,1% kortereis 2250—2750 mk. ja 1,8% kortereis koguni üle 3000 mk. kuus. Tuli ette juhtumusi, kus ühetoalise keldrikorral asuva niiske ja poolpimedaga korterite eest maksti 2500 mk. tüüri kuus.

Ühe isiku kohta tulev kuu keskmine korteritüür langeb reeglipäraselt leibkonna koosseisu suurenemisega, sest nii kui nägime, elavad pererikkamad leibkonnad korterites kitsamalt. Nii tuli kuuüüri ühe isiku kohta keskmiselt: üheliikmelises leibkondades 478,3 mk., kaheliikmelises—389,6 mk., kolmeliikmelises—229,6 mk., neljaliikmelises—156,3 mk. ning 5 ja enamliikmelises leibkondades 132,5 mk. Suuremais kortereis on ühe isiku kohta tulev tüür palju kõrgem, kui väikeses, näiteks kahetoalises kortereis üldiselt 11% ning kolme- ja enamtoalises 57% võrra kõrgem kui ühetoalises kortereis.

Kuna leibkonna koosseisu järele ühe isiku kohta tulev korteriüür reeglipäraselt muutust näitab, ei väljendu see leibkondade kuukulu muutumises. Nähtavasti puudub sissetuleku-kohase korteri valimise võimalus.

Üürisumma suhtes erinevad Narvas era- ja vabrikukorterid tunduvalt. Vabrikuile makstav korteriüür on väga väike, kõikudes ümmarguselt 50 pn. kuni 2,4 mk. vahel ühe isiku kohta kuus. Kuid see ei tähenda, et tegelik üür nõnda väike on. Vabriku poolt alandatud hinnaga antavad korterid tuleb vaadelda naturaaltöötasuna. Narvas erakortereis asuvate tööliste korterite üürisumma kuus isiku kohta oli madalam kui Tallinnas: üldiselt 131,6%, ühe-toalises kortereis 136,0% ja kahetoalises 115,9% võrra.

Kasutatud kirjandus.

1. ЧАЯНОВ и СТУДЕНСКИЙ, История бюджетных исследований, Москва, 1922.
2. RUBNER, Geschichte der Hygiene, Handbuch der Hygiene von Rubner, Gruber und Ficker, I Band 1911.
3. SCHÜTZ, Über das Ernährungsbudget, Zeitschrift für Hygiene und Infektionskrankheiten von Flügge und Gaffky, Band XXXVIII, 1917.
4. Rahva tööala ja ühiskondline kihitus, 1922. Üldrahalugemise andmed, vihik III, Tallinna 1925.
5. SÖRMUS, Pagaolud suurtööstuses 1924. Eesti Statistika kuukiri 37 (4), Tallinna, 1925.
6. Erhebung von Wirtschaftsrechnungen minderbemittelter Familien im Deutschen Reich, 2 Sonderheft zum Reichs-Arbeitsblatte, Berlin 1909.
7. НАУМОВ, Бюджеты рабочих гор. Киева, Киев, 1914.
8. Perhetalouksen elinkustannukset vuosina 1920—1921, Sosiaalinen aikakauskirja, Nr. 11 1924, Helsinki.
9. Levnadskostnaderna i Sverige 1913—1914 Del. I., Stockholm, 1921.
10. Budgets de familles tenus en Suisse durant l'année 1921, Informations de statistique sociale, 1ère l'année 2-ème livraison 1923, Berne.
11. Revue Internationale du Travail, Vol. XIII Nr. 1 1926, Genève.
12. СОЛНЦЕВ, Рабочие бюджеты в связи с теорией обеднения, Москва, 1923.
13. TOOMS, Elumaksumus (elukalidus), Tallinna 1925.
14. Le mouvement des prix, du coût de la vie et des salaires en divers pays, de juillet 1914 — janvier 1918, Bulletin de la Statistique générale de la France et du Service d'observation des Prix, Tome VII, Fascicule III — Avril 1918, Paris.
15. Les salaires réels dans certains capitales, Revue Internationale du Travail, Vol. X Nr. 4. Octobre 1924, Genève.
16. Sociale forhold, Statistik årbok for Kongeriket Norge 1923, Oslo, 1924.
17. Statistique des comptes de ménage de 15 familles ouvrières pendant 52 semaines, Rapports de l'Office de statistique de la république Tchécoslovaque, année 1923, Nr. 36.
18. RUBNER, Die Lehre vom Kraft- und Stoffwechsel und von der Ernährung, Handbuch der Hygiene von Rubner Gruber, und Ficker B. I., Leipzig, 1911.
19. TIGERSTEDT, Ihmisen ravinnotarpeen ja ravinnon huokeuden arvioimisperusteita. Sosiaalinen aikakauskirja Nr. 1, 1921, Helsinki.
20. FLÜGGE, Grundriss der Hygiene, 1921.
21. KÖNIG, Chemie der Nahrungs- und Genussmittel, Bd. 2., Berlin, 1920.
22. НИКИТИН, Способы и приемы практических наблюдений и исследований по гигиене, С. Пбург, 1911.
23. ХЛОПИН, Методы исследования пищевых продуктов и напитков, Петроград, 1915.
24. KISSKALT, Nahrungswesen, Handwörterbuch der sozialen Hygiene von Grofjahn und Kaup Leipzig, 1922.
25. Питание населения Украины, Статистика Украины. Серия V, Том I, выпуск I. Харьков, 1923.
26. ROST, Das moderne Wohnungsproblem, Kempten und München.
27. ОСТРОВСКИЙ, Жилищный вопрос и кооперация. Пгград, 1919.
28. Asuntolaskenta huhtikuun 25 p:nä 1919. XXXII sosialisia erikoistutkimuksia, sosialhallituksen julkaisemia, Helsinki, 1921.
29. 1922 a. Üldrahalugemise andmed, vihud IV ja VI, Tallinna, 1924.
30. Huselje og Boljforhold, november 1924. København, 1925.
31. Statystyka miasta Lodzi, 1918 — 1920. Lodz, 1922.
32. Recueil de statistique de la ville de Paris et du département de la Seine. Paris, 1922.
33. FOHLE, Die Wohnungsfrage. Das Wohnungswesen in der modernen Stadt. Berlin und Leipzig, 1920.
34. Socialstatistik, Statistisk årbok för Sverige 1925, Stockholm.
35. LANDOIS-ROSEMANN, Учебник физиологии человека, перев. Акимовой. Москва, 1913.
36. Statistisk årbok för Göteborg, 1925.

R É S U M É.

Depuis longtemps déjà, le projet d'une étude plus étendue du budget familial était inscrit au programme des travaux du Bureau Central de Statistique de l'Estonie. Faute des crédits nécessaires il avait été impossible d'entreprendre cette étude; mais, les institutions de bienfaisance de la capitale ayant conçu l'intention d'organiser à Tallinn, dans le courant de l'hiver de 1925, une exposition de l'assistance publique, ce fait nouveau a donné un caractère d'urgence à la question de l'étude du budget familial. Le comité d'organisation de l'exposition ayant accordé son concours financier à l'entreprise, le Bureau Central s'employa à la réaliser; mais, faute de temps, ce ne put être que dans des dimensions limitées. On a dû se borner à étudier les ménages d'ouvriers à Tallinn. D'autre part, la Bourse du travail de la municipalité de Narva, suivant l'exemple de Tallinn, a pris l'initiative d'une étude analogue.

Pour le choix des ménages étudiés, le Bureau Central a été aidé à Tallinn, par la Caisse générale de maladie, et à Narva, par la Bourse du travail et les Anciens des ouvriers, appartenant aux usines les plus importantes. Les données ont été recueillies à Tallinn, sous la direction du Bureau Central, par des agents spéciaux, statisticiens exercés, et à Narva par des employés de la Bourse du travail et par des Anciens des ouvriers, d'après les instructions envoyées par le Bureau Central.

Quatre formulaires (voir append.) ont servi à recueillir les renseignements; ils concernaient: 1) la composition des ménages et les conditions de logement, 2) les revenus et dépenses annuels d'après les données fournies de mémoire par les chefs de ménage, (à Tallinn, dans quelques cas exceptionnels, ces données avaient été mises par écrit par les ouvriers eux-mêmes.), 3) les produits alimentaires effectivement consommés pendant le mois d'octobre (à Narva du 15 octobre au 15 novembre) et 4) la description des aliments employés dans chaque famille à un jour choisi fortuitement pendant la période consacrée à l'étude de l'alimentation.

La documentation ainsi rassemblée a été contrôlée et mise en oeuvre par le Bureau Central de Statistique de l'Estonie. Des données susceptibles d'être utilisées ont été obtenues pour les revenus et dépenses annuels de 176 ménages à Tallinn et de 11 à Narva, pour l'alimentation (dépenses et quantités) de 230 ménages à Tallinn et de 53 à Narva, pour les conditions de logement de 265 ménages à Tallinn et de 57 à Narva.

Les revenus et les dépenses ont été en plein équilibre à Tallinn dans 4,6% des cas étudiés; aucun cas semblable n'a été observé à Narva; à Tallinn, 26,1% des budgets et à Narva, 36,4% comportaient un excédent de recettes; 69,8% à Tallinn et 63,6% à Narva étaient en déficit. En outre, le total des déficits était supérieur à celui des excédents; le déficit moyen, (excédents déduits), était égal à Tallinn à 6 288 mks., à Narva à 2 567 mks., soit 5,8% et 2,9% du revenu moyen. Ces excédents et ces déficits peuvent être expliqués en partie par un enregistrement defectueux des données sur les revenus et les dépenses, mais ils proviennent aussi d'un excédent réel des dépenses dû à ce fait que l'achat des aliments à crédit est largement pratiqué.

La composition moyenne des ménages étudiés était, quant aux dépenses et revenus annuels, de 4 personnes à Tallinn et de 4,3 à Narva, quant à l'alimentation de 4,1 personnes ou 2,9 unités de consommation à Tallinn, et de 3,8 personnes ou 2,8 unités de consommation.

Le revenu moyen des ménages étudiés était de 9 010 mks. à Tallinn, et de 7 267 mks. à Narva, soit par personne 2 256 mks. à Tallinn et 1 690 à Narva. D'après la statistique des salaires, le salaire mensuel moyen était en juillet 1925, à Tallinn; de 7 536 mks. pour les hommes, et de 4 009 pour les femmes, à Narva de 4 249 mks. pour les hommes et de 2 405 mks. pour les femmes.

En pourcentage moyen, les revenus provenaient à Tallinn (les chiffres relatifs à Narva sont placés entre parenthèses) du travail régulier du chef de ménage: 73,0% (71,2%), des revenus supplémentaires et occasionnels du chef de ménage 3,6 (1,4), du travail de la femme: 6,2 (2,9), du travail des enfants: 6,9 (16,1), des économies: 1,2 (1,3), de la restriction des besoins (dettes, vente de vêtements ou d'autres objets, sous-location): 5,7 (5,9), d'oeuvres de charité privée ou publique: 1,3 (1,3), d'autres revenus occasionnels: 1,2 (—). On peut voir que la différence entre le salaire effectif du chef de famille et le revenu total du ménage est constituée par diverses ressources supplémentaires, parmi lesquelles on doit spécialement mentionner, comme les plus importantes, le travail des femmes et des enfants et les ressources obtenues par une réduction des besoins familiaux.

La moyenne des dépenses mensuelles par ménage était à Tallinn de 9 534 mks. et à Narva de 7 479 mks.; le plein entretien d'une personne exigeait à Tallinn 3 331 mks. et à Narva 2 590. — Le pourcentage des dépenses était le suivant (les chiffres placés entre parenthèses concernent Narva): alimentation (alcool et tabac non compris): 58,5 (62,1), vêtements et chaussures: 15,7 (16,6), logement, chauffage, éclairage: 13,3 (8,3—ce chiffre minime est dû à ce fait qu'une partie des ouvriers habitent des logements à bon marché construits par les usines), ameublement: 1,2 (1,3), nettoyage: 2,7 (2,5), frais de maladie 0,3 (—), *) voyages et frais de correspondance: 0,7 (0,3), instruction: 2,7 (2,1), distractions (y compris alcool et tabac): 2,3 (4,5), impôts: 0,8 (1,1), autres dépenses: 1,3 (1,3).

Le pourcentage des dépenses pour les divers aliments était le suivant: aliments à base de céréales: 30,3 (32,9), légumes: 10,6 (13,4), fruits et baies: 2,3 (0,9), beurre végétal: 1,9 (5,2), sucre: 6,2 (6,2), autres produits végétaux: 2,3 (2,3), lait et produits lactés: 11,1 (8,5), oeufs: 0,4 (0,7), beurre: 6,7 (3,5), graisse: 1,6 (0,5), viande et produits carnés: 18,7 (16,0), poissons: 7,2 (9,2), épices et friandises: 0,8 (0,6). — L'énergie calorifique contenue dans la nourriture employée était par personne et par jour à Tallinn de 3 087 calories et à Narva de 2 959 (en chiffres nets). L'albumine contenue dans les aliments réduits à la graisse et à l'hydrocarbure à Tallinn était égale 1:5,9 (en chiffres nets).

Le nombre des logements étudiés correspond à celui des ménages étudiés ci-dessus; leur répartition est la suivante, quant à leur situation (les chiffres placés entre parenthèses concernent Narva): souterrains: 8,7% (—), rez-de-chaussée: 52,3 (57,9), premier étage: 34,7 (40,3), second étage: 1,5 (1,3), mansardes: 2,3 (—), et quant à leur grandeur: une chambre: 86,0% (83,9), deux chambres: 12,1 (16,1), trois chambres et plus: 1,9 (—). Le nombre des habitants par chambre était de 4,3 (3,7) dans les logements à une chambre, — 2,4 (1,9) dans les logements à deux chambres, 2,2 (—) dans les logements à trois chambres et plus, soit en moyenne: 3,3 (3,2). La moyenne du cubage d'air par habitant était à Tallinn de 14,2 m³ et à Narva de 22,0 m³ (24,6 m³ dans les logements privés, 16,9 m³ dans ceux des usines).

Les chiffres plus détaillés des résultats des études entreprises et les constantes qui s'en dégagent se trouvent dans les tableaux du texte et dans les tableaux récapitulatifs placés à la fin du volume; les titres de ces tableaux sont traduits en français.

*) Les versements aux caisses de maladies n'ont pas été pris en considération, de même les indemnités servies par ces mêmes caisses ne sont pas comptées parmi les revenus.

EESTI TÖÖLISEBÜDZHET 1925 a.
(TALLINNA JA NARVA TÖÖLISLEIBKONDADE MAJANDUSLIK OLUKORD)
(TABELID)

BUDGETS DES FAMILLES OUVRIÈRES EN 1925.
(ENQUÊTE BUDGÉTAIRE PARI MI LES OUVRIERS DE TALLINN ET NARVA)
(TABLEAUX)

Tab. 1. Töölisleibkondade tulud ja kulud ühe leibkonna kohta aastas —

	Leibkonda- de arv Nombre de ménages			Leibkonna- liigete arv Nombre de membres de ménage			Täistarvitajate arv Nombre d'utilés de consommation			Kulusumma täis- tary kohta aastas Dépenses pour unité de consom- mation par année			Leibkonnapea korraline tee- nistus—Revenu ordinaire du chef de ménage		
	Mees-leibkonnapeaga Chef de mén. masculin	Nais-leibkonnapeaga Chef de mén. féminin	Kokku — Total	Mehed — Hommes	Naised — Femmes	Kokku — Total	Mees-leibkonnapeaga leibkondades—Chef de ménage masculin	Nais-leibkonnapeaga leibkondades—Chef de ménage féminin	Kokku — Total	Mees-leibkonnapeaga leibkondades—Chef de ménage masculin	Nais-leibkonnapeaga leibkondades—Chef de ménage féminin	Kokku — Total	Mees-leibkonna- peaga leibkondades Chef de ménage masculin	Sellest—Dont	
														Nais-leibkonna- peaga leibkondades Chef de ménage féminin	Kokku — Total
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
1	1 leibkonnaliige—mem. de mén.	—	3	3	—	3	—	2,4	2,4	—	50 397	31 404	—	31 404	
2	kuni—moins de 6 000 mk.	—	3	3	—	3	—	2,4	2,4	—	50 397	31 404	—	31 404	
3	2 leibkonnaliiget	9	11	20	15	25	40	15,4	15,8	30,9	60 421	57 913	67 318	40 338	26 980
4	kuni 6 000 mk.	—	6	6	1	11	12	—	7,85	7,85	—	44 032	36 633	—	36 633
5	6 000—8 000 "	4	3	7	7	7	14	7,0	4,1	11,1	50 596	57 404	58 755	49 833	15 922
6	8 000—10 000 "	2	1	3	3	3	6	3,3	1,8	5,4	58 214	65 317	92 310	72 410	19 900
7	10 000—12 000 "	3	—	3	3	3	6	5,2	—	5,2	75 269	—	96 567	96 567	—
8	12 000 ja üle—et plus	—	1	1	1	1	2	—	1,35	1,35	—	180 807	148 846	—	148 846
9	3 leibkonnaliiget	26	12	38	54	60	114	57,4	25,1	82,5	52 523	39 673	74 453	56 043	18 410
10	kuni 6 000 mk.	1	3	4	5	7	12	2,1	5,45	7,55	33 423	32 913	43 941	6 266	37 675
11	6 000—8 000 "	8	6	14	18	24	42	17,0	13,1	30,7	41 472	36 345	67 180	38 667	28 513
12	8 000—10 000 "	3	2	10	16	14	30	18,65	4,35	22,4	47 199	47 063	76 937	66 325	10 662
13	10 000—12 000 "	3	1	4	5	7	12	6,3	—	8,5	62 417	61 620	92 222	81 460	10 762
14	12 000 ja üle	6	—	6	10	8	18	13,35	—	13,35	72 627	—	95 692	95 692	—
15	4 leibkonnaliiget	49	4	53	106	106	212	141,3	11,5	153,0	42 256	31 954	89 016	84 225	4 591
16	kuni 6 000 mk.	1	1	2	4	4	8	2,65	3,15	5,8	22 582	18 690	69 826	42 000	27 826
17	6 000—8 000 "	8	1	9	16	20	36	22,9	2,45	25,35	30 692	30 851	72 932	67 612	5 780
18	8 000—10 000 "	17	1	18	35	37	72	48,2	2,75	50,95	37 737	39 684	78 231	73 226	5 055
19	10 000—12 000 "	14	1	15	31	29	60	40,3	3,15	43,45	45 734	39 327	97 735	93 854	3 981
20	12 000 ja üle	9	—	9	20	16	36	27,45	—	27,45	56 545	—	116 168	116 168	—
21	5 ja enam leibkonnaliiget	53	9	62	162	172	334	203,65	31,65	235,3	33 699	30 515	81 938	74 449	7 539
22	6 000—8 000 mk.	7	4	11	28	30	58	24,3	13,6	38,4	24 316	26 116	60 316	40 898	19 418
23	8 000—10 000 "	19	2	21	58	56	114	70,0	7,75	77,75	29 778	29 475	88 734	84 039	4 695
24	10 000—12 000 "	13	3	16	36	50	86	52,05	10,3	62,35	32 138	37 107	73 516	63 811	9 705
25	12 000 ja üle	14	—	14	40	36	76	56,8	—	56,8	47 067	—	98 581	98 581	—
26	Keskmine—Moyenne	137	39	176	337	366	703	418,35	85,75	504,1	40 594	39 886	79 948	68 273	11 675
27	kuni 6 000 mk.	2	13	15	10	25	35	4,75	18,85	23,6	27 375	37 393	41 932	7 271	34 711
28	6 000—8 000 "	27	14	41	69	81	150	72,3	33,35	105,55	33 049	34 353	65 174	46 331	18 843
29	8 000—10 000 "	46	6	52	112	110	222	139,95	16,65	156,5	35 519	39 631	83 063	76 218	6 845
30	10 000—12 000 "	33	5	38	75	89	164	103,95	15,65	119,5	41 411	40 999	86 885	80 114	6 771
31	12 000 ja üle	29	1	30	71	61	132	97,6	1,35	98,95	51 479	130 307	104 939	99 994	4 945
32	Teadm. tuluga büdzhetid eris- tamata leibkonna koosseisuga Budgets dont les revenus sont inconnus	18	3	21	42	45	87	56,4	6,0	62,4	37 769	42 394
33	3 leibkonnaliiget	2	—	2	5	1	6	4,9	—	4,9	46 092	—	58 425	58 425	—
34	4	4	1	5	5	15	20	10,7	2,45	13,15	26 152	25 012	59 509	48 469	11 040
35	5 ja enam "	4	—	4	8	13	21	13,7	—	13,7	30 694	—	67 195	67 195	—
36	Keskmine—Moyenne	10	1	11	18	29	47	29,9	2,45	31,75	31 611	25 012	62 107	57 088	5 011

T U L U D — R E C E T T E S

Leibkonnapp juhusteen—Reu. suppl. du chef de ménage			Tulu tagavaradest Revenu des réserves			Tulu enesekitsenduse arvel Revenu des limitations					Tulu abijandajailt Secours			Muu juhustallu Autres recettes supplémentaires		ÜLDSE—GRAND TOTAL					
Kokku—Total	Sellest—Dont		Kokku—Total	Sellest—Dont				Kokku—Total	Sellest—Dont				Kokku—Total	Sellest—Dont							
	Mees-leibkonnapea—Glaibkonnad. de mèn. masculin	Nais-leibkonnapea—Glaibkonnad. de mèn. féminin		Profits, osakasu jne. Intérêts, rentes etc.	Laanu tagasi saadud—Dettes remboursées	Ülejääk eelmis. aast. Argent compt. de l'année commen. de l'année	Hoiusummedest võetud—Retrait de la banque		Tasu allüürimiku-dest—Location de chambres	Võlgu võetud—Emprunt	Piffete ja malakraa-ml müük—Vente d'hab. et d'art. de m.	Asjade pantimine—Mise en gage d'objets		Kingitud—Cadeaux	Ühisloonna toetus—Subv. de la société	Sugulaste toetus—Subv. de la parenté	Muu juhustallu	Autres recettes supplémentaires			
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	

Tallinna

3 293	—	3 293	—	—	—	—	—	—	—	1 574	1 304	270	—	—	—	—	—	—	—	—	36 271	1
3 293	—	3 293	—	—	—	—	—	—	—	1 574	1 304	270	—	—	—	—	—	—	—	—	36 271	2
4 425	367	4 058	2 620	3 999	—	43	43	—	—	4 975	215	3 905	605	250	3 189	434	1 173	1 582	819	87 368	3	
3 500	—	3 500	4 333	2 017	—	—	—	—	—	2 784	167	2 100	517	—	4 276	113	556	3 607	583	54 176	4	
7 078	179	6 899	—	9 698	—	121	121	—	—	2 971	471	2 500	—	—	4 304	—	2 872	1 432	1 841	84 768	5	
5 818	1 822	3 956	—	—	—	—	—	—	—	14 667	—	10 000	3 000	1 667	2 667	2 667	—	—	—	115 463	6	
167	167	—	8 800	—	—	—	—	—	—	6 000	—	6 000	—	—	—	—	—	—	—	111 534	7	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	148 346	8	
4 418	4 155	263	7 078	3 384	2 849	53	—	947	1 849	6 013	1 300	4 166	276	271	1 232	180	221	831	760	100 187	9	
4 381	4 381	—	—	—	—	1 500	—	—	—	5 728	1 753	3 525	450	—	—	—	—	—	2 574	58 124	10	
5 495	5 495	—	1 100	1 041	—	—	—	—	—	4 976	919	3 300	471	236	886	286	600	—	914	81 592	11	
3 635	3 635	—	3 400	8 400	3 000	—	—	3 000	—	3 610	1 500	1 900	210	30	3 441	284	—	3 157	—	102 503	12	
2 550	50	2 500	26 000	—	500	500	—	—	—	6 500	2 250	2 750	—	1 500	—	—	—	—	1 400	129 172	13	
4 477	4 477	—	19 262	5 000	11 708	—	—	—	11 708	12 253	920	11 333	—	—	—	—	—	—	30	148 422	14	
2 184	1 929	255	8 980	3 374	1 573	—	196	1 151	226	6 237	695	4 496	996	50	193	41	—	152	620	112 177	15	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 520	—	—	2 520	—	72 346	16	
2 389	1 056	1 333	1 222	—	—	42	—	42	—	3 954	—	3 621	333	—	—	—	—	—	733	81 322	17	
2 395	2 395	—	12 148	1 700	1 056	—	389	—	667	6 440	400	3 633	2 322	35	122	122	—	—	193	102 835	18	
2 308	2 708	—	10 794	—	4 067	—	4 067	—	—	5 753	1 200	3 247	533	133	—	—	—	—	1 518	122 725	19	
—	—	—	9 373	16 467	333	—	333	—	—	10 304	1 293	9 011	—	—	333	—	—	333	—	152 978	20	
4 893	4 777	116	6 162	15 051	420	—	282	138	—	6 856	1 674	4 542	499	141	2 150	364	1 624	162	2 167	119 637	21	
6 027	6 027	—	6 227	3 409	—	—	—	—	—	4 682	—	4 373	—	309	3 373	64	2 400	909	2 360	86 394	22	
2 381	2 381	—	1 886	2 117	—	—	—	—	—	2 899	347	1 491	476	85	3 559	902	2 657	—	2 227	103 803	23	
7 431	6 981	550	11 784	17 307	469	—	469	—	—	7 895	5 248	2 250	398	—	106	—	106	—	1 631	120 133	24	
4 869	4 869	—	6 099	41 023	1 326	—	714	612	—	13 311	143	11 872	1 043	253	1 411	211	1 200	—	2 539	169 159	25	
3 394	3 202	692	6 701	7 503	1 241	16	158	600	467	6 184	1 126	4 302	604	152	1 444	229	753	462	1 207	108 122	26	
3 227	1 168	2 059	1 733	807	400	—	—	400	—	2 955	794	1 834	327	—	2 046	45	222	1 779	920	54 070	27	
5 226	3 756	1 470	2 315	2 926	30	21	9	—	—	4 331	394	3 522	234	181	1 942	114	1 340	488	1 420	83 864	28	
2 998	2 770	228	5 621	3 059	942	—	134	577	231	4 946	769	2 819	1 210	148	2 295	615	1 073	607	966	103 890	29	
4 619	4 027	492	12 654	7 237	1 855	53	197	1 605	—	6 753	2 920	3 245	378	210	45	—	45	—	1 433	121 431	30	
3 168	3 168	—	9 511	25 084	3 060	—	433	286	2 341	11 754	639	10 510	487	118	759	99	560	100	1 191	159 466	31	
...	32

Narva

5 190	5 190	—	—	39 600	—	—	—	—	—	1 750	—	—	—	1 750	—	—	—	—	—	—	104 965	33
631	631	—	—	1 000	1 440	—	—	—	—	3 780	—	—	—	—	—	—	—	—	—	68 810	34	
—	—	—	6 532	17 600	1 306	—	—	1 440	—	1 806	8 630	—	3 280	500	—	2 400	—	—	—	101 313	35	
1 253	1 253	—	2 393	14 055	1 130	—	—	655	475	5 174	—	3 411	1 445	313	1 091	—	—	—	—	87 203	36	

Büdzhetrühmad (leibkondade koosseis ja kuukulusumma) <i>Groupes de budget (composition des ménages et montant des dépenses mensuelles)</i>		K U L U D									
		Tolluskulud <i>Alimentation</i>	Riietuskulud — <i>Habillement</i>						Korter, küte ja valgustus <i>Logis, chauffage, éclairage</i>	Siseseadekulud— <i>Mobilier</i>	Puhastuskulud— <i>Nettoyage</i>
			Sellest— <i>Dont</i>								
			Kokku — <i>Total</i>	Riiete muutmise ja parandus <i>Articles et répa- ration</i>	Pesu ja selle parandus <i>Linge et raccom- modage</i>	Jalastid ja nende parandus <i>Chaussures et réparation</i>	Muu riietus <i>Autres vêtements</i>				
36	37	38	39	40	41	42	43	44			
1	1 leibkonnaliige— <i>membre de ménage</i>	22 596	8 858	5 260	632	2 650	316	4 012	732	1 089	
2	kuni— <i>moins de</i> 6 000 mk.	22 596	8 858	5 260	632	2 650	316	4 012	732	1 089	
3	2 leibkonnaliiget	47 664	14 115	7 853	1 893	4 107	262	13 979	2 468	2 232	
4	kuni 6 000 mk.	34 961	7 302	4 258	310	2 592	142	8 832	67	1 249	
5	6 000—8 000 "	46 213	13 251	7 893	1 725	3 362	271	11 508	1 110	2 202	
6	8 000—10 000 "	49 992	15 658	8 084	1 623	5 716	235	24 496	1 200	2 482	
7	10 000—12 000 "	67 910	19 584	9 500	3 517	5 967	600	19 983	8 243	3 267	
8	12 000 ja üle— <i>et plus</i>	66 294	40 000	23 500	8 500	8 000	—	12 600	12 800	4 500	
9	3 leibkonnaliiget	57 003	18 907	10 419	2 397	5 788	303	15 299	1 870	2 867	
10	kuni 6 000 mk.	38 465	6 501	3 612	662	2 227	—	11 804	412	1 418	
11	6 000—8 000 "	50 781	12 148	5 686	1 495	4 967	—	14 355	661	2 191	
12	8 000—10 000 "	60 184	19 758	12 068	2 069	5 291	330	12 717	1 492	3 193	
13	10 000—12 000 "	63 742	30 537	17 051	4 320	8 330	836	17 082	3 067	3 491	
14	12 000 ja üle	74 084	33 775	18 832	4 921	9 212	810	22 950	5 492	4 453	
15	4 leibkonnaliiget	68 809	18 758	8 781	3 644	6 247	86	15 595	1 160	3 317	
16	kuni 6 000 mk.	43 110	3 103	1 361	397	845	—	9 857	200	1 642	
17	6 000—8 000 "	57 729	6 867	2 555	1 406	2 906	—	13 018	165	2 228	
18	8 000—10 000 "	65 955	11 784	5 693	1 765	4 266	60	14 656	693	3 115	
19	10 000—12 000 "	71 786	23 063	11 392	3 527	8 144	—	18 791	1 040	3 303	
20	12 000 ja üle	86 344	40 903	18 478	10 445	11 591	339	15 998	3 493	4 364	
21	5 ja enam leibkonnaliiget	77 684	17 904	8 802	2 647	6 352	103	15 422	812	3 360	
22	6 000—8 000 mk.	60 686	6 546	2 553	1 023	2 970	—	11 776	33	2 073	
23	8 000—10 000 "	71 133	13 096	5 476	2 155	5 417	48	14 965	583	2 682	
24	10 000—12 000 "	80 235	20 574	11 126	2 548	6 900	—	15 602	484	3 153	
25	12 000 ja üle	97 951	30 989	16 046	4 773	9 785	385	18 767	2 134	5 620	
26	Keskmine— <i>Moyenne</i>	66 196	17 793	8 977	2 773	5 880	163	15 089	1 331	3 074	
27	kuni 6 000 mk.	34 510	6 839	3 900	546	2 273	120	8 797	310	1 314	
28	6 000—8 000 "	54 184	9 675	4 535	1 388	3 705	47	12 833	462	2 163	
29	8 000—10 000 "	66 016	14 070	6 969	1 973	5 011	117	14 975	835	2 913	
30	10 000—12 000 "	74 191	22 527	11 726	3 197	7 467	137	17 363	1 583	3 459	
31	12 000 ja üle	88 643	34 820	17 581	6 629	10 153	457	18 568	3 568	4 974	
32	Teadmata tuluga büdzhetid eristamata leibkonna koosseisuga <i>Budgets dont les revenus sont inconnus</i>	69 480	15 376	7 193	1 877	6 252	49	15 185	599	2 970	
33	3 leibkonnaliiget	64 590	23 281	18 000	5 606	4 675	—	6 437	1 800	1 590	
34	4 "	46 705	5 751	1 740	621	3 390	—	9 187	2 15	1 630	
35	5 ja enam " — <i>et plus</i>	62 629	19 768	8 027	4 998	6 743	—	5 695	2 082	3 000	
36	Keskmine— <i>Moyenne</i>	55 747	14 944	6 982	3 119	4 843	—	7 417	1 182	2 210	

Recettes et dépenses des ménages d'ouvriers pour un ménage par année (suite).

D E P E N S E S

Üle- ja puuduäägid—Excédent ou déficit

45	46	47	Lõbustuskulud Divertissements			51	52	53	54	55	Ülejäägid Excédent		Puuduäägid Déficit		60				
			Kokku — Total	Sellest—Dont							6	7	8	9		10	11	12	
				Lõbustuskulud Plaisirs	Tubak ja viin Tabac et vin														
					Muud kulud— Autres dépenses														Kokku — Total
+	—																		

Tallinna

566	492	193	308	308	—	903	567	40 316	—	40 316	—	—	3	4 045	—	4 045	1
566	492	193	308	308	—	903	567	40 316	—	40 316	—	—	3	4 045	—	4 045	2
139	828	1 164	2 130	593	1 537	1 688	2 540	88 947	2 511	91 458	7	3 358	11	13 504	—	4 070	3
233	158	525	—	—	—	962	1 249	55 541	2 067	57 608	2	5 196	3	10 329	—	3 432	4
111	367	936	2 971	633	2 338	877	2 342	81 888	2 261	84 149	3	12 506	4	8 295	+	6 19	5
34	2 866	1 375	4 770	987	3 783	2 442	400	105 715	3 333	109 048	2	9 620	—	—	+	6 414	6
167	966	1 150	1 993	993	1 000	2 637	567	126 467	4 000	130 427	—	—	3	18 893	—	18 893	7
—	1 600	6 000	1 500	1 500	—	6 620	24 000	175 914	—	175 914	—	—	1	27 568	—	27 568	8
314	1 234	2 174	2 559	805	1 754	800	2 198	105 225	318	105 543	8	7 608	28	9 445	—	5 356	9
—	684	588	1 245	320	925	25	—	61 142	1 250	62 392	1	4 698	3	7 256	—	4 268	10
125	632	2 461	969	86	883	247	1 575	86 145	—	86 145	2	4 505	12	6 062	—	4 553	11
602	1 148	2 263	2 575	250	2 325	416	1 325	105 668	—	105 668	2	10 271	7	7 455	—	3 165	12
668	2 980	1 395	4 349	1 924	2 425	2 022	2 871	132 199	—	132 199	2	11 193	2	17 247	—	3 027	13
250	2 001	2 936	5 923	2 933	2 940	2 433	6 113	160 417	1 178	161 595	1	4 341	4	20 819	—	13 173	14
335	696	3 615	3 677	763	2 914	886	1 196	118 044	1 706	119 750	14	8 917	38	13 850	—	7 573	15
—	—	944	67	25	42	160	—	59 083	275	59 358	2	12 988	—	—	+	12 988	16
—	183	1 797	2 934	600	2 334	149	1 124	86 492	—	86 492	2	7 284	6	10 181	—	5 170	17
408	656	4 682	2 816	312	2 504	664	1 183	106 617	633	107 250	6	11 586	12	12 414	—	4 415	18
436	800	3 014	4 433	1 322	3 111	616	1 091	128 879	2 251	131 130	3	4 915	12	11 735	—	8 405	19
427	969	4 833	5 683	1 043	4 640	2 680	1 739	167 493	4 969	172 462	1	43	8	21 925	—	13 484	20
192	712	3 805	3 420	530	2 890	827	990	125 127	1 142	126 270	17	8 450	42	13 136	—	6 583	21
45	278	1 330	1 297	171	1 126	164	236	84 463	2 647	87 110	5	5 223	5	6 799	—	7 16	22
114	537	3 190	2 025	96	1 929	256	546	109 132	1 006	110 138	6	7 118	15	11 717	—	6 335	23
73	306	3 762	2 364	268	2 096	922	244	127 725	713	128 438	3	7 145	12	12 851	—	8 299	24
56	1 735	6 715	8 389	1 762	6 627	2 098	3 648	178 102	656	178 758	3	17 800	10	18 777	—	9 599	25
261	829	3 035	3 112	663	2 449	938	1 482	113 140	1 270	114 410	46	8 620	122	12 321	—	6 283	26
206	343	534	403	150	253	593	613	54 462	1 197	55 659	5	8 213	9	7 211	—	1 589	27
74	457	1 751	1 830	315	1 515	311	1 248	85 043	1 096	86 139	12	7 268	27	7 445	—	2 775	28
323	829	3 423	2 562	252	2 310	554	893	107 398	318	108 216	16	9 500	34	11 036	—	4 326	30
286	835	3 011	3 360	920	2 440	1 052	880	128 552	1 504	130 056	8	7 321	29	13 322	—	8 620	30
439	1 574	5 389	6 855	1 732	5 073	2 439	3 991	171 310	2 032	173 342	5	11 537	23	20 609	—	13 876	31
635	426	4 170	2 530	221	2 309	338	914	112 673	876	113 549	32

Narva

—	—	600	8 702	5 102	3 600	470	150	112 925	—	112 925	1	3 378	1	19 298	—	7 960	33
—	140	2 492	1 033	403	630	176	840	68 222	—	68 222	2	10 015	3	5 696	+	583	34
—	266	1 839	5 559	2 636	2 863	2 266	1 990	105 129	—	105 129	1	12 475	3	9 246	—	3 816	35
—	160	1 910	4 008	2 091	1 917	939	1 200	89 770	—	89 770	4	8 971	7	9 160	—	2 567	36

Tab. 2. Töölisleibkondade tulud ja kulud ühe leibkonna kohta (‰‰) —

Büdzhetrihmad (leibkondade koosseis ja kuukulusumma)
 Groupes de budget (composition des ménages et montant des dépenses mensuelles)

		I. T U L U D													
		Perekonna peakorraline teenistus 1)	Perekonna peajuhuslik teenistus 2)	Naise sissetulek 3)	Laste sissetulek 4)	Tulu tagavaradest 5)					Tulu enesekitsend. arvel 6)				
						Sellest b)					Sellest b)				
						K o k k u a)	Protsendid, osakad jne. c)	Laenu tagasi saadud d)	Ülejääk eelmisest aastast e)	Hoiusummadest võetud f)	K o k k u a)	Tasu alihürikkudele c)	Võlgu võetud d)	Ritete ja majakraami müük e)	Asjade pantimine f)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
1	1 leibkonnaliige—membre de ménage	86,6	9,1	—	—	—	—	—	—	4,3	3,6	0,7	—	—	
2	kuni—moins de 6 000 mk.	86,6	9,1	—	—	—	—	—	—	4,3	3,6	0,7	—	—	
3	2 leibkonnaliiget	77,0	5,1	3,0	4,6	0,1	0,1	—	—	5,7	0,24	4,36	0,7	0,3	
4	kuni 6 000 mk.	67,7	6,5	8,0	3,7	—	—	—	—	5,1	0,3	3,9	0,9	—	
5	6 000—8 000 "	69,3	8,3	—	11,4	0,2	0,2	—	—	3,5	0,6	2,9	—	—	
6	8 000—10 000 "	73,9	5,0	—	—	—	—	—	—	12,3	—	8,7	2,6	1,5	
7	10 000—12 000 "	86,6	0,1	7,9	—	—	—	—	—	5,4	—	5,4	—	—	
8	12 000 ja üle et plus	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
9	3 leibkonnaliiget	74,3	4,4	7,1	3,4	2,8	0,05	—	0,0	1,85	6,0	1,3	4,1	0,3	
10	kuni 6 000 mk.	75,6	7,5	—	—	2,6	—	—	2,6	—	9,9	3,0	6,1	0,8	
11	6 000—8 000 "	82,3	6,7	1,4	1,3	—	—	—	—	—	6,1	1,1	4,0	0,5	
12	8 000—10 000 "	75,1	3,6	3,9	8,2	2,9	—	—	2,9	—	3,6	1,5	1,87	0,2	
13	10 000—12 000 "	71,4	2,0	20,1	—	0,4	0,4	—	—	—	5,0	1,7	2,1	—	
14	12 000 ja üle	64,5	3,0	13,0	3,35	7,9	—	—	7,9	—	8,2	0,6	7,6	—	
15	4 leibkonnaliiget	79,4	1,9	8,0	3,0	1,4	—	0,2	1,0	0,2	5,8	0,6	4,0	0,6	
16	kuni 6 000 mk.	96,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
17	6 000—8 000 "	89,8	2,9	1,5	—	0,95	—	0,95	—	—	4,35	—	4,45	0,4	
18	8 000—10 000 "	76,1	2,9	11,8	1,7	1,0	—	0,4	—	0,6	6,3	0,4	3,6	2,27	
19	10 000—12 000 "	79,7	2,3	8,8	—	3,3	—	—	3,3	—	4,7	1,0	3,2	0,4	
20	12 000 ja üle	75,9	—	6,2	10,8	0,2	—	0,2	—	—	6,7	0,8	5,9	—	
21	5 ja enam leibkonnaliiget	68,5	4,1	5,2	12,6	0,3	—	0,2	0,1	—	5,7	1,4	3,8	0,4	
22	6 000—8 000 "	69,7	7,0	7,2	4,0	—	—	—	—	—	5,4	—	5,0	—	
23	8 000—10 000 "	85,6	2,3	1,8	2,0	—	—	—	—	—	2,8	0,8	1,4	0,5	
24	10 000—12 000 "	61,2	6,2	9,8	14,4	0,4	—	0,4	—	—	6,6	4,4	1,9	0,3	
25	12 000 ja üle	58,2	2,9	3,6	24,3	0,8	—	0,4	0,4	—	7,9	0,1	7,0	0,8	
26	Keskmine—Moyenne	73,9	3,6	6,2	6,9	1,2	0,01	0,15	0,6	0,14	5,7	1,04	3,97	0,55	
27	kuni 6 000 mk.	77,6	6,0	3,2	1,5	0,7	—	—	0,7	—	5,5	1,5	3,4	0,6	
28	6 000—8 000 "	78,2	6,27	2,8	3,5	0,03	0,02	0,01	—	—	5,2	0,5	4,2	0,3	
29	8 000—10 000 "	80,0	2,9	5,4	2,9	0,9	—	0,1	0,6	0,2	4,8	0,7	2,7	0,2	
30	10 000—12 000 "	71,8	3,7	10,4	6,0	1,5	0,04	1,3	—	—	5,6	2,4	2,7	0,3	
31	12 000 ja üle	65,8	2,0	6,0	15,7	1,9	—	0,3	0,2	1,4	7,4	0,4	6,6	0,3	
32	Teadmata tuluga—Revenus inconnus	
33	3 leibkonnaliiget	55,7	4,9	—	37,7	—	—	—	—	—	1,7	—	—	1,7	
34	4 "	86,5	1,0	—	1,4	2,0	—	—	2,0	—	5,6	—	5,3	0,3	
35	5 ja enam "	66,4	—	6,5	17,3	1,3	—	—	—	1,3	8,5	—	4,8	3,7	
36	Keskmine—Moyenne	71,2	1,4	2,8	16,1	1,3	—	—	0,8	0,3	5,9	—	3,9	1,65	

I. Recettes.

- 1) Revenu ordinaire du chef de ménage.
- 2) Revenu supplémentaire du chef de ménage.
- 3) Gain de l'épouse.
- 4) " des enfants.
- 5) Revenu des réserves.
- a) Total. b) Dont. c) Intérêts, rentes.

d) Recouvrement de fonds prêtés.

- e) Argent comptant au commencement de l'année. f) Retrait de la banque.
- 6) Revenu des limitations.
- a) Total. b) Dont. c) Location de chambres.
- d) Emprunt. e) Vente d'habits et d'articles de ménages. f) Mise en gage d'objets.

7) Secours.

- a) Total. b) Dont. c) Cadeaux. d) Subventions de la société. e) Subventions de la parenté.
- 8) Autres recettes supplémentaires.
- 9) Granti total.
- II. Dépenses.
- 1) Alimentation.

II. K U L U D

Tulu abtandjallt 7)				Sellest b)		Muu juhuslik tulu 8)	ÜLDSE 9)	Toitus 1)	Riietus 2)							Kõrre, külte, valgustus 3)	Siseseade 4)	Puhastus 5)	Ravimine ja tervishoid 6)	Reisid ja liikumine 7)	Haridus 8)	Lõubustus 9)	Otsesehesed maksud 10)	Muud kulud 11)	Kokku 12)	Erakorralised kulud 13)	ÜLDSE 14)	Ülejääga a)	Paudujäägiga b)	Üle-(+) või paudujääg(-) % võrdlusmaast 16)			
Kokku a)	Kingitused c)	Ühiskonna toetus d)	Sugulaste toetus e)	Kokku a)	Riieete müretsemine, ja nende parand. e)				Pesu ja selle parandus d)	Jalatsid ja nende parandus e)	Muu riieus	Kokku a)	Riieete müretsemine, ja nende parand. e)	Pesu ja selle parandus d)	Jalatsid ja nende parandus e)																Muu riieus	Kokku a)	Riieete müretsemine, ja nende parand. e)

Tallinna

—	—	—	—	100	56,0	22,0	13,0	1,5	6,6	0,9	9,9	1,8	2,7	1,4	1,2	0,5	0,8	2,3	1,4	100	—	100	—	100	—	100	—	11,15	1
—	—	—	—	100	56,0	22,0	13,0	1,5	6,6	0,9	9,9	1,8	2,7	1,4	1,2	0,5	0,8	2,3	1,4	100	—	100	—	100	—	100	—	11,15	2
3,6	0,3	1,3	1,8	0,9	100	53,6	15,8	8,8	2,1	4,6	0,4	15,7	2,8	2,5	0,2	0,9	1,3	2,4	1,9	2,9	100	2,7	100	35,0	55,0	—	4,7	3	
7,9	0,2	1,0	6,7	1,1	100	63,0	18,2	7,7	0,55	4,7	0,35	15,9	0,1	2,2	0,4	0,3	0,9	—	1,7	2,9	100	3,8	100	30,0	50,0	—	6,3	4	
5,1	—	—	3,4	1,7	2,2	100	56,4	16,2	9,6	2,1	4,1	14,1	1,4	2,7	0,1	0,4	1,1	3,6	1,1	2,9	100	2,7	100	42,8	57,2	—	0,7	5	
2,3	—	—	—	—	100	47,8	14,8	7,7	1,5	5,4	0,2	23,2	1,7	2,4	0,08	2,7	1,3	4,5	2,3	0,87	100	3,1	100	66,6	—	—	5,6	6	
—	—	—	—	—	100	53,6	15,5	7,5	2,0	4,7	0,4	15,8	6,5	2,6	0,1	0,7	0,9	1,8	2,7	0,4	100	3,1	100	—	100	—	17,0	7	
—	—	—	—	—	100	37,7	22,7	13,4	4,8	4,5	—	7,2	7,3	2,55	—	0,9	3,4	0,85	3,8	13,6	100	—	100	—	100	—	18,6	8	
1,2	0,2	0,2	0,8	0,8	100	54,1	18,0	9,9	2,3	5,5	0,3	14,5	1,8	2,7	0,3	1,2	2,1	2,4	0,8	2,1	100	0,8	100	21,1	73,0	—	5,3	9	
—	—	—	—	—	100	62,9	10,6	5,9	1,1	3,6	—	19,3	0,7	2,3	—	1,1	1,9	2,0	0,1	—	100	2,0	100	25,9	75,0	—	7,3	10	
1,1	0,4	0,7	—	—	100	66,7	7,9	6,6	1,7	5,8	—	16,7	0,8	2,6	0,1	0,7	2,9	1,1	0,9	1,9	100	—	100	14,9	85,7	—	5,6	11	
3,3	0,3	—	3,0	—	100	57,0	18,7	11,4	2,0	5,0	0,3	12,0	1,4	3,0	0,0	1,0	2,1	2,4	0,4	1,9	100	—	100	20,0	70,0	—	3,1	12	
—	—	—	—	—	100	48,2	23,1	12,9	3,9	6,3	0,6	12,9	2,3	2,6	0,3	2,3	1,1	3,3	1,5	2,2	100	—	100	50,0	50,0	—	2,3	13	
—	—	—	—	0,02	100	46,2	21,1	11,7	3,1	5,8	0,5	14,3	3,4	2,8	0,2	1,2	1,8	3,7	1,5	3,8	100	0,7	100	16,8	66,6	—	8,9	14	
0,2	0,05	—	0,15	0,5	100	58,8	15,9	7,4	3,1	5,3	0,1	13,2	1,0	2,8	0,8	0,6	3,0	3,1	0,8	1,0	100	1,4	100	26,4	71,6	—	6,8	15	
3,5	—	—	3,5	—	100	73,0	5,2	2,3	1,5	1,4	—	16,7	0,3	2,8	—	1,6	0,1	0,8	—	100	0,5	100	100	—	—	17,9	16		
—	—	—	—	0,9	100	66,7	7,9	3,0	1,6	3,3	—	15,0	0,2	2,6	—	0,6	2,1	3,4	0,2	1,8	100	—	100	22,2	66,6	—	6,3	17	
0,1	0,1	—	—	0,3	100	61,9	11,1	5,3	1,7	4,0	0,1	13,7	0,7	2,9	0,4	0,6	4,4	2,6	0,6	1,1	100	0,6	100	33,3	66,7	—	4,3	18	
—	—	—	—	1,2	100	53,7	17,9	8,9	2,7	6,3	—	14,0	0,8	3,0	0,3	0,8	2,9	3,5	0,5	0,8	100	1,7	100	20,0	80,0	—	6,3	19	
0,3	—	—	0,2	—	100	51,5	24,4	11,0	6,3	6,0	0,2	9,6	2,1	2,6	0,3	0,6	2,9	3,4	1,0	1,0	100	2,9	100	11,1	88,9	—	12,7	20	
1,8	0,8	1,4	0,1	1,8	100	62,1	14,3	7,0	2,1	5,1	0,1	12,3	0,6	2,7	0,2	0,6	3,0	2,7	0,7	0,8	100	0,9	100	27,4	67,7	—	5,6	21	
4,0	0,1	2,8	1,1	2,7	100	71,8	7,8	3,0	1,3	3,5	—	13,9	0,04	2,5	0,06	0,8	1,6	1,5	0,2	0,3	100	3,0	100	45,4	45,4	—	0,9	22	
3,4	0,9	2,5	—	2,1	100	65,2	12,0	5,0	2,0	4,96	0,04	13,7	0,5	2,5	0,1	0,5	2,9	1,9	0,2	0,5	100	0,9	100	28,5	71,5	—	6,1	23	
0,1	—	0,1	—	1,3	100	62,8	16,1	8,7	2,0	5,4	—	12,2	0,4	2,5	0,1	0,2	2,9	1,9	0,7	0,2	100	0,6	100	18,7	75,0	—	6,9	24	
0,9	0,1	0,7	—	1,5	100	55,0	17,1	8,9	2,7	5,6	0,2	10,5	1,2	3,2	0,3	1,0	3,9	4,7	1,2	1,7	100	0,4	100	21,4	71,4	—	5,7	25	
1,35	0,21	0,71	0,48	1,15	100	58,5	15,7	7,9	2,46	5,2	0,14	13,3	1,2	2,7	0,3	0,7	2,7	2,8	0,8	1,3	100	1,1	100	26,1	69,9	—	5,3	26	
3,8	0,1	0,4	3,3	1,7	100	63,4	12,6	7,2	1,0	4,2	0,2	16,1	0,6	2,4	0,4	0,6	1,0	0,7	1,1	1,1	100	2,2	100	33,3	60,0	—	2,9	27	
2,9	0,1	1,6	0,6	1,7	100	63,7	11,4	5,3	1,6	4,4	0,1	15,1	0,5	2,5	0,1	0,5	2,1	2,2	0,4	1,5	100	1,3	100	29,2	65,8	—	3,3	28	
2,2	0,8	1,0	0,6	0,9	100	61,5	13,1	6,3	1,8	4,7	0,1	14,0	0,8	2,7	0,3	0,8	3,2	2,9	0,5	0,8	100	0,8	100	40,7	65,3	—	4,2	29	
0,04	—	0,04	—	1,16	100	57,7	17,5	9,1	2,5	5,8	0,1	13,5	1,2	2,7	0,2	0,7	2,4	2,6	0,8	0,7	100	1,2	100	21,1	76,8	—	7,1	30	
0,5	0,06	0,38	0,06	0,7	100	51,7	20,3	10,3	3,8	5,9	0,3	10,3	2,2	2,9	0,3	0,9	3,1	4,0	1,5	2,3	100	1,2	100	16,7	76,6	—	8,7	31	
...	100	61,7	13,6	6,4	1,68	5,5	0,04	13,5	0,5	2,0	0,6	0,4	3,7	2,2	0,4	0,8	100	7,7	100	—	...	32	

Narva

—	—	—	—	100	57,2	25,0	15,9	5,0	4,1	—	5,7	1,6	1,8	—	—	0,5	7,7	0,4	0,1	100	—	100	—	100	—	—	—	7,6	33
3,5	—	—	—	—	100	68,3	8,4	2,5	0,9	5,0	—	13,5	0,3	2,5	—	0,2	3,7	1,5	0,2	1,2	100	—	100	—	—	—	+	0,9	34
—	—	—	—	—	100	59,8	18,8	7,6	4,8	6,4	—	5,4	2,0	2,9	—	0,8	1,7	5,3	2,1	1,9	100	—	100	—	—	—	—	3,8	35
1,3	—	1,3	—	—	100	62,1	16,8	7,7	3,5	5,4	—	8,3	1,3	2,6	—	0,2	2,1	4,3	1,1	1,3	100	—	100	36,4	63,6	—	2,9	36	

- 2) Habillement.
- 5) Nettoyage.
- 12) Total.
- 13) Dépenses extraordinaires.
- a) Total. b) Dont. c) Habits et réparation.
- 6) Soins médicaux et hygiène.
- 14) Grand total.
- d) Linge et raccommodage.
- 7) Voyages et transports.
- 15) Nombre de ménages en %
- e) Chaussures et leur réparation. f) Autres vêtements.
- 8) Instruction.
- a) Avec excédent.
- b) déficit.
- 3) Logis, chauffage, éclairage.
- 9) Divertissements.
- 16) % de l'excédent (+) ou du déficit (-) au total des recettes.
- 4) Mobilier.
- 10) Impôts.
- 11) Autres dépenses.

Tab. 3. Leibkonnaliigete ja täistarvitajate
 Nombre des membres de ménage et des unités de

Büdzhetrühmad (leibkondade koosseis ja kuukulusumma) Groupes de budget (composition des ménages et montant des dépenses mensuelles)		Leibkondade arv Nombre de ménages				Neis liikmeid Nombre de membres			Kuni 1 a. Moins d'un an			1-2 a.			3-4 a.			5-6 a.			7-13 a.		
						0,1 ¹⁾			0,3			0,3			0,3			0,55					
		M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
1	1 leibkonnaliige—mem. de ménage																						
2	kuni—moins de 6 000 mk.																						
3	8 000—10 000 "																						
4	2 leibkonnaliiget																						
5	kuni 6 000 mk.																						
6	6 000—8 000 "																						
7	8 000—10 000 "																						
8	10 000—12 000 "																						
9	12 000 ja üle—et plus																						
10	3 leibkonnaliiget																						
11	kuni 6 000 mk.																						
12	6 000—8 000 "																						
13	8 000—10 000 "																						
14	10 000—12 000 "																						
15	12 000 ja üle																						
16	4 leibkonnaliiget																						
17	kuni 6 000 mk.																						
18	6 000—8 000 "																						
19	8 000—10 000 "																						
20	10 000—12 000 "																						
21	12 000 ja üle																						
22	5 ja enam leibkonnaliiget																						
23	6 000—8 000 mk.																						
24	8 000—10 000 "																						
25	10 000—12 000 "																						
26	12 000 ja üle																						
27	Üldse—Grand total																						
28	kuni 6 000 mk.																						
29	6 000—8 000 "																						
30	8 000—10 000 "																						
31	10 000—12 000 "																						
32	12 000 ja üle																						
33	2 leibkonnaliiget																						
34	3 "																						
35	4 "																						
36	5 ja enam "																						
37	Kokku—Total																						
38	Kontoriteenijad—Employés de bureau																						

¹⁾ Vannrühma lahtreels toodud arvud tähendavad vastava vannsega isikute toitustarvituse suhet täistarvitajaga (toitlusüksusega).
 Les nombres figurant dans la répartition des groupes d'âge indiquent le rapport des personnes de l'âge correspondant à l'unité de consommation.

		Täistarvitaja-päeva kohta tarvitatud toiduained (grammides) — Quantité de denrées alimentaires consommées sur unité de consommation par jour (en grammes)								Täistarvitaja-päeva väärtus mk. — Valeur en més sur unité de				
		I. Leib, jahuained, tangud ja herned Boulangerie, produits farineux, grains et pois	II. Keedu- ja aiavili Légumes	III. Piim, piimasa- dused ja munad Lait, produits laitiers et oeufs	IV. Või ja tassi Beurre et graisse	V. Liha ja lihatoid Viande et produits de viande	VI. Kala—Poisson	VII. Suhkur ja maitse- ained—Sucre, sel et denrées colorantes	VIII. Puuvili, marjad Fruits et bates	KOKKU—TOTAL	I. Leib, jahuained, tangud ja herned	II. Keedu- ja aiavili	III. Piim, piimasa- dused ja munad	IV. Või ja tassi
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	1 LEIBKONNALIIGE—membre de ménage . . .	693,6	859,8	745,2	51,1	141,6	103,1	71,5	104,4	2770,3	22,78	7,96	11,38	12,99
2	kuni—moins de 6 000 mk.	685,7	972,4	509,0	52,0	115,6	106,8	70,6	120,4	2682,1	19,03	8,94	9,05	12,88
3	8 000—10 000 "	895,8	499,5	1212,7	46,2	234,7	91,6	74,2	24,2	3078,0	34,77	4,81	18,84	13,32
4	2 LEIBKONNALIIGET—membres de ménage . . .	668,8	981,9	690,5	50,4	201,7	113,9	117,3	123,3	2947,8	21,49	8,72	11,78	11,87
5	kuni—moins de 6 000 mk.	840,4	1094,6	892,9	42,8	104,3	119,2	105,7	51,6	3254,5	25,32	9,78	12,98	9,18
6	6 000—8 000 "	645,1	1111,9	410,5	43,7	220,3	155,8	117,5	61,7	2766,5	20,09	9,88	7,12	8,99
7	8 000—10 000 "	457,6	490,6	693,3	39,8	188,9	63,4	84,9	59,3	2022,8	16,37	4,37	13,53	10,07
8	10 000—12 000 "	575,7	824,2	616,2	62,2	300,1	85,1	113,6	292,7	2869,8	18,97	7,12	12,44	15,77
9	12 000 ja üle—et plus	769,4	1476,0	812,0	96,3	287,3	96,4	218,9	365,1	4121,9	28,50	14,19	19,97	28,85
10	3 LEIBKONNALIIGET—membres de ménage . . .	710,8	839,7	567,3	32,3	156,8	119,1	101,1	97,0	2624,1	21,00	7,03	9,24	7,19
11	kuni—moins de 6 000 mk.	659,1	718,0	550,2	18,5	99,5	103,4	105,1	27,0	2282,0	17,74	6,10	8,54	4,03
12	6 000—8 000 "	741,0	950,4	569,9	28,8	149,7	131,6	90,6	77,5	2748,4	20,64	7,37	8,36	5,80
13	8 000—10 000 "	698,4	734,5	584,6	43,6	152,5	118,0	46,2	90,4	2478,2	21,05	5,97	9,61	10,09
14	10 000—12 000 "	785,7	770,8	655,2	34,5	172,9	122,0	120,8	240,5	2908,4	25,57	6,48	10,34	8,68
15	12 000 ja üle—et plus	646,0	814,6	501,7	36,7	227,3	98,5	91,2	129,2	2545,2	21,87	8,57	11,02	9,00
16	4 LEIBKONNALIIGET—membres de ménage . . .	692,8	799,0	483,4	28,0	125,0	121,7	96,0	85,5	2431,4	19,60	6,57	7,25	6,09
17	kuni—moins de 6 000 mk.	509,6	537,7	364,6	4,6	64,4	127,0	41,4	16,7	1666,0	14,63	3,72	5,40	1,21
18	6 000—8 000 "	774,8	988,7	416,4	20,9	101,6	135,0	91,4	39,7	2568,5	19,26	7,91	6,00	3,96
19	8 000—10 000 "	697,6	787,9	496,4	27,7	119,9	113,5	103,2	67,1	2423,3	19,97	6,34	7,60	5,98
20	10 000—12 000 "	644,4	744,7	455,4	32,0	154,2	129,5	97,9	107,8	2365,9	18,74	6,54	7,18	7,35
21	12 000 ja üle—et plus	738,2	792,4	655,0	36,5	151,0	101,9	90,0	165,2	2570,2	22,69	5,99	8,86	7,52
22	5 JA ENAM LEIBKONNALIIGET—et plus de membres de ménage	702,8	720,3	404,5	26,6	110,5	104,9	95,1	53,5	2218,2	18,29	5,74	6,03	5,66
23	6 000—8 000 "	726,4	718,7	411,7	20,1	89,8	81,4	95,3	16,2	2156,6	10,75	5,60	6,06	3,87
24	8 000—10 000 "	690,7	737,6	381,4	24,4	102,4	111,8	78,8	42,4	2159,5	17,77	5,79	5,75	4,66
25	10 000—12 000 "	697,6	685,3	434,2	27,9	107,3	90,5	98,7	87,4	2228,9	19,34	5,59	6,47	6,11
26	12 000 ja üle—et plus	706,5	742,6	493,5	33,1	136,7	124,6	112,2	62,2	2921,4	19,01	5,88	5,97	7,62
27	KESKMINE—Moyenne	699,9	775,7	406,6	29,3	123,5	112,3	97,3	73,4	2383,0	19,29	6,34	7,22	6,38
28	kuni—moins de 6 000 mk.	679,9	812,9	016,4	25,9	92,0	112,0	91,0	42,8	2473,5	19,37	6,03	9,24	5,73
29	6 000—8 000 "	736,3	881,2	470,5	24,8	119,8	114,8	97,2	44,5	2489,1	18,80	6,95	6,80	4,86
30	8 000—10 000 "	688,2	741,5	451,1	27,4	116,2	111,3	88,3	55,6	2279,6	18,85	5,94	7,00	5,84
31	10 000—12 000 "	679,3	710,1	409,9	31,2	136,6	107,7	101,0	113,1	2351,9	19,54	6,08	7,23	7,10
32	12 000 ja üle—et plus	704,9	797,1	450,8	35,6	156,1	116,7	108,2	105,0	2444,4	20,22	6,45	7,44	8,22
33	2 leibkonnaliiget—membres de ménage . . .	953,3	848,0	589,4	37,1	149,8	101,1	94,9	16,5	2790,1	23,93	5,70	8,49	10,08
34	" " " " " " "	894,4	923,0	399,6	28,5	97,4	134,4	98,2	11,3	2526,8	20,11	6,71	5,68	5,34
35	" " " " " " "	649,9	704,9	378,2	25,2	76,8	106,3	77,4	22,8	2040,3	15,85	5,63	7,82	4,95
36	5 ja üle " " " " " " "	876,0	982,5	246,7	26,8	86,0	114,7	69,5	13,9	2410,1	19,11	5,93	3,42	4,84
37	KESKMINE—Moyenne	757,5	832,3	357,4	26,6	85,8	116,4	81,7	17,2	2274,9	17,91	7,03	4,95	4,99
38	Kontoriteentjad—Employés de bureau	677,8	933,5	272,7	18,8	89,2	103,0	80,2	10,2	2185,4	15,92	7,51	9,38	3,57

kohta tarvitatud toiduainete
ml. de aliments consommés
consommation par jour

Tarvitatud toiduainete väärtuse võrdkaalud
(%%) - Pondévatim des groupes des aliments
consommés sur base de leur valeur
pourcentique

Täistarvitaja-däeva kohta tarvitatud toiduainete
brutto-kalooriline sisaldus - Contenu de calories
brutes des aliments consommés sur unité de
consommation par jour

V. Liha- ja lihaained		VI. Kala		VII. Subkkur ja maisseained		VIII. Puuvili, marjad		KOKKU-TOTAL		I. Leib, jahuained, taignad ja herned		II. Keedu- ja aivilli		III. Piim, piimasaadused ja munad		IV. Või ja rasv		V. Liha- ja lihaained		VI. Kala		VII. Subkkur ja maisseained		VIII. Puuvili, marjad		KOKKU-TOTAL		I. Leib, jahuained, taignad ja herned		II. Keedu- ja aivilli		III. Piim, piimasaadused ja munad		IV. Või ja rasv		V. Liha- ja lihaained		VI. Kala		VII. Subkkur ja maisseained		VIII. Puuvili, marjad		KOKKU-TOTAL																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																														
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200	201	202	203	204	205	206	207	208	209	210	211	212	213	214	215	216	217	218	219	220	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230	231	232	233	234	235	236	237	238	239	240	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250	251	252	253	254	255	256	257	258	259	260	261	262	263	264	265	266	267	268	269	270	271	272	273	274	275	276	277	278	279	280	281	282	283	284	285	286	287	288	289	290	291	292	293	294	295	296	297	298	299	300	301	302	303	304	305	306	307	308	309	310	311	312	313	314	315	316	317	318	319	320	321	322	323	324	325	326	327	328	329	330	331	332	333	334	335	336	337	338	339	340	341	342	343	344	345	346	347	348	349	350	351	352	353	354	355	356	357	358	359	360	361	362	363	364	365	366	367	368	369	370	371	372	373	374	375	376	377	378	379	380	381	382	383	384	385	386	387	388	389	390	391	392	393	394	395	396	397	398	399	400	401	402	403	404	405	406	407	408	409	410	411	412	413	414	415	416	417	418	419	420	421	422	423	424	425	426	427	428	429	430	431	432	433	434	435	436	437	438	439	440	441	442	443	444	445	446	447	448	449	450	451	452	453	454	455	456	457	458	459	460	461	462	463	464	465	466	467	468	469	470	471	472	473	474	475	476	477	478	479	480	481	482	483	484	485	486	487	488	489	490	491	492	493	494	495	496	497	498	499	500	501	502	503	504	505	506	507	508	509	510	511	512	513	514	515	516	517	518	519	520	521	522	523	524	525	526	527	528	529	530	531	532	533	534	535	536	537	538	539	540	541	542	543	544	545	546	547	548	549	550	551	552	553	554	555	556	557	558	559	560	561	562	563	564	565	566	567	568	569	570	571	572	573	574	575	576	577	578	579	580	581	582	583	584	585	586	587	588	589	590	591	592	593	594	595	596	597	598	599	600	601	602	603	604	605	606	607	608	609	610	611	612	613	614	615	616	617	618	619	620	621	622	623	624	625	626	627	628	629	630	631	632	633	634	635	636	637	638	639	640	641	642	643	644	645	646	647	648	649	650	651	652	653	654	655	656	657	658	659	660	661	662	663	664	665	666	667	668	669	670	671	672	673	674	675	676	677	678	679	680	681	682	683	684	685	686	687	688	689	690	691	692	693	694	695	696	697	698	699	700	701	702	703	704	705	706	707	708	709	710	711	712	713	714	715	716	717	718	719	720	721	722	723	724	725	726	727	728	729	730	731	732	733	734	735	736	737	738	739	740	741	742	743	744	745	746	747	748	749	750	751	752	753	754	755	756	757	758	759	760	761	762	763	764	765	766	767	768	769	770	771	772	773	774	775	776	777	778	779	780	781	782	783	784	785	786	787	788	789	790	791	792	793	794	795	796	797	798	799	800	801	802	803	804	805	806	807	808	809	810	811	812	813	814	815	816	817	818	819	820	821	822	823	824	825	826	827	828	829	830	831	832	833	834	835	836	837	838	839	840	841	842	843	844	845	846	847	848	849	850	851	852	853	854	855	856	857	858	859	860	861	862	863	864	865	866	867	868	869	870	871	872	873	874	875	876	877	878	879	880	881	882	883	884	885	886	887	888	889	890	891	892	893	894	895	896	897	898	899	900	901	902	903	904	905	906	907	908	909	910	911	912	913	914	915	916	917	918	919	920	921	922	923	924	925	926	927	928	929	930	931	932	933	934	935	936	937	938	939	940	941	942	943	944	945	946	947	948	949	950	951	952	953	954	955	956	957	958	959	960	961	962	963	964	965	966	967	968	969	970	971	972	973	974	975	976	977	978	979	980	981	982	983	984	985	986	987	988	989	990	991	992	993	994	995	996	997	998	999	1000
15,40	5,78	5,15	2,32	83,76	27,19	9,51	13,58	15,51	18,36	6,90	6,15	2,74	100	1825,5	704,4	505,9	412,5	364,3	194,5	290,8	132,5	4430,4	1	10,41	6,17	4,51	2,89	73,88	25,70	12,10	12,25	17,43	14,10	8,35	6,10	3,91	100	1605,7	784,1	405,3	427,9	270,3	204,7	287,6	164,3	4209,9	2	31,35	4,55	7,19	0,48	115,31	30,15	4,17	16,34	11,55	27,18	3,95	6,24	0,42	100	2375,7	419,2	827,8	362,2	694,8	162,4	300,5	30,5	5203,1	3	18,70	5,06	8,50	2,65	83,77	24,21	9,32	13,27	13,37	21,08	5,70	9,58	2,99	100	1744,4	810,9	476,7	411,8	502,8	173,5	469,1	139,2	4728,4	4	9,91	4,67	7,28	1,08	80,19	31,60	12,14	16,20	11,10	12,37	5,83	9,08	1,32	100	2178,3	908,8	595,5	345,9	279,3	193,2	422,1	68,1	4990,2	5	17,14	6,41	7,59	1,22	77,84	25,81	12,05	9,15	11,42	22,02	8,23	9,75	1,57	100	1875,5	921,0	267,2	303,4	515,9	241,4	472,2	77,7	4584,3	6	17,29	3,85	7,63	1,50	74,66	21,33	5,85	18,12	13,49	25,16	5,16	10,23	2,01	100	1188,7	384,1	502,9	314,0	488,1	94,1	332,0	70,0	3373,9	7	31,22	3,73	9,38	6,29	104,92	18,08	6,79	11,85	15,03	29,76	3,55	8,94	6,00	103	1514,1	670,63	436,9	508,8	687,2	108,0	448,7	346,1	4720,63	8	31,46	6,10	15,31	8,15	150,53	18,93	9,43	13,27	17,84	20,90	4,05	10,17	5,41	100	2059,6	1160,1	625,5	785,9	852,1	143,4	890,9	343,4	6860,9	9	13,55	4,79	6,39	1,80	71,20	29,49	9,87	12,98	10,10	19,45	6,73	8,85	2,53	100	1823,8	678,8	337,0	266,4	409,9	181,0	398,4	110,9	4268,2	10	8,45	4,15	5,65	0,48	55,14	32,17	11,00	15,49	7,31	15,32	7,53	10,25	0,87	100	1606,2	598,9	378,8	155,4	240,9	156,6	425,5	34,8	3957,1	11	11,77	5,17	6,17	1,43	66,71	30,94	11,05	12,53	8,70	17,64	7,75	9,25	2,14	100	1894,4	761,49	382,7	239,6	391,5	203,2	383,0	95,5	4351,39	12	13,57	4,63	5,60	1,70	72,22	29,16	8,26	13,32	13,97	18,78	6,41	7,75	2,35	100	1784,0	628,6	399,2	355,8	401,1	167,4	185,5	111,8	4033,4	13	16,22	4,81	9,16	3,90	85,16	30,03	7,60	12,14	10,19	19,05	5,65	10,76	4,58	100	2462,6	592,4	449,3	283,4	450,6	184,8	485,4	29,7	4818,2	14	22,67	4,51	8,32	2,74	86,70	25,22	9,88	12,71	10,36	26,15	5,20	7,29	3,17	100	1685,6	645,8	353,2	300,7	589,8	157,1	363,9	158,5	4264,6	15	12,67	4,79	5,81	1,75	64,53	30,37	10,18	11,24	9,44	19,64	7,42	9,00	2,71	100	1759,1	644,1	320,4	228,1	327,6	176,5	385,1	107,43	3948,13	16	7,19	3,94	3,59	0,28	30,90	30,91	9,32	13,51	3,03	17,99	9,80	8,98	0,70	100</																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													

Tab. 5. Täistarvitaja-päeva kohta tarvitatud toiduained (grammides) —

I. Leib, jahuained, tangud ja herned — *Boulangerie, produits farineux gruau et pois*

Büdzhetrühmad (leibkondade koosseis ja kuukulusumma)
Groupes de budget (composition des ménages et montant des dépenses mensuelles)

	Rukkileib Pain de seigle	Peenleib Pain demi-blanc d. seig.	Sepik Pain de froment	Naelasaj Pain blanc à la livre	Väikesed saiad Petits pains blancs	Kuivsaia—Pain blanc sec	Jahu, rukkii Farine de seigle	Jahu, odra Farine d'orge	Jahu, nisu liht Farine d. from. non blut.	Jahu, nisu püüli Farin. de from. blutée	Herned, kuivad Pois secs	Kamajahu Farine d. blés mûres	Kartulijahu (kartulis) Fécule-pom. d. ter. (amtl.)	Tangud, odra Grain d'orge	Tangud, tatra Sarrasin	Tangud, manna Manna	Tangud, kaera, Herkulo Grain d'avoine	Kruubid (odra) Orge perlée	Ris Riz	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
1	1 leibkonnaliige—membre de ménage	358,8	40,9	40,9	130,5	—	—	—	—	33,0	12,6	—	—	44,0	—	9,4	9,4	3,1	7,8	
2	kuni - moins de 6 000 mk.	369,5	49,5	28,9	64,0	—	—	—	—	26,8	16,5	—	—	41,3	—	8,3	12,4	4,1	10,3	
3	8 000—10 000 „	341,0	13,2	79,3	343,5	—	—	—	—	52,3	—	—	—	52,8	—	13,2	—	—	—	
4	2 leibkonnaliiget	365,7	23,0	73,2	76,9	16,7	0,2	—	2,4	—	39,7	4,0	—	4,0	25,5	1,4	11,7	2,8	5,2	15,0
5	kuni 6 000 mk.	487,3	34,5	95,1	76,3	8,5	—	—	4,4	—	26,4	2,9	—	2,2	49,2	1,5	22,8	1,3	8,3	16,1
6	6 000—8 000 „	353,9	30,4	100,7	46,0	4,9	—	—	2,6	—	40,8	7,8	—	1,9	23,3	1,9	3,2	0,6	8,4	16,8
7	8 000—10 000 „	213,3	—	42,8	120,5	24,5	—	—	—	—	8,6	4,9	—	4,9	9,2	—	4,9	13,5	1,2	4,3
8	10 000—12 000 „	315,0	22,9	39,4	86,4	7,9	1,3	—	2,5	—	63,5	—	—	1,3	17,8	2,5	7,6	—	—	7,0
9	12 000 ja üle—et plus	394,1	4,5	26,9	89,6	84,0	—	—	—	—	31,8	—	—	9,0	4,5	—	26,9	—	—	38,1
10	3 leibkonnaliiget	425,4	28,3	82,3	62,0	6,3	1,2	0,9	3,5	0,6	29,4	8,1	—	2,3	25,4	0,7	7,9	1,7	5,1	15,0
11	kuni 6 000 mk.	448,2	28,0	51,9	42,9	2,6	—	—	2,6	—	20,7	3,9	—	—	31,0	0,9	1,3	—	2,1	17,7
12	6 000—8 000 „	481,7	25,2	69,2	47,0	7,2	2,2	0,8	2,9	1,4	23,8	5,7	—	1,9	27,3	—	9,3	2,1	6,9	16,8
13	8 000—10 000 „	387,2	45,1	105,0	68,6	3,4	0,6	—	5,3	—	26,5	6,5	—	2,7	24,2	—	3,0	1,5	0,8	11,5
14	10 000—12 000 „	383,4	18,9	140,0	95,6	8,4	0,6	6,1	3,7	—	41,4	18,9	—	2,4	30,5	—	8,5	2,4	8,5	15,8
15	12 000 ja üle	331,9	21,3	79,2	89,0	9,4	0,6	—	3,6	—	34,3	14,5	—	4,7	14,1	3,6	8,3	1,8	6,1	11,6
16	4 leibkonnaliiget	428,2	29,4	91,7	48,9	7,0	0,3	1,1	2,0	0,5	28,1	5,1	0,3	1,3	22,5	1,6	4,9	1,8	2,3	13,2
17	kuni 6 000 mk.	312,0	45,6	25,1	54,7	8,9	—	—	—	—	20,5	4,6	—	—	12,5	4,6	—	—	4,6	9,1
18	6 000—8 000 „	564,7	16,1	50,4	37,4	1,2	—	1,6	7,2	0,4	28,6	9,6	0,4	0,8	28,9	3,2	1,8	0,4	6,6	15,1
19	8 000—10 000 „	419,7	34,3	103,9	43,4	6,6	—	0,4	0,4	0,9	31,1	5,1	—	1,4	22,2	1,6	4,1	1,7	2,1	16,8
20	10 000—12 000 „	380,6	25,5	102,1	47,4	6,6	0,7	2,6	1,4	0,5	23,7	3,5	—	1,5	23,0	1,1	8,0	3,2	2,7	8,4
21	12 000 ja üle	405,9	42,1	109,5	84,7	17,8	0,2	—	1,2	—	32,4	2,6	1,8	1,3	15,2	—	5,5	1,2	—	14,5
22	5 ja enam leibkonnaliiget	475,6	24,6	82,7	41,7	4,5	0,1	2,4	1,7	2,7	17,3	6,9	0,2	1,5	18,9	0,5	4,1	1,5	3,5	10,0
23	6 000—8 000 mk.	565,8	31,9	43,7	17,4	7,5	—	—	2,8	0,2	12,1	3,5	—	0,6	19,8	—	4,6	4,7	0,6	9,7
24	8 000—10 000 „	476,2	18,6	72,9	33,6	5,0	0,1	5,9	2,6	1,8	16,3	10,9	0,2	1,1	21,0	0,2	4,1	1,5	4,8	11,5
25	10 000—12 000 „	419,6	24,2	123,8	67,1	1,3	0,2	0,7	0,9	1,0	12,9	6,0	—	2,0	17,5	0,7	3,2	0,3	2,6	10,8
26	12 000 ja üle	466,7	28,0	83,9	45,4	4,7	—	1,9	0,7	6,7	25,6	4,3	0,3	1,3	16,9	0,9	4,5	0,5	4,5	7,4
27	Keskmine—Moyenne	448,9	26,6	84,3	49,4	6,1	0,3	1,6	2,2	1,6	23,5	6,5	0,2	1,6	21,5	0,9	5,3	1,7	3,7	11,9
28	kuni 6 000 mk.	427,5	34,9	56,7	56,0	5,0	—	—	2,4	—	22,3	5,0	—	0,6	33,7	1,6	7,5	1,6	4,8	15,1
29	6 000—8 000 „	523,3	26,1	57,3	33,3	5,3	0,7	0,6	3,8	0,6	23,5	5,7	0,1	1,1	24,5	0,9	5,5	2,6	4,4	13,7
30	8 000—10 000 „	441,6	25,8	85,1	44,2	5,8	0,1	2,9	2,1	1,2	21,7	8,5	0,13	1,5	21,5	0,6	4,3	1,9	3,4	12,9
31	10 000—12 000 „	398,6	24,3	113,7	62,2	4,1	0,5	1,6	1,3	0,7	20,3	5,7	—	1,3	20,6	0,9	5,5	1,5	3,8	10,1
32	12 000 ja üle	436,7	28,9	86,1	58,7	9,3	0,1	1,3	1,2	4,6	29,4	5,7	0,5	2,3	15,9	1,1	5,7	0,8	3,9	9,8
33	2 leibkonnaliiget	668,8	33,0	115,6	16,5	3,9	—	—	—	66,0	—	16,3	—	—	8,3	12,4	—	—	—	8,3
34	3 „	633,9	53,2	24,8	24,2	1,2	0,5	—	2,6	2,6	19,9	1,3	—	0,2	38,0	—	7,3	3,4	0,3	16,3
35	4 „	476,3	44,3	14,7	22,9	1,1	0,4	—	4,2	3,4	17,1	6,2	—	1,0	26,3	2,0	4,4	3,2	1,7	13,3
36	5 ja enam „	714,8	23,8	15,7	8,1	0,8	—	0,9	5,1	8,5	27,2	17,7	—	0,4	20,3	3,4	2,3	0,9	4,3	13,7
37	Keskmine—Moyenne	578,2	42,2	19,1	19,6	1,1	0,3	2,2	3,5	4,6	20,0	5,6	—	0,6	28,3	1,9	4,9	2,7	2,0	15,3
38	Kontoriteenijad—Employés de bureau	528,4	51,6	12,5	15,6	—	—	—	1,6	—	6,3	—	—	1,8	28,1	—	6,3	7,3	—	—

		V. Liha ja lihaained - Viande et produits de viande																		
		Loomaliha, värske Viande et boeuf fraîche	Sealiha, värske Viande de porc fraîche	Sealiha, soolatud Viande de porc salée	Sealiha, suitsutatud Viande de porc fumée	Seapekk Lard	Seapea ja -jalad Tête et pieds de porc	Lambaliha Viande de mouton	Lambapea Tête de mouton	Siskonnad (kops, maks jne.) ¹⁾	Vaskaliha-Viand. d. veau	Ani-, kana- ja jäneseilha ²⁾	Süplikonnid Os à potage	Veri-Sang	Vorst, tee ja viini Sauc. et sauc. viennois	Vorst, kraakovi Saucisse crac. orienne	Vorst, maksa Saucisson de foie	Seasüüt Gâteline de porc	Loomasüüt ³⁾	Vorstik ⁴⁾
		49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67
1	1 leibkonnaliige—membre de ménage	22,0	37,7	3,1	11,0	—	—	7,9	—	—	—	—	15,8	—	20,5	1,0	—	12,6	—	—
2	kuni - moins de 6 000 mk.	28,9	16,5	—	6,2	—	—	10,3	—	—	—	—	24,8	—	12,4	—	—	4,1	—	—
3	8 000—10 000 „	—	105,7	13,2	26,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46,2	6,6	—	36,6	—	—
4	2 leibkonnaliiget	45,6	20,1	16,4	4,1	2,2	10,8	35,1	4,8	8,9	—	6,5	19,3	—	13,0	0,5	0,8	3,0	3,2	1,6
5	kuni 6 000 mk.	21,3	11,0	16,9	—	2,9	10,3	20,6	—	—	—	—	8,8	—	6,0	—	—	5,9	—	—
6	6 000—8 000 „	31,1	9,1	16,5	4,5	1,9	12,3	34,3	13,6	23,3	—	—	37,6	—	6,8	—	—	5,2	7,8	3,9
7	8 000—10 000 „	35,5	12,2	3,4	10,4	—	19,6	29,4	—	6,1	—	—	24,5	—	19,0	3,1	4,9	—	4,8	—
8	10 000—12 000 „	101,0	53,3	29,2	1,3	—	5,7	75,3	—	—	—	—	7,0	—	27,3	—	—	—	—	—
9	12 000 ja üle—et plus	90,7	42,5	15,7	9,0	9,0	—	22,4	—	—	—	71,6	—	—	17,9	—	—	4,5	—	4,5
10	3 leibkonnaliiget	29,5	17,1	7,6	1,1	6,1	5,1	36,8	4,2	3,9	0,9	0,3	19,6	1,5	5,0	0,9	1,0	0,1	4,9	0,8
11	kuni 6 000 mk.	16,8	8,2	9,3	—	3,0	—	26,1	—	3,4	—	—	12,1	—	2,4	1,5	0,9	—	6,9	—
12	6 000—8 000 „	17,6	17,2	5,8	0,2	4,6	10,7	35,3	10,1	5,9	1,1	0,8	24,1	1,4	3,8	—	0,9	—	6,8	0,5
13	8 000—10 000 „	29,3	25,1	3,8	0,6	5,2	—	33,9	—	1,2	—	—	15,6	—	3,1	0,6	1,2	0,6	6,9	—
14	10 000—12 000 „	63,6	5,2	11,5	1,5	14,0	—	40,3	—	2,4	—	—	24,0	3,0	6,0	—	—	—	—	1,3
15	12 000 ja üle	50,9	21,8	13,3	4,3	9,4	4,3	50,9	—	3,6	2,9	—	16,6	3,6	11,9	3,6	3,0	—	0,7	2,8
16	4 leibkonnaliiget	27,4	27,9	10,3	0,5	3,8	6,5	18,9	0,7	4,5	0,3	0,1	15,7	0,4	3,1	0,5	0,4	1,3	2,9	0,2
17	kuni 6 000 mk.	8,0	31,9	1,1	—	—	—	6,3	—	—	—	—	16,0	—	0,6	—	—	—	—	—
18	6 000—8 000 „	21,7	23,3	6,7	—	5,5	3,4	6,6	1,6	3,0	—	—	15,9	—	0,7	1,1	0,1	0,4	2,0	0,4
19	8 000—10 000 „	25,9	22,6	7,1	0,2	4,4	3,1	19,3	1,3	6,1	1,5	—	15,4	1,1	3,4	0,2	0,0	1,8	1,1	0,3
20	10 000—12 000 „	28,3	30,7	16,7	1,1	2,8	11,1	25,6	—	4,4	—	—	17,4	—	4,5	0,3	0,3	1,7	2,7	—
21	12 000 ja üle	41,2	37,7	10,5	0,6	3,0	10,0	20,0	—	3,8	—	1,2	11,5	—	2,7	1,5	—	1,2	6,1	—
22	5 ja enam leibkonnaliiget	25,0	14,4	8,5	1,0	3,3	4,4	19,8	2,2	5,0	0,1	0,4	14,4	0,6	3,2	0,2	1,1	0,5	3,2	0,2
23	6 000—8 000 mk.	11,8	3,5	2,8	0,5	3,1	5,2	7,7	—	9,2	—	—	36,2	—	0,5	0,1	1,0	0,2	2,3	—
24	8 000—10 000 „	23,5	16,9	7,7	0,9	3,6	2,5	17,9	4,1	2,9	—	—	11,0	0,3	2,7	0,3	0,7	0,4	4,0	0,3
25	10 000—12 000 „	28,2	17,9	4,0	1,3	2,7	4,4	22,4	—	7,2	—	—	7,0	—	3,5	0,3	1,9	1,1	—	—
26	12 000 ja üle	32,3	16,0	16,8	1,4	3,4	6,5	26,3	3,2	3,2	0,4	1,5	11,4	1,8	5,4	0,2	0,9	0,3	5,1	0,8
27	Keskmine—Moyenne	27,4	19,0	9,2	1,1	3,8	5,4	23,0	2,3	4,9	0,9	0,6	15,9	0,6	4,1	0,4	0,9	0,9	3,2	0,3
28	kuni 6 000 mk.	17,6	13,9	9,0	0,6	2,2	2,8	19,7	—	1,6	—	—	13,1	—	4,2	0,7	0,4	2,0	2,8	—
29	6 000—8 000 „	17,2	13,2	5,6	0,6	4,0	7,1	18,2	4,7	7,9	0,4	0,3	27,9	0,5	2,0	0,3	0,5	0,5	4,1	0,3
30	8 000—10 000 „	25,1	19,8	7,9	0,9	3,9	2,8	20,5	2,7	3,6	0,5	—	13,2	0,5	3,6	0,4	0,9	0,9	3,5	0,3
31	10 000—12 000 „	33,5	22,7	10,3	1,2	3,5	6,7	26,7	—	5,5	—	—	12,2	0,2	4,9	0,2	1,1	1,2	1,0	0,3
32	12 000 ja üle	37,6	20,9	15,2	1,9	4,3	6,0	29,0	2,2	3,3	0,6	2,3	11,9	1,7	6,1	0,9	1,0	0,5	4,6	0,7
33	2 leibkonnaliiget	53,7	16,5	—	7,3	20,6	—	26,9	—	16,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	3 „	46,0	21,6	3,8	0,5	8,2	—	6,4	—	—	2,4	—	—	—	1,6	—	—	—	—	6,9
35	4 „	35,8	17,1	1,2	0,6	7,9	—	2,1	—	—	—	—	—	—	1,8	—	—	—	—	4,2
36	5 ja enam „	20,8	5,7	6,8	—	9,6	0,4	12,8	—	1,3	—	—	—	—	0,9	—	—	—	—	1,3
37	Keskmine—Moyenne	35,6	15,9	3,2	0,6	8,5	0,1	6,0	—	0,5	0,9	0,6	8,0	—	1,5	—	—	—	—	—
38	Kontoriteenijad—Employés de bureau	48,5	16,4	—	0,8	7,8	—	6,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9,4

¹⁾ Abatis (poumon, foie etc.). ²⁾ Os, opule et lievre. ³⁾ Gâteaux de boeuf. ⁴⁾ Gâteaux de sang.

Büdzhetrühmad (leibkondade koosseis ja kuukulusumma)

Groupes de budget (composition des ménages et montant des dépenses mensuelles)

		1. Leib, jahuained, tangud ja herned *)																		
		Rukkleib	Peenleib	Sepik	Naelasai	Väikesed saiad	Kuivsaia	Jahu, rukki	" odra	" nisu, liht	" " piül	Herned, kuivad	Kamajahu	Kartuljahu (lärkhis)	Tangud, odra	" tatra	" manna	" kaera, "Herkulo"	Kruubid (odra)	Riis
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	1 leibkonnaliige—mem. de ménage	6,90	1,39	1,55	6,77	—	—	—	—	—	1,90	0,64	—	—	1,67	—	0,80	0,46	0,13	0,44
2	kuni—moins de 6 000 mk.	6,98	1,69	1,11	3,15	—	—	—	—	—	1,60	0,85	—	—	1,48	—	0,51	0,60	0,17	0,34
3	8 000—10 000 "	6,64	0,45	2,97	18,35	—	—	—	—	—	3,28	—	—	—	2,26	—	0,87	—	—	—
4	2 leibkonnaliiget—mem. de ménage	6,76	0,78	2,88	4,64	1,1	0,03	—	0,09	—	2,31	0,19	—	0,17	1,05	0,08	0,71	0,14	0,23	0,81
5	kuni—moins de 6 000 mk.	8,82	1,07	3,78	3,91	0,85	—	—	0,17	—	1,59	0,13	—	0,19	2,04	0,08	1,42	0,07	0,38	0,81
6	6 000—8 000 "	6,56	1,10	4,02	2,30	0,37	—	—	0,10	—	2,36	0,37	—	0,10	0,98	0,09	0,22	0,03	0,87	0,8
7	8 000—10 000 "	4,05	—	1,55	6,20	2,01	—	—	—	—	0,50	0,24	—	0,25	0,34	—	0,28	0,80	0,05	0,2
8	10 000—12 000 "	5,56	0,79	1,56	4,68	0,60	0,19	—	0,09	—	3,64	—	—	0,07	0,74	0,16	0,48	—	—	0,4
9	12 000 ja üle—et plus	8,25	0,16	1,02	5,09	1,41	—	—	—	—	5,39	—	—	0,56	0,16	—	1,42	—	—	2,2
10	3 leibkonnaliiget—mem. de ménage	7,52	1,09	3,21	3,09	0,52	0,15	0,03	0,14	0,03	1,72	0,36	—	0,12	1,07	0,03	0,49	0,08	0,29	0,7
11	kuni—moins de 6 000 mk.	8,11	0,97	1,97	2,96	0,19	—	—	0,10	—	1,21	0,17	—	—	1,32	0,04	0,08	—	0,10	0,9
12	6 000—8 000 "	8,27	0,90	2,60	2,34	0,57	0,29	0,03	0,11	0,06	1,07	0,22	—	0,10	1,14	—	0,60	0,09	0,30	0,8
13	8 000—10 000 "	6,86	1,58	4,16	3,40	0,86	0,09	—	0,21	—	1,55	0,81	—	0,13	1,01	—	0,31	0,07	0,08	0,2
14	10 000—12 000 "	6,88	0,64	5,45	4,80	0,94	0,08	0,16	0,11	—	2,48	0,99	—	0,12	1,37	—	0,55	0,12	0,44	0,7
15	12 000 ja üle—et plus	6,29	0,81	3,11	4,51	0,78	0,04	—	0,19	—	2,60	0,60	—	0,27	0,58	0,15	0,54	0,09	0,28	0,5
16	4 leibkonnaliiget—mem. de ménage	7,51	1,04	3,37	2,47	0,50	0,03	0,03	0,08	0,09	1,66	0,23	0,02	0,07	0,89	0,09	0,31	0,09	0,19	0,1
17	kuni—moins de 6 000 mk.	5,33	1,72	0,98	2,70	0,55	—	—	—	—	1,21	0,21	—	—	0,49	0,24	—	—	0,20	0,1
18	6 000—8 000 "	9,70	0,56	1,98	1,84	0,09	—	0,04	0,30	0,02	1,66	0,47	0,02	0,05	1,17	0,14	0,10	0,02	0,26	0,1
19	8 000—10 000 "	7,37	1,29	4,05	2,17	0,49	—	0,01	0,02	0,03	1,87	0,20	—	0,07	0,91	0,09	0,20	0,08	0,12	0,1
20	10 000—12 000 "	6,77	0,90	3,97	2,41	0,49	0,08	0,01	0,05	0,02	1,38	0,15	—	0,08	0,95	0,06	0,50	0,15	0,12	0,1
21	12 000 ja üle—et plus	7,12	1,48	4,24	4,28	1,18	0,02	—	0,05	—	1,89	0,12	0,11	0,10	0,68	—	0,35	0,06	—	0,1
22	5 ja enam leibkonnaliiget—et plus	8,28	0,86	3,18	2,07	0,38	0,01	0,05	0,07	0,10	1,01	0,31	0,01	0,07	0,76	0,02	0,26	0,07	0,16	0,1
23	de membres de ménage	9,69	1,08	1,57	0,85	0,56	—	—	0,11	0,01	0,72	0,17	—	0,03	0,78	—	0,30	0,3	0,03	0,1
24	6 000—8 000 mk.	8,13	0,67	2,86	1,69	0,39	0,01	0,11	0,10	0,09	0,94	0,45	0,01	0,01	0,68	0,85	0,03	0,26	0,07	0,2
25	8 000—10 000 "	7,24	0,82	4,74	3,27	0,11	0,08	0,01	0,04	0,04	0,74	0,33	—	0,11	0,71	0,03	0,17	0,01	0,12	0,1
26	10 000—12 000 "	8,26	0,98	3,25	2,27	0,20	—	0,05	0,03	0,22	1,52	0,23	0,02	0,09	0,60	0,04	0,30	0,03	0,23	0,1
27	12 000 ja üle—et plus	7,83	0,99	3,27	2,49	0,44	0,04	0,04	0,08	0,06	1,38	0,29	0,01	0,09	0,88	0,04	0,33	0,08	0,17	0,1
28	Keskmine—Moyenne	7,71	1,19	2,20	2,78	0,38	—	—	0,09	—	1,35	0,23	—	0,03	1,39	0,08	0,47	0,08	0,20	0,1
29	kuni—moins de 6 000 mk.	9,02	0,91	2,18	1,66	0,45	0,09	0,02	0,15	0,03	1,35	0,27	0,04	0,08	1,00	0,04	0,35	0,12	0,19	0,1
30	6 000—8 000 "	7,63	0,92	3,38	2,22	0,46	0,01	0,06	0,08	0,05	1,29	0,35	0,01	0,07	0,88	0,03	0,27	0,09	0,16	0,1
31	8 000—10 000 "	6,89	0,83	1,38	3,10	0,31	0,08	0,08	0,05	0,09	1,21	0,29	—	0,10	0,85	0,04	0,24	0,07	0,14	0,1
32	10 000—12 000 "	7,80	1,02	3,34	2,99	0,59	0,01	0,04	0,05	0,15	1,73	0,25	0,03	0,13	0,66	0,05	0,37	0,04	0,19	0,1
33	12 000 ja üle—et plus	11,27	1,45	5,16	0,89	0,89	—	—	—	—	2,58	—	—	—	0,32	0,60	—	—	—	0,3
34	2 leibkonnaliiget—mem. de ménage	10,80	1,71	1,09	1,18	0,09	0,04	—	0,10	0,12	1,17	0,05	—	0,01	1,49	—	0,46	0,15	0,03	0,1
35	3 " " " "	8,14	1,48	0,85	1,16	0,07	0,08	0,17	0,11	0,09	1,00	0,25	—	0,06	1,03	0,09	0,28	0,15	0,07	0,1
36	4 " " " "	12,15	0,83	0,89	0,39	0,05	—	0,08	0,17	0,32	1,58	0,39	—	0,02	0,81	0,16	0,16	0,04	0,15	0,1
37	5 ja enam " " " " " " " " " " " "	9,85	1,37	0,34	0,36	0,07	0,02	0,06	0,12	0,19	1,17	0,23	—	0,08	1,11	0,09	0,30	0,12	0,07	0,1
38	Keskmine—Moyenne	9,03	1,64	0,55	0,76	—	—	—	0,06	—	0,35	—	—	0,08	1,10	—	0,37	0,32	—	0,1
	Kontoriteenijad—Empl. de bureau	9,03	1,64	0,55	0,76	—	—	—	0,06	—	0,35	—	—	0,08	1,10	—	0,37	0,32	—	0,1

*) Nomenclature française des aliments voir tabl. 5.

		II. Keedu- ja aiavili													III. Piim, piima- saadused ja munad								IV. Väi ja rasv																																																														
Makaronid ja nuudlid		Biskviit ja pirakad			Kokku — Total			Kartulid			Kapsad, värsked			" hapud			Porgandid			Peedid			Kaalikaad			Kõrvitsaad			Tomatid			Sibulad			Kurgid, hapud			Seened			Kokku — Total			Piim, röösk			" hapu, peti			Hapukoor			Kohupiim			Juust			Munad			Kokku — Total			Või, metserel			piiti			Taimevõi			Searasv, sulatatud			Loomarasv, "			Searasv, neeurasv, sulatatud			Kokku — Total		
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48																																											

Tallinna

0,28	—	22,78	4,91	0,45	0,81	0,21	—	0,35	0,09	—	—	0,37	0,77	7,96	11,11	0,09	—	—	—	0,18	11,38	7,36	2,75	1,11	1,27	—	—	12,99	1
0,36	—	19,09	5,36	0,60	0,76	0,27	—	0,46	0,12	—	—	0,36	1,01	8,94	8,93	0,12	—	—	—	—	9,05	7,89	1,87	1,46	1,66	—	—	12,88	2
—	—	34,77	3,45	—	0,97	—	—	—	—	—	—	0,39	—	4,81	18,06	—	—	—	—	—	0,78	18,84	7,74	5,58	—	—	13,32	3	
0,12	—	21,49	5,57	0,77	0,41	0,25	0,03	0,30	0,11	0,07	0,58	0,31	0,32	8,72	9,51	0,39	0,10	0,01	0,40	1,31	11,78	1,09	7,31	1,75	1,75	—	0,03	11,87	4
0,25	—	25,32	6,55	0,68	0,57	0,30	0,04	0,38	0,28	—	0,61	—	0,23	9,73	12,29	0,69	—	—	—	—	12,98	1,77	3,73	2,74	0,93	—	—	9,18	5
0,10	—	20,09	6,19	0,91	0,21	0,22	—	0,33	—	—	0,84	0,14	0,58	9,38	6,53	0,59	—	—	—	—	7,12	0,47	3,66	2,83	1,94	—	—	8,80	6
—	—	16,37	3,07	0,10	0,10	0,03	—	—	—	0,25	0,13	0,48	—	4,37	10,43	—	0,18	—	1,00	1,95	13,53	2,38	6,99	0,70	—	—	10,07	7	
—	—	18,87	4,25	0,71	0,65	0,29	0,06	0,35	0,22	0,09	0,28	0,09	0,19	7,12	8,46	0,12	0,37	0,09	—	3,41	12,44	—	12,54	—	3,01	—	0,22	15,77	8
—	—	28,50	7,50	1,84	0,60	0,37	0,16	0,33	—	—	0,98	1,92	0,49	14,19	11,56	—	0,22	—	3,23	4,06	19,97	—	22,25	—	4,60	—	—	26,85	9
0,43	0,06	21,00	4,44	0,66	0,53	0,22	0,04	0,39	0,07	0,02	0,38	0,08	0,20	7,08	8,36	0,25	0,09	0,003	0,10	0,14	9,24	0,70	3,92	1,03	1,41	0,03	0,10	7,19	10
0,41	0,05	17,74	4,25	0,40	0,56	0,20	0,07	0,06	0,04	—	0,20	—	0,23	6,10	8,20	0,03	0,20	—	—	0,02	8,54	0,14	1,95	0,71	1,21	0,02	—	4,03	11
0,37	0,61	20,64	4,76	0,84	0,35	0,25	0,02	0,46	0,05	0,01	0,32	0,02	0,29	7,37	7,63	0,38	0,08	—	0,04	0,23	8,36	0,92	1,88	1,58	1,21	0,07	0,14	5,80	12
0,41	—	21,05	4,00	0,35	0,39	0,13	0,03	0,33	0,09	—	0,47	—	0,18	5,97	8,36	0,17	—	—	—	1,08	9,61	0,42	6,90	1,18	1,40	—	0,13	10,09	13
0,06	—	25,57	3,54	0,88	0,91	0,11	0,04	0,39	0,09	—	0,40	—	0,12	6,49	9,72	0,03	0,07	—	—	0,52	10,34	0,45	6,29	—	1,83	—	0,11	8,68	14
0,88	0,15	21,87	4,81	0,69	0,91	0,23	0,07	0,56	0,09	0,11	0,57	0,46	0,05	8,57	9,46	0,21	0,18	0,02	0,54	0,51	11,02	1,12	5,73	0,29	1,86	—	—	9,00	15
0,17	0,01	19,60	4,39	0,58	0,43	0,25	0,04	0,35	0,04	—	0,30	0,12	0,22	6,57	6,69	0,22	0,03	—	0,07	0,24	7,25	1,03	3,11	1,11	0,71	0,03	0,08	6,09	16
0,57	—	14,63	3,22	0,22	—	—	—	0,13	—	—	0,09	—	0,12	3,72	5,22	0,08	—	—	—	0,10	5,40	—	1,21	—	—	—	—	1,21	17
0,10	—	19,26	5,24	0,99	0,59	0,27	—	0,25	—	—	0,39	—	0,24	7,91	5,69	0,27	—	—	—	0,04	6,00	—	1,85	1,26	0,49	0,12	0,27	3,96	18
0,13	0,04	19,07	3,97	0,51	0,34	0,28	0,10	0,39	0,08	—	0,27	0,15	0,25	6,34	7,01	0,12	0,01	—	0,05	0,11	7,60	1,42	2,59	1,21	0,67	—	0,69	5,98	19
0,22	—	18,74	4,37	0,39	0,54	0,23	0,02	0,33	0,03	—	0,31	0,14	0,18	6,54	6,15	0,40	0,07	—	0,15	0,41	7,18	1,42	4,29	0,74	0,87	0,03	—	7,55	20
0,16	—	22,69	3,80	0,43	0,26	0,23	0,08	0,56	—	—	0,30	0,15	0,24	5,99	8,30	—	—	—	0,07	0,49	8,86	0,85	3,82	1,93	0,32	—	—	7,52	21
0,20	0,01	18,29	4,05	0,44	0,26	0,18	0,05	0,35	0,02	0,01	0,19	0,07	0,17	5,74	5,65	0,21	0,03	0,02	0,02	0,10	6,03	0,78	2,78	1,26	0,85	0,13	0,05	5,66	22
0,13	—	16,73	4,38	0,44	0,06	0,18	0,11	0,23	0,07	—	0,11	0,01	0,06	5,60	5,71	0,30	0,02	0,03	—	—	6,06	0,28	1,33	1,24	0,75	0,02	0,05	3,87	23
0,27	0,03	17,77	4,01	0,51	0,31	0,16	0,02	0,35	—	0,01	0,23	0,08	0,11	5,79	5,50	0,12	0,01	0,01	—	0,11	5,75	0,27	2,33	1,32	0,85	0,33	0,08	4,66	24
0,25	—	19,34	3,85	0,43	0,23	0,07	0,07	0,30	0,01	—	0,19	0,04	0,40	5,53	6,14	0,13	0,05	0,03	0,04	0,08	6,47	0,61	3,37	1,32	0,35	0,06	—	6,11	25
0,12	—	19,01	4,11	0,36	0,35	0,12	0,03	0,46	0,02	0,04	0,19	0,10	0,10	5,88	5,37	0,32	0,04	0,02	0,05	0,17	5,97	1,87	3,47	1,18	1,95	0,02	0,08	7,82	26
0,23	0,02	19,29	4,26	0,52	0,36	0,18	0,04	0,36	0,04	0,04	0,27	0,10	0,20	6,34	6,62	0,22	0,04	0,01	0,07	0,26	7,22	0,89	3,29	1,20	0,36	0,08	0,06	6,33	27
0,39	0,02	19,37	4,80	0,46	0,48	0,26	0,04	0,20	0,11	—	0,26	0,03	0,29	6,93	8,90	0,22	0,09	—	—	0,08	9,24	1,90	2,29	1,21	0,97	0,01	—	5,78	28
0,21	0,02	18,80	4,41	0,71	0,38	0,22	0,05	0,32	0,04	0,004	0,29	0,02	0,21	6,95	6,88	0,34	0,03	0,01	0,01	0,09	6,66	0,44	1,86	1,46	0,92	0,06	0,13	4,86	29
0,24	0,03	18,85	3,97	0,49	0,33	0,19	0,04	0,35	0,03	0,01	0,27	0,11	0,16	5,94	6,56	0,12	0,01	0,004	0,04	0,27	7,00	0,73	3,06	1,25	0,55	0,18	0,07	5,84	30
0,22	—	19,54	4,04	0,46	0,41	0,14	0,05	0,32	0,03	0,003	0,26	0,08	0,29	6,03	6,48	0,23	0,07	0,02	0,08	0,35	7,23	0,89	4,35	0,96	0,85	0,04	0,01	7,10	31
0,29	0,02	20,22	4,23	0,45	0,42	0,16	0,04	0,49	0,02	0,04	0,28	0,20	0,12	6,45	6,55	0,26	0,06	0,01	0,19	0,37	7,44	1,56	4,25	1,13	1,22	0,01	0,05	8,22	32

Narva

0,37	—	23,93	3,59	0,34	0,40	—	—	0,46	—	—	0,31	—	—	5,70	7,84	0,65	—	—	—	8,49	6,05	4,03	—	—	—	—	—	10,08	33
0,82	—	20,11	3,76	0,50	0,45	0,39	0,20	0,68	—	—	0,14	0,36	0,03	6,71	3,75	1,23	0,04	—	0,03	0,61	5,66	1,68	0,09	3,19	0,38	—	—	5,34	34
0,47	0,02	15,85	3,01	0,39	0,40	0,46	0,20	0,49	—	0,05	0,27	0,32	0,10	5,33	3,99	3,51	—	0,05	—	0,27	7,32	1,34	0,84	2,61	0,12	0,04	—	4,95	35
0,31	—	19,11	4,53	0,51	0,25	0,08	0,05	0,14	—	—	0,21	0,11	0,05	5,93	2,48	0,74	—	0,02	—	0,23	3,42	0,36	0,65	2,90	0,31	0,09	—	4,34	36
0,51	0,01	17,91	3,58	0,42	0,44	0,35	1,17	0,47	—	0,02	0,23	0,28	0,07	7,09	3,91	0,93	0,01	0,03	0,01	0,86	4,95	1,28	0,62	2,82	0,23	0,04	—	4,99	37
0,42	—	15,32	4,24	0,45	0,29	0,61	0,50	1,16	—	—	0,11	—	0,15	7,51	2,21	0,92	—	—	—	0,25	3,38	0,72	0,46	2,37	—	—	—	3,57	38

Büdzhetrühmad (leibkondade koosseis ja kuukulusumma)
Groupes de budget (composition des ménages et montant des dépenses mensuelles)

V. Liha- ja lihaained *)

	Loomaliha, värske		Sealiha, värske		soolatud		suitsutatud		Seapekk	Seapea ja -jalad	Lambaliha	Lambapea	Sisikonnad (kops, maks jne.)	Vasikaliha	Ahi-, kana- ja jänaseliha	Supikonnid	Veri	Vorst, tee ja viini	kraakovi	maksa	Seasülit	Loomasülit	Verikakid	Verivorstid	Kokku - Total	Hoortingid						
	49	50	51	52	53	54	55	56																			57	58	59	60	61	62
1 1 leibkonnaliige—membre de ménage	1,80	5,25	0,48	2,27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,69	—	2,75	0,20	—	—	—	—	—	—	0,45	15,46	2,9			
2 kuni—moins de 6 000 mk.	2,37	2,27	—	1,41	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,91	—	1,77	—	—	—	—	—	—	—	0,58	10,41	3,3			
3 8 000—10 000 "	—	14,81	2,00	4,33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5,97	0,84	—	—	—	—	—	—	—	—	31,35	0,9		
4 2 leibkonnaliiget — membres de ménage	3,76	2,87	2,37	0,76	0,38	0,75	3,06	0,08	0,48	—	—	—	—	—	—	—	0,54	0,88	—	1,78	0,11	0,11	0,29	0,15	0,09	0,23	18,70	1,4				
5 kuni—moins de 6 000 mk.	1,49	1,59	2,29	—	—	0,50	0,72	1,71	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9,91	1,1	
6 6 000—8 000 "	2,61	1,41	2,55	0,62	0,34	0,89	2,59	0,25	1,34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,91	—	—	0,40	0,34	0,22	0,30	17,14	2,1				
7 8 000—10 000 "	3,00	1,80	0,99	2,14	—	1,19	2,75	—	0,39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,68	0,66	0,65	—	—	—	—	0,64	17,28	0,1			
8 10 000—12 000 "	8,30	7,18	1,38	0,25	—	0,48	6,51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,77	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31,22	0,1	
9 12 000 ja üle—et plus	8,35	6,18	2,90	1,91	1,53	—	1,95	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31,46	0,1	
10 3 leibkonnaliiget — membres de ménage	2,58	2,40	1,11	0,21	1,66	0,37	3,31	0,06	0,21	0,07	0,09	0,79	—	—	—	—	—	—	0,02	0,66	0,13	0,12	0,01	0,18	0,04	0,19	13,85	1,1				
11 kuni—moins de 6 000 mk.	1,12	1,26	1,97	—	0,52	—	2,46	—	0,14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,27	0,20	0,11	—	—	—	—	—	—	—	8,45	1,1	
12 6 000—8 000 "	1,53	2,32	0,81	0,05	0,78	0,70	3,19	0,14	0,29	0,07	0,07	0,89	—	—	—	—	—	—	—	0,02	0,46	—	—	—	—	—	—	—	—	11,77	2,1	
13 8 000—10 000 "	2,58	3,57	0,51	0,11	1,01	—	2,88	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,40	0,08	0,04	0,05	0,22	—	—	—	—	—	13,57	1,1	
14 10 000—12 000 "	5,64	0,79	1,75	0,22	2,86	—	3,52	—	0,18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16,22	1,1	
15 12 000 ja üle—et plus	4,47	3,11	2,04	0,93	1,59	0,32	4,94	—	0,21	0,26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22,67	1,1	
16 4 leibkonnaliiget — membres de ménage	2,29	3,97	1,50	0,11	0,64	0,48	1,71	0,02	0,26	0,08	0,02	0,67	—	—	—	—	—	—	0,01	0,41	0,07	0,06	0,10	0,11	0,01	0,20	12,67	1,1				
17 kuni—moins de 6 000 mk.	0,88	4,96	0,10	—	—	—	0,65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,08	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7,19	1,1	
18 6 000—8 000 "	1,81	3,19	0,80	—	0,92	0,20	0,56	0,04	0,20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,08	0,18	0,01	0,08	0,08	0,02	0,32	9,50	1,1				
19 8 000—10 000 "	2,16	3,86	0,99	0,05	0,77	0,22	1,00	0,04	0,33	0,10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,02	0,48	0,02	0,12	0,11	0,04	0,02	0,17	11,51	1,1			
20 10 000—12 000 "	2,32	4,33	2,48	0,25	0,47	0,82	2,20	—	0,24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,82	0,04	0,05	0,14	0,13	—	—	—	—	—	15,10	1,1	
21 12 000 ja üle—et plus	3,69	5,25	1,59	0,13	0,52	0,82	1,71	—	0,28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,66	0,18	—	—	—	—	—	—	—	—	15,71	1,1	
22 5 ja enam leibkonnaliiget — et plus de mem. de ménage	2,99	2,06	1,24	0,17	0,58	0,35	1,08	0,06	0,18	0,01	0,02	0,49	—	—	—	—	—	—	—	0,01	0,42	0,03	0,14	0,03	0,13	0,01	0,16	9,81	1,1			
23 6 000—8 000 mk.	0,93	0,55	0,43	0,08	0,51	0,38	0,66	—	0,13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,06	0,02	0,12	0,02	0,11	—	—	—	—	—	5,99	1,1	
24 8 000—10 000 "	1,89	2,48	1,16	0,18	0,62	0,18	1,51	0,09	0,18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,01	0,25	0,04	0,09	0,03	0,16	0,01	0,13	9,49	1,1			
25 10 000—12 000 "	2,37	2,24	0,60	0,24	0,44	0,38	1,93	—	0,39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,48	0,04	0,25	0,06	—	—	—	—	—	—	10,08	1,1	
26 12 000 ja üle—et plus	2,81	2,34	2,40	0,21	0,50	0,52	2,32	0,08	0,18	0,03	0,06	0,42	—	—	—	—	—	—	—	0,03	0,69	0,03	0,11	0,02	0,20	0,01	0,12	13,05	1,1			
27 Keskmine — Moyenne	2,31	2,70	1,34	0,21	0,64	0,40	2,08	0,06	0,22	0,02	0,04	0,61	—	—	—	—	—	—	—	0,01	0,54	0,06	0,11	0,07	0,13	0,02	0,28	11,74	1,1			
28 kuni—moins de 6 000 mk.	1,98	2,69	1,27	0,14	0,37	0,19	1,78	—	0,07	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,54	0,08	0,05	0,14	0,10	—	—	—	—	—	8,81	1,1
29 6 000—8 000 "	1,44	1,84	0,81	0,09	0,37	0,50	1,59	0,07	0,28	0,02	0,02	0,94	—	—	—	—	—	—	—	0,01	0,25	0,04	0,06	0,05	0,16	0,02	0,20	9,07	1,1			
30 8 000—10 000 "	2,07	2,91	1,02	0,18	0,68	0,20	1,80	0,06	0,19	0,03	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,01	0,47	0,06	0,13	0,07	0,13	0,01	0,27	10,84	1,1			
31 10 000—12 000 "	2,79	3,16	1,54	0,24	0,57	0,51	2,33	—	0,11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,004	0,67	0,03	0,15	0,09	0,05	0,004	0,25	13,14	1,1			
32 12 000 ja üle—et plus	3,32	3,01	2,21	0,34	0,67	0,53	2,57	0,06	0,16	0,05	0,20	0,49	—	—	—	—	—	—	—	0,02	0,82	0,12	0,13	0,04	0,19	0,04	0,24	15,21	1,1			
33 2 leibkonnaliiget — m. de mén.	4,15	1,61	—	1,97	4,03	—	1,81	—	1,41	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15,88	
34 3 " " "	4,06	2,72	0,51	0,08	1,69	—	0,56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10,19	
35 4 " " "	3,04	2,16	0,18	0,12	1,57	—	0,19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8,09	
36 5 ja enam " " et plus	1,74	0,84	1,00	—	1,90	0,95	1,11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7,71
37 Keskmine — Moyenne	3,06	2,02	0,46	0,10	1,66	0,01	0,52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8,88
38 Kontoriteenijad—Em pl. de bur	4,18	1,86	—	0,16	1,57	—	0,50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8,63

*) Nomenclature française des aliments voir tabl. 5.

VI. K a l a									VII. S u h k u r j a m a i t s e a i n e d										VIII. P u u r v i i l i , m a r j a d							ÜLDSE-GR. TOTAL		
Heeringud, suitsutand	Silgud, värsked	" soolatud	" suitsutatud	Kilud, värsked	" soolatud	Muu kala, värske	" soolatud	Kokku - Total	Suhkur	Mesi	Shokolaad	Kakao	Oakohv	Viljakohv	Sigurid	Tee, hiina	Äädikas, sinep, pipar j. m. maitseained *)	Kali	Komprekid	Koogid	Kokku - Total	Ünnad	Pirnid, ploomid	Rosinad	Moosid		Jõhvikad	Kokku - Total
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96		97	98

Tallinna

0,29	0,11	—	0,48	0,99	1,27	—	—	5,78	2,92	—	0,54	—	—	0,99	—	0,50	0,29	—	0,48	—	—	5,15	2,13	—	—	0,19	—	2,32	83,76		
0,29	0,13	—	0,46	0,91	0,96	—	—	6,17	3,08	—	—	—	—	0,10	—	0,35	0,37	—	0,61	—	—	4,51	2,64	—	—	0,25	—	2,89	73,88		
—	—	—	0,32	1,16	2,36	—	—	4,55	2,42	—	2,26	—	—	1,39	—	1,22	—	—	—	—	—	7,19	0,48	—	—	—	—	0,48	115,91		
0,01	0,96	0,07	0,29	0,71	0,94	0,45	0,06	5,06	4,64	—	0,04	0,07	0,68	1,38	0,03	0,43	0,86	—	0,15	0,22	8,56	1,88	0,20	—	—	0,62	2,65	88,77			
—	0,96	0,19	0,10	0,33	0,89	0,32	0,07	4,07	4,03	—	—	—	0,68	1,74	—	0,41	0,25	—	0,17	—	—	7,38	0,92	—	—	—	0,14	1,06	80,13		
0,08	1,38	0,04	0,17	1,27	0,67	0,30	0,14	6,41	4,57	—	—	—	1,61	—	0,64	0,55	—	—	0,32	—	—	7,59	1,22	—	—	—	—	1,22	77,84		
—	0,92	0,06	0,31	—	1,37	0,38	—	3,85	3,30	—	—	—	1,79	0,18	—	0,19	0,86	—	0,06	1,31	7,65	1,08	0,15	—	—	—	0,27	1,50	74,66		
—	0,55	—	0,25	0,86	0,06	1,12	—	3,79	4,41	—	—	—	—	1,34	1,71	0,19	0,31	1,52	—	—	—	9,98	4,66	0,65	—	—	—	0,98	6,29	104,92	
—	0,16	—	1,31	0,98	2,77	0,38	—	6,10	9,32	—	0,44	0,32	—	—	1,50	—	0,42	2,59	—	—	—	15,81	3,06	0,32	—	—	—	4,27	3,15	150,59	
0,05	0,91	0,24	0,11	1,02	0,41	0,17	0,02	4,79	4,06	0,01	0,02	0,07	0,36	0,68	0,04	0,54	0,39	—	0,01	0,11	0,01	6,30	1,65	0,02	—	0,01	0,12	1,80	71,20		
0,02	1,22	0,40	—	0,48	0,80	0,06	—	4,15	4,29	—	—	—	0,28	0,56	0,04	0,39	0,19	—	—	0,01	5,65	0,48	—	—	—	—	—	0,48	53,14		
0,08	1,01	0,29	0,12	1,00	0,99	0,17	0,01	5,17	3,89	0,08	0,02	0,04	0,52	0,75	0,04	0,55	0,34	—	0,08	0,01	0,01	6,17	1,31	0,03	—	—	—	0,09	1,48	66,71	
0,01	0,69	0,18	0,10	1,36	0,41	0,32	—	4,83	4,06	—	—	—	0,04	—	0,59	—	0,36	0,48	—	0,12	—	5,60	1,61	—	—	—	—	0,10	1,70	72,22	
—	1,17	—	0,08	1,50	0,12	—	—	4,51	5,21	—	—	—	—	1,06	0,78	0,12	1,10	0,77	—	0,01	0,15	0,07	9,18	3,50	—	—	0,06	0,34	3,90	85,16	
0,08	0,49	0,17	0,24	0,34	0,51	0,14	0,11	4,51	3,78	—	0,06	0,26	0,12	0,66	0,07	0,50	0,44	—	0,37	—	—	6,32	2,58	0,04	—	—	—	0,17	2,74	86,70	
0,03	1,08	0,16	0,14	1,05	0,28	0,29	0,11	4,70	3,00	0,03	0,02	0,08	0,25	0,67	0,08	0,35	0,39	—	0,01	0,03	0,01	5,81	1,54	0,01	0,00	0,10	0,10	1,75	64,63		
—	1,17	0,14	0,20	1,70	—	0,37	—	3,04	1,65	—	—	—	0,80	0,44	—	0,11	0,50	—	—	—	—	3,59	0,28	—	—	—	—	0,28	3,90	90,17	
0,01	1,50	0,03	0,06	1,03	0,23	0,08	0,06	5,06	3,70	—	—	—	0,03	0,18	0,59	0,11	0,54	0,23	—	0,01	0,02	—	5,41	0,70	—	—	—	0,03	0,78	57,83	
0,01	0,82	0,08	0,13	1,15	0,25	0,25	0,01	4,61	4,11	0,04	—	—	0,15	0,14	0,79	0,09	0,27	0,35	—	0,02	0,01	5,97	1,16	0,01	—	0,08	0,08	1,29	63,27		
0,02	1,25	0,17	0,16	0,82	0,36	0,38	0,26	5,09	4,08	0,06	0,06	0,08	0,25	0,66	0,03	0,38	0,47	—	0,06	0,08	6,08	1,88	—	—	—	0,28	0,15	2,31	68,89		
0,18	0,68	0,09	0,20	1,25	0,30	0,50	0,08	4,32	3,69	—	—	—	0,04	0,07	0,49	0,59	0,14	0,26	0,50	—	0,01	0,06	5,84	3,24	0,04	0,04	—	0,15	3,47	74,40	
0,001	0,98	0,18	0,10	0,97	0,34	0,16	0,004	4,15	3,73	0,02	0,01	0,04	0,21	0,61	0,06	0,31	0,35	—	0,02	0,06	0,01	5,43	0,90	0,002	0,01	0,02	0,08	1,01	56,12		
0,01	0,68	0,22	0,02	0,60	0,37	0,03	—	3,33	3,01	—	—	—	0,01	0,19	0,44	0,03	0,33	0,27	—	0,08	0,03	—	4,32	0,31	—	—	—	0,02	0,33	45,35	
—	0,80	0,20	0,10	1,30	0,29	0,10	0,01	4,16	3,25	0,02	0,003	0,04	0,07	0,65	0,01	0,39	0,41	—	0,04	0,002	—	4,82	0,72	—	—	0,01	0,04	(0,04)	0,81	53,19	
—	0,75	0,16	0,07	0,67	0,34	0,23	—	3,72	4,04	—	—	—	0,02	0,01	0,21	0,61	0,08	0,21	0,27	—	0,01	0,04	0,03	5,55	1,36	—	—	0,02	0,16	1,54	58,35
—	1,39	0,19	0,17	1,04	0,49	0,27	—	5,01	4,49	0,06	—	—	0,07	0,43	0,08	0,13	0,38	0,39	—	0,03	0,11	—	6,77	1,09	0,01	0,02	—	0,11	1,29	64,54	
0,02	0,96	0,18	0,12	0,99	0,37	0,21	0,04	4,49	3,87	0,02	0,02	0,06	0,26	0,68	0,06	0,37	0,39	—	0,01	0,07	0,02	5,85	1,25	0,02	0,01	0,04	0,12	1,44	62,73		
0,04	1,04	0,26	0,11	0,88	0,61	0,18	0,02	4,45	3,64	—	—	—	—	0,44	0,32	0,02	0,32	0,28	—	0,10	0,04	—	5,82	0,77	—	—	0,02	0,04	0,83	61,03	
0,04	1,02	0,38	0,07	0,87	0,86	0,11	0,02	4,52	3,53	0,01	0,01	0,03	0,25	0,65	0,05	0,47	0,30	—	0,04	0,04	0,01	5,89	0,78	0,01	—	—	—	0,05	0,84	57,29	
0,003	0,80	0,15	0,11	1,23	0,28	0,17	0,01	4,34	3,60	0,08	0,01	0,07	0,18	0,68	0,03	0,31	0,40	—	0,04	0,04	—	5,34	0,96	0,01	0,01	0,08	0,06	1,07	59,22		
0,01	0,96	0,15	0,11	0,80	0,32	0,30	0,10	4,33	4,15	0,02	0,08	0,02	0,32	0,68	0,07	0,34	0,42	—	0,003	0,06	0,03	6,14	1,33	0,02	—	—	0,12	0,20	2,17	65,73	
0,04	1,12	0,18	0,21	1,05	0,51	0,29	0,03	4,35	4,38	0,04	0,08	0,11	0,39	0,68	0,12	0,38	0,46	—	0,02	0,18	0,01	6,75	1,45	0,08	0,01	—	—	0,19	1,71	70,85	

Narva

—	0,79	—	—	—	—	1,41	—	4,08	3,54	—	—	—	1,61	—	0,79	—	0,22	—	—	—	—	5,18	0,65	—	—	—	—	0,65	73,47	
—	1,13	0,65	0,07	0,01	0,89	0,13	0,39	5,53	3,94	—	—	—	0,12	—	1,42	0,09	0,99	0,44	—	—	—	6,34	0,25	0,06	—	0,10	—	0,41	60,29	
0,01	1,05	0,40	0,04	0,05	0,56	0,42	0,16	4,28	3,10	—	—	—	0,15	0,02	0,98	0,01	0,24	0,15	—	—	0,04	4,89	0,27	—	—	—	—	0,55	51,81	
—	0,46	0,15	—	—	0,88	0,13	0,07	5,30	3,05	—	—	—	—	0,35	—	0,34	0,09	0,43	0,52	—	0,08	—	4,81	0,22	—	—	—	0,02	0,24	51,96
0,003	0,94	0,41	0,04	0,08	0,72	0,28	0,21	4,96	3,33	—	—	—	0,19	0,03	0,95	0,04	0,32	0,32	—	0,02	—	5,20	0,26	0,02	—	0,16	0,008	0,41	54,16	
—	1,36	0,18	0,08	—	0,78	—	—	3,84	2,98	—	—	—	—	0,61	—	1,20	—	0,49	0,54	—	0,06	—	5,81	0,31	—	—	—	—	0,21	48,26

*) Vinaigre, moutarde, poudre et autres épices.

I. Leib, jahuaained, tangud ja herned *)

	Rukkileib	Peenleib	Septik	Naelasai	Valkesed saiad	Kuivsaia	Jahu, rukki	" odra	" nisu, liht	" piilit	Herned, kuivad	Kamajahu	Kartulijahu (tärklis)	Tangud, odra	" tatra	maana	" kaera „Herkuto“	Kruubid (odra)	Ris
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	1 leibkonnaliiget—mem. de ménage	8,34	1,56	1,85	8,08	—	—	—	—	2,88	0,76	—	—	1,99	—	0,71	0,55	0,16	0,45
2	kuni—moins de 6 000 mk. . . .	9,45	2,29	1,50	4,26	—	—	—	—	2,17	1,15	—	—	2,60	—	0,69	0,81	0,29	0,74
3	8 000—10 000 "	5,76	0,89	2,69	15,91	—	—	—	—	2,80	—	—	—	1,96	—	0,75	—	—	—
4	2 leibkonnaliiget—mem. de ménage	7,61	0,89	3,24	4,55	1,25	0,08	—	0,10	—	2,60	0,29	—	0,19	1,18	0,09	0,20	0,16	0,28
5	kuni—moins de 6 000 mk. . . .	11,01	1,94	4,72	4,88	0,81	—	—	0,21	—	1,08	0,16	—	0,18	2,55	0,10	1,74	0,08	0,47
6	6 000—8 000 "	8,43	1,41	5,16	3,07	0,48	—	—	0,19	—	3,08	0,48	—	0,18	1,26	0,11	0,28	0,04	0,48
7	8 000—10 000 "	5,42	—	2,08	8,30	2,69	—	—	—	—	0,67	0,32	—	0,34	0,46	—	0,99	0,83	0,07
8	10 000—12 000 "	5,30	0,75	1,49	4,46	0,57	0,18	—	0,09	—	3,47	—	—	0,07	0,70	0,15	0,46	—	0,39
9	12 000 ja üle—et plus	5,48	0,11	0,68	3,34	2,89	—	—	—	—	3,54	—	—	0,38	0,11	—	0,94	—	1,45
10	3 leibkonnaliiget—mem. de ménage	10,57	1,40	4,51	4,34	0,73	0,21	0,04	0,20	0,01	2,42	0,51	—	0,17	1,50	0,04	0,65	0,11	0,32
11	kuni—moins de 6 000 mk. . . .	14,71	1,76	3,57	3,74	0,34	—	—	0,18	—	2,20	0,31	—	2,39	0,07	0,15	—	0,18	1,74
12	6 000—8 000 "	12,40	1,35	1,08	3,51	0,85	0,44	0,04	0,17	0,09	2,50	0,33	—	0,15	1,71	—	0,90	0,19	0,46
13	8 000—10 000 "	9,48	2,19	5,76	4,71	0,50	0,12	—	0,20	—	2,18	0,43	—	0,18	1,40	—	0,48	0,10	0,04
14	10 000—12 000 "	8,08	0,75	6,40	5,64	0,75	0,08	0,18	0,13	—	2,92	1,06	—	0,14	1,61	—	0,65	0,14	0,59
15	12 000 ja üle—et plus	7,26	0,94	3,50	5,20	0,80	0,05	—	0,22	—	2,31	0,69	—	0,31	0,67	0,17	0,62	0,10	0,32
16	4 leibkonnaliiget—mem. de ménage	11,64	1,81	5,53	3,88	0,77	0,05	0,05	0,12	0,03	2,57	0,34	0,03	0,11	1,44	0,14	0,48	0,14	0,20
17	kuni—moins de 6 000 mk. . . .	13,34	4,30	2,45	6,76	1,88	—	—	—	—	3,05	0,52	—	—	1,28	0,60	—	—	0,50
18	6 000—8 000 "	16,77	1,97	3,49	3,18	0,16	—	—	0,07	0,52	0,03	2,87	0,31	0,03	0,09	2,08	0,24	0,17	0,03
19	8 000—10 000 "	11,65	1,95	6,40	3,43	0,77	—	—	0,02	0,03	0,05	2,98	0,22	—	0,11	1,44	0,14	0,41	0,12
20	10 000—12 000 "	9,31	1,31	5,80	3,52	0,72	0,12	0,06	0,07	0,08	2,62	0,32	—	0,12	1,31	0,08	0,73	0,22	0,18
21	12 000 ja üle—et plus	9,57	1,99	5,70	5,89	1,59	0,08	—	0,07	—	2,54	0,16	—	0,15	0,13	0,31	—	0,47	0,08
22	5 ja üle leibkonnaliiget—plus de	14,67	1,53	5,67	3,69	0,59	0,02	0,09	0,12	0,18	1,80	0,55	0,02	0,12	1,35	0,09	0,46	0,12	0,39
23	membres de ménage	21,87	2,39	3,46	1,88	1,24	—	—	0,24	0,02	1,59	0,37	—	0,07	1,72	—	0,66	0,51	0,07
24	6 000—8 000 mk. . . .	15,28	1,26	5,38	3,16	0,73	0,02	0,21	0,19	0,15	1,77	0,35	—	0,02	0,11	1,60	0,02	0,49	0,13
25	8 000—10 000 "	12,46	1,40	8,12	5,60	0,19	0,05	0,02	0,07	0,07	1,27	0,56	—	0,10	1,22	0,05	0,29	0,02	0,92
26	10 000—12 000 "	12,80	1,52	5,03	3,52	0,45	—	—	0,08	0,05	0,34	2,95	0,30	0,03	0,14	1,07	0,06	0,46	0,05
27	12 000 ja üle—et plus	12,48	1,48	5,21	3,96	0,70	0,06	0,06	0,19	0,10	2,20	0,46	—	0,02	0,14	1,40	0,06	0,53	0,13
28	Leibkonna koosseisu järele erista-																		
29	mata—Non spécifié d'après																		
30	la composition des ménages																		
31	kuni—moins de 6 000 mk. . . .	12,63	1,95	3,60	4,56	0,59	—	—	0,15	—	2,21	0,37	—	0,05	2,28	0,13	0,77	0,13	0,33
32	6 000—8 000 "	15,74	1,59	3,80	2,90	0,78	0,17	0,03	0,26	0,05	2,98	0,47	—	0,01	0,10	1,75	0,07	0,81	0,21
33	8 000—10 000 "	12,92	1,55	5,02	3,75	0,78	0,02	0,10	0,14	0,08	2,18	0,59	—	0,02	0,12	1,49	0,09	0,46	0,15
34	10 000—12 000 "	10,89	1,26	6,66	4,72	0,47	0,09	0,05	0,07	0,05	1,84	0,44	—	0,15	1,29	0,06	0,52	0,11	0,21
35	12 000 ja üle—et plus	11,01	1,44	4,71	4,22	0,89	0,01	0,06	0,07	0,21	2,45	0,33	—	0,04	0,18	0,08	0,07	0,52	0,08
36	2 leibkonnaliiget—mem. de ménage	15,34	1,98	7,01	1,18	0,41	—	—	—	3,51	—	0,99	—	—	0,44	0,32	—	—	0,44
37	3 " " " " "	17,91	2,84	1,81	1,96	0,15	0,07	—	0,16	0,20	1,94	0,09	—	0,02	2,47	—	0,76	0,25	0,02
38	4 " " " " "	15,71	2,70	1,26	2,12	0,19	0,06	0,33	0,21	0,18	1,93	0,48	—	0,12	1,99	0,17	0,54	0,20	0,13
39	5 ja üle " " " " et plus	23,65	1,62	1,34	0,78	0,10	—	—	0,06	0,33	0,82	3,03	0,76	0,04	1,58	0,31	0,31	0,08	0,35
40	Keskmine—Moyenne	18,19	2,53	1,58	1,78	0,13	0,04	0,17	0,22	0,34	2,16	0,42	—	0,05	2,05	0,17	0,55	0,22	0,15
41	Kontoriteenijad—Empl. de bureau	18,71	3,40	1,14	1,55	—	—	—	0,12	—	0,73	—	—	0,17	2,28	—	0,76	0,66	—

*) Nomenclature française des aliments voir tabl. 5.

II. Keedu- ja aiavili														III. Piim, piima- saadused ja munad					IV. Väi ja rasv									
Makaroidid ja nuudid	Biskviit ja pirukad	Kokku — Total	Kartulid	Kapsad, värsked	" hapud	Porgandid	Peebid	Kaalikad	Kõrvitsad	Tomatid	Sibulad	Kurgid, hapud	Seened	Kokku — Total	Piim, röösk	" hapu, peeti	Häpukoor	Kohupiim	Jäust	Munad	Kokku — Total	Väi, meljarel	" püti	Taimevõi	Searasv, sulatatud	Loomarasv, "	Searasv, neeurasv, sulatamata	Kokku — Total
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48

Tallinna

0,33	—	27,19	5,80	0,54	0,97	0,25	—	0,42	0,11	—	—	—	—	0,44	0,92	9,51	13,26	0,11	—	—	—	0,21	13,58	9,38	3,28	1,38	1,52	—	—	15,51	1				
0,40	—	25,76	7,26	0,81	1,07	0,30	—	0,62	0,16	—	—	—	—	0,49	1,37	12,14	12,08	0,10	—	—	—	12,25	10,68	2,58	1,97	2,25	—	—	—	17,43	2				
—	—	30,15	2,99	—	0,84	—	—	—	—	—	—	—	—	0,84	—	4,17	15,66	—	—	—	—	0,68	10,34	6,71	4,84	—	—	—	—	—	11,55	3			
0,14	—	24,21	6,27	0,87	0,46	0,38	0,09	0,34	0,13	—	—	—	—	0,08	0,85	0,85	0,36	9,82	10,71	0,44	0,11	0,01	0,52	1,48	13,27	1,16	8,24	1,97	1,97	—	0,03	13,37	4		
0,29	—	31,60	8,17	0,85	0,71	0,49	0,05	0,47	0,35	—	—	—	—	0,76	0,29	12,14	15,34	0,86	—	—	—	—	—	16,20	2,21	4,68	3,42	1,17	—	—	—	11,46	5		
0,24	—	25,81	7,87	1,17	0,27	0,28	—	0,46	—	—	—	—	—	1,08	0,17	0,75	12,03	8,89	0,78	—	—	—	—	9,15	0,60	4,70	3,84	2,48	—	—	—	11,42	6		
—	—	21,93	4,11	0,13	0,26	0,07	—	—	—	—	—	—	—	0,47	0,17	0,64	5,85	13,96	—	0,21	—	—	1,34	2,51	13,12	3,19	9,36	0,94	—	—	—	13,49	7		
—	—	18,08	4,05	0,68	0,62	0,32	0,06	0,33	0,21	—	—	—	—	0,68	0,27	0,09	6,79	8,05	0,11	0,35	0,09	—	—	3,25	11,85	—	11,95	—	2,87	—	—	0,21	15,03	8	
—	—	18,93	4,98	1,32	0,40	0,25	0,11	0,22	—	—	—	—	—	0,85	1,27	0,33	9,48	7,88	—	0,15	—	—	—	2,14	3,30	13,27	—	14,73	—	3,06	—	—	17,84	9	
0,60	0,08	29,49	6,28	0,93	0,74	0,31	0,06	0,55	0,10	—	—	—	—	0,03	0,33	0,11	0,28	9,87	11,74	0,35	0,18	0,04	0,14	0,62	12,98	0,98	5,51	1,45	1,98	0,04	0,14	10,10	10		
0,74	0,09	32,17	7,71	0,72	1,01	0,53	0,13	0,11	0,07	—	—	—	—	0,36	0,42	11,06	15,04	0,05	0,36	—	—	—	0,04	15,49	0,25	3,54	1,29	2,19	0,04	—	—	7,51	11		
0,56	0,09	30,94	7,14	1,20	0,52	0,88	0,03	0,69	0,03	—	—	—	—	0,01	0,48	0,03	0,43	11,05	11,44	0,57	0,12	—	—	0,06	0,34	12,53	1,38	2,82	2,37	1,62	0,10	0,21	8,70	12	
0,57	—	29,16	5,54	0,39	0,54	0,18	0,04	0,46	0,12	—	—	—	—	0,65	0,25	8,26	11,59	0,24	—	—	—	—	1,50	13,32	0,58	9,64	1,63	1,94	—	—	0,18	13,97	13		
0,07	—	30,93	4,18	1,03	1,07	0,19	0,05	0,46	0,09	—	—	—	—	0,47	—	0,14	7,00	11,41	0,04	0,08	—	—	—	0,61	12,14	0,59	7,89	—	2,14	—	—	0,10	10,19	14	
1,01	0,17	25,22	5,65	0,30	1,05	0,28	0,08	0,64	0,10	—	—	—	—	0,18	0,36	0,59	0,06	9,88	10,91	0,36	0,21	0,02	0,62	0,59	12,71	1,29	6,61	0,33	2,15	—	—	—	10,38	15	
0,26	0,02	30,37	6,65	0,82	0,66	0,39	0,06	0,54	0,06	—	—	—	—	0,46	0,19	0,35	10,18	10,87	0,35	0,04	—	—	—	0,11	0,37	11,24	1,63	4,82	1,72	1,10	0,05	0,12	9,44	16	
1,42	—	36,61	8,08	0,55	—	—	—	0,33	—	—	—	—	—	0,08	0,20	0,30	9,82	13,06	0,20	—	—	—	—	0,25	13,51	—	3,08	—	—	—	—	—	3,08	17	
0,17	—	33,90	9,06	1,61	1,02	0,47	—	0,43	—	—	—	—	—	0,68	0,41	13,88	9,84	0,47	—	—	—	—	—	0,07	10,36	—	3,20	2,14	0,55	0,20	0,46	6,85	18		
0,21	0,06	31,57	6,27	0,81	0,54	0,44	0,16	0,62	0,12	—	—	—	—	0,43	0,24	0,39	10,02	11,55	0,19	0,02	—	—	—	0,08	17	2,24	4,09	1,91	1,06	—	0,14	9,44	19		
0,32	—	27,40	6,30	0,57	0,79	0,34	1,03	0,48	1,04	—	—	—	—	0,45	0,20	0,28	9,55	8,99	0,50	0,10	—	—	—	0,22	10,50	2,08	6,27	1,08	1,37	0,05	—	—	10,75	20	
0,21	—	30,59	5,11	0,88	0,35	0,30	0,04	0,75	—	—	—	—	—	0,40	0,20	0,82	8,05	11,16	—	—	—	—	—	0,09	0,86	11,91	1,14	5,14	2,59	1,24	—	—	—	10,11	21
0,36	0,02	32,59	7,22	0,78	0,46	0,23	0,09	0,62	0,04	—	—	—	—	0,02	0,34	0,13	0,30	10,22	10,07	0,37	0,05	0,04	0,03	0,18	10,74	1,89	4,97	2,25	1,16	0,23	0,09	10,09	22		
0,28	—	36,94	9,53	0,97	0,13	0,40	0,21	0,51	0,16	—	—	—	—	0,34	0,02	0,13	12,35	12,59	0,66	0,04	0,07	—	—	—	13,36	0,63	3,37	2,74	1,65	0,04	0,11	8,53	23		
0,51	0,05	33,41	7,54	0,96	0,58	0,30	0,04	0,86	—	—	—	—	—	0,02	0,43	0,15	0,21	10,89	10,34	0,23	0,02	0,02	—	—	10,81	0,51	4,88	2,48	0,66	0,62	0,11	8,78	24		
0,43	—	33,14	6,60	0,74	0,40	0,12	0,12	0,51	0,02	—	—	—	—	0,32	0,07	0,69	9,56	10,52	0,22	0,05	0,05	0,07	0,14	11,09	1,05	6,12	2,26	0,94	0,10	—	—	—	10,47	25	
0,18	—	29,45	6,37	0,56	0,54	0,19	0,05	0,71	0,03	—	—	—	—	0,06	0,29	0,16	0,15	9,11	8,32	0,50	0,06	0,03	0,02	0,26	9,23	2,90	5,38	1,73	1,33	0,03	0,12	11,81	26		
0,37	0,08	30,75	6,79	0,83	0,57	0,20	0,06	0,57	0,06	—	—	—	—	0,02	0,33	0,16	0,32	10,10	10,55	0,35	0,09	0,02	0,11	0,41	11,50	1,42	5,24	1,91	1,87	0,13	0,10	10,17	27		
0,64	0,03	31,74	7,86	0,75	0,79	0,43	0,07	0,38	0,18	—	—	—	—	0,43	0,05	0,47	11,36	14,58	0,36	0,15	—	—	—	0,05	15,14	2,14	3,75	1,90	1,59	0,01	—	—	9,48	28	
0,37	0,03	32,82	8,39	1,24	0,49	0,39	0,09	0,56	0,07	—	—	—	—	0,01	0,50	0,03	0,37	12,13	11,13	0,59	0,05	0,02	0,62	0,16	11,87	0,77	3,25	2,58	1,60	0,10	0,23	—	—	8,49	29
0,41	0,05	31,83	6,70	0,71	0,66	0,32	0,07	0,59	0,05	—	—	—	—	0,02	0,45	0,19	0,27	10,03	11,08	0,20	0,02	0,01	0,07	0,45	11,83	1,23	5,17	2,11	0,99	0,30	0,13	—	—	9,36	30
0,35	—	29,78	6,15	0,70	0,82	0,21	0,07	0,49	0,05	—	—	—	—	0,01	0,39	0,12	0,44	9,25	9,36	0,35	0,11	0,03	0,12	0,53	11,09	1,95	6,32	1,46	1,29	0,06	0,02	—	—	10,80	31
0,33	0,03	28,54	5,97	0,64	0,58	0,23	0,06	0,69	0,03	—	—	—	—	0,06	0,40	0,28	0,17	9,10	9,24	0,37	0,09	0,01	0,27	0,52	10,50	2,20	6,00	1,60	1,72	0,01	0,07	—	—	11,60	32

Narva

0,50	—	32,57	4,89	0,46	0,54	—	—	0,88	—	—	—	—	—	1,24	—	7,76	10,87	0,89	—	—	—	—	—	11,56	8,28	5,49	—	—	—	—	—	—	13,72	33		
1,66	—	33,36	6,24	0,83	1,08	0,65	0,33	1,22	—	—	—	—	—	0,23	0,60	0,05	11,13	6,20	2,05	0,07	—	—	—	—	9,39	2,78	0,15	5,29	0,63	—	—	—	—	8,66	34	
0,91	0,04	30,60	5,80	0,64	0,77	0,89	0,39	0,95	—	—	—	—	—	0,10	0,53	0,32	0,16	10,87	7,70	6,78	—	0,10	—	—	0,52	15,10	2,58	1,62	5,03	0,23	0,08	—	—	—	9,64	35
0,41	—	37,21	8,32	0,99	0,49	0,16	0,10	0,37	—	—	—	—	—	0																						

Büdzhetrühmad (leibkondade koosseis ja kuukulusumma)
Groupes de budget (composition des ménages et montant des dépenses mensuelles)

V. Liha- ja lihaained*)

	Loomaliha, värske	Sealiha, värske	soolatud	suutsulatud	Seapekk	Seapea ja -jalad	Lambaliha	Lambapea	Sisikonnad (kops, maks jne.)	Vasikaliha	Ani-, kana- ja jäneseliha	Supikonnid	Veri	Vorst, tee ja viini	kraakovi	maksa	Seasüü	Loomasüü	Verikätid	Verivorstid	Kokku — Total			
	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69			
1 1 leibkonnaliige — m. de mén.	2,15	6,27	0,57	2,71	—	—	0,65	—	—	—	—	0,82	—	3,28	0,24	—	1,16	—	—	—	0,54	18,89		
2 kuni — moins de 6 000 mk.	3,21	3,97	—	1,95	—	—	0,96	—	—	—	—	—	1,23	2,41	—	—	0,49	—	—	—	0,76	14,10		
3 8 000 — 10 000 "	—	12,84	1,78	4,28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5,08	0,78	—	2,51	—	—	—	—	27,18		
4 2 leibkonnaliiget	4,23	3,28	2,67	0,86	0,43	0,84	3,45	0,69	0,54	—	0,61	0,99	—	2,02	0,12	0,12	0,33	0,17	0,10	0,26	21,08			
5 kuni 6 000 mk.	1,75	1,99	2,78	—	0,62	0,90	2,14	—	—	—	—	—	0,62	1,07	—	—	0,50	—	—	—	—	12,97		
6 6 000 — 8 000 "	3,35	1,81	3,23	0,80	0,44	1,14	3,54	0,32	1,72	—	—	—	2,34	1,17	—	—	0,59	0,44	0,28	0,50	22,02			
7 8 000 — 10 000 "	4,02	2,41	0,52	2,87	—	1,59	3,63	—	0,52	—	—	—	1,02	3,59	0,80	0,37	—	0,32	—	—	0,86	23,16		
8 10 000 — 12 000 "	7,91	6,84	1,17	0,34	—	0,46	6,22	—	—	—	—	—	0,59	3,59	—	—	—	—	—	—	—	29,76		
9 12 000 ja üle — et plus	5,55	4,10	1,53	1,27	1,01	—	1,80	—	—	—	—	—	3,98	1,88	—	—	0,28	—	—	—	0,18	20,90		
10 3 leibkonnaliiget	3,92	3,37	1,56	0,36	1,49	0,22	4,65	0,08	0,29	0,10	0,64	1,11	0,03	0,92	0,18	0,17	0,01	0,25	0,06	0,69	19,45			
11 kuni 6 000 mk.	2,57	2,29	2,48	—	0,94	—	1,46	—	0,25	—	—	—	0,71	0,49	0,36	0,20	—	0,42	—	—	0,15	15,52		
12 6 000 — 8 000 "	2,29	3,48	1,22	0,07	1,12	1,14	4,69	0,21	0,44	0,10	0,10	1,84	0,03	0,69	—	0,06	—	0,38	0,03	0,25	17,94			
13 8 000 — 10 000 "	3,57	4,04	0,71	0,15	1,40	—	3,32	—	0,12	—	—	1,12	—	0,55	0,11	0,21	0,07	0,31	—	—	1,03	18,78		
14 10 000 — 12 000 "	6,62	0,85	2,06	0,26	2,77	—	4,19	—	0,21	—	—	1,06	0,07	0,85	—	—	—	—	—	—	0,97	19,05		
15 12 000 ja üle	5,15	3,59	2,35	1,07	1,83	0,37	5,70	—	0,24	0,30	—	0,89	0,06	1,87	0,60	0,45	—	0,05	0,20	1,33	25,15			
16 4 leibkonnaliiget	3,55	6,15	2,32	0,17	0,90	0,75	2,65	0,03	0,40	0,05	0,03	1,04	0,02	0,64	0,11	0,09	0,15	0,17	0,02	0,81	19,64			
17 kuni 6 000 mk.	1,70	12,43	0,48	—	—	—	1,62	—	—	—	—	—	1,58	—	0,20	—	—	—	—	—	—	17,99		
18 6 000 — 8 000 "	3,13	6,03	1,56	—	1,59	0,35	0,97	0,07	0,36	—	—	1,14	—	0,14	0,31	0,02	0,05	0,14	0,03	0,55	16,43			
19 8 000 — 10 000 "	3,41	5,39	1,56	0,08	1,22	0,36	3,00	0,06	0,52	0,16	—	1,06	0,03	0,68	0,03	0,19	0,17	0,06	0,03	0,37	18,19			
20 10 000 — 12 000 "	3,39	6,33	3,69	0,37	0,69	1,20	3,31	—	0,35	—	—	—	0,99	—	0,21	0,06	0,07	0,20	0,19	—	0,58	22,98		
21 12 000 ja üle	4,98	7,06	2,14	0,17	0,70	1,10	2,30	—	0,98	—	—	1,19	0,36	—	0,48	0,24	—	0,16	0,38	—	—	21,19		
22 5 ja enam leibkonnaliiget	3,72	3,67	2,21	0,80	0,95	0,62	2,69	0,00	0,34	0,02	0,04	0,37	0,02	0,73	0,05	0,25	0,05	0,23	0,02	0,29	17,48			
23 6 000 — 8 000 mk.	2,05	1,21	0,85	0,18	1,12	0,34	1,46	—	0,29	—	—	2,14	—	0,18	0,04	0,27	0,04	0,24	—	—	0,26	11,22		
24 8 000 — 10 000 "	3,55	4,06	2,18	0,24	1,17	0,34	2,34	0,17	0,24	—	—	0,79	0,02	0,68	0,08	0,17	0,06	0,30	0,02	0,24	17,73			
25 10 000 — 12 000 "	4,06	3,34	1,03	0,41	0,75	0,62	3,31	—	0,57	—	—	0,58	—	0,82	0,07	0,43	0,10	—	—	—	0,50	17,19		
26 12 000 ja üle	4,35	3,63	1,73	0,38	0,77	0,81	3,59	0,12	0,20	0,05	0,09	0,53	0,05	1,07	0,05	0,17	0,09	0,31	0,01	0,19	20,22			
Keskmine — Moyenne	3,68	4,30	2,14	0,33	1,02	0,64	3,24	0,08	0,35	0,05	0,06	0,97	0,01	0,86	0,10	0,18	0,11	0,21	0,03	0,37	18,71			
27 Leibkonna koosseisu järel																								
28 eristamata																								
29 kuni 6 000 mk.	2,36	3,42	2,08	0,23	0,61	0,51	2,92	—	0,11	—	—	1,84	—	0,88	0,15	0,08	0,23	0,16	—	—	0,15	14,43		
30 6 000 — 8 000 "	2,51	3,21	1,42	0,16	1,17	0,57	2,78	0,12	0,49	0,03	0,03	1,64	0,02	0,44	0,07	0,10	0,09	0,28	0,05	0,35	15,83			
31 8 000 — 10 000 "	3,50	4,02	1,72	0,30	1,16	0,34	3,04	0,10	0,32	0,05	—	0,93	0,02	0,79	0,10	0,20	0,12	0,22	0,02	0,45	18,50			
32 10 000 — 12 000 "	4,24	4,72	2,34	0,37	0,87	0,77	3,54	—	0,47	—	—	0,77	0,01	1,02	0,04	0,23	0,14	0,07	0,01	0,38	19,99			
32 12 000 ja üle	4,89	4,25	3,12	0,48	0,94	0,74	3,60	0,10	0,22	0,07	0,28	0,89	0,03	1,15	0,17	0,18	0,08	0,27	0,06	0,34	21,01			
33 2 leibkonnaliiget	5,65	2,19	—	2,68	5,49	—	2,49	—	1,82	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,54	20,91	
34 3 "	6,73	4,51	0,85	0,15	2,84	—	0,93	—	—	0,80	—	0,03	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16,93	
35 4 "	5,87	4,17	0,36	0,23	3,03	—	0,37	—	—	0,06	0,42	0,29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0,06	15,81
36 5 ja enam "	3,39	1,83	1,94	—	3,70	0,10	2,16	—	0,12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15,91	
37 Keskmine — Moyenne	5,65	3,78	0,85	0,18	3,10	0,02	0,96	—	0,06	0,18	0,18	0,48	—	0,31	—	—	—	—	—	—	—	—	0,04	16,05
38 Kontoriteenijad — Employés de bureau	8,56	3,85	—	0,31	3,25	—	1,04	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17,05

VI. K a l a										VII. S u h k u r j a m a i t s e a i n e d										VIII. P u u v i i t, m a r j a d										
Heeringad, soolatud	suitsutatud	Silgud, värsked	soolatud	suitsutatud	Klud, värsked	soolatud	Muu kala, värske	" " soolatud	Kokku - Total	Suhkur	Mesi	Shokolaad	Kakao	Oakohy	Viljakohy	Sigurid	Tee, hitina	Aädikas, sinep, pipar j. m. maitseained **)	Kall	Kompvekid	Koogid	Kokku - Total	Ünnad	Pirnid, ploomid	Roshad	Moosid	Jõhvikad	Kokku - Total	ÜLDSE-GR. TOTAL	
70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

Tallinna

3,42	0,26	0,13	—	0,51	1,06	1,52	—	—	6,90	3,49	—	0,64	—	—	0,47	—	0,67	0,33	—	0,55	—	6,15	2,54	—	—	0,23	—	2,77	100			
4,74	0,39	0,20	—	0,62	1,10	1,30	—	—	8,35	4,17	—	—	—	—	0,13	—	0,47	0,50	—	0,83	—	6,10	3,57	—	—	0,34	—	3,91	100			
0,70	—	—	—	0,28	1,01	1,96	—	—	3,95	2,10	—	1,36	—	—	1,12	—	1,06	—	—	—	—	6,24	0,42	—	—	—	—	0,42	100			
1,77	0,01	1,08	0,03	0,32	0,30	1,00	0,51	0,07	5,70	5,23	—	0,05	0,08	0,77	1,53	0,03	0,48	0,97	—	0,17	0,25	9,58	2,06	0,23	—	—	0,70	2,99	100			
2,25	—	1,22	0,39	0,12	0,41	1,11	0,40	0,09	5,83	5,08	—	—	0,85	2,17	—	0,51	0,31	—	—	0,21	—	9,08	1,15	—	—	—	0,17	1,82	100			
3,09	0,01	1,77	0,05	0,22	1,63	0,86	0,39	0,18	8,23	5,97	—	—	—	1,94	—	0,82	0,71	—	—	0,41	—	9,75	1,57	—	—	—	1,37	1,01	100			
1,09	—	1,23	0,08	0,42	—	1,34	0,51	—	5,16	4,42	—	—	—	2,40	0,24	—	0,24	1,15	—	0,03	1,75	10,28	1,45	0,20	—	—	0,30	2,01	100			
0,85	—	0,32	—	0,24	0,32	0,05	1,07	—	3,55	4,20	—	—	—	1,18	1,63	0,18	0,30	1,45	—	—	—	8,04	4,45	0,62	—	—	0,93	6,06	100			
0,36	—	0,11	—	0,87	0,05	1,84	0,22	—	4,05	6,32	—	0,29	0,55	—	1,00	—	0,29	1,72	—	—	—	10,17	2,03	0,54	—	—	2,84	5,41	100			
2,87	0,07	1,28	0,34	0,15	1,43	0,58	0,24	0,03	6,73	5,70	0,01	0,03	0,10	0,51	0,96	0,06	0,76	0,53	0,01	0,15	0,01	8,83	2,32	0,03	—	—	0,01	0,17	2,53	100		
2,50	0,04	2,21	0,78	—	0,87	1,09	0,09	—	7,53	7,78	—	—	—	0,42	1,02	0,07	0,60	0,34	—	—	0,02	10,25	0,87	—	—	—	—	0,57	100			
3,15	0,14	1,51	0,43	0,18	1,56	0,57	0,26	0,01	6,75	5,73	0,04	0,03	0,06	0,78	1,13	0,06	0,83	0,51	0,04	0,01	0,01	9,25	1,96	0,04	—	—	0,14	2,14	100			
2,16	0,01	0,96	0,25	0,14	1,85	0,57	0,44	—	6,11	5,62	—	—	0,05	—	0,82	—	0,50	0,59	—	—	0,17	7,75	2,21	—	—	—	0,14	2,35	100			
2,34	—	1,37	—	0,04	1,76	0,14	—	—	5,85	6,12	—	—	—	1,17	0,86	0,14	1,29	0,91	0,01	0,18	0,08	10,78	4,11	—	—	—	0,07	0,40	4,58	100		
2,28	0,03	0,56	0,20	0,28	0,97	0,59	0,18	0,12	5,30	4,36	—	0,07	0,30	0,14	0,78	0,08	0,54	0,51	—	0,43	—	7,29	2,92	0,05	—	—	0,20	3,17	100			
2,56	0,03	1,87	0,25	0,21	1,63	0,43	0,45	0,17	7,42	6,04	0,05	0,03	0,12	0,38	1,04	0,12	0,34	0,61	0,02	0,05	0,01	9,00	2,39	0,01	0,01	0,15	0,15	2,71	100			
0,90	—	2,93	0,33	0,50	1,25	—	0,93	—	9,86	4,13	—	—	—	2,23	1,10	—	0,27	1,25	—	—	—	8,98	0,70	—	—	—	—	0,70	100			
3,04	0,02	2,89	0,37	0,10	1,78	0,46	0,14	0,10	8,75	6,40	—	—	0,05	0,31	1,02	0,19	0,98	0,40	—	—	0,02	0,03	9,45	1,21	—	—	—	0,05	1,26	100		
3,02	0,02	1,29	0,12	0,20	1,82	0,40	0,40	0,02	7,29	6,50	0,06	—	—	0,24	0,22	1,25	0,14	0,48	0,55	—	0,03	0,02	9,44	1,83	0,02	—	—	0,05	0,14	2,04	100	
2,43	0,03	1,88	0,25	0,23	1,21	0,53	0,55	0,38	7,44	5,97	0,09	0,09	0,04	0,36	0,97	0,04	0,56	0,89	—	0,03	0,04	8,90	2,75	—	—	—	0,41	0,22	3,88	100		
1,42	0,24	0,89	0,12	0,27	1,08	0,40	0,07	0,11	5,80	4,96	—	0,05	0,10	0,66	0,78	0,19	0,35	0,67	—	0,01	0,08	7,93	4,36	0,05	0,05	—	0,20	4,68	100			
2,62	0,002	1,66	0,32	0,18	1,75	0,60	0,23	0,01	7,40	6,64	0,01	0,02	0,07	0,37	1,08	0,11	0,55	0,62	0,04	0,11	0,02	9,68	1,60	0,004	0,02	0,04	0,14	1,36	100			
3,09	0,02	1,50	0,48	0,04	1,32	0,82	0,07	—	7,34	6,64	—	—	0,02	0,26	0,97	0,07	0,73	0,59	0,18	0,07	—	9,53	0,69	—	—	—	—	0,04	0,73	100		
2,72	—	1,50	0,33	0,19	2,44	0,83	0,19	0,02	7,82	6,11	0,02	0,01	0,08	0,13	1,22	0,02	0,82	0,77	—	0,08	0,04	9,06	1,35	—	—	—	0,02	0,07	0,08	1,32	100	
2,57	—	1,29	0,27	0,12	1,15	0,58	0,40	—	6,83	6,92	—	0,03	0,02	0,36	1,05	0,14	0,96	0,48	0,02	0,07	0,08	9,51	2,94	—	—	—	0,03	0,27	2,64	100		
2,35	—	2,15	0,20	0,26	1,62	0,76	0,42	—	7,78	6,96	0,09	—	0,11	0,66	1,06	0,20	0,59	0,60	0,03	0,17	—	10,49	1,69	—	—	—	0,02	0,03	—	0,17	1,91	100
2,58	0,03	1,53	0,29	0,19	1,88	0,59	0,34	0,06	7,17	6,17	0,03	0,03	0,11	0,41	1,08	0,10	0,59	0,62	0,02	0,11	0,03	9,30	2,00	0,03	0,02	0,06	0,19	2,36	100			
2,47	0,07	1,71	0,42	0,18	1,12	1,00	0,29	0,03	7,29	5,96	—	—	0,72	1,34	0,09	0,52	0,46	—	0,16	0,01	0,01	9,20	1,26	—	—	—	0,03	0,07	1,36	100		
3,11	0,03	1,78	0,46	0,12	1,32	0,63	0,19	0,03	7,89	6,16	0,03	0,02	0,05	0,44	1,13	0,09	0,82	0,52	0,07	0,07	0,02	9,41	1,36	0,02	—	—	0,09	1,47	100			
2,68	0,01	1,35	0,25	0,18	2,08	0,47	0,29	0,02	7,33	6,08	0,05	0,02	0,12	0,22	1,14	0,05	0,82	0,67	—	0,07	0,07	9,01	1,62	0,02	0,02	0,05	0,10	1,81	100			
2,40	0,02	1,46	0,23	0,17	1,22	0,49	0,45	0,15	6,59	6,31	0,03	0,04	0,03	0,49	1,04	0,17	0,53	0,64	0,004	0,03	0,04	9,24	2,79	0,03	—	—	0,18	0,30	3,30	100		
2,07	0,06	1,58	0,18	0,30	1,48	0,72	0,42	0,04	6,85	6,18	0,06	0,04	0,15	0,56	0,98	0,17	0,54	0,85	0,03	0,18	0,01	9,58	2,09	0,04	0,01	—	0,27	2,41	100			

Narva

2,56	—	1,08	—	—	—	—	1,92	—	5,58	3,43	—	—	—	2,18	—	1,09	—	0,30	—	—	—	7,02	0,83	—	—	—	—	—	0,88	100	
3,75	—	1,87	1,08	0,12	0,02	1,48	0,21	0,64	9,17	6,53	—	—	0,20	—	2,83	0,05	0,85	0,75	—	—	—	10,51	0,41	0,10	—	—	0,17	—	0,68	100	
2,97	0,02	2,02	0,77	0,08	0,10	1,03	0,31	0,31	8,18	5,93	—	—	0,29	0,04	1,89	0,02	0,48	0,29	—	—	0,08	—	9,05	0,53	—	—	—	0,54	—	1,07	100
7,96	—	0,89	0,29	—	—	1,72	0,29	0,14	11,29	5,94	—	—	0,68	—	0,86	0,18	0,84	1,01	—	—	0,06	—	9,37	0,43	—	—	—	—	0,04	0,47	100
4,30	0,01	1,74	0,78	0,07	0,05	1,33	0,52	0,39	9,17	6,15	—	—	0,85	0,05	1,78	0,07	0,59	0,59	—	0,04	—	9,60	0,48	0,04	—	—	0,29	0,05	0,81	100	
2,98	—	2,31	0,37	0,18	—	1,62	—	—	7,96	6,18	—	—	1,36	—	2,48	—	0,87	1,13	—	—	—	—	12,04	0,44	—	—	—	—	—	0,44	100

**) Vinaigre, moutarde poudre et aures épicées.

Tab. 8. Täistartvita-päeva kohta tarvitatud toiduinete brutto-kaloriline sisaldus.
 Contenance de calories brutes des aliments consommés sur unité de consommation par jour.

L. Leib, jahusaained, tangud ja herned *)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
	T a i n i n a																						
	Prukkil Leib	Peent Leib	Sepik	Naelasaari	Väliskeed salad	Kutsval	Jahu, rukki	" odra	" nisu iht	" pilli	Herned, küivad	Kanaajain	Kartulijahu (varkts)	Tangud, odra	tätra	" manna	" "Herkuks"	Kruudid (odra)	Riis	Makronid ja nuudid	Blackvill ja pivkud	K o k u — T o l u	
1 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 6 000 mk.	832.4	99.8	103.1	352.4	—	—	—	—	119.8	61.5	—	—	—	155.8	—	—	38.1	11.4	28.1	11.2	—	—	1825.5
2 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 8 000 mk.	857.2	120.8	72.8	172.8	—	—	—	—	97.3	54.3	—	—	—	146.2	—	—	45.6	15.0	36.7	14.8	—	—	1063.7
3 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 10 000 mk.	791.1	322	199.8	327.5	—	—	—	—	191.7	—	—	—	—	186.9	—	—	46.5	—	—	—	—	—	2375.7
4 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 6 000 mk.	848.4	54.1	184.5	207.6	42.8	0.8	—	8.6	104.1	13.2	—	—	13.4	90.3	5.0	41.2	11.0	19.0	53.4	5.0	—	—	1744.4
5 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 8 000 mk.	1130.5	84.2	239.7	207.0	21.8	—	—	15.8	95.5	9.5	—	—	7.4	174.2	5.3	80.3	5.9	32.2	37.3	10.4	—	—	2176.5
6 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 10 000 mk.	831.0	74.2	253.8	194.2	12.5	—	—	9.4	148.2	25.7	—	—	6.4	82.5	6.7	11.3	2.4	30.7	59.8	6.8	—	—	1673.7
7 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 6 000 mk.	806.2	107.9	107.9	325.1	62.7	—	—	9.0	148.2	16.1	—	—	18.4	92.6	8.9	17.3	32.9	4.1	15.3	—	—	—	1683.7
8 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 8 000 mk.	730.8	59.9	89.3	233.3	29.2	4.9	—	9.0	230.5	—	—	—	3.4	63.0	8.9	20.8	—	—	—	—	—	—	1511.4
9 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 10 000 mk.	914.3	11.0	67.5	241.9	213.6	—	—	—	353.2	—	—	—	30.2	15.9	—	94.7	—	—	153.6	—	—	—	2059.0
10 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 6 000 mk.	986.9	69.1	207.4	167.4	16.1	4.5	—	12.6	106.7	26.7	—	—	7.7	89.9	2.6	25.7	6.7	18.7	83.4	17.3	2.0	—	1828.3
11 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 8 000 mk.	1089.8	68.3	180.6	115.8	6.7	—	—	9.4	75.1	12.3	—	—	—	109.7	3.3	4.6	—	—	63.0	16.9	1.6	—	1668.3
12 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 10 000 mk.	1117.5	61.5	174.4	126.9	18.4	8.2	—	2.9	104.5	18.3	—	—	6.4	96.8	—	34.3	8.2	25.3	59.3	13.3	1.6	—	1894.3
13 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 6 000 mk.	898.3	110.0	264.0	185.2	3.7	2.2	—	19.1	96.2	21.4	—	—	17.6	85.7	—	17.8	3.9	2.2	40.9	16.9	—	—	1784.0
14 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 8 000 mk.	889.5	46.1	352.8	258.1	21.5	2.2	—	21.7	150.3	62.2	—	—	3.0	108.0	—	20.9	9.4	31.1	56.3	2.2	—	—	2062.6
15 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 10 000 mk.	770.0	52.2	189.6	240.3	24.1	2.2	—	13.0	124.5	47.7	—	—	15.8	48.9	12.8	24.9	7.1	22.3	41.3	36.4	7.2	—	1095.6
16 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 6 000 mk.	983.4	71.7	231.1	132.0	17.9	1.1	—	3.9	102.0	16.8	—	—	4.4	79.7	5.7	17.3	—	10.3	47.0	7.2	0.4	—	1759.1
17 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 8 000 mk.	723.8	111.3	347.7	22.8	—	—	—	5.7	74.4	15.1	—	—	—	44.3	16.3	5.6	2.0	16.8	22.4	26.6	—	—	1294.8
18 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 10 000 mk.	1310.1	39.3	127.0	101.0	5.1	—	—	1.4	103.5	31.6	—	—	2.7	102.9	11.3	5.6	—	22.0	53.8	4.3	—	—	1954.3
19 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 6 000 mk.	973.7	83.7	261.8	117.2	15.9	—	—	1.4	82.9	21.4	—	—	5.0	78.6	5.7	14.4	6.7	7.8	39.8	5.4	—	—	1729.5
20 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 8 000 mk.	833.0	69.2	257.3	126.0	18.9	2.6	—	7.1	85.1	11.6	—	—	5.0	81.4	8.9	28.2	12.5	10.0	29.9	9.0	1.6	—	1640.0
21 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 10 000 mk.	941.7	102.7	275.9	228.7	45.8	0.8	—	4.3	116.3	8.6	—	—	6.4	69.0	53.8	19.1	4.7	—	51.6	6.5	—	—	1873.0
22 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 6 000 mk.	103.4	60.0	208.4	112.6	11.5	0.4	—	8.5	62.1	22.7	—	—	0.7	66.9	1.8	14.4	5.9	12.8	35.6	8.3	0.4	—	1757.2
23 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 8 000 mk.	1312.7	72.8	110.1	47.0	19.2	—	—	10.1	48.4	11.5	—	—	0.7	70.1	—	10.2	15.4	2.2	34.5	3.4	—	—	1813.3
24 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 10 000 mk.	1104.8	45.4	183.7	90.7	12.8	0.4	—	17.8	9.4	6.5	—	—	3.7	74.3	0.7	14.4	3.9	17.6	40.9	11.2	0.8	—	1836.1
25 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 6 000 mk.	973.5	68.3	312.0	181.2	3.3	0.8	—	2.5	36.4	46.3	19.7	—	2.6	62.0	2.5	11.8	1.2	9.5	38.4	10.1	—	—	1746.9
26 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 8 000 mk.	1082.7	66.3	211.4	122.6	12.0	—	—	6.8	24.1	15.8	—	—	6.0	59.8	3.2	16.5	2.0	16.5	26.3	4.7	—	—	1733.5
27 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 10 000 mk.	1039.8	64.9	212.4	133.4	15.6	1.1	—	7.9	84.4	21.4	—	—	5.4	76.1	3.2	16.7	6.7	13.5	42.4	9.4	0.8	—	1769.2
28 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 6 000 mk.	991.8	35.2	142.9	151.2	12.8	—	—	8.6	81.9	16.5	—	—	3.0	119.3	5.7	20.4	6.3	16.8	58.8	16.9	0.8	—	1736.9
29 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 8 000 mk.	1215.2	63.7	144.4	89.9	14.9	2.6	—	2.1	81.4	18.8	—	—	2.7	86.7	3.2	19.4	10.2	16.1	46.8	7.9	0.4	—	1848.7
30 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 10 000 mk.	1024.5	63.0	216.5	119.3	14.9	0.4	—	10.3	77.9	28.0	—	—	0.4	72.1	2.1	15.1	7.5	12.4	38.4	12.4	1.2	—	1740.3
31 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 6 000 mk.	924.8	69.3	286.5	167.9	10.5	1.9	—	5.2	74.7	18.8	—	—	6.0	69.9	3.2	19.4	5.9	11.0	86.0	8.6	—	—	1720.3
32 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 8 000 mk.	1013.1	70.5	217.0	156.5	23.8	0.4	—	4.3	165.5	18.8	—	—	7.7	56.3	3.9	20.1	3.1	14.3	34.9	9.4	1.2	—	1785.8
33 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 10 000 mk.	1551.6	80.5	291.3	44.6	10.0	—	—	9.4	286.9	54.3	—	—	—	20.4	43.9	—	—	30.4	—	14.4	—	—	2357.3
34 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 6 000 mk.	1470.6	129.8	62.5	65.3	8.1	1.9	—	12.2	8.6	4.3	—	—	0.7	134.5	—	25.7	13.3	1.1	39.8	20.5	—	—	2093.0
35 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 8 000 mk.	1106.2	108.1	87.0	60.2	2.8	1.5	—	15.0	62.1	20.4	—	—	3.4	98.1	7.1	15.5	12.5	6.2	47.0	18.4	0.4	—	1637.5
36 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 10 000 mk.	1658.5	58.1	30.0	21.9	1.5	—	—	3.2	30.5	96.7	58.2	—	1.3	73.6	12.0	9.9	3.5	15.7	66.6	8.3	—	—	2170.3
37 LEIBKONNALIIGET — membre de ménage kuni — meinas de 6 000 mk.	1341.4	103.0	46.1	52.9	2.8	1.1	—	7.8	16.5	72.6	18.1	—	2.6	100.2	6.7	17.2	10.6	—	54.5	19.4	0.2	—	1893.0
38 Kõntrõlõnõmõid — Employões de bureau	1225.9	125.9	31.5	42.1	—	—	—	5.8	22.9	—	—	—	5.4	96.5	—	22.2	30.6	—	47.3	16.9	—	—	1676.0

Büchserühmad (leibkonnade koosseis ja kuukulusummas)
 Groupes de budget (composition des ménages et montant des dépenses mensuelles)

		Korteriid—Logements						E l a			
		1-toalised À 1 pièce		2-toalised À 2 pièces		3-toalised À 3 pièces		1-toalised kortereis Des logements à 1 pièce			
		Allüürnikkudega Il'y a pas de sousloc.	Allüürnikkudega Il'y a des sousloc.	Allüürnikkudega Il'y a pas de sousloc.	Allüürnikkudega Il'y a des sousloc.	Allüürnikkudega Il'y a pas de sousloc.	Allüürnikkudega Il'y a des sousloc.	Allüürnikkudega Il'y a pas de souslocataires	Allüürnikkudega Il'y a des souslocataires	Kokku—Total	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Tallinna											
1	1 LEIBKONNALIIGE—Membre de ménage	4	1	—	—	—	—	4	1	1	6
2	kuni—moins de 6 000 mk.	3	—	—	—	—	—	1	—	—	1
3	8 000—10 000 "	1	1	—	—	—	—	3	1	1	5
4	2 LEIBKONNALIIGET	13	7	—	—	—	—	26	14	14	54
5	kuni 6 000 mk.	4	3	—	—	—	—	8	6	6	20
6	6 000—8 000 "	5	2	—	—	—	—	10	4	5	19
7	8 000—10 000 "	3	3	—	—	—	—	6	—	—	6
8	10 000—12 000 "	1	1	—	—	—	—	2	2	2	6
9	12 000 ja üle et plus	—	1	—	—	—	—	—	2	1	3
10	3 LEIBKONNALIIGET	32	12	7	—	1	—	98	36	21	155
11	kuni 6 000 mk.	6	2	—	—	—	—	19 ²⁾	6	4	29
12	6 000—8 000 "	10	6	4	—	1	—	31 ²⁾	16	10	59
13	8 000—10 000 "	8	1	1	—	—	—	24	3	2	29
14	10 000—12 000 "	3	1	1	—	—	—	9	3	2	15
15	12 000 ja üle "	5	2	1	—	—	—	15	6	2	23
16	4 LEIBKONNALIIGET	47	7	5	1	—	1	188	28	15	231
17	kuni 6 000 mk.	1	1	—	—	—	—	4	4	2	10
18	6 000—8 000 "	9	1	1	—	—	—	36	4	4	46
19	8 000—10 000 "	17	3	2	—	—	—	68	12	5	85
20	10 000—12 000 "	15	1	2	1	—	1	60	4	1	65
21	12 000 ja üle "	5	1	—	—	—	—	20	4	1	25
22	5 JA ENAM LEIBKONNALIIGET	60	10	11	3	—	1 ¹⁾	331	56	15	402
23	6 000—8 000 mk.	14	1	—	—	—	—	75	6	2	83
24	8 000—10 000 "	20	5	3	1	—	—	114	29	9	152
25	10 000—12 000 "	13	3	2	1	—	1 ¹⁾	73	15	3	91
26	12 000 ja üle "	13	1	6	1	—	—	69	6	1	78
27	KOKKU—TOTAL	156	37	23	4	1	2	647	135	66	848
NEIST—Dont:											
28	kuni 6 000 mk.	14	7	—	—	—	—	34	17	13	64
29	6 000—8 000 "	38	10	5	—	1	—	152	32	23	207
30	8 000—10 000 "	49	9	6	6	—	—	213	44	16	273
31	10 000—12 000 "	32	6	5	2	—	—	144	24	9	177
32	12 000 ja üle "	23	5	7	1	—	—	104	18	5	127
33	ERITI ARVESTATUD, TEADMATA SISSETULEK. LEIBKON.	30	5	3	2	—	2	125	15	6	146
34	1 leibkonnaliige	2	1	—	—	—	—	2	1	2	5
35	2 "	4	1	—	1	—	—	8	2	1	11
36	3 "	4	1	1	1	—	1	12	3	1	16
37	4 "	8	1	1	—	—	—	32	4	4	37
38	5 ja enam "	12	1	1	—	—	1	71	5	1	77
39	ÜLDSE, SISSETULEKU JÄRELE ERISTAMATA	186	42	26	6	1	4 ¹⁾	772	150	72	994
40	1 leibkonnaliige	6	2	—	—	—	—	6	2	3	11
41	2 "	17	8	—	1	—	—	34	16	15	65
42	3 "	36	13	8	1	—	1	110	39	22	171
43	4 "	55	8	6	1	—	2 ²⁾	220	52	16	288
44	5 ja enam "	72	11	12	3	—	1	402	61	16	479
Narva											
45	ERAKORTERID	29	—	9	—	—	—	110	—	—	110
46	3 leibkonnaliiget	10	—	2	—	—	—	30	—	—	30
47	4 "	15	—	6	—	—	—	60	—	—	60
48	5 ja enam "	4	—	1	—	—	—	20	—	—	20
49	VABRIKUKORTERID	18	—	1	—	—	—	72	—	—	72
50	2 leibkonnaliiget	2	—	—	—	—	—	4	—	—	4
51	3 "	5	—	—	—	—	—	15	—	—	15
52	4 "	4	—	1	—	—	—	16	—	—	16
53	5 ja enam "	7	—	—	—	—	—	37	—	—	37
54	KOKKU—TOTAL	47	—	10	—	—	—	182	—	—	182
55	2 leibkonnaliiget	2	—	—	—	—	—	4	—	—	4
56	3 "	15	—	2	—	—	—	45	—	—	45
57	4 "	4	—	7	—	—	—	76	—	—	76
58	5 ja enam "	11	—	1	—	—	—	57	—	—	57

¹⁾ Üks 4-toaline korter. ²⁾ Alalise leibkonnaliikmena on arvestatud 1 iseseisvalt majandav alaline leibkonnaliige.

n i k k u d e a r v — Nombre des personnes occupant

Elanikkude arv ühe toa kohta
Nombre de personnes par pièce

2-toalised korterid Des logements à 2 pièces				3-toalised korterid Des logements à 3 pièces				Kokku—Ensemble				Üldse—Grand total	1-toalised korterid Logements à 1 pièce	2-toalised korterid Logements à 2 pièces	3-toalised korterid Logements à 3 pièces	Keskmiselt—Moyenne
Allüürnikkudega Il n'y a pas de souslocataires	Allüürnikkudega Il y a des souslocataires		Kokku—Total	Allüürnikkudega Il n'y a pas de souslocataires	Allüürnikkudega Il y a des souslocataires		Kokku—Total	Allüürnikkudega Il n'y a pas de souslocataires	Allüürnikkudega Il y a des souslocataires							
Alalised elanikke Habitants fixes	Allüür- nikke Sousloci- taires			Alalised elanikke Habitants fixes	Allüür- nikke Sousloci- taires			Alalised elanikke Habitants fixes	Allüür- nikke Sousloci- taires							
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1	6	12	—	—	12	1
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	10	—	—	10	2
—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	5	1,25	—	—	1,25	3
—	—	—	—	—	—	—	—	26	14	14	54	2,7	—	—	2,7	4
—	—	—	—	—	—	—	—	8	6	6	20	2,5	—	—	2,5	5
—	—	—	—	—	—	—	—	10	4	5	19	2,7	—	—	2,7	6
—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	6	2,0	—	—	2,0	7
—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	6	3,0	—	—	3,0	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3	3,0	—	—	3,0	9
21	—	—	21	—	3	5	8	119	30	26	184	3,5	1,5	2,6	3,01	10
12	—	—	12	—	3	5	8	19	6	4	29	3,6	—	—	3,6	11
3	—	—	3	—	—	—	—	43	21	15	79	3,6	1,3	2,6	3,9	12
3	—	—	3	—	—	—	—	27	3	2	32	3,2	1,5	—	3,2	13
3	—	—	3	—	—	—	—	12	3	3	18	3,7	1,5	—	3,0	14
3	—	—	3	—	—	—	—	18	6	2	26	3,2	1,5	—	2,8	15
20	4	5	29	—	4	4	8	208	36	24	268	4,2	2,4	2,6	3,7	16
4	—	—	4	—	—	—	—	4	4	2	10	5,0	—	—	5,0	17
8	—	—	8	—	—	—	—	40	4	6	50	4,6	2,0	—	4,1	18
—	4	5	17	—	4	4	8	76	12	5	93	4,25	2,0	—	3,8	19
—	—	—	—	—	—	—	—	68	12	10	90	4,06	2,8	2,6	3,0	20
—	—	—	—	—	—	—	—	20	4	1	25	4,16	—	—	4,16	21
61	16	7	84	—	6	2	8	392	78	24	494	5,7	3,0	2,0	4,8	22
16	5	2	23	—	—	—	—	75	6	2	83	5,8	—	—	5,8	23
11	5	2	18	—	—	—	—	130	34	11	175	6,08	2,8	—	5,3	24
34	6	3	43	—	—	—	—	84	26	7	117	5,6	3,0	2,0	4,5	25
102	20	12	134	—	13	11	24	103	12	4	119	5,4	3,07	—	4,2	26
—	—	—	—	—	—	—	—	749	168	89	1006	4,3	2,1	2,4	3,9	27
16	—	—	16	—	—	—	—	34	17	13	64	3,04	—	—	3,04	28
27	—	—	27	—	3	5	8	168	35	28	231	4,3	1,6	2,6	3,7	29
22	5	2	34	—	—	—	—	240	49	18	307	4,7	2,4	—	4,2	30
37	6	3	46	—	10	6	16	186	43	22	231	4,6	2,7	2,3	3,9	31
—	—	—	—	—	—	—	—	141	24	8	173	4,5	2,8	—	3,9	32
14	5	5	24	—	9	2	11	139	29	13	181	4,17	2,4	1,57	3,48	33
—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	2	5	1,6	—	—	1,6	34
3	2	3	5	—	—	—	—	8	4	4	16	2,2	2,5	—	2,3	35
4	3	2	8	—	3	1	4	15	9	4	28	3,2	2,0	1,3	2,8	36
4	—	—	4	—	—	—	—	36	4	1	41	4,2	2,0	—	3,7	37
7	—	—	7	—	6	1	7	78	11	2	91	5,9	3,5	2,3	5,05	38
116	25	17	158	—	22	13	35	888	197	102	1187	4,3	2,4	2,2	3,8	39
—	—	—	—	—	—	—	—	6	2	3	11	1,3	—	—	1,3	40
24	3	3	5	—	—	—	—	34	18	18	70	2,4	2,5	—	2,5	41
24	4	5	33	—	6	6	12	134	48	30	212	3,4	1,6	2,0	2,9	42
68	16	7	91	—	4	4	8	244	40	25	309	4,2	2,3	2,6	3,8	43
—	—	—	—	—	12	3	15	470	89	26	585	5,7	3,03	2,1	4,8	44
35	—	—	35	—	—	—	—	145	—	—	145	3,7	1,9	—	3,08	45
6	—	—	6	—	—	—	—	36	—	—	36	3,0	1,5	—	2,5	46
24	—	—	24	—	—	—	—	84	—	—	84	4,0	2,0	—	3,1	47
5	—	—	5	—	—	—	—	25	—	—	25	5,0	2,5	—	4,1	48
4	—	—	4	—	—	—	—	76	—	—	76	4,0	2,0	—	3,8	49
—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	4	2,0	—	—	2,0	50
—	—	—	—	—	—	—	—	15	—	—	15	3,0	—	—	3,0	51
—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	—	20	4,0	2,0	—	3,3	52
—	—	—	—	—	—	—	—	37	—	—	37	5,2	—	—	5,2	53
39	—	—	39	—	—	—	—	221	—	—	221	3,7	1,9	—	3,2	54
6	—	—	6	—	—	—	—	4	—	—	4	2,0	—	—	2,0	55
28	—	—	28	—	—	—	—	51	—	—	51	3,0	1,5	—	2,6	56
5	—	—	5	—	—	—	—	104	—	—	104	4,0	2,0	—	3,4	57
—	—	—	—	—	—	—	—	62	—	—	62	5,1	2,5	—	4,7	58

) Elanikud asuvad 4-toalises korteris.

L I S A

APPENDICE

E. V.
R. E.

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO
Bureau Central de Statistique
ÜLDINE OSAKOND
SECTION GÉNÉRALE
TÖÖSTATISTIKA
Statistique du travail

ÜLDTEATED
RENSEIGNEMENTS GÉNÉRAUX

III. MUUD ANDMED MAJAPIDAMISE KOHTA.
III. RENSEIGNEMENTS DIVERS.

- 1) Kas leibkonnal on aiamaad kasutada? — *Le ménage exploite-t-il un jardin?*
- a) kui on, siis kas tasuta või eritasu eest ja selle suurus aualas — *gratuit ou loué, montant du paiement par année*
- b) aastane saak ja selle rahaline väärtus — *quantité et valeur de la récolte par année*

	Arv Quantité	Rahaline väärtus Valeur en mk.
kartulid— <i>potatoes de terre</i>		
muu juurvili ja roheline <i>autres légumes, aussi verts</i>		
muu saak— <i>autre récolte</i>		

- 2) Kas on koduloomi (põrsaid, kanu jne.), missuguseid ja kui palju? *Animaux domestiques, espèce et nombre?*
- 3) Kas on aasta jooksul kingitusena saanud natuuras, näit. toidulaideid, riideid, puid jne. (nimetada iga kingitus eraldi selle rahalise väärtusega)—*Présents en nature durant l'année: aliments, vêtements, bois etc. (détailier les présents selon la valeur)*
- 4) Kas on leibkond muul toel, ilma erilise tasuta, toidulaideid saanud, näit. marju ja seeni ise korjates (mida ja missuguse väärtuses?) — *Aliments gratuits, recouvrement de baies, champignons etc. (en quelle valeur)*
- 5) Kas pesu pestakse kodus ilma välise abita? — *La lessive se fait-elle à domicile ou ailleurs?*
- 6) Kas leibkonnaliikmed tarviliikka õmblustööd ise teevad? (Näit. lasteritide õmmeldakse kodus, kuid täiskasvanutele mitte, parandatakse ise jne.) — *Confection et réparation d'habits (à domicile ou ailleurs?)*

perekonnapea ees- ja perekonnanimi
(prénom et nom de famille du chef de ménage)

elukoht linn, maja nr.
domicile rue, maison nr.

krt. nr. leibkonna kohta oktoobris 1925 a.
log. nr. pour le ménage en octobre 1925.

Lhk.—Pages 2—3.

I. LEIBKONNA KOOSSEIS — COMPOSITION DU MÉNAGE.

Allpool kantakse sisse kõik need isikud, kes aruandekuul täielikult ehk osaliselt leibkonna kulude osalised on. Sisse kantakse ka lapsed, kes kodus ei ela, vaid kodus täielikult ehk osalist ülespidamist saavad. Peale alalist leibkonnaliikmete tulevad sisse kanda ka allüürnikud, tasuta juhuslikult toidud olevad isikud (küüalised) jne. Eriti piinliku hoolega tuleb leibkonnaliikmete peale tehtud kulud ära tähendada ja täpselt näidata aeg ja kulude liik.

Ci-dessous à annoter toutes les personnes qui, au mois compté, ont pris part aux dépenses du ménage, soit entièrement, soit partiellement. Y comprendre aussi des enfants quoique n'habitent pas à la maison, toutefois y obtenant l'entretien plein ou partiel. A indiquer également des souslocataires, des hôtes etc. Il est désirable particulièrement à savoir les dépenses détaillées sur un membre de famille, ainsi que la durée pour laquelle ces dépenses ont été faites.

Isiku perekonna- ja eesnimi ja suhe leibkonnaga: leibkonnapea, mees ehk naine, poeg, tütar jne., teenija, tasuta oest toidud olijad, küüalised jne. <i>Prénom et nom de famille de la personne et ses rapports au ménage: chef du ménage, époux, épouse, fils, fille etc. domestique, pensionnaire, hôte etc.</i>	Vanus <i>Age</i>	Tööala ja töökoht, kui töö käib (ettevõtte ehk asutuse nimetus) <i>Occupation et lieu de travail (nom de l'entreprise ou de l'établissement)</i>	Palganorm (selle suurus ja aeg mille eest palganorm määratud) <i>Salaires (montant et temps salarié)</i>	Leibkonna ülespidamisel oleva aeg (mitu päeva või aruandekuul jooksul leibkonna ülespidamisel) <i>Dirée pendant laquelle la personne a été entretenue par le ménage (nombre de jours)</i>	Mis on saanud leibkonna arvel (kas isik on leibkonna täielikult ehk osaliselt ülespidamisel, näit. täielikult, täielikult peale korteri, ainult korter, leibkonna ülespidamiseks) — <i>Entretien de l'entretien (entretenu entièrement ou partiellement p. ex. entretenu entier, entretenu entier sans logis, seulement logis, seulement déjeuner etc.</i>	Muud andmed, mis tarvilitseks osutuvad leibkonna koosseisu ja kulude hindamisel. (Näit. tööpuudus, haigus ja muud juhtumused) <i>Autres renseignements désirables pour l'évaluation et des dépenses du ménage (p. ex. chômage, maladies, autres accidents etc.)</i>

Kas ja missugused olid muudatused leibkonna koosseisus 1 oktoobrist 1924 kuni 1 oktoobrini 1925 a. — *Le ménage a-t-il subi des changements et de quelle qualité durant la période du 1 octobre 1924—1 octobre 1925*

II. ANDMED KORTERI KOHTA — RENSEIGNEMENTS SUR LOGEMENT.

1. Mitmendal majakorral korter asub?—*Lequel étage est habité par le ménage*
2. Korteris suurus, —mitu tuba?—*Étendue du logement—nombre de pièces* nendest köetavaid (sooje)—*dont chauffables* tuba—*pièces*
3. Kas on eraldi köök, ehk on keedukoht toas?—*Y a-t-il une pièce pour cuisiner spéciale ou fait-on la cuisine à la chambre*
4. Kas korteris on a) keskküte?—*Y a-t-il chauffage central*
b) elektrivalgustus?—*éclairage électrique*
c) veekraan, ehk on vesi väljaspool toodav?—*distribution d'eau installée dans le logement*
5. Kas perekond elab a) omas korteris—*Le ménage habite-t-il un logement propre?*
b) üürikorteris?—*loué?*
c) tasuta aetud korteris—*gratuit?*
6. Korteritüüri suurus lihes veemaksuga—*Loyer en comprenant le paiement pour l'eau* mk.-mk. kuus-par mois.
7. Kul peab allüürnikka, —palju saab nendelt tüüri?—*Loyer des souslocataires* mk.—mk. kuus—par mois.
8. Kui suur on leibkonna kasutada oleva korteri suurus?—*Étendue du logement habité par le ménage lui-même?*
- | köök
<i>cuisine</i> | pikkus
<i>longuer</i> | laius
<i>largeur</i> | kõrgus
<i>hauteur</i> |
|--|--------------------------|-------------------------|--------------------------|
| tuba (ka köök)
<i>chambre (aussi cuisine)</i> | | | |
| tuba
<i>chambre</i> | | | |
| tuba
<i>chambre</i> | | | |

Vorm 2. Formulaire 2.

105

E. V.
R. E.

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO
Bureau Central de Statistique
ÜLDINE OSAKOND
SECTION GÉNÉRALE
TÖÖSTATISTIKA
Statistique du travail

I. TULUD. — RECETTES.

Perekonnapea korralik palk ehk teenistus. — *Revenu ordinaire du chef de ménage* Mk.
 juhuslik teenistus. — *Revenu extraordinaire du chef* "
 Naise sissetulek. — *Gain de l'épouse* "
 Laste sissetulek. — *Gains des enfants* "
 Tasu allüürnikudelt (ka juhuslikult tasu eest kor-
 terit ehk toitu saanud isikutelt). — *Loyer des souslocataires (aussi le paiement des personnes ayant été logés et alimentés passagèrement* "
 Protsendid, osakasud ja muud sarnased tulud. — *Intérêts, rentes et autres recettes de cette espèce* "
 Võlgu võetud (rahas ja naturas, viimane raha peale ümberarvatult). — *Emprunts (en argent comptant et en nature en convertissant ce dernier en argent)* "
 Laenu tagasi saadud. — *Dettes remboursées* "
 Müüdid majapidamisriistu ja muud maja- ehk riiete-
 kraami. — *Vente d'articles de ménage, d'habits et d'autres* "
 Hoiusummad välja võetud. — *Retrait de la banque* "
 Panditud asjade eest saadud. — *Mise en gage d'objets* "
 Muud sissetulekud. — *Autres recettes* "

II. KULUD. — DÉPENSES.

1) Toitluskulud (jääb märkimata). — *Alimentation (pas annoter)*.
 2) Riietuskulud. — *Habillement*.
 Riiete muretsemine ja nende paran-
 damine. — *Habits et réparation*.
 mehe — *de l'époux* Mk.
 naise — *de l'épouse* "
 laste — *des enfants* "
 teiste perekonnaliikmete — *d'autres membres de famille* "
 Pesu ja selle parandamine (siia juure arvata sukad, kraed, kaolaside-
 med jne.). — *Linge et raccommodage (y compter bas, collier, cravates etc.)*.
 mehe — *de l'époux* Mk.
 naise — *de l'épouse* "
 laste — *des enfants* "
 teiste perekonnaliikmete — *d'autres membres de famille* "
 Saapad ja nende parandamine. — *Chaus-
sures et réparation*.
 mehe — *de l'époux* Mk.
 naise — *de l'épouse* "
 laste — *des enfants* "
 teiste perekonnaliikmete — *d'autres membres de famille* "
 Muu riieetus (vihmavari jne.). — *Autres vêtements (parapluie etc.)*
 3) Korter, kütte ja valgustus. — *Logement, chauffage, éclairage*.
 Korterilüür — *Loyer* Mk.
 Puud — *Bois* "
 Elekter — *Électricité* "
 Kütinlad — *Bougies* "
 Petrooleum — *Pétrole* "
 Tuletikud — *Allumettes* "
 4) Sisseseadekulud. — *Mobilier*.
 Mööbel — *Meubles* Mk.
 Magadiseriided — *Litère* "
 Majapidamisriistad — *Articles de ménage* "
 Kirjutusmaterjal — *Matériel à écrire* "
 5) Pesu- ja puhastuskulud. — *Lessive et nettoyage*.
 Pesija palk, tasu pesumajadesse — *Frais de blan-
chissage* Mk.
 Maks pesukõõgi, rulli tarvitamise eest — *Frais de
buanterie, de calandrie* "

perekonnapea ees- ja perekonnanimi
(prénom et nom de famille du chef de ménage)

elukoht tän., maja nr.
domicile *rue, maison nr.*
 krt. nr. leibkonna tulud ja kulud 1 okt. 1924 kuni 1 okt. 1925.
 log. nr. *Recettes et dép. d'un ménage du 1 oct. 1924 au 1 oct. 1925.*

Seep, sooda ja pesupulber — *Savon, soude et poudre de lavage*
 Saun ja habemeajamine — *Bains et frais de coif-
feur*
 Muud puhastuskulud — *Autres frais de nettoyage*
 6) Ravitsemine ja tervishoiukulud — *Soins médicaux et hygiéniques*.
 Arstiabi, rohud — *Traitement médical, médicaments* Mk.
 Muud tervishoiuliseid kulud — *Autres frais hygié-
niques*
 7) Reisi- ja liikumiskulud — *Voyages et transports*.
 Reisikulud: — *Voyages*:
 a) tööst tingitud — *d'office* Mk.
 b) muud — *autres* "
 Post, telegraaf, telefon — *Poste, télégraphe, téléphone*
 8) Hariduskulud. — *Instruction*.
 Ajalehtede ostmine ja tellimine — *Achat et com-
mande de journaux*
 Raamatute ostmine — *Achat de livres*
 Laste koolimaksud ja koolitarbed — *Rétribution
scolaire et objets d'enseignement pour enfants*
 Muud kulud hariduslikeks otstarbeks (missugused
 nimelt) — *Autres dépenses dans le but de
l'instruction (dénommer)*

9) Lõbustuskulud. — *Divertissements*.
 Teater, kontserdid — *Théâtre, concerts* Mk.
 Tantsu- ja näokatepidud — *Soirées dansantes,
bals masqués*
 Kino, udupildid — *Cinéma, projections lumineuses*
 Muud lõbustuskulud — *Autres distractions*
 Tubak, sigarid ja paberossid — *Tabac, cigares et
cigarettes*
 Muud lõbustuskulud — *Autres dépenses de diver-
tisement*
 10) Otsekoheesed maksud. — *Impôts di-
rects*.
 Maksud riigile — *Impôts à l'État* Mk.
 omavalitsustele — *aux administrations*
 kirikule — *à l'église*
 Tulekinnitus — *Assurance contre l'incendie*
 Elukinnitus — *Assurance sur la vie*
 Õnnetuskinnitused — *Assurance contre les accidents*
 Muud kinnitused — *Autres assurances*
 Liikmemaksud — *Cotisations*

11) Muud kulud. — *Autres dépenses*.
 Teenijad — *Domestiques* Mk.
 Abilised — *Aides*
 Teenistuses tarvisminevate tööriistade ja nende pa-
 randamise kulud — *Outils et nécessaires et
leur réparation*.
 Annetused üldtähtsusega otstarbeks, toetused —
*Subventions, dons en vue d'entreprises socia-
les et de bienfaisance*
 Kingitused — *Cadeaux*
 Võlaprotsentide tasumine — *Acquittement d'intérêts*
 Võlakustutused — *Remboursement d'emprunts*
 Laenuks antud — *Prêts*
 Hoiale antud (pankadesse ja mujale) — *Mise de
fonds en banque*
 Muud kulud (missugused nimelt) — *Autres dépen-
ses (dénommer)*

Raha:

Sularaha ülejääk septembrist 1 okt. peale mk. pn.

Sularaha ülejääk oktoobrist 1 nov. peale mk. pn.

Toidutagavarad:

Toiduainete tagavarad septembrist oktoobri peale (nimetada ained üksikult) mõõt, kaal ehk arv.

Toiduainete ülejääk okt. novembri peale

Argent:

Excédent en argent comp. d. sept. au 1 oct. mk. pn.

" " " d'oct. au 1 nov. " "

Provisions:

Réserves des provisions de septembre à octobre (dénommer les articles différents) mesure, poids ou nombre

Réserves des provisions d'oct. à nov.

JUHATUSKIRI VIHIKU TÄITMISE KOHTA.

1. Kulude osas tulevad iga päev märkida mitte üksnes toitluskulud, vaid kõik kuu jooksul tekkida võivad kulud, näiteks: riiete, jalanõude, laste õpperaamatute, õppemaksu, tünnavraudtee, korteriüüri, pesu- ja puhastuskulud jne.

2. Peab märkima kõigi lühikonna arvel (ka eritasu eest) ülespidamist saajate kulud.

3. Kulud tulevad eraldi näidata iga ostetud asja ehk kulu-liigi kohta, näiteks: korteriüür oktoobrikuu I poole eest, ajalehe tellimise kulu 1 nädala eest, ametühisuse liikmemaks 1925 a. II poole eest, kiriku liikmemaks 1925 a. eest, lapse eest koollõppemaks 1925 a. II poole eest jne.

4. Ajaliste kulude katmisel tuleb näidata aeg, mille eest raha on makstud, näiteks: korteriüür oktoobrikuu I poole eest, ajalehe tellimise kulu 1 nädala eest, ametühisuse liikmemaks 1925 a. II poole eest, kiriku liikmemaks 1925 a. eest, lapse eest koollõppemaks 1925 a. II poole eest jne.

5. Enne 1 oktoobrit muretsatud tagavaradest tarvitatavad ained tulevad vihikus igakord selle järele kuluks näidata, kui neid tegelikult tarvitatakse, sisse kirjutades tagavarast tarvitamiseks võetud ainete hulk, kuid märkimata jättes selle väärtust rahas, Kulusumma lahtris tuleb selle asemel märkus teha „tagavarast“.

6. Täpselt ja üksikasjaliselt tulevad märkida kuluks näidatud ainete nimetused, hoidudes nende üldistest nimetustest, näiteks: märkida kas värske, soolatud ehk suitsutatud sea-, lamba-, ehk loomaliha, mitte aga üldise nimetusega „sealiha“, ehk koguni „liha“, heeringas värske, soolatud ehk suitsutatud kala, mitte aga lihtsalt „kala“, odr-, tatra-, manna- ehk riisitangud, mitte aga „tangud“ jne.

7. Ostetud ainete hulk tuleb sissekirjutamisel märkida järgmiselt: n a e l t e s — leivad, jahud, tangud, igasugune teravili, kõik juurvili (välja arvatud kartulid), liha, kala, piimasaadused, (välja arvatud röösk- ja pupupiim) suhkur, tee, kohv, sigurid jne.; t o o p i d e s — kartulid, õunad, pilm, marjad; t ü k k i d e s — munad; p a k k i d e s — tikud.

Peale 1 oktoobrit 1925 a. ostetud tagavarad ja poest võlgud võetud ained märgitakse kuludeks harilikus korras.

INSTRUCTIONS POUR L'ANNOTEMENT à FAIRE DANS LE CAHIER.

1. Dans la division des dépenses il faut indiquer non seulement les dépenses d'alimentation, mais également toutes autres sortes de dépenses, faites au cours du mois, comme p. ex.: dépenses pour vêtements, chaussures, livres d'enseignement des enfants, rétribution scolaire, tramway, loyer, lessive et nettoyage etc.

2. Indiquer les dépenses pour toutes les personnes entretenues par le ménage (y compris les pensionnaires).

3. Distinguer les dépenses selon les articles achetés ou les groupes de dépenses p. ex.: annoter séparément le prix d'achat de: saucisses, viande, harengs ou esbrots salés, beurre naturel ou beurre végétal (margarine), gruau d'orge, sarrasin, riz. Pas indiquer ensemble deux articles, comme: pain et lait.

4. En ce qui concerne les dépenses temporelles, il faut marquer le temps pour lequel le paiement a été fait, p. ex.: loyer pour la I moitié du mois d'octobre, journal commandé pour 1 mois, cotisation à la société professionnelle pour la II moitié de 1925, cotisation à l'église pour 1925, rétribution scolaire pour l'enfant, pour la II moitié 1925.

5. Les articles consommés provenant des provisions procurées avant le 1 octobre doivent être annotés à titre de dépenses toutes fois, qu'ils sont réellement consommés, en indiquant aussi la quantité mais pas le prix de ces articles. En ce cas on signe dans la rubrique des dépenses „réserves“.

6. Tous les articles annotés dans la division des dépenses, il faut les dénommer précisément et chacun d'eux en particulier en n'usant point de dénominations générales p. ex.: porc, mouton ou bœuf frais, salé ou fumé, pas en commun sous le nom de „porc“ ou même de „viande“ harengs frais, poissons salés ou fumés, pas simplement „poisson“, gruau d'orge, sarrasin, manne ou riz, pas „gruaux“ etc.

7. La quantité d'achats — annoncer de la manière suivante: en livres — pain, farine, gruau, toute espèce de blé, toutes légumes (excl. pommes de terre), viande, poisson, produits laitiers (excl. lait frais et caillé), sucre, thé, café, chicorée etc., en s t o f s — pommes de terre, pommes, lait, bates, en p i e c e s — œufs; en boîtes — allumettes.

Articles achetés à crédit et provisions procurées après le 1 octobre 1925 ont à figurer dans la division des dépenses ordinaires.

Vorm 4. Formulaire 4.

E. V.—R. E.

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO
Bureau Central de Statistique
ÜLDINE OSAKOND
SECTION GÉNÉRALE
TÖÖSTATISTIKA
Statistique du travail

Nimekiri juhulliku äripäeva peale kokku seada.
Établir la liste pour un jour choisi fortuitement.

(perekonnapea ees- ja perekonnanimi — *prénom et nom de famille du chef de ménage*)

Etukoht—*Domicile* tän. maja Nr.—*rue, maison nr.* kr. Nr.—*log. nr.*

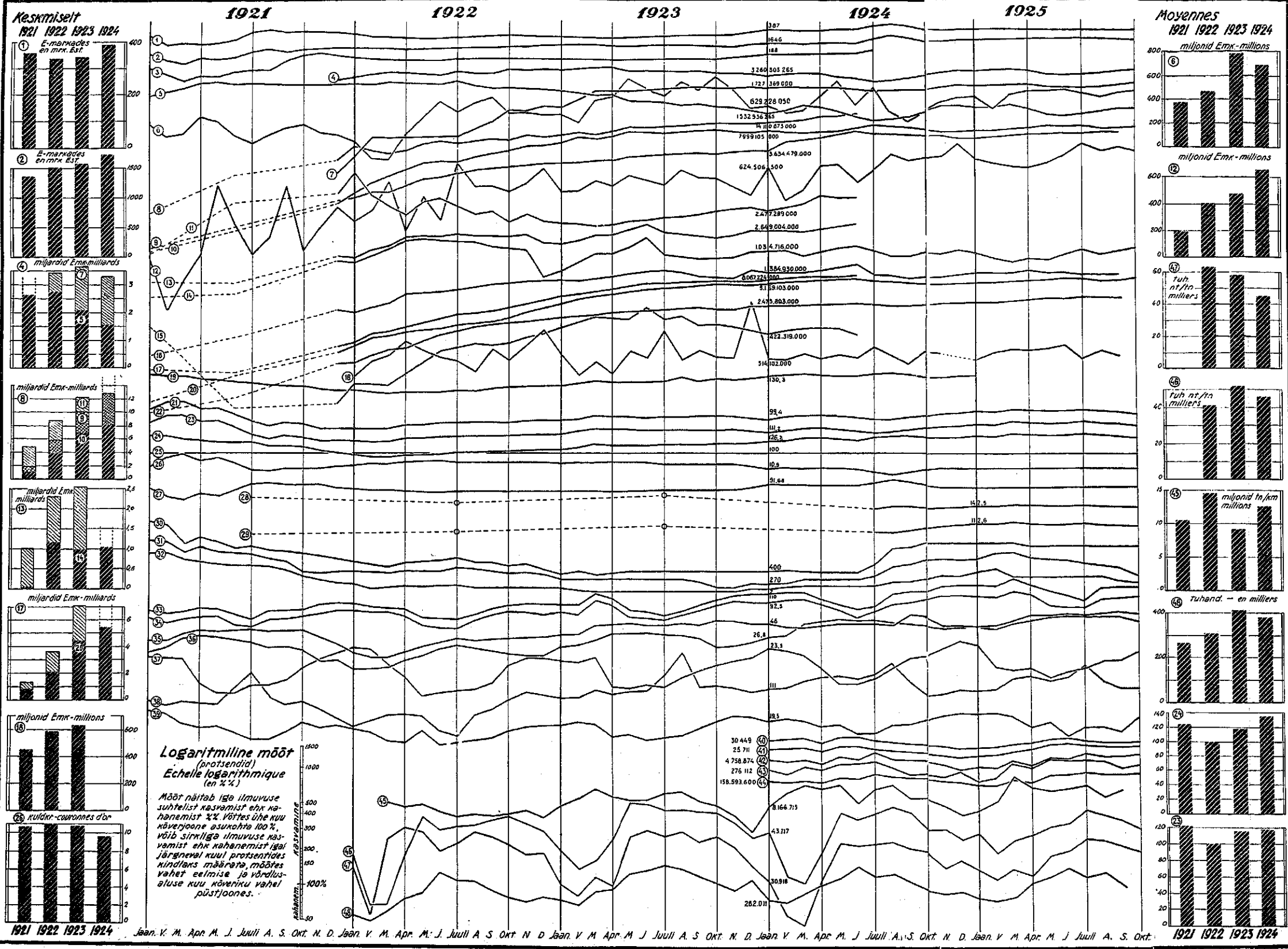
LEIBKONNA TOITUDE NIMEKIRI « » OKTOOBRI 1925 a.

LISTE DES METS CONSOMMÉS DANS LE MÉNAGE AU « » OCTOBRE 1925.

Üles tähendada üksikasjaliselt kõikide toitude nimetused, mis leibkond sel päeval toitmiseks tarvitas. Täpselt kirjeldada toitude omadused, näiteks: kohv piimaga või ilma piimata, värsked või hapud kapsa supp ja missuguse lihaga, kartu lid praaditud või praadimata heeringaga, võileib või ehk margariiniga (tainevõiga) j.n.e. Kui terve leibkond mitte koos ühesu gust toitu ei tarvita, siis märkida iga rühma toidud eraldi.

A indiquer tous les mets consommés par un jour choisi fortuitement dans le ménage. A détailler les mets selon la qualité, comme p. ex.: café au lait ou non, soupe au chou — frais ou chouroute et à quelle viande, pommes de terre avec hareng cuit ou non, tartine au beurre ou à la margarine (au beurre végétal) etc. En cas que la même nourriture n'est pas consommée par tout les membres de ménage, à indiquer les mets séparément pour chaque groupe.

MIS TOIDUKS TARVITATUD <i>M E T S</i>	Mis kella ajal toitu võetud? <i>Heure de repas?</i>	Kui palju toidu eest väljaspool makstud? <i>Dépenses pour les repas pris hors du domicile?</i>	Kas toitu võetud kodus või väljaspool? <i>Repas pris à domicile ou ailleurs?</i>
I rühm— I groupe			
1. Hommikueine— <i>I déjeuner</i>			
2. Keskpäevaeine— <i>II "</i>			
3. Lõuna— <i>Dîner</i>			
4. Öhtusöök— <i>Souper</i>			
5. Vahepalad— <i>Repas supplément.</i>			
II rühm— II groupe			
1. Hommikueine— <i>I déjeuner</i>			
2. Keskpäevaeine— <i>II "</i>			
3. Lõuna— <i>Dîner</i>			
4. Öhtusöök— <i>Souper</i>			
5. Vahepalad— <i>Repas supplément.</i>			
III rühm—III groupe			
1. Hommikueine— <i>I déjeuner</i>			
2. Keskpäevaeine— <i>II "</i>			
3. Lõuna— <i>Dîner</i>			
4. Öhtusöök— <i>Souper</i>			
5. Vahepalad— <i>Repas supplément.</i>			

RAHVUSRAAMATUKOGU
 AR
 ESTI

1921 1922 1923 1924 1921 1922 1923 1924 1921 1922 1923 1924 1921 1922 1923 1924 1921 1922 1923 1924

MEIE DIAGRAMMIST.

Järgneva diagrammi keskosas on ilmuvuse kujutatud kõverjoontega, täiesti kokkukõlastatud logaritmilise mõõdu järele, kõrvutatult mõõdalainud aastate kõigi kuude eest. Kuna kõverjooned ka ülhel pinnal asuvad, on nende vaatlemine äärmiselt hõlbustatud ja peaka, lühikeste harjumise järele logaritmilise mõõduga, ilmuvuse vahekorjade ja võrdleva kasvamise ja kahanismise vaatlemiseks kõigeparemat abinõu pakkuma.

Logaritmilise mõõdu erinevuse harilikust selsab selles, et mõõdu juures aluseks arvilisel skaalal võetakse mitte absoluutarvud, vaid nende arvude logaritmid. Logaritmid ise loomust on tingitud asjaolu, et mõõt üllespoole kordkorralt väheneb, allapoole minnes aga suureneb. Vahe 0,1—1 on sama suur kui 1—10, 10—100, 100—1000 jne. Kuna see vähenemine või suuremine kindla perioodisega sünnib, jääb kõverjoontega kujutatud ilmuvuse vahekorrad alati ühtlaseks, olgu tegemist üksikõik kui suurte ehk väikeste arvudega. Kuna harilikku mõõdu järele joonistatud kõverjoontel mingi ilmuvuse kujutamisel tõus 40—50 palju vähemaks osutus, kui tõus 400—500, mõlemad tõusud aga 25% võrdsed on, näitab logaritmiline mõõt neid tõusuid täiesti roobasjoontena, mis tõeoludele enam vastab.

Logaritmilisel mõõdul puudub alus, baasjoon (0). Meie diagrammil arenev iga kõverjoon oma ette ja võrdlemiseks peab kahest võrreldavast punktist ühte 100% arvama.

Kõverjoonte vaatlemine võimaldab ilmuvuse käiku jälgida eeskätt üldise vähenemise ehk suurenemise sihi suhtes, vaadeldes kaht ehk rohkem kõverjooni üksikute kuude järele eel ajal, kui see ehk see kõverjoon tõuseb, langeb see ja see jne., mille juures üksikuld vajata vaid arvustid tabelitest võib leida. Kuid lisatud ühine mõõt võimaldab määrata kindlaks ka liikumise otsekohese amplituudi. Seda jaadi kasutamise kohta toome näite. Võtame kõverjoone 12, mis kujutab väljavedu üksikutel kuudel. Võrreldes 1921 a. veebruarit väljavedu jaanuariga, mõõdamme sikkilga veebruariku joont mõõda vahe jaanuari ja veebruarit vahel. Vahe suurust mõõdu (allapoole 100%) määratas (jaanuar—100%), näeme, et veebruaril väljavedu oli ainult 86% jaanuari omast. Samuti on vahet mai- ja jaanuarikuu vahel mõõtes, saame (jaanuar—100%) mai—460%. Muidugi võib iga kuud iga kuuga võrrelda, ühte neist 100% arvates.

Kuna 1924 a. jaanuarikuu kohta ka absoluutarvud ligi on kirjutatud, võib nende järele, % kindlaks teinud, täpsemate andmete puudumisel ka absoluutarvu ära määrata, muidugi ligikaudu. Ümra sikkilga võib tõnuu ehk alanemist ligikaudselt määrata — tõus 2,3 jne. korda.

Kõverjoonte tähendus — Numéro de la curve (numérotée dans l'ordre descendant).

Kõverjoonte juures algeuses ringides asetatud numbrid juhatavad kätte vastava kõverjoone tähenduse allpool toodud loetluses. Kõverjooned on järjekorras ülalt alla nummerdatud. Mästatud postidena paremal ja pahemal pool kõverjooni mahutatud diagrammid kujutavad üksikute ilmuvuste keskmiisi aasta jooksul (aasta üldary jagatud 12 peale). Need on kujutatud lihtsa mõõdu järele, mis skaaladena kõrval märgitud. Nende numbrid on samad, mis kõverjoontel.

Rahakursid Tallinna börsil.

1 Dollar	Dollar.
2 Inglise nael	Livre sterling.
3 Kuldrubla	Rouble d'or.

Raha liikumas.

4 Üldise	Total.
5 Riigikassa tähed	Billets du Trésor.
7 Eesti panga tähed	Billets de la Banque d'Estonie.

Pankade ärisels.

8 Kokku	Total.
10 Eesti pank	Banque d'Estonie.
9 Erapangad	Banques privées.
11 Pangakontorid	Autres banques.

Hoitusummad pankades.

13 Kokku	Total.
14 Eesti pangas	Banque d'Estonie.
16 Erapankades	Banques privées.

Laenuid pankadest.

17 Kokku	Total.
20 Eesti pank	Banque d'Estonie.
22 Erapangad	Banques privées.
15 Pangakontorid	Autres banques.
18 Riigi sisestulekud	Recettes de l'Etat.

Väliskaubandus.

6 Sissevedu mk	Importation en mk.
12 Väljavedu mk	Exportation en mk.
19 Turuhindade üldindeks 1922 = 100	Indice général des prix de détail.
Elumaksumus (elukuludeks), Toituskulude indeks:	Coût de la vie, N.-indice de l'alimentation:
21 Ia kuldkrooni järele 1914 = 100	Ia d'après la valeur d'or 1914 = 100.
23 Ic " " " " " " " " " " " "	Ic " " " " " " " " " " " "
24 II emk järele 1922 = 100	II d'après emk 1922 = 100.
25 Ind. II 1922 a. tasapind	Niveau de 1922. (ind. II).
Elumaksumuse üldindeks 1922 = 100.	N.-indice du coût de la vie 1922 = 100.
28 Emk alusel	D'après la valeur de l'emk
29 Kuldkrooni alusel	" " " " de la couronne d'or.
26 1000 emk väärtus kuldkroonides	Valeur de 1000 emk en couronnes d'or.
27 Eesti kuldkrooni väärtus emk.	Valeur de la couronne d'or en emk.

Turuhinnad.

30 Nisujahu	Farine de froment.
31 Rukkiyahju	Farine de seigle.
32 Rukkielüb	Pain de seigle.
38 Kartul	Pommes de terre.
36 Sealha	Viande de porc.
36 Loomaliha	Viande de boeuf.
39 Rõõskkoorevõl	Beurre frais.
34 Kõõskõõvõl	Beurre de cuisine.
39 Piim	Lait.
37 Munad	Oeufs de poule.

Tööstus (ettev. üle 20 tööl.).

40 Töötajate üldary	Nombre d'ouvriers, d'employés et de servies.
41 Töölise arv	Nombre d'ouvriers.
42 Töölise töötundide arv	Nombre d'heures du travail des ouvriers.
43 Töölise ületöötundide arv	Nombre d'heures du travail supplémentaire.
44 Üldine tasusumma	Total des salaires.

Laevandus.

47 Tallinna sad. laadit. sissetul. laevade net.-tn.	Ton. net des navires entrés en cargo au port de Tallinn.
48 Tallinna sadam. väljal. laevade net.-tn.	Ton. net des navires sortis du port de Tallinn.

Riigraudteed.

45 Laiaroop. raudteedel veetud kaup, tn.-km.	Trafic des marchandises (km.-tn).
48 Laiaroopalistel raudteede reisijate arv	Nombre de voyageurs.

Cours du change à Tallinn.

Circulation fiduciaire.
Dépôts.
Prêts.
Commerce extérieur.

Circulation fiduciaire.

Total.
Billets de la Banque d'Estonie.
Situation des banques.

Dépôts.

Total.
Banque d'Estonie.
Banques privées.
Autres banques.

Prêts.

Total.
Banque d'Estonie.
Banques privées.
Autres banques.
Recettes de l'Etat.

Commerce extérieur.

Importation en mk.
Exportation en mk.
Indice général des prix de détail.
Coût de la vie, N.-indice de l'alimentation:
Ia d'après la valeur d'or 1914 = 100.
Ic " " " " " " " " " " " "
II d'après emk 1922 = 100.
Niveau de 1922. (ind. II).
N.-indice du coût de la vie 1922 = 100.
D'après la valeur de l'emk
" " " " de la couronne d'or.
Valeur de 1000 emk en couronnes d'or.
Valeur de la couronne d'or en emk.

Prix de détail.

Farine de froment.
Farine de seigle.
Pain de seigle.
Pommes de terre.
Viande de porc.
Viande de boeuf.
Beurre frais.
Beurre de cuisine.
Lait.
Oeufs de poule.
Industrie (entrepr. ayant plus de 20 ouvriers).
Nombre d'ouvriers, d'employés et de servies.
Nombre d'ouvriers.
Nombre d'heures du travail des ouvriers.
Nombre d'heures du travail supplémentaire.
Total des salaires.

Navigation.

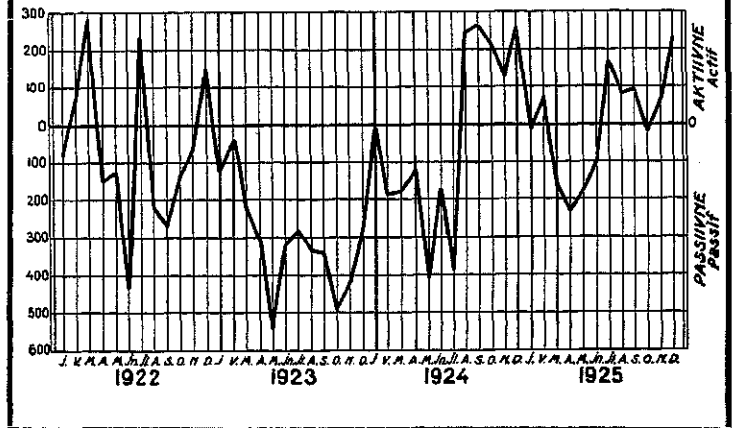
Ton. net des navires entrés en cargo au port de Tallinn.
Ton. net des navires sortis du port de Tallinn.
Chemin de fer de l'Etat.
Trafic des marchandises (km.-tn).
Nombre de voyageurs.

VÄLISKAUBANDUSE ÜLDLÄBIKÄIK (1000 mk).

TOTAL DES TRANSACTIONS DU COMMERCE EXTÉRIEUR (1000 mk).

Keskmiselt kuus —		1924 a.	
Moyenne par mois.		Oktoober—Octobre	1326547
1921	564304	November—Novembre	1478351
1922	868750	Detsember—Décembre	1751688
1923	1253686	1925 a.	
1924	1339167	Jaanuar—Janvier	1513128
1925	1609987	Veebruar—Février	1282237
1924 a.		Märts—Mars	1424713
Jaanuar—Janvier	1262565	Aprill—Avril	1436184
Veebruar—Février	854429	Mai—Mai	1551703
Märts—Mars	975517	Juuni—Juin	1684198
Aprill—Avril	1411818	Juuli—Juillet	1796486
Mai—Mai	1723412	August—Août	1682929
Juuni—Juin	1126732	September—Septembre	1742820
Juuli—Juillet	1595686	Oktoober—Octobre	1703874
August—Août	1390365	November—Novembre	1757839
September—Septembre	1181730	Detsember—Décembre	1793182
		1926 a.	
		Jaanuar—Janvier	1985075

VÄLISKAUBANDUSE BILANSS (miljonites markades). BALANCE DU COMMERCE EXTÉRIEUR (en millions de mks).

Kesk. kuus—Moy. par mois		1925												1926	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Januar	1926
		1921	1922	1923	1924	1925	1925	1925	1925	1925	1925	1925	1925	1925	1926
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Januar	
		1921	1922	1923	1924	1925	1925	1925	1925	1925	1925	1925	1925	1925	1926
		1921	1922	1923	1924	1925	1925	1925	1925	1925	1925	1925	1925	1925	1926
RAHANDUS (kuu-üks miljon.)—FINANCES (au 1 du mois mil.)															
Lühikemas paberivälja arv — Circulation fiduciaire															
Sellest: Rühkimas täht — Dont billets de banque d'Estonie															
" Eesti pangat — Dont billets de la banque d'Estonie															
BÖRSIHINDAD — COURSES DU CHANGE (moyen. par mois):															
dollar (mk) — dollar (mk)															
naelsterling (mk) — livre sterl. (mk)															
PANKADE ARISEIS (m. mk) — BILANS D. BANO. (en millions)															
Sellest: Eesti pank — Dont Banque d'Estonie															
" Erpankade — Banques privées															
" Pangakontorid — Autres banques															
Hoiusannad pankades — Dépôts des banques															
Sellest: Eesti pangas — D.: Banque d'Estonie															
Laenuad pankades — Prêts des banques															
Sellest: Eesti pangast — D.: Banque d'Estonie															
Riigil lisalühetekud — Recettes de l'Etat															
VÄLISKaubANDUS — COMMERCE EXTÉRIEUR															
Üldkäibik(4) v. tegev(4) — Total des transactions(4) v. à des															
Sisseveo (tuh. mk) — Importation (1000 mk)															
Väljaveo (tuh. mk) — Exportation (1000 mk)															
Sisseveo (tuh. kg) — Importation (1000 kg)															
Väljaveo (tuh. kg) — Exportation (1000 kg)															
Väljavärv % sissev. (mk) — % de l'export. à l'imp. (mk)															
Tõhkt. v. väljavõet(4) (tuh. mk) — Art. princ. d'exp. (1000 mk)															
Või — Beurre															
Munad — Oeufs															
Kartulid — Pommes de terre															
Lõhna ja lihakaubad — Viandes															
Tooresannad — Cuires bruts															
Puuvalmistus — Bois et ouvrages en bois															
Väin(4) ja trükipaber — Papier															
Lõhn — Liqueur															
Puuvalmistus lõhn ja niit — Fil de coton															
Puuvalmistus niit — Tissus de coton															
Purjete — Toile à voiles															
Tsemant — Ciment															
Tuleõõrnad — Allumettes															
Tõhkt. v. väljavõet(4) (tuh. kg) — Art. princ. d'exp. (1000 kg):															
Lõhn — Lin															
Tsemant — Ciment															
Või — Beurre															
Munad (tuh. lk.) — Oeufs (1000)															
Kartulid — Pommes de terre															
Tõhkt. v. väljavõet(4) (tuh. mk) — Art. princ. d'imp. (1000 mk):															
Teravil — Blés															
Jahu — Farines															
Hoonegaad — Harengs															
Suukar — Sucre															
Tubak — Tabac															
Puuvil — Coton															
Puuvalmistus — Tissus de coton															
Villaneriie — Tissus de laine															
Raud — Fer															
Kivisüsi ja koks — Houille et coke															
Nafta — Naphte															
Petrooleum — Pétrole															
Väetisannad — Engrais															
Kummi ja kummisaad. — Caoutchouc et prod. en caoutch.															
Tooresannad — Cuires verts															
Tõhkt. sisseveoain(4) (tuh. kg) — Art. princ. d'imp. (1000 kg):															
Teravil — Blés															
Jahu — Farines															
Hoonegaad — Harengs															
Suukar — Sucre															
Puuvil — Coton															
Kivisüsi, koks — Houille et coke															
TRANSIT (tuh. kg)															
TÖÖSTUS — INDUSTRIE															
Tõõkalkseisuri järevalve al ettevõtetel:															
" suur(4)stuse — Nombre de grandes entreprises															
" keskt(4)stuse — " moyennes															
" väik(4)stuse — " petites															
Tööjõu arv suur(4)stuses — N. d'ouvriers, d'empl. et de serv.															
a) üldarv — a) nombre total															
b) viimase kuup(4)valv. — b) au dernier du mois															
Nelj(4)st kuup(4)valv. — N. total d'heures du travail															
a) üldarv — a) nombre total															
b) viimase kuup(4)valv. — b) au dernier du mois															
Üld. v. k(4)valv. — N. total de jours du travail (1000)															
Nelj(4)st kuup(4)valv. — N. total de ouvriers (1000)															
Tõõliste harilik(4) töövõnde (tuh.) — N. total d'heures du travail ordinaire (1000)															
Tõõliste v. töövõnde (tuh.) — N. total d'heures du travail supplémentaire (1000)															
Üld. v. k(4)valv. — N. total de salaires (million)															
Sellest töövõnde (tuh. mil.) — Dont pour les ouv. (million)															
Sellest töövõnde harilik(4) töövõnde (tuh. mil.) — Dont pour les ouv. ordina. (million)															
Sellest töövõnde v. töövõnde (tuh. mil.) — Dont pour les ouv. sup. (million)															
Tõõl(4)stuse tegevus — Activité des bourses du travail.															
Üldine registreeritud töövõnde arv — N. de chôrn. enreg.															
Tõõl(4)stuse arv viimase(4) kuup(4)valv. — Nombre de chô-meurs au dernier du mois															
Tõõl(4)stuse arv viimase(4) kuup(4)valv. — Nombre de chô-meurs au dernier du mois															
Tõõl(4)stuse arv viimase(4) kuup(4)valv. — Nombre de places vacantes au dernier du mois															
Tõõl(4)stuse arv viimase(4) kuup(4)valv. — Occupés pendant le mois															

LISTE DES ÉDITIONS DU BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE.

TYPE A. DÉMOGRAPHIE.

Volume I.	Annuaire de la statistique d'instruction publique	Pages 288+186 1921.	Mk 600.—
"	Dito (Édition abrégée)	" 300 1924.	" 350.—
"	II. Naissances, décès, mariag. et mouvement de la populat. 1921—1923	" 52+54 1925.	" 300.—
"	III. Statistiques de l'hygiène publique	" 132+80 1925.	" 600.—

STATISTIQUE ÉCONOMIQUE

Volume I.	Commerce extérieur en 1923	Pages 20+72 1924.	Mk 200.—
"	II. Ports, marine marchande et navigation	" 102 1925.	" 250.—
"	III. Chemins de fer, poste, télégraphe et téléphone en Estonie	" 64 1925.	" 200.—
"	IV. Commerce extérieur en 1924	" 22+92 1925.	" 300.—
"	V. Industrie en Estonie	" (Sous presse).	"
"	VI. Chemins de fer de l'État en 1924	" 38 1926.	" 200.—
"	VII. Commerce extérieur en 1925	" (Sous presse).	"

STATISTIQUE AGRICOLE

Volume I.	Annuaire de la statistique agricole I	Pages 290 1923.	Mk 500.—
"	Annuaire de la statistique agricole (Édition abrégée)	" (Édition épuisée).	"
"	II. Annuaire de la statistique agricole II (1923)	" 132 1924.	" 225.—
"	III. Recenseur du bétail en Estonie en 1924	" 17+105 1925.	" 150.—

TYPE B. 1. Résultats préliminaires du recensement de 1922.

2.	Les enfants infirmes en Estonie	" 78 1923.	" 200.—
3.	Élections au Parlement en mai 1923	" 164 1923.	" 375.—
4.	Commerce extérieur de l'Estonie I. 1921—1922	" 78 1925.	" 300.—
5.	Commerce extérieur de l'Estonie I. 1921—1922	" 60+33 1925.	" 250.—

5. RÉSULTATS DU RECENSEMENT DE 1922.

Volume I.	Répartition démographique de la populat. et conditions de logement	Pages 88 1925.	Mk 200.—
"	II. — " " (tableaux)	" 8+183 1924.	" 400.—
"	III. — Répartition de la population par occupations	" 38+84 1925.	" 300.—
"	IV. — Arrond. Viru	" 24+52 1924.	" 200.—
"	V. — " Järva	" 52+60 1923.	" 300.—
"	VI. — " Harju et la ville de Tallinn	" 40+56 1924.	" 300.—
"	VII. — " a) Lääne	" 20+56 1924.	" 200.—
"	" b) Saare	" 20+56 1924.	" 200.—
"	VIII. — " Pärnu	" 40+84 1924.	" 350.—
"	IX. — " Viljandi	" 36+84 1924.	" 350.—
"	X. — " Tartu et Valga	" 40+92 1924.	" 300.—

6.	Dépouillement des données du recensement de 1922 et le contenu des tableaux des résultats définitifs	" 44 1923.	" 100.—
7.	Les exploitations agricoles nouvellement fondées en 1919—1923	" 46+60 1924.	" 350.—
8.	Album statistique, parties I (33 dia. et cartogrammes en coul., form. 27×37 cm) Parties II et III.	" Relié	" 600.—

TYPE D. Indicateur officiel des établissements et des adresses I. 1924 XII+204+128 1924. (Édition épuisée).

Indicateur officiel des établissements et des adresses II. 1925 XXXVII+728+149 1925. Mk 600.—

Indicateur officiel des établissements et des adresses III. 1926 (En préparation).

TYPE E. 1920—1924. (Résumé rétrospectif)

TYPE F. RECUEIL MENSUEL

1922 Nr.	1—2	Pages 244	Mk 230	1924 Nr.	22(1)	Pages 60	Mk 100	1925 Nr.	34(1)	Pages 48	Mk 100
"	3—4	" 182	" 200	"	23(2)	" 48	" 100	"	35(2)	" 76	" 150
"	5	" 108	" 125	"	24(3)	" 68	" 120	"	36(3)	" 138	" 200
"	6—8	" 172	" 200	"	25(4)	" 68	" 120	"	37(4)	" 64	" 150
"	9—11	" 96	" 260	"	26(5)	" 64	" 120	"	38(5)	" 48	" 100
1923	12(1)	" 72	" 200	"	27(6)	" 34	" 100	"	39(6)	" 78	" 175
"	13(2)	" 65	" 200	"	28(7)	" 64	" 100	"	40(7)	" 68	" 175
"	14(3)	" 104	" 260	"	29(8)	" 80	" 120	"	41(8)	" 54	" 120
"	15(4)	" 60	" 150	"	30(9)	" 56	" 100	"	42(9)	" 64	" 175
"	16(5)	" 64	" 150	"	31(10)	" 56	" 100	"	43(10)	" 102	" 200
"	17(6)	" 96	" 225	"	32(11)	" 34	" 175	"	44(11)	" 54	" 120
"	18(7)	" 84	" 200	"	33(12)	" 80	" 175	"	45(12)	" 48	" 100
"	19(8)	" 80	" 200					1926	46(1) janvier	46	" 100
"	20(9)	" 76	" 175					"	47(2) févr.	118	" 250
"	21(10)	" 70	" 175					"	48(3) mars	144	"

PRINCIPAUX APPENDICES DU RECUEIL MENSUEL.

Postes, télégraphes et téléphones en Estonie en 1922	16 (5)
Chemins de fer de l'Estonie 1921—1923	17 (6)
Naissances, décès et mariages en Estonie en 1921 et 1922	18 (7)
Décès en Estonie en 1922	20 (9)
Mariages en Estonie en 1922	21 (10)
Recettes et dépenses des villes de l'Estonie en 1922	25 (4)
Activité des sociétés d'assurance 1920—1922	29 (8)
Salaires dans l'agriculture et le marché du travail des ouvriers agricoles en 1923 et 1924	32 (11)
Sociétés de consommation en Estonie au I. I 1924	33 (12)
L'agriculture en Estonie en 1924	35 (2)
Coût de la vie. Étude statistique	36 (3)
Recettes et dépenses des villes de l'Estonie en 1923	40 (7)
Activité des sociétés d'assurance en 1923	42 (9)
Écoles primaires et secondaires en Estonie pendant l'année scolaire 1923—24	43 (10)
Naissances, décès et mariages en 1924	47 (2)
Budgés des familles ouvrières en 1925 (Budgés budgétaires parmi les ouvriers de Tallinn et Narva)	48 (3)

AUTRES ÉDITIONS:

Principes de la statistique du commerce extérieur — A. Pullerits	Pages 24, 1924.	Mk 40.—
Insectes nuisibles en Estonie (avec 80 illustrations) — K. Zolk	" 70, 1923.	" 130.—

RÜGI STATISTIKA KESKBÜROO VÄLJAANDED

Lhk A. EESTI DEMOGRAAFIA

Vihk I. Haridus Eestis I.	Lhk. 288+186, 1924.	Mk 600.—
Haridus Eestis (üh. väljaanne)	300, 1924.	350.—
„ II. Sündivus, surevus, abielluv. ja rahva liikum. 1921—1923 a.	52+54, 1925	300.—
„ III. Tervishoid Eestis	182+80, 1925.	500.—

EESTI MAJANDUS

Vihk I. Väliskaubandus 1923 a.	Lhk. 20+72, 1924.	Mk 200.—
„ II. Eesti sadamad, veeteed, kaubalaevastik ja laevasõit	102, 1925.	250.—
„ III. Raudtee, post, telegraaf ja telefon Eestis	64, 1925.	200.—
„ IV. Väliskaubandus 1924 a	22+92, 1925.	300.—
„ V. Tööstus Eestis	(Hinumisel).	
„ VI. Rihgraudteed 1924 a.	38 1923.	200.—
„ VII. Väliskaubandus 1925 a.	(Hinumisel).	

EESTI PÕLLUMAJANDUS

Vihk I. Eesti põllumajandus I.	Lhk. 290, 1923.	Mk 600.—
Eest. põllumajandus (üh. väljaanne)	(Ladu otsas).	
„ II. Eesti põllumajandus II. (1923 a.)	132, 1924.	225.—
„ III. Loomapidamine Eestis 1924 a.	17+105, 1925.	150.—

Lhk B.

1. I. Üldrahvalugemise eelkõrvalised	78, 1923.	200.—
2. Sugemed vigaste laste kohta Eestis	164, 1923.	875.—
3. II. Riigikogu valimised	75, 1923.	300.—
4. Eesti väliskaubandus 1921—1922	60+39, 1923.	250.—
5. 1922 a. Üldrahvalugemise andmed	Lhk. 88, 1925.	Mk 200.—
Vihk I. Rahva demograafiline koosseis ja korteriolud Eestis	8+138, 1924.	400.—
„ II. Üleriikiline kokkuvõte (tab)	88+84, 1925.	300.—
„ III. Rahva tööaja ja ühiskondline kihitus	24+52, 1924.	200.—
„ IV. Viru maakond	52+60, 1923.	300.—
„ V. Järva maakond	40+56, 1924.	300.—
„ VI. Harju maakond ja Tallinn	20+56, 1924.	200.—
„ VII. a) Lääne maakond	20+56, 1924.	200.—
b) Saare maakond	40+84, 1924.	350.—
„ VIII. Pärnu maakond	86+84, 1924.	350.—
„ IX. Viljandi maakond	40+92, 1924.	300.—
„ X. Tartu ja Valga maakonnad	48, 1923.	100.—
6. 1922 a. Üldrahvalugem. andmete läbitõttam. plaan ja tabelite sisu	46+60, 1924.	350.—
7. Aunmaa manajapidamised Eestis 1919—23 a.		
8. Statistiline album, vihk I. (38 dla- ja kartogrammivärvides. kaust 27 x 37 sm.)	Hind kõvas köites (Valmistusel).	600.—

Lhk D.

Riikline aadressraamat I. (1924).	Lhk XII+204+128, 1924 (Ladu otsas).	
Riikline aadressraamat II. (1925)	XXXII+728+149, 1925	Mk 000.—
Riikline aadressraamat III. (1926)	(Valmistusel).	

Lhk E

1920—1924. (Statistiline ülevaade) (Valmistusel).

Lhk F. EESTI STATISTIKA KUUKIRI:

1922 Nr. 1—2	Lhk. 244,	Mk 290.—	1924 Nr. 22(1)	Lhk. 50,	Mk. 100.—	1925 Nr. 54(1)	Lhk. 48	Mk 100.—
3—4	182	200.—	23(2)	48,	100.—	55(2)	76	150.—
5	108,	125.—	24(3)	68,	120.—	56(3)	138	200.—
6—	172,	200.—	25(4)	68,	120.—	57(4)	64	150.—
0—11	96,	280.—	26(5)	64,	100.—	58(5)	48	100.—
12(1)	72,	200.—	27(6)	84,	120.—	59(6)	78	175.—
13(2)	65,	200.—	28(7)	64,	100.—	60(7)	68	175.—
14(3)	104,	270.—	29(8)	80,	120.—	61(8)	54	120.—
15(4)	80,	160.—	30(9)	66,	200.—	62(9)	64	175.—
16(5)	64,	150.—	31(10)	66,	100.—	63(10)	102	200.—
17(6)	96,	225.—	32(11)	84,	175.—	64(11)	64	120.—
18(7)	84,	200.—	33(12)	80,	175.—	65(12)	48	100.—
19(8)	80,	200.—				66(1)	46	100.—
20(9)	76,	175.—				67(2) venbr.	118	250.—
21(10)	70,	175.—				68(3) märts	144	

TÄHTSAMAD KUUKIRJA LISAD:

Post, telegraaf ja telefon Eestis 1922 a.	Nr. 16(6)
Eesti raudteed 1921—1923 a.	17(6)
Sündivus, surevus ja abielluvus Eestis 1921—1922 a.	18(7)
Surevus Eestis 1922 a.	20(9)
Abielluvus Eestis 1922 a.	21(10)
Eesti linnade sissetulekud ja väljaminekud 1922 a.	25(4)
Kiirantusseltside tegevus 1920 kuni 1923 a.	29(8)
Põllutöölilaste palgaolud ja tööturu seisukord 1923 ja 1924 a.	32(11)
Tarvitajate ühised Eestis 1/1 1924.	33(12)
Meelilaste pidamine Eestis 1924 a.	85(2)
Ejumaksumus (elukallidus)	36(3)
Eesti linnade sissetulekud ja väljaminekud 1923 a.	40(7)
Kiirantusseltside tegevus 1923 a.	42(9)
Alg- ja keskkoolid Eestis 1923—1924 õpeaastal	43(10)
Sündivus, surevus ja abielluvus 1924 a.	47(2)
Eesti töölisühendused 1925 a. (Tallinn ja Narva töölisteühenduste majanduslik olukord)	48(3)

Muud:

Kodumaa kaljuhulkumad putukad (ühikute juhatus nende määramiseks)	Lhk. 70, 1923.	Mk 180.—
K. Zolk'i poolt kokku seatud 80 pildiga	24, 1924.	40.—
Väliskaubanduse arvestamise põhimõtted — A. Fullerits		